Jaarstukken 2022

Deel A Jaarverslag

"Klaar voor de opgaven van de toekomst"

Maasgouw, 11 mei 2023; versie 06 Accountant

GEMEENTE MAASGOUW.

Inhoudsopgave

1. Samenvatting 4
2. Inleiding 7
3. Programmaverantwoording 8
   3.1. DUURZAME ONTWIKKELING 9
   3.2. SOCIALE KRACHT EN COHESIE 10
   3.3 WOON- EN LEEFKLIMAAT 27
   3.4 ECONOMIE, ARBEID EN INKOMEN 41
   3.5 GEMEENTEBESTUUR EN ORGANISATIE 56
4. Financiële overzichten 72
   4.1 OVERZICHT PROGRAMMA ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN 74
   4.2 OVERZICHT PROGRAMMA OVERHEAD 75
   4.3 OVERZICHT PROGRAMMA VENNOOTSCHAPSBELASTING 80
   4.4 OVERZICHT PROGRAMMA ONVOORZIEN 80
5. Paragrafen inzake de financiële positie 82
   5.1 INLEIDING 82
   5.2 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING 82
   5.3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN 83
   5.4 FINANCIERING 108
   5.5 BEDRIJFSVOERING 116
   5.6 VERBONDEN PARTIJEN 131
   5.7 GRONDBELEID 160
   5.8 LOKALE HEFFINGEN 171
   5.9 COVID-19 178
   5.10 CRISIS OEKRAÏNE 178
   5.11 OPENBAARHEID 184

1. Samenvatting

Samenvatting uitvoeringsjaar 2022

In de programmabegroting 2021 zijn de gezamenlijke afspraken op hoofdlijnen weergegeven. In deze jaarstukken is per programma aangegeven in hoeverre de ambities, doelen en acties zijn gerealiseerd door beantwoording van de 3 W-vragen.

Op 9 november 2021 is de Programmabegroting 2022 'Klaar voor de opgaven van de toekomst' vastgesteld. In deze periode kwamen we uit de coronacrisis en zagen we voorzichtige tekenen van herstel van de economie en ook van de overheidsfinanciën.
Daarmee was het perspectief gunstig en werd op basis van het strategisch plan duurzame ontwikkeling (met als kompas de Global Goals) optimistisch vooruit gekeken naar de gezamenlijk geformuleerde opgaven voor de toekomst op het sociaal, fysiek, economisch en bestuurlijk domein. Ondanks de ruimtevragende claims van ruim € 2,3 mln in 2022 en afgerond € 1 mln structureel en een marginale belastingverhoging was er sprake van een ruimschoots structureel sluitende begroting.
Uiteraard was op dat moment de Russische invasie van Oekraïne op 24 februari 2022 nog op geen enkele manier voorzien inclusief de wereldwijde negatieve impact op velerlei fronten.

In deze jaarrekening hebben wij vanwege de verstrekkende gevolgen op de beleidsterreinen een paragraaf 'Crisis Oekraïne' toegevoegd. Ook de paragraaf 'Covid-19' maakt nog deel uit van deze jaarrekening, maar zal hierna geen deel meer uitmaken van de P&C-cyclus vanwege het afschalen van beperkende maatregelen.
Tot slot is de paragraaf 'Openbaarheid' toegevoegd als gevolg van de per 1 mei 2022 gedeeltelijk in werking getreden Wet open overheid (Woo).

Met peildatum 1 mei 2022 is de 1e Prorap 2022 opgesteld, die op 12 juli 2022 is vastgesteld. In deze voortgangsrapportage was sprake van een substantiële negatieve bijstelling ruim € 800.000 oplopend naar ruim € 900.000 structureel. Deze werd met name veroorzaakt door de hoge prijsstijgingen voor onderhoudsbudgetten en energie en vertaling van de overeengekomen Cao Gemeenten voor 2022. De post onvoorzien structureel 2022 was ontoereikend, waardoor voor € 581.000 de algemene reserve ter dekking moest worden aangewend om het tekort voor 2022 af te dekken. De negatieve bijstellingen voor 2023 en volgende jaren konden wel nog worden opgevangen binnen de post onvoorzien structureel.
In de 2e Prorap 2022 in december 2022 was sprake van een forse positieve bijstelling over 2022 door de gunstige uitkomst van de Meicirculaire 2022 (plus € 2,1 mln) en Septembercirculaire 2022 (plus € 930.000). Het jaar 2022 werd daarmee afgesloten met een geraamd overschot van ruim € 2,5 mln, waarvan al € 1,5 mln werd afgeroomd en toegevoegd aan de algemene reserve.

In de jaarrekening 2022 is sprake van een substantieel positief saldo van € 4.410.900.
Geraamd was, tot en met de besluitvorming in de raadsvergadering van 20 december 2022 een saldo van € 1.059.900. Dit hogere saldo kwam met name tot stand doordat bij bestemming van het batig saldo van de 2e Prorap 2022 is besloten om een bedrag van € 1 mln beschikbaar te houden voor financiële onzekerheden.
Het te verklaren rekeningsaldo 2022 bedraagt derhalve € 3.351.000

Analyse Saldo 2022		
Raming saldo per 20 december 2022	€	1.059.900
Verklaring saldo 2022	€	3.351.000
Werkelijk saldo 2022	**€**	**4.410.900**

De analyse van het positieve saldo ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

Programma Sociale kracht en cohesie		
Jeugdhulp	€	43.500
Publieke gezondheid (Jeugdgezondheidszorg Oekrainers)	€	-26.300
Regievoering regio Midden Limburg Oost	€	35.200
Begeleiding wmo	€	29.900
Combinatiefunctie cultuur	€	51.100
Omnibuzz	€	107.900
Energiekosten programma Sociale cohesie	€	65.700
Vluchtelingen i.v.m. noodtoestand Oekraine (saldobestemming)	€	676.100
Peuterspeelzalen	€	29.700
Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang, Bemoeizorg & Preventie	€	168.000
Financiële noodmaatregel Corona	€	-51.200
Programma Woon- & Leefklimaat		
Energiekosten programma Woon- & Leefklimaat	€	98.400
Onderhoud wegen (€ 100.000 budgetoverheveling naar 2023)	€	103.000
Openbare Verlichting (inkomsten schades)	€	30.800
Klimaatadaptatie Groen (budgetoverheveling naar 2023)	€	25.000
Global Goals Groen (budgetoverheveling naar 2023)	€	91.300
Afval 2022	€	-84.100
Afrekening 2022 RD Maasland / zakelijke dienstverlening	€	-27.500
Actieplan Energie 2022 (budgetoverheveling naar 2023)	€	217.900
Nationaal Isolatieprogramma (budgetoverheveling naar 2023)	€	101.100
MER / afrekening 2022 Omgevingsdienst	€	-39.200
Waboleges	€	25.000
Schoollocatie Ohé en Laak: verlies 2022 (onttrekking reserve Ontwikkelingsbedrijf)	€	-100.300
Nautische Boulevard: vrijval voorziening (stroring BR Nautische Boulevard)	€	57.500
Programma Economie, Arbeid & Inkomen		
Recreatie- en toerismebeleid (budgetoverheveling naar 2023)	€	38.000
Kwijtscheldingen gemeentelijke belastingen	€	27.800
MER Sociaal Domein uitvoeringskosten	€	125.900
Energiekosten programma Economie, arbeid & inkomen	€	30.800
Uitkeringen Participatiewet	€	44.300
Bijzondere bijstand	€	-45.900
Nieuwe Wet Inburgering	€	62.900
Programma Gemeentebestuur & Organisatie		
Gewezen wethouders (voorziening)	€	188.600
Veiligheidsregio bijdrage brandweer	€	-45.000
Tegemoetkoming schade bij rampen/hoogwater	€	35.800
Programma Algemene dekkingsmiddelen		
Oninbaar verklaarde debiteuren	€	-41.600
Algemene Uitkering	€	532.600
Programma Overhead		
Onttrekking reserve voormalig personeel	€	197.500
Personeel/vorming voorziening verlofsparen	€	-262.800
Personeel overig	€	-15.700
MER Bedrijfsvoering	€	172.500
Archiefkosten (€11.500 budgetoveheveling naar 2023)	€	25.100
Wet Open Overheid (Woo)	€	95.400
Dwangsommen onrechtmatige bewoning	€	32.000
Gegevensveiligheid	€	37.400
ICT: Onderhoud software (€15.500 budgetoverheveling naar 2023)	€	81.200
Programma Vennootschapsbelasting	**€**	**-**
Programma Bedrag voor onvoorzien	**€**	**-**
Kapitaallasten (overig)	€	-
Verschillen > 25.000 (toelichting jaarverslag)	**€**	**2.945.300**
Verschillen > 5.000 en < € 25.000	€	348.900
Verschillen < € 5.000	€	56.800
Totaal analyse	**€**	**3.351.000**

De voorgestelde bestemming van het batig rekeningsaldo van 2022 is als volgt:

- *Saldo-overheveling 2022:* *€ 666.300*
  Daar waar dit eerder voorzienbaar was, is bij de 2e Prorap 2022 al gerapporteerd dat budgetten niet (volledig) besteed werden en het voornemen om deze budgetten over te hevelen van 2022 naar 2023. Het voorstel tot feitelijke overheveling vindt nu plaats bij de vaststelling van de jaarstukken 2022.
  Door uiteenlopende oorzaken worden verschillende activiteiten later uitgevoerd en wordt voorgesteld om onbestede budgetten over te hevelen van 2022 naar 2023. Redenen voor de overheveling worden bij de individuele onderdelen in de programma's toegelicht, maar hebben hoofdzakelijk betrekking op late ontvangst van rijksbudgetten en gebrek aan grondstoffen en uitvoeringscapaciteit (bij leveranciers, aannemers, eigen organisatie).
  De bijbehorende budgetten voor uitvoering dienen overgezet te worden en kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Programma	Omschrijving:	Bedrag:	
01 Sociale kracht en cohesie	Project innovatiekosten alg.voorzieningen Wmo Awbz	€	12.100
01 Sociale kracht en cohesie	Sociaal wijkteam	€	11.500
02 Woon- en Leefklimaat	Duurzame ontwikkeling-Groen Maasgouw	€	91.300
02 Woon- en Leefklimaat	Haven : opstellen beleidsplan Nautische Voorzieningen	€	23.000
02 Woon- en Leefklimaat	Klimaatadaptatie Groen	€	25.000
02 Woon- en Leefklimaat	Actieplan Energie 2022	€	217.900
02 Woon- en Leefklimaat	Onderhoud wegen	€	100.000
02 Woon- en Leefklimaat	Nationaal Isolatieprogramma	€	101.100
03 Economie, arbeid & inkomen	Vakantieparken	€	14.400
03 Economie, arbeid & inkomen	Regiovisie toerisme en recreatie	€	38.000
06 Overhead	Lean Green Belt	€	15.500
06 Overhead	Verhuiskosten archief	€	11.500
06 Overhead	Nieuwe koppeling GBI	€	5.000
	Totaal uitgaven 2022 naar 2023	**€**	**666.300**

- *Voorgestelde bestemming resultaat 2022:* *€ 1.308.100*
  Een aantal (inkomsten-)posten maken deel uit van het rekeningsaldo, maar zijn gekoppeld aan specifieke opbrengsten waarvoor toevoeging aan bestemmingsreserves plaatsvindt. In onderstaande tabel is een specificatie opgenomen.

Programma	Omschrijving:	Bedrag:	
01 Sociale kracht en cohesie	Opvang vluchtelingen	€	670.000
01 Sociale kracht en cohesie	Combinatiefuncties	€	51.100
02 Woon- en Leefklimaat	Raad 20dec2022: eenmalige bijdrage 2023 aan RUD LN	€	12.400
02 Woon- en Leefklimaat	Schoollocatie Ohé en Laak: verlies 2022 (Ontw.bedrijf)	€	-100.300
02 Woon- en Leefklimaat	Nautische Boulevard	€	57.500
02 Woon- en Leefklimaat	Aanvulling reserve Ontw.bedrijf tot 1 mln.	€	114.900
02 Woon- en Leefklimaat	Grex: Bosserhofsveld winstneming (Ontw.bedrijf)	€	13.300
02 Woon- en Leefklimaat	Grex: Linne Zuidoost winstneming (Ontw.bedrijf	€	24.200
05 Algemene dekkingsmiddelen	Decembercirculaire 2022: Energietoeslag	€	435.000
05 Algemene dekkingsmiddelen	Decembercirculaire 2022: Gezond in de stad	€	10.000
05 Algemene dekkingsmiddelen	Decembercirculaire 2022: Versterken sociale basis	€	20.000
	Totaal te bestemmen	**€**	**1.308.100**

Opvang vluchtelingen (€ 670.000)
Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne lijken de kosten ogenschijnlijk ruimschoots lager dan de normvergoeding per gerealiseerde opvangplek die de gemeente via het Rijk ontvangt. In de toegevoegde paragraaf Crisis Oekraïne (5.10) wordt toegelicht dat de werkelijke kosten in feite ruim € 260.000 hoger zijn door inzet van eigen medewerkers waarvan de salariskosten al binnen de reguliere begroting zijn afgedekt. Mede omdat definitieve afrekening met het Rijk over de kosten van opvang nog plaats dient te vinden en omdat we verwachten dat de inzet van capaciteit voor opvang van vluchtelingen ook nog in 2023 zal blijven doorlopen, wordt voorgesteld het surplus van € 670.000 te reserveren voor kosten van opvang, (vervangings-)capaciteit en afrekenverschillen.
Combinatiefuncties (€ 51.100)
De middelen zijn nodig voor cofinanciering van de rijksbijdrage
RUD LN (€ 12.400)
Betreft de aanvullende bijdrage 2023 conform besluitvorming raad 20 december 2022)
Reserve Ontwikkelingsbedrijf (€ 52.100)
Per saldo een toevoeging van € 52.100 aan de Reserve Ontwikkelingsbedrijf plaats vanuit de resultaten van de diverse grondexploitaties (inclusief de aanvulling van de reserve Ontwikkelingsbedrijf tot het minimumbedrag van € 1 mln)
Nautische Boulevard (€ 57.100)
Betreft afdekking van een mogelijk toekomstig tekort Nautische Boulevard
Decembercirculaire 2022 (€ 465.000)
In de Decembercirculaire 2022 zijn nog € 465.000 aan extra middelen ontvangen die niet meer in 2022 besteed zijn.

- *Restantsaldo* *€ 2.436.500*
  Het restantsaldo bedraagt € 2.436.500. Voor dit bedrag is geen geoormerkte besteding voorzien. Voorstel is om dit restantsaldo toe te voegen aan de Algemene reserve.

TOTAAL **€ 4.410.900**

Bij elk programma is in de jaarstukken bij het onderdeel 'Wat heeft het gekost?' een financiële toelichting op hoofdlijnen verstrekt met een tabel met de belangrijkste verschillen tussen begroting na wijziging en de realisatie per einde van het jaar.

Bestemmingsvoorstel
In het raadsvoorstel bij de jaarstukken wordt van het batig rekeningsaldo een bestemmingsvoorstel gedaan zoals hiervoor in de samenvatting is opgenomen.

Procedure
De jaarstukken inclusief bijbehorende controleverklaring van de accountant zullen in de raadsvergadering van 11 juli 2023 worden behandeld na de voorafgaande commissievergadering op 27 juni 2023. De raad kan op basis van de jaarstukken het college decharge verlenen en beslissen over het bestemmingsvoorstel.

Hoogachtend,

De burgemeester, De secretaris,

S.H.M Strous C.M. Keersmaekers

2. Inleiding

De jaarstukken zijn het sluitstuk van de planning & control cyclus 2022. De jaarstukken bestaan uit een deel A het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) en een deel B de jaarrekening (de balans en de daarbij behorende toelichtingen en de SiSa bijlage).

Leeswijzer

In het jaarverslag, in hoofdstuk 3 wordt allereerst bij bijna ieder programma gerefereerd naar de ambities in de Strategische Visie 2025, die in december 2016 door de raad is vastgesteld. In de strategische visie 2025 is een ordening aangebracht in de strategische thema's. Intentie is om de P&C-documenten zoveel mogelijk te laten aansluiten bij de onderkende strategische thema's. Toegepast is de programmastructuur op basis van het Coalitieprogramma 2018-2022.
Daarna wordt per programma gerapporteerd over in hoeverre het voorgenomen beleid is gerealiseerd. Dit gebeurt aan de hand van de 3 W-vragen. In de begroting wordt vooruit gekeken. In het jaarverslag leggen we verantwoording af en kijken dus terug.

BEGROTING	JAARVERSLAG
Wat willen we bereiken?	Wat hebben we bereikt?
Wat gaan we daarvoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan?
Wat gaat dat kosten?	Wat heeft het gekost?

Nadat bij ieder programma beleidsmatig is teruggekeken op het gehele jaar wordt daarna een cijfermatig totaaloverzicht gegeven op taakveldniveau. Waarbij een verklaring op hoofdlijnen wordt gegeven over afwijkingen > € 25.000.

Op grond van de nieuwe BBV voorschriften vanaf 2017 zijn er landelijk 8 hoofdtaakvelden onderkend, die vervolgens zijn opgedeeld in 53 sub taakvelden.
Als laatste worden bij ieder programma de beleidsindicatoren opgenomen die van toepassing zijn op het betreffende programma. Dit is op grond van de gewijzigde BBV-voorschriften vanaf 2017 waarbij er 39 verplichte landelijke beleidsindicatoren zijn toegevoegd. Deze zijn, voor zover als mogelijk op basis van beschikbare informatie, gevuld.

In hoofdstuk 4 komen nog een aantal conform BBV, verplichte financiële overzichten aan de orde.

In hoofdstuk 5 zijn de paragrafen opgenomen waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot de beheersmatige aspecten. Het doel van deze paragrafen is om evaluatie van onderwerpen die verspreid in de jaarstukken staan, gebundeld weer te geven. Het betreft de verplichte paragrafen weerstandsvermogen, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen, grondbeleid en lokale heffingen. Voor het 2e jaar op rij is de paragraaf Covid-19 toegevoegd en voor de 1e keer is de paragraaf crisis Oekraïne weergegeven.

Deel B, de jaarrekening 2022 wordt in een apart boekwerk verwerkt en aangeboden (hoofdstuk 6). Hierin zijn vooral cijfermatige overzichten met toelichtingen opgenomen, die conform de BBV-voorschriften een beeld geven over onze gemeente.

3. Programmaverantwoording

Opbouw van programma's

Deze Programmaverantwoording is de verantwoording op de Programmabegroting 2022. Bij de begroting is de opbouw van Coalitieakkoord 2018-2022 leidend geweest. Bij het opstellen van de Programmabegroting 2021 is een extra programma toegevoegd. Dit heeft geleidt tot de indeling in vijf hoofdprogramma's:

1.	**Duurzame ontwikkeling**	***(integraal)***
2.	**Sociale kracht en cohesie**	***(sociaal domein)***
3.	**Woon- en leefklimaat**	***(fysiek domein)***
4.	**Economie, arbeid en inkomen**	***(economisch domein)***
5.	**Gemeentebestuur en organisatie**	***(organisatorisch domein)***

Zoals al vermeld in de inleiding staan bij ieder programma drie vragen centraal:

- Wat hebben we bereikt?
- Wat hebben we ervoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

Wat hebben we bereikt?

Bij het beantwoorden van deze vraag wordt per onderwerp beschreven welke maatschappelijke effecten we als gemeente heeft bereikt. Uit de beschrijving moet blijken welke voordelen we voor burgers, bedrijven of instanties hebben bereikt. Dat wil zeggen dat we niet beschrijven welke "*output*" (diensten, producten of documenten) we opleveren, maar welke "*outcome*" (maatschappelijke effecten) we als gemeente hebben bereikt.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Bij het beantwoorden van deze vraag wordt beschreven welke gemeentelijke activiteiten in 2022 zijn uitgevoerd om de beoogde maatschappelijke effecten te kunnen bereiken. Daarbij zijn de activiteiten zoals verbetering of vernieuwing van diensten of producten die voor burgers, bedrijven of instanties bedoeld meegenomen. Ook is gedacht aan de uitvoering van onderzoeken of het opstellen en uitvoeren van plannen die hebben geleid tot meer effectiviteit bij het bereiken van maatschappelijke effecten of meer efficiëntie in het functioneren van de organisatie.

Wat gaat dat kosten?

Bij het beantwoorden van deze vraag is beschreven met welke structurele of incidentele kosten de geplande activiteit is uitgevoerd. Verder is er per programma een totaaloverzicht van baten en lasten op taakveldniveau opgenomen.

Beleidsindicatoren

Bij ieder programma is een overzicht toegevoegd van enkele beleidsindicatoren die op grond van de BBV-voorschriften verplicht zijn gesteld. Deze indicatoren zijn nog niet goed bruikbaar als hulpmiddel omdat ze slechts betrekking hebben op een klein deel van de maatschappelijke effecten van de gemeentelijke activiteiten. Bovendien is het nog onduidelijk door welke factoren de hoogte van deze indicatoren beïnvloed wordt en daardoor kan ook niet goed worden bepaald op welke manier de gemeente de hoogte van een indicator kan beïnvloeden.

3.1. Duurzame ontwikkeling

Actieprogramma Global Goals 2021 - Algemene actiepunten

Duurzame ontwikkeling - Algemene (en Thematische) actiepunten		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
In 2022 zijn adviezen uitgebracht aan bestuur en organisatie over de bijdrage van de gemeente aan de Global Goals, is aandacht besteed aan samenwerking met partners en is via op diverse kanalen gecommuniceerd over Global Goals acties die hebben plaatsgevonden.	Ter uitvoering van het Strategisch Plan duurzame ontwikkeling heeft het college van B&W begin 2022 het Actieprogramma Global Goals 2022 vastgesteld. Daarin wordt een onderscheid gemaakt in drie algemene actielijnen: advisering, samenwerking en communicatie. Deze richten zich zowel op algemene als thematische actiepunten. Deze acties zijn uitgevoerd door een programmateam. In de eerste helft van 2022 hebben er veel interne en externe communicatieactiviteiten rondom de Global Goals plaatsgevonden dankzij de inzet van een tijdelijke medewerker communicatie. Ook is er vanuit het programmateam advies uitgebracht over beleidsthema's die samenhangen met de Global Goals (o.a. Omgevingsvisie) en zijn er overleggen gevoerd met andere organisaties die werken aan de Global Goals. Een deel van de geplande acties in het actieprogramma is in 2022 door diverse oorzaken niet uitgevoerd. Dat is vooral veroorzaakt door het vertrek van twee vaste medewerkers (communicatie en samenwerking) die bij de uitvoering van dit actieprogramma een belangrijke rol hadden en door de tijd die nodig was voor het opnieuw invullen van deze functies. Ook door dat er inzet van enkele medewerkers nodig was in crisisteams was er minder tijd beschikbaar voor het actieprogramma Global Goals.	Voor de inzet van een tijdelijk medewerker communicatie Global Goals is in 2022 € 35.000 ingezet, dit is volledig besteed.

Duurzame ontwikkeling - Groen Maasgouw als prioriteit		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Er is een concreet inrichtingsplan opgesteld voor de herinrichting van de voetbalvelden van Stevensweert Er is gestart met het beplanten van de laatste locaties die onder het 1 miljoen bomenplan zijn opgevoerd.	In de programmabegroting is voor 2022 een bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld voor werkzaamheden in het kader van het project Groenimpuls Maasgouw. Van dit budget is € 10.000 benut voor planvormingskosten (het maken van een inrichtingsplan voor de herinrichting van de voetbalvelden in Stevensweert). De rest van het beschikbare bedrag zal pas vanaf 2023 worden besteed: de uitvoering van het plan op de voetbalvelden Stevensweert is begin 2023 gestart en de plannen voor de overige deelprojecten onder de Groenimpuls zijn nog niet dusdanig gereed dat de benodigde onderzoeken, vergunningen en eventueel benodigde bestemmingsplanherzieningen al kunnen worden opgestart.	Van het beschikbare budget van € 100.000 is € 8.700 besteed. Het restant budget van € 91.300 wordt overgeheveld naar 2023. Dit is in de 2e Prorap reeds meegenomen.

3.2. Sociale kracht en cohesie

Strategische Visie 2025

In de Strategische Visie wordt de ambitie uitgesproken om te komen tot een sterke sociale structuur die is gebaseerd op de eigen kracht van inwoners en op sociale netwerken. Daarnaast biedt de gemeente samen met professionele aanbieders algemene voorzieningen en maatwerkoplossingen voor zorg, begeleiding en hulp aan iedereen in de gemeente die dat nodig heeft.

De gemeente levert steun aan verenigingen omdat die een wezenlijke bijdrage leveren aan de sociale samenhang in de dorpskernen. Vanuit die gedachte bestaat ook de ambitie om in iedere dorpskern een accommodatie op maat te hebben voor culturele activiteiten en verenigingen. Daarnaast zorgt de gemeente voor een netwerk aan sportaccommodaties.

Coalitieakkoord 2018-2022

Hoofdstukken/-doelen Coalitieakkoord	Onderwerp in programmabegroting
Zorg voor elkaar ▪ Intensiveren van het beleid dat is gericht op gezondheid in het algemeen en "gezond oud worden" in het bijzonder. ▪ Aanpak van eenzaamheid (verder) gestalte geven die is gericht op vroegtijdige opsporing, versterken van sociale verbanden en intensiveren van contacten. Aanpak van armoede (verder) gestalte geven die is gericht op ondersteuning en begeleiding van mensen om uit de armoede te komen.	**Paragraaf 3.2.1** ▪ Toekomstbestendige zorg: doorontwikkeling sociaal wijkteam ▪ Krediet WMO hulpmiddelen ▪ WMO Hulp bij het huishouden ▪ Voogdij 18+ ▪ Beschermd wonen, Beschermd thuis, Maatschappelijke Opvang, Bemoeizorg en Preventie
Jeugd, gezin en onderwijs ▪ Verkennen in hoeverre voor basisscholen een kwaliteitslabel en stimuleringspakket kan worden toegepast voor bv. gezond eten en voldoende bewegen.	**Paragraaf 3.2.2** ▪ Jeugdzorg algemeen ▪ Jeugdzorg expertteams ▪ Peuterspeelzalen/Kinderdagverblijven VVE ▪ Leerplicht naar Roermond ▪ Beleidsmedewerker lokaal preventief jeugdbeleid en onderwijs ▪ Sociaal Medische Indicatie-Jeugd
Sport, activiteiten en accommodaties ▪ Sportbeleid (incl. sportaccommodaties) tegen het licht houden en uiterlijk in 2019 herzien rekening houdende met actuele omstandigheden en in overleg met sportverenigingen.	**Paragraaf 3.2.3** ▪ Sportbeleid
Cultuur, activiteiten en accommodaties ▪ Verkennen hoe we verenigingen beter kunnen helpen bij het werven en behouden van vrijwilligers. ▪ Gesprek met jongeren aangaan met de vraag of er voldoende te beleven is in de gemeente en wat ze zelf kunnen betekenen om daar verandering in te brengen.	**Paragraaf 3.2.4** ▪ Cultuurbeleid

3.2.1 Zorg voor elkaar

Toekomstbestendige zorg: doorontwikkeling sociaal wijkteam		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
De doelen voor 2022 van de transformatie doorontwikkeling sociaal wijkteam zijn merendeels bereikt. De doorontwikkeling van het sociaal wijkteam is een project dat meerdere jaren in beslag neemt en is daarnaast ook een continu proces om te anticiperen op ontwikkelingen binnen het sociaal domein.	In 2022 is de projectopdracht voor de periode tot medio 2024 vastgesteld met als beoogd resultaat: een gemakkelijk vindbaar en laagdrempelig toegankelijk sociaal wijkteam, waar inwoners zo preventief mogelijk, zo snel mogelijk, zo licht mogelijk, zo effectief mogelijk en zo thuis nabij mogelijk ondersteunt. Daarnaast signaleert het sociaal wijkteam hiaten in de sociale basis. Wel.kom (opbouwwerk) is in 2022 samenwerkingspartner in het sociaal wijkteam geworden, waarmee de signaalfunctie wordt versterkt en de verbinding met de sociale basis is versterkt. Daarnaast is geconcludeerd dat voor de realisatie van de doelen een coördinator sociaal wijkteam nodig is, die als verbinder en regievoerder de medewerkers coacht en begeleidt en mee uitvoering geeft aan wat nodig is om het resultaat te bereiken. De werving van de coördinator is inmiddels gestart. Ten aanzien van het toevoegen van de functie begeleiding individueel vanuit Wmo en Jeugd is ervoor gekozen om eerst te onderzoeken welke vormen van voorliggende voorzieningen ontwikkeld of uitgebreid kunnen worden, om daarmee een maatwerkvoorziening Begeleiding groep of Begeleiding individueel te voorkomen of afschaling mogelijk te maken.	Voor de doorontwikkeling was geen apart budget geraamd.

Krediet WMO hulpmiddelen		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
De hulpmiddelen zijn verstrekt vanuit de maatwerkvoorziening Wmo.	Op 1 december 2021 is een nieuw contract voor hulpmiddelen ingegaan. Besloten is om de aangeschafte nieuwe hulpmiddelen Wmo vanaf dat moment te verantwoorden via de exploitatie. Het krediet is afgeraamd in de 1e Prorap 2022 en is daarmee afgewikkeld.	Niet van toepassing.

WMO Hulp bij het Huishouden		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Inwoners van Maasgouw kunnen zolang mogelijk zelfstandig thuis wonen.	Het abonnementstarief heeft een aanzuigende werking met name op deze maatwerkvoorziening. In 2021 heeft een structurele bijraming plaatsgevonden om de aanzuigende werking te bekostigen. Dit is niet voldoende geweest. In 2022 is er € 55.000 vanuit het budget begeleiding overgeheveld om het tekort bij hulp bij het huishouden op te vangen. Dit is binnen de Wmo budgetten opgevangen.	Van het beschikbare budget van € 2.131.000 is € 2.135.800 besteed.

Voogdij 18+		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
De besteding van jeugdhulp, voor jeugdigen met een voogdijmaatregel en van 18 jaar en ouder, is ruim binnen het budget gebleven.	Het grootste deel van de financiële middelen voor de Jeugdhulp wordt sinds 2016 op basis van een objectief verdeelmodel verdeeld. Een kleiner deel van de middelen voor Jeugdhulp wordt historisch verdeeld op basis van een T-2 systematiek (het zorgverbruik in het jaar, twee jaar voorafgaand aan het huidige jaar). Het gaat om de middelen voor kinderen met een voogdijmaatregel en meerderjarigen die op grond van de Jeugdwet nog jeugdhulp ontvangen. Er is sprake van een incidenteel voordeel doordat er minder jeugdigen in deze specifieke doelgroep waren dan verwacht. Hier hebben we geen invloed op en is pas achteraf vast te stellen.	Van het beschikbare budget van € 68.500 is € 5.200 besteed.

Beschermd wonen, Beschermd thuis, Maatschappelijke Opvang, Bemoeizorg en Preventie		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
We leiden lokaal toe naar passende zorg. Regionaal is de inkoop, toezicht, backoffice, contractmanagement, ketenregie coördinatie beleid en coördinatie op de toegangen voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang, bemoeizorg en preventie georganiseerd. Na een raadsbesluit is de samenwerking ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling MGR Sociaal Domein Limburg Noord.	Na akkoord van de 14 Noord- en Midden-Limburgse gemeenteraden werken de gemeenten samen binnen de MGR Sociaal Domein Limburg Noord (MGR) onder module 2 voor inkoop en regionale taken van beschermd wonen, maatschappelijke opvang, bemoeizorg en preventie. Daarnaast is er ook een aanvullende samenwerkingsovereenkomst (SOK) getekend door alle colleges waarin de gemeenten afspraken hebben gemaakt hoe zij samenwerken. Per 1-1-2022 zijn de nieuwe aanbieders voor Beschermd Wonen, Maatschappelijke opvang, bemoeizorg en preventie gestart. Dagbesteding voor beschermd wonen cliënten en intensieve begeleiding individueel trajecten die eerder onder beschermd thuis regionaal vielen worden in 2022 lokaal bekostigd en uitgevoerd. De kosten van de gezamenlijke inkoop viel in 2022 lager uit dan begroot. Dit heeft tot gevolg gehad dat het saldo ultimo 2022 hoger is uitgevallen. Dit saldo wordt naar rato van inwonersaantal en zorglasten over de 14 gemeenten verdeeld.	Er is € 106.700 bekostigd uit regionaal budget. Het restant van € 168.000 valt vrij.

Toekomstbestendige zorg: van begeleiding individueel en begeleiding groep naar voorliggende voorziening(en)		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
De projectgroep is geformeerd. De projectopdracht is afgestemd. De onderzoeksfase is afgerond. De ontwikkeling van pilots is gestart.	Halverwege 2022 is de projectgroep gestart. Het projectresultaat en de deelresultaten zijn opgesteld en vastgelegd in de projectopdracht. Bij de start is een stakeholdersanalyse uitgevoerd. Vervolgens is met het Sociaal Wijkteam en gemeenteteam Maasgouw van Servicecentrum MER-SD verkend welke drempels zij zien voor inwoners met een kwetsbaarheid om te participeren en hoe deze weggenomen zouden kunnen worden. Ook is onderzoek uitgevoerd naar goede voorbeelden en werkzame elementen in interventies. Er is een dossieronderzoek uitgevoerd door Servicecentrum MER-SD onder cliënten met begeleiding individueel. Met de mantelzorgwerkgroep is besproken op welke wijze de inzet van voorliggende voorzieningen hen zou kunnen ontlasten. Met de Adviesraad Sociaal Domein (ASD) is de opzet van het project besproken. Ook is met hen verkend hoe we beter inwoners zouden kunnen bevragen over hun drempels en behoeften om te participeren in de samenleving. In het vervolg zal de ASD dienen als een klankboard.	Er zijn geen kosten geweest.

Toekomstbestendige zorg: doorontwikkeling welzijnswerk		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Een nieuwe welzijnspartij, Wel.kom is gecontracteerd.	Na het gunnen van het Welzijnswerk aan Wel.kom is een kwartiermaker gestart met het inrichten van alle werkzaamheden, het werven van personeel en het realiseren van een fysieke locatie en materialen om te kunnen werken. Per 1 juni 2022 is Wel.kom daadwerkelijk van start gegaan. Wel.kom voert de Welzijnstaken uit waarvoor zij gecontracteerd zijn. Hieronder valt ook de nieuwe taak van opbouwwerk. In oktober 2022 is een nieuwe opbouwwerker gecontracteerd. In het najaar van 2022 zijn gemeente en Wel.kom een gezamenlijk traject gestart om KPI's (Kritische Prestatie Indicatoren) te ontwikkelen.	Van het beschikbare budget van € 380.000 is € 384.300 besteed.

Toekomstbestendige zorg/ Praktijkondersteuner huisarts Jeugd (POH jeugd) en Specialistisch Ondersteuner Jeugd (SOJ)		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Er is een projectgroep geformeerd. De projectopdracht met bijbehorende doelstelling, projectresultaat, deelresultaten en randvoorwaarden is opgesteld en afgestemd intern. Over de concrete invulling vinden er gesprekken plaats met huisartsen, Centrum Jeugd en Gezin en een organisatie die SOJ's voor huisartsenpraktijken levert. De gesprekken zijn gestart.	Er is een projectgroep geformeerd. De projectopdracht met bijbehorende doelstelling, projectresultaat, deelresultaten en randvoorwaarden is opgesteld en afgestemd intern. Over de concrete invulling vinden er gesprekken plaats met huisartsen, Centrum Jeugd en Gezin en een organisatie die SOJ's voor huisartsenpraktijken levert. De gesprekken zijn gestart	Er zijn geen kosten geweest.

3.2.2 Jeugd, gezin en onderwijs

Jeugdzorg algemeen		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Uitvoering gegeven aan de jeugdwet en zo ieder kind de mogelijkheid gegeven om veilig en gezond op te groeien in een 'zo thuis mogelijke' omgeving.	Gemeenten zijn vanuit de Jeugdwet verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van alle vormen van jeugdhulp. Zij hebben de plicht om jeugdhulp en ondersteuning te bieden. In Maasgouw worden de lichte ondersteuningsvragen, waar mogelijk, door het Centrum voor Jeugd en Gezin zelf opgepakt. Als dit niet mogelijk is verwijst het Centrum voor Jeugd en Gezin, evenals de Gecértificeerde Instellingen of de huisartsen, de jeugdige door naar een aanbieder voor gespecialiseerde jeugdhulp. In 2022 hebben 400 jeugdigen van de gemeente Maasgouw gebruik gemaakt van gespecialiseerde jeugdhulp. De uitgaven voor jeugdhulp zijn moeilijk vooraf in te schatten, omdat de meest passende hulp wordt ingezet. In 2022 betekende dit met name een stijging van de uitgaven op het budget Ambulant (Ambulante jeugdhulp). Op het budget LTA (Landelijk Transitie Arrangement) zijn de uitgaven behoorlijk lager dan begroot. Bij het LTA gaat het om zeer specialistische jeugdhulp die de VNG landelijk inkoopt. Eén jeugdige meer of minder in deze dure jeugdhulp, heeft grote invloed op de uitgaven.	Van het beschikbare budget van € 5.817.400 is € 5.773.900 besteed.

Jeugdzorg Expertteams		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Midden-Limburg heeft een Expertteam, dat als doel heeft: passende zorg te vinden voor elk kind.	Gemeenten zijn verplicht om een expertteam in te richten voor zorgvragen met complexe problematiek. Doel van het expertteam is om voor een jeugdige passende hulp te organiseren ongeacht de complexiteit van de zorgvraag. Sinds eind 2021 is ingezet op een doorontwikkeling van het expertteam. Het expertteam had voorheen vooral een consulterende (advies)functie maar heeft zich verder doorontwikkeld (verbreed). Het expertteam beschikt nu ook over een (proces)regiefunctie waarbij proactief wordt gesignaleerd, én geleerd wordt van complexe zorgvragen (zelflerend vermogen). Met deze verbreding wordt niet alleen voor elk kind een zo passend mogelijke hulp gerealiseerd, maar wordt ook geleerd van de complexe casuïstiek en worden signalen zichtbaar die worden opgepakt om de samenwerking binnen de regio en het zorglandschap te versterken.	Van het beschikbare budget van € 11.100 is € 7.000 besteed.

Peuterspeelzalen /Kinderdagverblijven VVE		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Uitvoering gegeven aan de wettelijke taak Voor- en Vroegschoolse Educatie	Met het Peuterprogramma VVE wordt nagestreefd om alle peuters te stimuleren in hun ontwikkeling ter voorbereiding op de basisschool en om de kwaliteit van de peuterprogramma's te waarborgen. Bij de vaststelling van de nieuwe deelverordening Peuterprogramma in 2020 werd bij de raming van de subsidiekosten uitgegaan van ongeveer 25 geïndiceerde kinderen Voor- en Vroegschoolse Educatie (2-4 jaar). Het aantal uren VVE is voor geïndiceerde kinderen vanaf 2021 (landelijk) verhoogd van 10 naar 16 uur. Dit aantal VVE-geïndiceerde kinderen is vanaf 2021 sterk gestegen tot 40 VVE-geïndiceerde kinderen. In 2022 betreft het 29 VVE-indicaties en is er dus sprake van een lichte afname. Dit betekent echter niet dat er minder is uitgegeven dan voorgaande jaren. Er zijn een aantal facturen van invloed op de hoogte van de uitgaven, namelijk: - het aantal VVE-indicaties; - het type VVE-indicaties; - de tarieven van de VVE. Het tekort dat ontstaat door de daadwerkelijke uitgaven vanuit eigen middelen wordt jaarlijks aangevuld door de middelen die de gemeente krijgt vanuit het Onderwijsachterstandenbeleid.	Het beschikbare budget van € 303.800 is volledig besteed.

Leerplicht naar Roermond		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
De wettelijke uitvoering van de leerplichtfunctie van de gemeente Maasgouw is in zijn geheel uitbesteed aan de gemeente Roermond. Doel is om kinderen te laten opgroeien tot zelfstandige volwassenen waarbij schoolverzuim en -uitval wordt voorkomen en tijdig de benodigde hulp wordt ingezet.	Leerplicht en RMC (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten) behoren tot de wettelijke taken van gemeenten. Een goede invulling van zowel de leerplicht- als RMC- functie is een belangrijke voorwaarde om het risico van schooluitval tijdig te signaleren en waar nodig actie te kunnen ondernemen. De gemeente Roermond voert sinds augustus 2022 de RMC-functie uit voor de regio Roermond, Roerdalen, Leudal en Maasgouw. Tevens voerde Roermond de leerplichtfunctie uit voor 16- en 17 jarigen in deze regio. De meeste gemeenten hebben ook de leerplichtfunctie 5 t/m 15 jaar uitbesteed aan de gemeente Roermond. In het najaar van 2023 ontvangen we het leerplichtverslag van de gemeente Roermond over het schooljaar 2021-2022 met daarin alle leerplichtcijfers van de genoemde gemeenten.	Van het beschikbare budget van € 66.000 is € 64.600 besteed.

Beleidsmedewerker lokaal preventief jeugdbeleid en onderwijs		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Door de inzet van de beleidsmedewerker lokaal preventief Jeugdbeleid en onderwijs zijn de volgende zaken gestart in 2022: - Inzet Kansrijke start geïmplementeerd. - Lokale coalitiegroep vanuit Kansrijke Start gestart - Overleggen zijn opgestart (jeugdpreventie, JONG Maasgouw, Knooppuntenoverleg, 0-4 jaar is gestart) - Inzet SOJ/POH jeugd verkend	**Inzet Kansrijke start geïmplementeerd** We hebben de actielijnen van het landelijk programma Kansrijke Start op lokaal niveau geïmplementeerd. Dit heeft gezorgd voor een betere samenwerking tussen de zorg en het sociale domein. Centering zwangerschap is een nieuwe vorm van verloskundige zorg die landelijke groeit vanuit Kansrijke Start. Toekomstige ouders volgen bij de verloskundige 10 bijeenkomsten, samen met andere toekomstige ouders die in dezelfde periode zijn uitgerekend. Het doel is een goede fysieke en psychosociale gezondheid van moeder en kind en positieve ervaringen met de zorg rondom zwangerschap en bevalling. **Lokale coalitiegroep vanuit Kansrijke Start gestart** Er is maandelijks een lokaal coalitieoverleg Kansrijke Start (de eerste 1000 dagen). Door dit overleg is de centering tot stand gekomen en werken we aan alle actielijnen die belangrijk zijn in de eerste 1000 dagen van een kind. We houden elkaar op de hoogte van signalen en zoeken samenwerkingen op met als doel dat alle kinderen een gelijke kans krijgen ongeacht waar hun wieg staat. ***O*verleggen zijn opgestart (jeugdpreventie, JONG Maasgouw, Knooppuntenoverleg, 0-4 jaar is gestart)** We hebben informele en formele organisaties die werken met jeugd en gezinnen op gebied van preventie en normaliseren samengebracht en dit heeft geleid tot periodieke overleggen. Met normaliseren bedoelen we *'het 'gewone' leven altijd in beeld te houden, ongeacht de situatie van het kind en het gezin, ongeacht de hoeveelheid specialistische zorg.'* **Inzet SOJ/POH jeugd verkend** We zijn gestart met het vooronderzoek naar de inzet van een SOJ (specialistisch ondersteuner jeugd)/POH (praktijkondersteuner jeugd) Voor de pilot SOJ/POH hebben we gesproken met meerdere gemeenten en hebben we huisartsen bezocht. Er is een projectgroep die periodiek bij elkaar komt en we streven ernaar dat we halverwege 2023 kunnen starten met 1 of 2 huisartsen.	Kostenraming bedroeg € 83.700 incidenteel. Dit is onderdeel van het personeelsbudget en de kosten zijn binnen het budget gebleven. Totale verantwoording van het personeelsbudget maakt deel uit van de paragraaf bedrijfsvoering waar kortheidshalve naar wordt verwezen.

Sociaal Medische Indicatie-Jeugd		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Door vergoeding van de kosten van kinderopvang op grond van een sociaal medische indicatie worden ouders en kinderen ondersteund en kan mogelijk instroom naar gespecialiseerd jeugdhulp voorkomen worden	In sommige situaties kan kinderopvang noodzakelijk zijn voor ouder of kind, zonder dat de ouder werkt. De jeugdarts van de GGD en de jeugd- en gezinswerkers van het Centrum Jeugd en Gezin bepalen de noodzaak: het moet dan gaan om aantoonbare sociale en/of medische omstandigheden. In dat geval kan het zijn dat deze gezinnen geen of onvoldoende toeslag krijgen vanuit de Belastingdienst en betaalt de gemeente de kosten van de kinderopvang vanuit de sociaal medische indicatie (SMI). In 2022 is SMI overgeheveld naar Jeugd, zodat deze preventief kan worden ingezet om duurdere Jeugdzorg te voorkomen. Centrum Jeugd en Gezin en GGD hebben hierdoor meer aandacht voor deze regeling, gezinnen zijn in beeld en kunnen eerder geholpen worden. Door de grotere bekendheid die hierdoor is bewerkstelligd en de noodzakelijke verlengingen binnen de regeling, zijn de kosten hoger dan aanvankelijk begroot. De toename in de kosten is in lijn met de landelijke trend. De begroting is in de 1e Prorap met € 50.000 bijgesteld en behoeft geen verdere bijstelling.	Van het beschikbare budget van € 90.000 is € 92.500 besteed.

3.2.3 Sport, activiteiten en accommodaties

Sportbeleid		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
De gemeente Maasgouw heeft haar inwoners gestimuleerd om een leven lang met plezier te (kunnen blijven) sporten/ bewegen. Met de sportaanbieders is een sportaanbod in ontwikkeling.	Er zijn diverse nieuwe activiteiten ontwikkeld en aanbod opgezet door en in samenwerking met verenigingen. Enkele voorbeelden zijn aanbod voor bijzondere doelgroepen, beweegaanbod op basisscholen en het volwassenenfonds sport. Om het aanbod op het gebied van sport en gezondheid op scholen een impuls te geven zijn we in gesprek over de ontwikkelingen op dit gebied in relatie tot de inzet en mogelijkheden van de combinatiefunctionaris. Op accommodatiebeleid hebben diverse ontwikkelingen plaatsgevonden. Enkele voorbeelden zijn het plaatsen van teamlockers en een overkapping bij MBC voetbalclub en het realiseren van beachvelden in Linne. De gesprekken met Stichting Menswel Beheer Maasgouw over de exploitatieovereenkomst zijn bijna afgerond. In 2023 wordt de nieuwe overeenkomst definitief gemaakt.	Van het beschikbare budget van € 75.000 is € 50.500 besteed.

3.2.4 Cultuur; activiteiten en accommodaties

Cultuurbeleid		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Cultuur meer bereikbaar en beleefbaar gemaakt voor de inwoners van Maasgouw. Daarnaast is de cultuurparticipatie bevorderd.	De oorspronkelijke aanpak om te komen tot nieuw cultuurbeleid is aangepast, voornamelijk vanwege de ontwikkelingen in de diverse kernen. Er is daarom ervoor gekozen eerst in gesprek te gaan met culturele organisaties om we een beter inzicht krijgen in welke mate en hoe we de ondersteuning kunnen (en willen) optimaliseren/verbeteren. Er zijn namelijk in Beegden, Thorn, Stevensweert en Linne diverse wensen en behoeften over de ontwikkeling van gemeenschapsaccommodaties. Daarbij leveren de burgerinitiatieven in Thorn, Stevensweert en Linne een belangrijke bijdrage aan deze ontwikkeling. In 2023 krijgt de bijgestelde aanpak en bijbehorende plannen verder vorm. Het culturele veld heeft flink geleden onder corona. Dat het ook leidt tot mooie initiatieven blijkt wel uit de samenwerking tussen de jeugdharmonieën. Onder de noemer ‘Maasgouw musiceert’ hebben zij een succesvol evenement gerealiseerd. Het regionaal cultuurprogramma wordt uitgevoerd en aangestuurd door de cultuurregio Noord. We blijven in gesprek met de provincie over het beter toegankelijk maken van de provinciale subsidies voor kleinere cultuurorganisaties. Op basis van door de raad aangenomen amendement bij de vaststelling van de begroting 2022 is de subsidiekorting van 8,8% voor verenigingen per 01-01-2022 niet meer van toepassing.	Van het beschikbare budget van € 7.500 is € 7.500 besteed.

Processen en projecten die doorlopen in 2022	
Proces/Project	**Status/ fase in 2022**
Verenigingsaccommodatie Wessem	In voorbereiding.

Dit is de status van de projecten per 31 december 2022.

Totaaloverzicht Lasten en Baten Programma Sociale kracht en cohesie

PROGRAMMA 01 - Sociale Cohesie

Nr.	Omschrijving taakveld	Primitieve raming 2022	Raming na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil raming -/- realisatie 2022
Lasten					
4.1	Openbaar basisonderwijs	54.903	54.903	51.216	3.687
4.2	Onderwijshuisvesting	969.603	999.195	985.528	13.668
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	920.570	1.092.316	995.327	96.989
5.1	Sportbeleid en activering	1.609.078	1.755.628	1.644.394	111.234
5.2	Sportaccommodaties	1.314.882	1.461.215	1.476.086	-14.871
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	479.866	542.200	541.449	751
5.4	Musea	166.347	180.937	185.923	-4.986
5.6	Media	315.213	320.534	321.806	-1.272
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.423.883	3.377.582	2.924.330	453.252
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.136.521	1.186.761	1.116.158	70.603
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.050.570	1.504.134	1.399.644	104.490
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	3.734.076	3.968.876	4.002.313	-33.437
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	4.231.638	4.270.738	4.381.751	-111.013
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	257.154	271.611	234.406	37.205
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	657.974	687.540	549.610	137.930
7.1	Volksgezondheid	944.416	1.080.735	1.051.164	29.571
	Totaal lasten	**20.266.694**	**22.754.905**	**21.861.105**	**893.800**
Baten					
4.2	Onderwijshuisvesting	137.119	131.619	133.674	2.055
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	133.548	247.881	170.784	-77.097
5.1	Sportbeleid en activering	571.336	645.148	727.086	81.938
5.2	Sportaccommodaties	88.787	93.770	100.624	6.854
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	6.121	6.121	36.052	29.931
5.4	Musea	8.700	8.700	8.997	297
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	175.600	658.310	1.135.529	477.219
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	61.700	61.700	73.138	11.438
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	185.000	170.000	168.780	-1.220
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	156.000	1.026.157	1.178.779	152.622
7.1	Volksgezondheid	0	64.800	36.213	-28.587
	Totaal baten	**1.523.911**	**3.114.206**	**3.769.655**	**655.449**
	Totaal saldo van baten en lasten	**-18.742.783**	**-19.640.699**	**-18.091.449**	**1.549.250**

Mutaties reserves

		Primitieve raming 2022	Raming na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil raming -/- realisatie 2022
Lasten		0	1.241.310	983.666	257.644
Baten		691.694	3.020.054	2.472.383	-547.671
Saldo		**691.694**	**1.778.744**	**1.488.717**	**-290.027**
Resultaat programma 01 - Sociale Cohesie		**-18.051.089**	**-17.861.955**	**-16.602.732**	**1.259.223**

Verklaring saldo programma Sociale Kracht en cohesie		
Kapitaallasten		0
Reserves	Dekkingsreserve kapitaallasten schoolgebouw	0
Verschillen > € 25.000	Jeugdhulp	43.500
	Publieke gezondheid (Jeugdgezondheidszorg Oekrainers)	-26.300
	Regievoering regio Midden Limburg Oost	35.200
	Begeleiding wmo	29.900
	Combinatiefunctie cultuur (saldobestemming)	51.100
	Omnibuzz	107.900
	Energiekosten programma Sociale cohesie	65.700
	Vluchtelingen i.v.m. noodtoestand Oekraine (saldobestemming) zie paragraaf Oekraine	676.100
	Peuterspeelzalen	29.700
	Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang, Bemoeizorg & Preventie	168.000
	Financiële noodmaatregel Corona	-51.200
Verschillen > € 5.000 en < € 25.000	Diverse	111.600
	Project Innovatiekosten alg voorzieningen Wmo Awbz (budgetoverheveling naar 2023)	12.100
	Sociaal wijkteam (budgetoverheveling naar 2023)	11.500
Verschillen < € 5.000	Diverse	-5.600
Totaal		**1.259.200**

Toelichting verschillen > € 25.000

Jeugdhulp **incidenteel voordeel € 43.500**

Op het totale budget jeugdhulp (€ 5.817.400) is er slechts een afwijking van € 43.500 (0,74%). Deze afwijking wordt veroorzaakt door enerzijds overschotten en anderzijds overschrijding waarbij dus in totaal sprake is van een incidenteel voordeel van € 43.500. Voogdij 18+ is hier ook een onderdeel van. Zie beleidsmatige toelichting 3.2.1 Zorg voor elkaar, onderdeel Voogdij 18+.

Publieke gezondheid **incidenteel nadeel € 26.300**

In 2022 heeft de gemeente Maasgouw meerdere Oekraïense ontheemden opgevangen, waaronder ook kinderen. Daarmee zijn er meer kinderen in onze gemeente gekomen die gebruik moeten maken van de jeugdgezondheidszorg van de GGD. Dit heeft geleid tot een incidenteel nadeel van € 26.300. In 2022 zijn hier middelen voor ontvangen. Deze staan in programma Algemene dekkingsmiddelen als incidenteel voordeel.

Regievoering regio Midden Limburg Oost **incidenteel voordeel € 35.200**

Het incidenteel voordeel op dit budget wordt in 2022 voornamelijk veroorzaakt, doordat bij de afrekening 2022 de verdeling van de kosten tussen de gemeenten onderling gunstiger is uitgevallen voor de gemeente Maasgouw.

Begeleiding Wmo **incidenteel voordeel € 29.900**

Vanaf 2022 is er geen centrumgemeente meer met een centrale toegang, centraal beleid en centrale bekostiging voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang, bemoeizorg en preventie voor de regio Noord- en Midden-Limburg. De toegang is nu lokaal georganiseerd via de SD MER en de bekostiging is ook een taak van de lokale gemeenten. Vanwege deze overgang is er rekening gehouden met een verwachte stijging in kosten van begeleiding.
Daarom is € 216.300 vanuit het budget beschermd wonen overgeheveld naar begeleiding. Omdat de prognose van het budget begeleiding een overschot liet zien tijdens het opstellen van de 2e Prorap, is er € 55.000 naar hulp bij het huishouden overgeheveld om het tekort op te vangen. Per saldo is voor begeleiding € 160.000 gebruikt om een stijging van kosten voor begeleiding individueel en groepen op te vangen. Dit was toereikend voor 2022 en is er sprake van een incidenteel voordeel.

Combinatiefunctie cultuur **incidenteel voordeel € 51.100**

Het incidenteel voordeel is opgebouwd uit de voorlopige subsidies die Myouthic heeft ontvangen in 2020 en 2021. Beide jaren stonden in het teken van corona-maatregelen waardoor scholen – wanneer zij hun deuren al niet moesten sluiten – beperkt extra activiteiten konden organiseren. Ook het naschoolse aanbod werd door de maatregelen ernstig beperkt. Uit overleg met Myouthic werd duidelijk dat in 2022 geen inhaalslag te verwachten was. Dat heeft ertoe geleid dat de niet bestede subsidie over 2020 en 2021 integraal is teruggevorderd.
Rond het onderdeel combinatiefuncties doet zich in 2023 de ontwikkeling voor dat in het kader van het GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) en de Brede SPUK (specifieke uitkering gezondheidspreventie en versterking sociale basis) de bijdrage die wij van het Rijk krijgen voor combinatiefuncties verhoogd is van € 100.000 naar € 135.000. Voor de regeling combinatiefuncties geldt dat het Rijk 40% vergoedt van de totale kosten voor deze functies en dat 60% door de gemeente (of andere partners) moet worden bijgelegd. Dat betekent in dit geval dat om de extra rijksmiddelen voor combinatiefuncties volledig te kunnen inzetten een extra inzet vanuit gemeentelijke middelen nodig is van € 51.100. Voorstel is om het incidenteel voordeel in 2023 hiervoor in te zetten. De combinatiefuncties zijn een belangrijke voorwaarde om de extra taken die in het kader van het GALA naar ons toekomen te kunnen uitvoeren.

Omnibuzz **incidenteel voordeel € 107.900**

Het coronavirus heeft ook een grote impact gehad op het aantal vervoersbewegingen in het vraagafhankelijk vervoer uitgevoerd door de GR Omnibuzz. In 2022 zijn de gevolgen hiervan, nog steeds zichtbaar. Daardoor vallen de vervoerskosten en de vervoersopbrengsten, die bestaan uit de eigen bijdragen van cliënten, lager uit.

Energiekosten programma Sociale cohesie **incidenteel voordeel € 65.700**

Zie paragraaf 5.3 Onderhoud kapitaalgoederen.

Vluchtelingen noodtoestand Oekraïne **incidenteel voordeel € 676.100**

Zie paragraaf 5.10 Crisis Oekraïne.

Peuterspeelzalen/Kinderdagverblijven VVE **incidenteel voordeel € 29.700**

Zie beleidsmatige toelichting 3.2.2 Jeugd, gezin en onderwijs, onderdeel Peuterspeelzalen/Kinderdagverblijven VVE.

Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang, Bemoeizorg & Preventie **incidenteel voordeel € 168.000**

Zie beleidsmatige toelichting 3.2.1 Zorg voor elkaar, onderdeel Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang, Bemoeizorg & Preventie.

Financiële noodmaatregel Corona **incidenteel nadeel € 51.200**

Zie paragraaf 5.9 Covid-19.

Overige toelichtingen

Project innovatiekosten algemene voorzieningen Wmo Awbz **incidenteel voordeel € 12.100**

Uit het budget Project Innovatiekosten algemene voorzieningen Wmo Awbz wordt de arrangementenmonitor sociaal domein betaald. De monitor brengt diverse databronnen samen waardoor we meer inzicht krijgen in de informatie die binnen het Sociaal Domein omgaat. Daarnaast is er nog ruimte voor eenmalige activiteiten of projecten. In 2022 is besloten om het verplichte cliëntervaringsonderzoek Wmo te richten op een specifieke groep inwoners met een Wmo voorziening namelijk inwoners met Begeleiding groep of Begeleiding individueel. Hiervoor is een passende onderzoeksmethode gekozen: de klantreismethodiek. Deze door Movisie ontwikkelde methodiek wordt in 2023 uitgevoerd door MEE. Movisie is eind 2022 gecontracteerd voor de begeleiding bij dit onderzoek. Voorgesteld wordt om het bedrag van € 12.100 over te hevelen naar 2023 voor de bekostiging van Movisie. Over de resultaten van het onderzoek wordt in 2023 gerapporteerd aan de raad.

Sociaal wijkteam **incidenteel voordeel € 11.500**

De gemeenten krijgen naar aanleiding van de POK, middelen om dienstverlening vanuit de overheid structureel te verbeteren, onder andere door de versterking van de Sociale wijkteams. In 2022 is het plan gemaakt voor de doorontwikkeling van het sociale wijkteam en zijn deze middelen nog niet aangewend. De middelen worden vanaf 2023 ingezet voor de kosten van de te werven coördinator van het Sociaal wijkteam. Daarnaast zijn de kosten van de inzet van Servicecentrum MER Sociaal Domein in het Sociaal wijkteam lager dan begroot, omdat in 2022 hiervoor geen capaciteit wordt ingehuurd, maar vast in dienst is gekomen. Dit is goedkoper.
Tot slot waren de opleidingskosten in 2022 lager dan begroot. Onder andere door medefinanciering van de Beweging Limburg Positief Gezond voor een training Positieve Gezondheid. Gevraagd wordt om het bedrag van € 11.500 over te hevelen naar 2023 voor de uitvoering van het plan doorontwikkeling van het Sociaal wijkteam.

Beleidsindicatoren Programma Sociale kracht en cohesie

Taakveld	Naam indicator	Eenheid	Vorige periode	Waarde	Periode	Waarde	Toelichting
4. Onderwijs	Absoluut verzuim	per 1.000 inw. 5-18 jr	2020	0,0	2021	0,0	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school of instelling. De periodeaanduiding "2021" staat voor schooljaar "2020/2021".
4. Onderwijs	Relatief verzuim	per 1.000 inw. 5-18 jr	2019	4,0	2021	8,0	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is. De periodeaanduiding "2021" staat voor schooljaar "2020/2021".
4. Onderwijs	Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2020	1,9	2021	1,4	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De periodeaanduiding "2021" staat voor schooljaar "2020/2021".
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% jongeren tot 18 jr	2020	11,5	2022	11,9	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	%	2020	1,0	2022	1,2	Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen.
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	%	2016	0,4	2022	0,4	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasserings-maatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerk arrangement WMO	per 10.000 inwoners	2021	770,0	2022	800,0	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de WMO.
5. Sport, cultuur en recreatie	Niet-sporters	%	2016	55,0	2020	56,3	Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder.

3.3 Woon- en leefklimaat

Strategische Visie 2025

In de Strategische Visie is geconstateerd dat veel inwoners het als een essentiële opgave voor de gemeente zien om te werken aan een woon- en leefklimaat van hoge kwaliteit. De leefomgeving in Maasgouw wordt gekenmerkt door weidse uitzichten over de Maasplassen in een landschap met karakteristieke dorpskernen en veel groen. Vooral die combinatie van kwaliteiten maakt Maasgouw tot een aangename gemeente om te wonen en leven. Het behouden en versterken van deze ruimtelijke kwaliteiten vormt daarmee een centrale ambitie voor de gemeente. In dat verband wordt ook (samen met partners zoals woningcorporaties) gestreefd naar een aanbod van woningen dat rekening houdt met de wensen van woningzoekenden en demografische trends.

Coalitieakkoord 2018-2022

Hoofdstukken/-doelen Coalitieakkoord	Onderwerp in programmabegroting
Wonen en migratie ▪ Opzetten van integraal onderzoek naar redenen van vestiging en vertrek van inwoners zodat beter gestuurd kan worden op de (sociale, fysieke en economische) factoren die de keuze van een woonplaats bepalen. ▪ Heroverwegen van woningbouwbeleid in 2019 rekening houdende met actualisatie van gegevens en regionale bestuurlijke afspraken.	**Paragraaf 3.3.1** ▪ Uitbreiding woonwagenstandplaatsen
Ontwikkeling fysieke leefomgeving ▪ Beoordelen of vooruitlopend op de invoering van de Omgevingswet de huidige structuurvisie moet worden vervangen door een nieuwe gemeentelijke omgevingsvisie. ▪ Zoeken naar mogelijkheden van hergebruik van leegstaand monumentaal erfgoed en andere leegstaande gebouwen zoals bedrijfs- en kantoorpanden.	**Paragraaf 3.3.2** ▪ Omgevingswet ▪ Rivierpark Maasvallei
Beheer openbare ruimte, natuur en landschap ▪ Uitrollen van succesvolle voorbeelden van beheer openbare ruimte, natuur en landschap samen met inwoners. ▪ Onderzoek naar mogelijkheden voor herinrichting bij onveilige verkeerssituaties en naar mogelijkheden om druk van doorgaand verkeer op kernen te verminderen. ▪ Realiseren van meer bloemrijke bermen en akkerranden in overleg met eigenaren en beheerders (zoals agrariërs).	**Paragraaf 3.3.3** ▪ Facilitering burgerinitiatieven ▪ Nieuw beleidsplan wegen en groen en een beleidsplan nautische voorzieningen
Klimaat, energie en afvalverwerking ▪ Samen met inwoners en bedrijven werken aan een Plan van Aanpak over de manier waarop samen kan worden gewerkt aan klimaatadaptie, energietransitie en circulaire economie.	**Paragraaf 3.3.4** ▪ Energietransitie (algemeen) ▪ Klimaatadaptie ▪ Transitievisie warmte ▪ Actieplan Energietransitie 2022-2023 ▪ RD Maasland Afval en riolering kostendekkend

3.3.1 Wonen en Migratie

Uitbreiding woonwagenstandplaatsen		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Het is duidelijk dat er op de locaties Thorn, Linne en Ohé en Laak concrete uitbreidingsmogelijkheden liggen. Voor de locatie Brachterbeek is duidelijk dat er potentie ligt voor uitbreiding.	Voor de uitbreiding van de locaties Thorn, Ohé en Laak en Lichtenbergerweg in Maasbracht zijn ontwerpen gemaakt. Voor de locaties Thorn en Ohé en Laak zijn ook de daarbij behorende kostenramingen opgesteld. Voor de uitbreiding van de locatie Ohé en Laak is een akoestisch onderzoek uitgevoerd Voor de locatie Linne is een vergunning aangevraagd voor de legalisatie van de nog niet vergunde bouwwerken.	Van het beschikbare budget van € 100.000 is € 37.000 besteed aan ondersteuning, het restant van € 13.000 blijft beschikbaar in de reserve en wordt in 2023 verder aangewend. De overige € 50.000 is in de vorm van een krediet opgenomen voor de daadwerkelijke realisatie van de standplaatsen. Hiervan is € 15.360 al besteed. Verdere uitvoering komt in 2023.

Processen en projecten die doorlopen in 2022	
Proces/Project	**Status/ fase in 2022**
Bosserhofsveld Maasbracht (woningbouw)	In uitvoering.
Europlein Maasbracht (woningbouw)	In uitvoering.
Sint Anna-terrein Heel (woningbouw)	In uitvoering.
Linne Zuid-Oost / Linnerpark (woningbouw)	In uitvoering.
Vml. schoollocatie Ohé en Laak (woningbouw)	In uitvoering.
Op de Konie Stevensweert (woningbouw)	In uitvoering.
Krijtenberg Beegden (woningbouw)	In uitvoering.
Parrenhof Thorn	In uitvoering.

Dit is de status van de projecten per 31 december 2022.

3.3.2 Ontwikkeling fysieke leefomgeving

Omgevingswet		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
De invoeringsdatum van de Omgevingswet is wederom naar achter geschoven. De wet zal worden ingevoerd op 1 januari 2024. In 2022 hebben we ervoor gezorgd dat we weer verder zijn met de voorbereidingen op de invoering van de Omgevingswet.	In de voorbereiding op de invoering zijn weer een aantal besluiten door de gemeenteraad genomen. In februari 2022 is de Omgevingsvisie vastgesteld. Vanuit de MER-OD wordt gewerkt aan het implementeren van de nieuwe VTH-software (RX Mission). Het bestaande budget zal nog nodig zijn om ook in 2023 verder te kunnen gaan met de voorbereidingen voor de inwerkingtreding van deze wet.	Van de beschikbare € 152.000 is € 86.000 besteed. Het restant wordt overgeheveld naar 2023, voor de verdere voorbereidingen op de inwerkingtreding van de Ow.

Rivierpark Maasvallei		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
1) - De eerste selectie is doorlopen voor de titel Landschapspark. Dit is toegekend door de Belgische overheid. - De samenwerking met deze Interreg partner NL/B. 2) Aan de routes zijn ondernemers van horecagelegenheden tot ambassadeur benoemd. 3) - Veerpondjes zijn opnieuw aanbesteed. - Het natuurbeheer heeft een upgrade gehad langs de maas met het project Rewilding. - Samenwerking met België en met Natuurmonumenten is geoptimaliseerd. - Recreatie en toerisme in de Maasvallei.	De stuurgroep van het RivierPark Maasvallei heeft het gebied voorgedragen als kandidaat-Landschapspark na de oproep van de Vlaamse minister van Omgeving. Een integrale aanpak gestart vanuit het projectbureau Maasvallei (België) landschap /cultuur /recreatie. Het gebied en het erfgoed, de exploitatie van, Hompesche Molen, dat in handen is van Natuurmonumenten, liggen onder de loep. De relaties met onze buurgemeente Kinrooi zijn versterkt. In het scheepvaartmuseum is een overzicht van RivierPark Maasvallei opgenomen. De wandelroutes worden onderhouden en het aantal bezoekers aan de specifieke natuurgebieden wordt geteld. De Maas heeft een interreg programma doorlopen met het doel 'wildlife economy', de regenrivier heeft hiermee haar karakter verstevigd en de natuur een nieuw elan gegeven. In samenwerking met de Provincie en ketenpartners, zoals het project Grensmaas, is het grootste rivierproject in uitvoering in Nederland. De werkzaamheden strekken zich uit over een traject van 43 kilometer tussen Maastricht en Echt-Susteren. De uitvoering is in handen van Consortium Grensmaas. De Zuid Willemsvaart wordt ingezet voor pleziervaart en hier worden ondernemers ingezet als ambassadeurs. De gebiedsvisie wordt verder uitgewerkt in samenwerking met Natuurmonumenten met betrekking tot de herinrichting van het gebied Thorn- Wessem en de ontwikkelingen rondom het gebruik van het openbaar water rond de Maasresidence. Oeverbeheer en landschappelijk waarden zijn geïntegreerd op landtongen en natuurgebieden met recreatieve functie. De stuurgroep van het RivierPark Maasvallei heeft het gebied voorgedragen als kandidaat-Landschapspark in het kader van de oproep van de Vlaamse minister van Omgeving.	Van het beschikbare budget van € 22.500 is €19.200 besteed. Hiervan is € 5.500 besteed aan de voetveer in Kessenich en de overige € 14.700 als structurele bijdrage.

Processen en projecten die doorlopen in 2022	
Proces/Project	**Status/ fase in 2022**
Chateau Heel (ontwikkeling)	In voorbereiding.
Voormalig gemeentehuis Heel (herbestemming)	Gereed.
Gebiedsontwikkeling Linne (incl. herontwikkeling locatie supermarkt)	In voorbereiding.
Gebiedsontwikkeling Wessem	In voorbereiding.
Centrum Maasbracht (aanpak parkeerproblematiek)	In uitvoering.
Hoogwaterbescherming Wessem-Thorn	Dijktracé Heel in uitvoering. Gebied Thorn-Wessem in voorbereiding.

Dit is de status van de projecten per 31 december 2022.

3.3.3 Beheer van openbare ruimte, natuur en landschap

Facilitering burgerinitiatieven		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Faciliteren van burgerinitiatieven.	Het vergroenen en aantrekkelijker maken van de leefomgeving samen met burgers. Enkele voorbeelden hiervan zijn • Het aankleden van lantaarnpalen met bloembakken en het aanplanten van bloemtorens in de verschillende kernen. • Het faciliteren van verschillende vrijwilligersgroepen (o.a. Dörpsbongerd Heel, Vlasaardstraat Thorn, Meerse kamp Stevensweert, pleintje Beegden) middels advies, scholing en gereedschappen. • Inrichten en onderhouden van diverse hoogstamboomgaarden. • Vergroenen van diverse straten (o.a. Teskenlaan / Genoenhoflaan Heel, Pleintje Beegden).	In totaal is er € 30.000 (cf. budget) besteed.

Nieuw beleidsplan wegen en groen en een beleidsplan nautische voorzieningen		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Nieuw wegen- en groenbeheerplan 2023-2026.	De beheerplannen voor Groen en Wegen zijn in 2022 opgesteld en zijn per 1 januari 2023 van kracht. Hiervoor is het reguliere budget gebruikt vanuit het beheerplan 2019 – 2022. De resterende €23.000 zijn nodig voor het nog op te stellen beleidsplan Nautische voorzieningen in 2023.	De beheerplannen wegen en groen zijn opgesteld binnen het beschikbare budget. Uitgaven bedroegen in totaal € 23.400. Voor het opstellen van het beleidsplan Nautische Voorzieningen was € 25.000 beschikbaar. In 2022 is € 2.000 besteed. Budgetoverheveling € 23.000 naar 2023.

3.3.4 Klimaat, energie en afvalverwerking

Energietransitie (algemeen)		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Een bijdrage geleverd aan de energie-transitie in Nederland, die moet leiden tot minder gebruik van fossiele brandstoffen en daarmee tot CO2-reductie. Mede hierdoor ligt de RES Noord- en Midden-Limburg op schema voor de doelstelling 1.200 GWh in duurzame energie-opwek in 2030.	*Op basis van het Klimaatakkoord zijn in Nederland doelen geformuleerd voor CO2-reductie die worden uitgewerkt in de sectoren Elektriciteit, Industrie, Mobiliteit, Landbouw en Bebouwde Omgeving. De rol van de gemeenten spitst zich binnen dit geheel toe op drie specifieke elementen van de energietransitie:* *1. De ruimtelijke inpassing van grootschalige opwek van duurzame energie (windmolens en zonneparken);* *2. Bevorderen van energiebesparing en kleinschalige opwek (zonnepanelen) bij eigenaren en gebruikers van woningen en gebouwen.* *3. Het regisseren van het proces van de warmtetransitie waarbij steeds meer woningen en gebouwen worden verwarmd met een andere warmtebron dan gas.* **RES** Maasgouw werkt in de Regionale Energie Strategie Noord- en Midden-Limburg nauw samen met andere gemeenten, het waterschap, Enexis netbeheer en de Provincie Limburg om aan de doelen te voldoen. In 2022 vonden kennissessies plaats over energie-armoede, waarna gemeenten zelf hun aanpak hebben bepaald. Ook heeft de beweging naar een sterkere en slagvaardigere RES-organisatie stappen gezet. Daarnaast heeft het afwegingskader voor grootschalige opwek verder vorm gekregen. Er is een gezamenlijke aanpak voor groen gas en een tool voor Aquathermie in ontwikkeling. We liggen bovendien gezamenlijk op schema voor 1.200 GWh in duurzame energie-opwek in 2030. Verder is de isolatie-aanpak voor huizen met slechte labels voorbereid, waar gemeenten een grote rol in hebben en de RES een plan van aanpak voor opstelt. **Algemeen** Voor de grootschalige opwek van duurzame energie is een gemeentelijk beleidsplan voor de ruimtelijke inpassing van zonneparken aangeboden aan de raad. Met het oog op het bevorderen van energiebesparing en kleinschalige opwek is het (nieuwe) lokale Actieplan Energie 2022-2023 door het college vastgesteld (zie 'Actieplan Energie') en in uitvoering genomen. Bij het regisseren van de warmtetransitie wordt uitvoering gegeven aan de Transitievisie Warmte die eind 2021 door de raad werd vastgesteld. Eigenaren zijn geïnformeerd over hoe hun woningen of gebouwen optimaal te isoleren en om daarna een andere warmtebron dan gas te laten installeren (zie 'Transitievisie Warmte').	RES-bijdrage 2022 bedroeg (conform raming) € 36.000. Binnen de RES- regio NML is afgesproken om € 1,50 per inwoner beschikbaar te stellen voor de RES-kosten.

Klimaatadaptatie		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Het vergroenen van de leefomgeving.	In het kader van de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie zijn er in 2022 diverse zaken uitgevoerd. We hebben de eerste editie van het project vergroenen voortuinen met succes uitgevoerd. 54 tuinen zijn ontdaan van stenen en er zijn nieuwe planten geplant. Ook hebben we op diverse plaatsen verharding verwijderd en vervangen met gras. Bij de voorgevel van het gemeentehuis is een geveltuin en extra groenvakken gemaakt met dezelfde beplanting die we ook in de voortuinen gebruiken. Daarnaast zijn er in Maasbracht extra bomen geplant, o.a. aan de Julianalaan. De hemelwaterverwerking is verbeterd door extra wadi's aan de Echterstraat en Sint Joosterweg. Deze zijn natuurlijk allemaal met kruidenrijk mengsel ingezaaid om de biodiversiteit te verbeteren. Momenteel zijn we bezig met de voorbereiding voor het vergroenen van het Kerkplein in Maasbracht. Daarnaast zijn we in het kader van de bestrijding van hitte stress naar andere locaties aan het kijken om deze ook te vergroenen. Voorgesteld wordt om hiervoor een bedrag van €25.000 over te hevelen naar 2023.	Het vergroenen van de voortuinen heeft € 27.000 (raming € 30.000) gekost. Communicatie heeft € 5.000 (cf. raming) gekost. Voor het vergroenen i.h.k.v. bestrijding hitte stress is in 2022 niets besteed (raming € 25.000). Dit restantbudget overhevelen naar 2023.

Transitievisie Warmte		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Nederland moet in 2050 van het gas af zijn. Het doel is om in 2030 20% minder aardgas te gebruiken voor het verwarmen van de woningen. We hebben uitvoering gegeven aan het actieplan Energietransitie en inwoners geïnformeerd over de warmtetransitie en besparingsmogelijkheden.	In 2021 heeft de gemeenteraad de Transitievisie Warmte vastgesteld. Het betreft een voorlopige keuze, aanpak en planning van de wijken die de komende jaren aardgasvrij worden gemaakt (met een doorkijk naar 2050). In het Actieplan Energie transitie geven we uitvoering aan de Transitievisie Warmte. In 2022 hebben we ingezet op communicatie en informatie over verduurzamingsmaatregelen. Hierbij willen we de inwoners meehelpen in het verduurzamen van de woningen om vooral de eerste jaren in te zetten op isolatie en besparing.	In totaal was in 2022 € 103.800 (dekking reserve claims) beschikbaar. In 2022 is € 89.700 voor uitvoering (capaciteit) en communicatie besteed. Het restantbedrag van € 14.100 (reserve claims) kan vrijvallen ten gunste van de Algemene Reserve.

Actieplan Energietransitie 2022-2023		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Het Actieplan Energie heeft een looptijd t/m 2023. In het actieplan zijn in totaal 40 acties beschreven. Een deel van de acties zijn uitgevoerd of zijn in uitvoering. Een ander gedeelte is in voorbereiding. In totaal zijn er 9 acties afgerond, 14 zijn in uitvoering, 10 in voorbereiding en 9 nog niet gestart.	In 2022 hebben we inwoners meegenomen in de energietransitie en vooral informatie gedeeld hoe zij de energievraag van de woning kunnen reduceren. We hebben samen met de Coöperatie Duurzaam Maasgouw in alle kernen informatie avonden georganiseerd over het verduurzamen van de woning. Tevens hebben we samen met de coöperatie een fysiek duurzaamheidsloket opgezet en worden er energiescans aangeboden. Met het Duurzaam Bouwloket informeren we inwoners over de mogelijkheden van subsidies en geven we telefonische maatwerk adviezen. We hebben een mobiele showroom opgezet. Samen met het sociaal domein is erop ingezet om energiearmoede te bestrijden.	In totaal was in 2022 € 264.500 (na bijstelling 2e Prorap) beschikbaar t.b.v. Actieplan Energie 2022. In 2022 is € 46.600 besteed. Restant budget 2022 ad. € 217.900 overhevelen naar 2023 voor de (verdere) uitwerking van het Actieplan Energie.

RD Maasland		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
RD Maasland is een regionaal afval inzamelbedrijf in de vorm van een Gemeenschappelijke Regeling. RD Maasland heeft als doel om afval op een toonaangevende, veilige en duurzame manier in te zamelen en te verwerken. Daarnaast verzorgt RD Maasland de diensten vegen wegen en kolkenzuigen voor Maasgouw. Ook voert RD Maasland diensten uit in opdracht van particulieren en bedrijven.	RD Maasland streeft er naar om in navolging van het landelijke beleid, daar waar het kan samen met andere gemeenten en/of collega-bedrijven, het ingezamelde afval zo veel als mogelijk her te gebruiken of circulair toe te passen. Dit op een zodanige wijze dat tevens de afhankelijkheid van de markt, en daarmee de onzekerheid over de kosten die de burger moet betalen, afneemt.	Totale bijdrage 2022 aan RD Maasland bedraagt € 1.570.200. Afrekening 2022 bedraagt in totaal **€ 60.300 (te betalen)**: Afval: positief € 2.000 (t.g.v. afval) Openbare Ruimte: negatief € 34.800 (t.l.v. afval en riolering) Zakelijk: negatief € 27.500 (t.l.v. exploitatie 2022)

Afval en riolering kostendekkend		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Zie paragraaf ‘Lokale heffingen’ voor kostendekkendheid tarieven afval en riolering.	Voor een nadere uiteenzetting van de verrekening van kosten 2022 inzake afval en riolering wordt verwezen naar de toelichting opgenomen onder tabel ‘Verklaring saldo programma ‘Woon- en Leefklimaat’ en de paragraaf ‘Lokale heffingen’.	Zie tabel ‘Verklaring saldo programma ‘Woon- en Leefklimaat’ en de paragraaf ‘Lokale heffingen’.

Totaaloverzicht Lasten en Baten Programma Woon- en leefklimaat

PROGRAMMA 02 - Woon- & Leefklimaat

Nr.	Omschrijving taakveld	Primitieve raming 2022	Raming na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil raming -/- realisatie 2022
Lasten					
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	227.341	308.040	329.154	-21.114
2.1	Verkeer en vervoer	3.518.039	3.686.143	3.614.092	72.051
2.2	Parkeren	17.653	22.127	19.993	2.134
2.4	Economische havens en waterwegen	77.413	149.801	66.026	83.775
5.5	Cultureel erfgoed	170.852	194.697	159.779	34.918
5.7	Op. groen en (openlucht) recreatie	1.561.899	1.730.390	1.597.838	132.552
7.2	Riolering	1.743.796	1.674.247	1.703.929	-29.682
7.3	Afval	2.319.595	2.747.995	2.824.732	-76.737
7.4	Milieubeheer	268.550	674.494	279.848	394.646
8.1	Ruimte en leefomgeving	823.917	952.338	859.172	93.166
8.2	Grondexpl. (niet bedrijventerreinen)	-11.066	9.134	4.130.298	-4.121.164
8.3	Wonen en bouwen	3.066.144	5.129.787	3.953.512	1.176.275
	Totaal lasten	**13.784.133**	**17.279.193**	**19.538.373**	**-2.259.180**
Baten					
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	63.320	74.020	87.639	13.619
0.63	Parkeerbelasting	90.000	90.000	114.849	24.849
2.1	Verkeer en vervoer	47.500	94.000	220.116	126.116
2.4	Economische havens en waterwegen	38.687	500	0	-500
5.5	Cultureel erfgoed	5	5	618	613
5.7	Op. groen en (openlucht) recreatie	1	16.601	16.627	26
7.2	Riolering	3.943.537	3.809.640	3.841.025	31.385
7.3	Afval	2.788.812	2.978.400	2.950.769	-27.631
7.4	Milieubeheer	586	101.637	144.645	43.008
8.1	Ruimte en leefomgeving	8.652	17.000	28.607	11.607
8.2	Grondexpl. (niet bedrijventerreinen)		6.200	4.137.121	4.130.921
8.3	Wonen en bouwen	393.391	793.391	819.472	26.081
	Totaal baten	**7.374.491**	**7.981.394**	**12.361.487**	**4.380.093**
	Totaal saldo van baten en lasten	**-6.409.642**	**-9.297.799**	**-7.176.886**	**2.120.913**

Mutaties reserves

		Primitieve raming 2022	Raming na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil raming -/- realisatie 2022
Lasten		0	1.318.317	873.704	444.613
Baten		85.668	3.677.501	1.692.525	-1.984.976
Saldo		**85.668**	**2.359.184**	**818.821**	**-1.540.363**
Resultaat pr. 02 - Woon- & Leefklimaat		**-6.323.974**	**-6.938.615**	**-6.358.065**	**580.550**

Verklaring saldo programma Woon- & Leefklimaat		
Kapitaallasten		0
Reserves		0
Verschillen > € 25.000	Energiekosten programma Woon- & Leefklimaat	98.400
	Onderhoud wegen (€ 100.000 budgetoverheveling naar 2023)	103.000
	Openbare Verlichting (inkomsten schades)	30.800
	Klimaatadaptatie Groen (budgetoverheveling naar 2023)	25.000
	Global Goals Groen (budgetoverheveling naar 2023)	91.300
	Afval 2022	-84.100
	Afrekening 2022 RD Maasland / zakelijke dienstverlening	-27.500
	Actieplan Energie 2022 (budgetoverheveling naar 2023)	217.900
	Nationaal Isolatieprogramma (budgetoverheveling naar 2023)	101.100
	MER / afrekening 2022 Omgevingsdienst	-39.200
	Waboleges	25.000
	Grondexploitaties :	
	Schoollocatie Ohé en Laak: verlies 2022 (onttrekking reserve Ontwikkelingsbedrijf)	-100.300
	Nautische Boulevard: vrijval voorziening (storting BR Nautische Boulevard)	57.500
Verschillen > € 5.000 en < € 25.000	Nadeel Riolering 2022	-12.200
	Haven : opstellen beleidsplan Nautische Voorzieningen (budgetoverheveling naar 2023)	23.000
	Diverse	33.300
Verschillen < € 5.000		37.500
Totaal		**580.500**

Toelichting verschillen > € 25.000

Energiekosten programma Woon- en leefklimaat **incidenteel voordeel € 98.400**

Zie paragraaf 5.3 Onderhoud kapitaalgoederen.

Onderhoud wegen **incidenteel voordeel €103.000**

De meeste onderhoudswerkzaamheden zijn conform planning uitgevoerd. Alleen hebben er door het slechte weer in de periode november- december 2022 geen asfaltwerkzaamheden kunnen plaatsvinden.
Voor een bedrag van € 100.000 was reeds opdracht verstrekt. Derhalve wordt voorgesteld om € 100.000 over te hevelen naar 2023.

Onderhoud openbare verlichting **incidenteel voordeel € 30.800**

Het incidenteel voordeel op dit budget in 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door ‘inkomsten’ van schades aan openbare verlichting, welke door verzekeraars of het Waarborgfonds worden uitgekeerd aan de gemeente. In 2022 zijn er in tegenstelling tot voorgaande jaren aanzienlijk meer schades en aanrijdingen aan masten geweest. Daarnaast werkt het Waarborgfonds met standaard schadevergoedingen die vaak hoger uitvallen dan de daadwerkelijke kosten als gevolg van schade.

Klimaatadaptatie **incidenteel voordeel €25.000**
Zie beleidsmatige toelichting 3.3.4 Klimaat, energie en afvalverwerking, onderdeel klimaat.

Global Goals **incidenteel voordeel € 91.300**
Zie beleidsmatige toelichting 3.1 Duurzame ontwikkeling, onderdeel Groen Maasgouw als prioriteit.

Afval **incidenteel nadeel € 84.100**
De baten en lasten van afval worden via een zogenaamd gesloten financieel systeem in de begroting en jaarrekening verwerkt. Het exploitatietekort 2022 'Afval' bedraagt € 87.600 ten laste van de gemeentelijke exploitatie.
Het saldo van lagere BTW-compensatie en hogere doorbelasting overhead, in totaal een voordeel van € 3.500, komt ten gunste van de exploitatie. Het totale nadeel bedraagt € 84.100.

Specificatie nadeel Afval:		
Hogere exploitatielasten/-baten (t.o.v. bijstelling 2e Prorap 2022)	€	-123.400
Hogere opbrengsten afvalstoffenheffing (t.o.v. bijstelling 2e Prorap 2022)	€	35.800
	€	**-87.600**
Lagere toerekening BTW	€	-5.500
Hogere doorbelasting overhead	€	9.000
Nadeel tlv exploitatie 2022	**€**	**-84.100**

Afrekening 2022 Zakelijke Dienstverlening RD Maasland **incidenteel nadeel € 27.500**
Zie beleidsmatige toelichting 3.3.4 klimaat, energie en afvalverwerking, onderdeel Afvalverwerking.

Actieplan Energie **incidenteel voordeel € 217.900**
Zie beleidsmatige toelichting 3.3.4 klimaat, energie en afvalverwerking, onderdeel energie.

Nationaal Isolatie Programma 2022 (NIP gelden) **incidenteel voordeel € 101.100**
In de 2e Prorap 2022 zijn rijksgelden (specifieke uitkering) ad. € 101.100 beschikbaar gesteld ten behoeve van uitvoering van het Nationale Isolatie Programma. Deze isolatieaanpak is gericht op het isoleren van de woningen met label E, F en G (voor inwoners met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum inkomen).
De afgelopen maanden is gewerkt aan het verzamelen van de benodigde data en de voorbereiding. De uitvoering en daarmee ook de kosten is voorzien in 2023. Per 31 december 2023 moet het project zijn afgerond. Voorgesteld wordt om het restantbudget van € 101.100 over te hevelen naar 2023.

MER Omgevingsdienst **incidenteel nadeel € 39.200**
Bij de opmaak van de jaarrekening 2022 wordt in eerste instantie gekeken naar de verrichte productie per gemeenten t.o.v. de basisbijdrage. De productie in 2022 voor Maasgouw bedroeg voor € 86.600 hoger dan oorspronkelijk begroot. Dit is in eerste instantie verrekend. Daarna wordt de jaarrekening definitief opgemaakt waardoor er een positief overschot van € 47.400 voor Maasgouw resulteerde. Per saldo is er sprake van een nadeel van € 39.200.
De jaarstukken 2022 van de GR MER worden overigens apart in een raadsvergadering behandeld.

Waboleges **incidenteel voordeel € 25.000**
De Waboleges waren oorspronkelijk voor 2022 begroot op € 300.000, maar zijn in de 2e Prorap 2022 bijgesteld naar € 700.000 op basis van de bijgestelde opbrengstprognoses van SC MER Omgevingsdienst. De uiteindelijke opbrengsten voor 2022 komen uit op afgerond € 725.000, resulterend in een voordeel van € 25.000.

Schoollocatie Ohé en Laak **incidenteel nadeel € 100.300**
Zie paragraaf 5.7 Grondbeleid

Nautische Boulevard **incidenteel voordeel € 57.500**
Zie paragraaf 5.7 Grondbeleid

Overige toelichtingen

Beleidsplan nautische voorzieningen **incidenteel voordeel €23.000**

Zie beleidsmatige toelichting 3.3.3 Beheer van openbare ruimte, natuur en landschap, onderdeel openbare ruimte.

RUD Limburg Noord

In de raadsvergadering van 20 december 2022 is de (meerjaren) begrotingswijziging 2022 van de RUD Limburg Noord behandeld. Hierin wordt voor het jaar 2023 een extra bijdrage gevraagd. Deze extra bijdrage voor het jaar 2023 wordt afgedekt uit een teruggave van het jaarrekening saldo 2021 van de RUD LN welk in 2022 is ontvangen.
Raadsbesluit 20 december 2022:
Bij de opmaak van de jaarrekening 2022 van de gemeente Maasgouw een bedrag van € 12.400 te bestemmen voor de extra éénmalige bijdrage 2023 aan de RUD LN. De teruggave over het jaar 2021 van de RUD LN is in het jaar 2022 verwerkt. Door dit in de jaarrekening 2022 te bestemmen is er dekking voor de eenmalige bijdrage in 2023 aan de RUD LN.

Riolering **incidenteel nadeel € 12.200**

De baten en lasten van rioleringen worden via een zogenaamd gesloten financieel systeem in de begroting en jaarrekening verwerkt. Tekorten en overschotten worden verrekend met de voorziening Riolering. In 2022 is de uitname uit deze voorziening € 31.800 lager dan geraamd door lagere exploitatielasten.

Specificatie nadeel Riolering:		
Lagere exploitatielasten/-baten	€	17.700
Hogere opbrengsten rioolheffing	€	1.900
Lagere uitname voorziening Riolering	€	-31.800
Nadeel tlv exploitatie 2022*	**€**	**-12.200**

* Toelichting nadeel:		
Lagere toerekening BTW	€	-26.800
Hogere doorbelasting overhead	€	14.600
Nadeel tlv exploitatie 2022	**€**	**-12.200**

Het saldo van lagere BTW- compensatie (als gevolg van lagere exploitatie uitgaven en het lagere investeringsvolume vervanging rioleringen) en hogere doorbelasting van overhead komt ten laste van de exploitatie 2022.

Beleidsindicatoren Programma Woon- en leefklimaat

Taakveld	Naam indicator	Eenheid	Vorige periode	Waarde	Periode	Waarde	Toelichting
8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ-waarde woningen	X € 1.000	2021	254	2022	272	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen	2021	3,8	2022	15,6	Het aantal nieuwbouwwoningen.
8. Vhrosv	Demografische druk	%	2021	77,6	2022	79,0	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoons-huishouden	euro	2021	682,00	2022	733,00	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-huishouden	euro	2021	719,00	2022	827,00	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2020	159,0	2021	158,0	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	2019	28,1	2020	28,8	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

3.4 Economie, arbeid en inkomen

Strategische Visie 2025

Omdat ondernemers, werkgevers en werknemers ook werken buiten de gemeente grenzen is binnen het economisch domein regionale samenwerking een vereiste. De gemeente kan samen met andere overheden een bijdrage leveren aan bepaalde ruimtelijk-fysieke omstandigheden die bedrijven nodig hebben om te kunnen functioneren. Ook kunnen organisatorische maatregelen worden genomen die zich richten op het versterken van ondernemerschap of optimalisatie van de arbeidsmarkt.

Een centrale ambitie in de Strategische Visie vormt eveneens de verdere ontwikkeling als dynamisch vrijetijdsgebied. Dit is vanuit economisch perspectief een versterking van een specifiek economisch cluster: de vrijetijdseconomie. Door samen met ondernemers en andere organisaties te zorgen voor unieke en onderscheidende vrijetijdsbelevenissen, wordt het gebied aantrekkelijker voor bezoekers van binnen en buiten de gemeente.

Coalitieakkoord 2018-2022

Hoofdstukken/-doelen Coalitieakkoord	Onderwerp in programmabegroting
Vestigingsklimaat en werklocaties ▪ Verbeteren van regionaal vestigingsklimaat voor bedrijven met herstructurering van bedrijventerreinen als centrale opgave die regionaal moet worden opgepakt.	**Paragraaf 3.4.1** ▪ Uitvoering actielijnen economisch domein
Ondernemerschap en -initiatieven ▪ Verkennen hoe we de acquisitie van ondernemers en de begeleiding van ondernemersinitiatieven kunnen verbeteren.	**Paragraaf 3.4.2**
Toerisme en recreatie ▪ Extra impuls geven aan toerisme en recreatie aan de hand van vijf speerpunten (marketing, belevenissen, infrastructuur, verblijfsrecreatie-gebieden, samenwerking).	**Paragraaf 3.4.3** ▪ Vakantieparken ▪ Uitvoeringsprogramma regiovisie R&T
Optimalisatie arbeidsmarkt ▪ In regionaal verband, samen met andere partijen, bijdragen aan het optimaal functioneren van de arbeidsmarkt.	**Paragraaf 3.4.4** ▪ Optimalisatie arbeidsmarkt – postcorona-aanpak
Arbeidsparticipatie en inkomen ▪ Uitvoering van taken op het gebied van arbeidsparticipatie op een verantwoorde manier organiseren, samen met andere gemeenten en met bijzondere aandacht voor Westrom.	**Paragraaf 3.4.5** ▪ Nieuwe Wet inburgering ▪ Doorontwikkeling uitvoering werkdeel Participatiewet ▪ Westrom ▪ Plan van aanpak integratie en participatie statushouders

3.4.1 Vestigingsklimaat en werklocaties

Uitvoering actielijnen economisch domein		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Er is uitvoering gegeven aan de voor 2022 geplande activiteiten in het economisch domein.	Er is gedurende het gehele jaar 1 fte capaciteit ingezet voor beleidswerk in het economisch domein. De medewerker is vooral ingezet voor het begeleiden van de centrumvisie Heel, de voorbereiding van beleid voor arbeidsmigranten, ambtelijke vertegenwoordiging en advisering in SML en OML, medeadvisering ten aanzien van ruimtelijke initiatieven en medeadvisering in de economische visie.	€ 85.000

Processen en projecten die doorlopen in 2022	
Proces/Project	**Status/ fase eind 2022**
Nautische Boulevard Wessem (ontwikkeling)	In uitvoering.
Havengebied Maasbracht (herstructurering)	In uitvoering.
Clauscentrale Maasbracht (ontsluiting)	In voorbereiding.
Terrein Edelchemie Panheel (herontwikkeling na sanering)	Niet in een projectfase te duiden.

Dit is de status van de projecten per 31 december 2022.

3.4.2 Ondernemerschap en ondernemersinitiatieven

Economie / Ondernemerschapsprogramma 2022 - 2023		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
We hebben samen met ondernemers gewerkt aan een nieuwe economische visie waarin keuzes worden gemaakt die passen bij Maasgouw. In het uitvoeringsprogramma bij deze visie worden de acties benoemd en de daarvoor benodigde middelen.	In 2022 is een economische visie voorbereid en voorgelegd aan het college. Vaststelling door de gemeenteraad vindt plaats in 2023. In de visie is het ondernemersprogramma opgenomen als een fundamenteel onderdeel van de manier waarop we als gemeente de ontwikkeling van bedrijven in onze gemeente ondersteunen. In de planning zijn daarom de meeste geplande activiteiten uit het ondernemerschapsprogramma doorgeschoven naar 2023. Dit geldt ook voor de beoogde evenementen en de introductie van het CRM-systeem, waar inmiddels aanbieders zijn vergeleken en de MER gemeenten gezamenlijk een gedeelde voorkeur hebben uitgesproken. De implementatie van het systeem is in het eerste kwartaal mogelijk, maar afhankelijk van ICT. Daarom worden enkele van de geplande activiteiten voor het Ondernemerschapsprogramma doorgezet naar 2023, met medenemen van het budget van 2022.	In de reserve is hiervoor € 42.850 opgenomen. Er zijn geen uitgaven tlv deze reserve gedaan. Dit wordt in 2023 ingezet voor het uitvoeringsprogramma bij de economische visie en de implementatie van het CRM-systeem.

3.4.3 Toerisme en recreatie

Vakantieparken		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
De eigenaren in het gebied van park Boschmolenplas maken in overleg plannen om het vakantiepark te vitaliseren. Er is meer duidelijk over de haalbaarheid van de vitalisering van Parken Porta Isola en Heelderpeel. Er is een scherper beeld van de situatie op park Heelderpeel.	We zijn in gesprek en aan de slag geweest met eigenaren en andere belanghebbenden van de drie parken. We hebben op park Boschmolenplas een intermediaire rol en aanjaagfunctie in de planvorming vervuld. Er zijn vervolgens ook plannen en principeverzoeken getoetst. Voor wat betreft Heelderpeel lag de focus van de gesprekken op de dagdagelijkse gang van zaken, waarbij ook oog was voor de mensen die op het park wonen en sociaal-maatschappelijke problematieken hebben. Op Porta Isola hebben we zonder succes een helpende hand gereikt als adviseur van het Vve-bestuur. Handhaving op permanente bewoning is ingezet op park Heelderpeel. Ook is de exploitatievergunningsplicht, zoals opgenomen in de APV, in 2022 geoperationaliseerd.	De uitgaven voor de extra capaciteit van € 75.000 zijn in 2022 volledig besteed voor extra inhuur op het RO-gebied en tijdelijke inhuur als onder-steuning o.a. op dit project. Van het beschikbare budget van € 25.000 zijn in 2022 € 10.600 voor de externe vitaliteitsmanager besteed. Een bedrag van € 14.400 kan overgeheveld worden naar 2023 t.b.v. vitaliteitsmanagement. De € 50.000 is door de MER OD besteed aan toezicht en handhaving.

Uitvoeringsprogramma regiovisie R&T		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Er ligt een dynamisch uitvoeringsprogramma. Een van de projecten “Vitaal en Onderscheidend” is uitgewerkt in een concreet projectplan.	Er is een regionaal programmamanager aangesteld om het uitvoeringsprogramma verder uit te werken en tot uitvoering te brengen. Er is een subsidieaanvraag ingediend bij de provincie voor één van de projecten uit het uitvoeringsprogramma, nl. “Vitaal en Onderscheidend”.	In de programmabegroting 2022 is een bedrag van € 38.000 opgenomen voor uitvoering van projecten voortkomend uit de regiovisie R&T. In 2022 zijn nog geen kosten gemaakt die hieruit zijn gedekt. Om deze reden is in de 2e Prorap overheveling naar 2023 e.v. opgenomen. Begin 2023 volgen de eerste opdrachten met financiële claim.

Processen en projecten die doorlopen in 2022	
Proces/Project	**Status/ fase in 2022**
Fun Beach Panheel (aanpak parkeerproblematiek)	in voorbereiding.
Maasresidence Thorn (begeleiding realisatie)	In uitvoering

Dit is de status van de projecten per 31 december 2022.

3.4.4 Optimalisatie arbeidsmarkt

Optimalisatie arbeidsmarkt – post- corona aanpak		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Er is uitvoering gegeven aan de post- corona aanpak en de speerpunten zoals door de taskforce economie, onderwijs en arbeidsmarkt zijn opgesteld. Hiermee hebben we bijgedragen aan het economisch herstel, behoud van bedrijven en het bevorderen van de werkgelegenheid.	De integrale Corona- aanpak op het vlak van economie, onderwijs en arbeidsmarkt van de Taskforce Coronacrisis Midden-Limburg heeft een structurele status gekregen in de Overlegtafel Arbeidsmarkt Economie Onderwijs Midden-Limburg. Hierin participeren de gemeenten, de werkgevers- en werknemersorganisaties, het UWV en onderwijsinstellingen. Vanuit de arbeidsmarktregio is vooral ingezet op de volgende speerpunten: - Leven lang ontwikkelen via het Leerwerkloket - Mobiliteit op de arbeidsmarkt via het Regionale Mobiliteitsteam - Voorkomen en bestrijden jeugdwerkloosheid via de concrete inzet van twee casemanagers Jongeren in Beeld (begeleiding naar school of werk van jongeren die nu niet in beeld zijn bij de instanties) en twee jobcoaches Plus (extra ondersteuning voor scholieren met problematieken bij het maken van de overstap naar de arbeidsmarkt) . Andere speerpunten zijn 'Circulaire economie' en het 'Aantrekken en behouden van jong talent voor de regio'. In 2022 zijn diverse projecten tot uitvoering gebracht binnen Perspectief Op Werk (/Post Corona Aanpak), waaronder: - De jobhunters jeugd en jobhunters statushouders zijn gedurende het hele jaar bezig geweest met het aan het werk helpen van hun eigen doelgroep. Deze inzet levert mooie resultaten op en er is dan ook voor gekozen om deze inzet gedurende 2023 te continueren. - Er zijn veelvuldig gesprekken gevoerd met de GGZ-instellingen om te komen tot de inzet van IPS-trajecten (Individuele Plaatsing en Steun) in de regio. Er is inmiddels een casuïstiek overleg ingericht dat zich bezighoudt met mensen die te maken hebben met een psychische beperking en hier een behandeltraject voor volgen, maar daarnaast eventueel de stap richting werk zouden kunnen maken. - Er zijn ongeveer 50 werkgevers / teamleiders in de regio opgeleid tot HARRIE middels de HARRIE-training, Harrie is het directe aanspreekpunt op de werkvloer voor mensen met een arbeidsbeperking. Dit zorgt ervoor dat de huidige werknemers van een bedrijf beter weten hoe iemand, die vanuit de gemeenten of het UWV aan werk wordt geholpen, op de juiste manier kan worden ondersteund op de werkvloer. - Vanuit de werkgeversscan zijn 46 werkgevers geholpen in het inzichtelijk maken van hoe zij er als organisatie voor staan middels de Future Proof Human Capital Scan. - Evaluatie van de werkgeversdienstverlening met 94 werkgevers, waarmee gesprekken zijn gevoerd over hoe de dienstverlening wordt ervaren en wat hier nog in verbeterd kan worden.	De regionale projecten zijn uit regionale rijksmiddelen bekostigd.

	Daarnaast hebben er diverse scholingen plaatsgevonden van medewerkers zowel binnen de gemeenten als bij de Werkgeversservicepunten (WSP's).	

3.4.5 Arbeidsparticipatie en inkomen

Nieuwe Wet inburgering		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Het doel van de nieuwe wet inburgering is om inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk de taal te leren, richting werk te activeren en volwaardig te laten deelnemen aan de Nederlandse samenleving. Er is in 2022 gestart met de uitvoering van de Nieuwe Wet inburgering.	Vanaf 2022 heeft de gemeente regie over de uitvoering van de inburgering van statushouders en deels voor de inburgering van gezinsmigranten. Hiertoe hebben de gemeenten in 2022 voor het eerst een aantal nieuwe taken uitgevoerd: afnemen van een brede intake, vaststellen persoonlijk inburgeringsplan, het aanbieden van een leerroute, financieel ontzorgen en het monitoren van de inburgering. Voor Maasgouw (en de overige MER-gemeenten) vindt de uitvoering van het merendeel van de nieuwe taken plaats door SD-MER. Vluchtelingenwerk is aan zet voor o.a. de maatschappelijke begeleiding. De leerroutes worden uitgevoerd door Gilde educatie, geselecteerd via een regionale aanbestedingsprocedure (Regio Midden Limburg Oost). Uit bovenstaande blijkt dat er in 2022 al veel is ingeregeld. Omdat alleen de nieuwe instroom valt onder de nieuwe wet inburgering, is er nog niet veel op deze budgetten uitgegeven en is het nog onduidelijk hoe deze kosten zich gaan ontwikkelen. Daarom wordt voorgesteld het restant budget en de middelen die in de reserve zijn opgenomen beschikbaar te houden voor 2023.	Van het beschikbare budget van € 310.500 is € 143.900 besteed. De middelen vanuit de SPUK regeling (€ 84.300) lopen automatisch over naar 2023. Daarnaast blijft er € 74.300 beschikbaar in de reserve.

Doorontwikkeling uitvoering werkdeel Participatiewet		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Met betrekking tot de doorontwikkeling op langere termijn is in 2022 besloten niet deel te nemen als aandeelhouder in een beoogde nieuwe entiteit. Inwoners hebben deelgenomen aan trajecten in het kader van de participatiewet.	We vinden het als gemeente Maasgouw belangrijk dat iedereen mee kan doen. Hiervoor zijn initiatieven ontplooid. Onder andere bij de Kledingbank in Maasbracht kunnen mensen vrijwilligerswerk doen. Dit wordt gecombineerd met taal op de werkvloer. Momenteel lopen de volgende activiteiten (peildatum 31 december 2022): - 63 mensen verrichten vrijwilligerswerk - 45 mensen nemen deel aan een arbeidsontwikkeltraject of sociale activering - 23 mensen op een individueel (extern) traject - 6 mensen zitten in een proefplaatsing of werkstage - 25 mensen zijn bezig met een scholing of krijgen ondersteuning bij een leer/werktraject - 19 mensen hebben een jobcoach In 2022 hebben 40 mensen gebruik gemaakt van de loonkostensubsidie. In 2022 is intensief samengewerkt tussen de gemeente Roerdalen, Roermond en Maasgouw om te komen tot de oprichting van een nieuwe entiteit voor de doorontwikkeling van de participatiewet. In december 2022 is besloten om niet als aandeelhouder te participeren in deze nieuwe entiteit, maar eventueel een inkooprelatie aan te gaan. Hierover is de raad geïnformeerd middels raadsinformatiebrief (D/23/092549). De betrokken partijen, te weten gemeenten, Westrom en het Werkgevers Service Punt (WSP), hebben nauw samengewerkt en veel voorbereidend werk gedaan voor de gezamenlijke uitvoering van de maatschappelijke opgave van de Participatiewet. Er is door de partijen onder andere gewerkt aan 1 gezamenlijke klantreis voor werkgevers en werkzoekenden, processen zijn op elkaar afgestemd, de uitvoering heeft elkaar beter leren kennen en leren vinden, management en beleid van de betrokken partners zit op regelmatige basis bij elkaar en blijft dat doen om deze belangrijke samenwerking zo goed mogelijk te stimuleren en te faciliteren. In 2023 wordt bezien op welke manier invulling wordt gegeven aan het realiseren van de opgaven en ambities met betrekking tot de doorontwikkeling van de Participatiewet. Dit proces wordt voortvarend opgepakt. Hierbij wordt waar wenselijk aansluiting gezocht bij andere gemeenten. Voorgesteld wordt om de middelen die uit de reserve kwamen, van € 167.600, hiertoe via de reserve beschikbaar te houden.	Van het beschikbare budget van € 589.200 is € 412.000 besteed.

Westrom		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Westrom is de werkgever voor inwoners met een Wet sociale werkvoorziening (Wsw)-indicatie. Daarnaast worden inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt door Westrom begeleid naar werk. Als werk bij een reguliere werkgever niet mogelijk is, biedt Westrom een beschutte werkplek.	Westrom heeft haar begroting 2022 ingericht volgens vier pijlers: - WSW: De WSW kent sinds 2015 geen nieuwe instroom meer. Ultimo december 2022 zijn er 82 medewerkers vanuit de gemeente Maasgouw die een WSW-dienstverband hebben. - Beschut werk: Voor beschut werk bedroeg de taakstelling voor 2022 7 werkplekken. Eind 2022 hebben 7 personen een contract betreffende beschut werk. - Participatie/LKS (Loonkostensubsidie): De ontwikkelingen betreffende de doorontwikkeling van de uitvoering van de Participatiewet zijn separaat in deze jaarrekening opgenomen. - Re-integratie: ultimo december 2022 lopen voor de gemeente Maasgouw 7 re-integratie trajecten.	Het beschikbare budget van € 2.613.500 is volledig besteed.

Plan van aanpak integratie en participatie statushouders		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Door de intensieve begeleiding door de klantmanager vinden de statushouders hun weg beter en stromen daardoor makkelijker door naar een opleiding of naar (vrijwilligers-)werk.	De klantmanager statushouders is het vast aanspreekpunt en biedt, naast intensieve begeleiding, een integrale aanpak aan statushouders. De korte lijnen tussen de klantmanager en de diverse partijen betrokken bij de statushouders, zoals vluchtelingenwerk, de taalaanbieder en maatschappelijk werk, zijn mede bepalend voor het succes van het project. Door de overgang van de oude wet inburgering naar de nieuwe wet inburgering is er een overgangssituatie ontstaan, dit zorgt voor een afbouw van deze kosten. Voor 2023 is de klantmanager statushouders structureel opgenomen bij de nieuwe wet.	Van het beschikbare budget van € 95.000 is € 52.100 besteed.

Aanpak energiearmoede en energietoeslag		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Inwoners waarbij sprake is van energiearmoede zijn ondersteund door het kosteloos aanbieden en aanbrengen van kleine energiebesparende maatregelen in huis. Daarnaast coacht de bespaarcoach ook op gedrag en creëren we bewustwording bij inwoners om te besparen en energiezuiniger te leven. Ook kijkt de bespaarcoach breder en verwijst inwoners (waar wenselijk) door naar het maatschappelijk middenveld. Er is energietoeslag verstrekt aan inwoners die onder de 120% inkomensgrens vallen.	Voor de aanpak energiearmoede zijn er door het Rijk extra middelen verstrekt in de vorm van een Regeling Specifieke Uitkering (SPUK). Deze middelen kunnen gebruikt worden voor de inzet van kleine energiebesparende maatregelen gericht op huishoudens die te maken hebben met energiearmoede. Er is sprake van energiearmoede wanneer huishoudens door hoge kosten en lage inkomens niet meer in staat zijn om de energierekening te betalen. Er is halverwege 2022 een plan van aanpak opgesteld, welke op 6 september 2022 is vastgesteld door het college. Aan dit plan van aanpak wordt uitvoering gegeven. Er is vanaf begin november 2022 een bespaarcoach aangesteld, die de huishoudens die vallen binnen de doelgroep bezoekt. De bespaarcoach bezoekt de huishoudens en bekijkt met welke kleine energiebesparende maatregelen deze huishoudens geholpen zijn. Ook wordt er tijdens de afspraak ingezet op bewustwording rondom besparing in de algemene zin. Na het huisbezoek worden de materialen aangekocht en door de medewerkers van het wijkteam geïnstalleerd bij de huishoudens thuis. In 2022 zijn zo'n 25 huishoudens bezocht. Aangezien de bespaarcoach in november 2022 is gestart, is dit een mooi aantal. De SPUK-regeling loopt tot eind 2024. In 2023 wordt dan ook verder uitvoering gegeven aan deze regeling. Daarnaast worden de extra middelen van €200.000 vanuit 2021 ook ingezet om een extra boost te geven aan de aanpak energiearmoede. De middelen vanuit de SPUK-regeling kunnen namelijk slechts ingezet worden voor een specifieke groep huishouders. Met deze aanvullende middelen van 2021 zijn we in de gelegenheid om meer huishoudens te ondersteunen. Daarnaast kan de ondersteuning van de bespaarcoach door deze extra middelen breder ingezet worden. Vanuit het Rijk hebben gemeenten geld ontvangen voor het verstrekken van energietoeslag van € 1.300 per huishouden, die onder de inkomensgrens van 120% vallen. Voor het jaar 2022 hebben ongeveer 926 huishoudens de energietoeslag ontvangen. Deze middelen zijn ultimo 2022 ook volledig besteed. In de decembercirculaire zijn de middelen voor de energietoeslag 2023 ontvangen, welke in 2023 worden uitbetaald.	Van het beschikbare budget SPUK middelen aanpak energiearmoede € 394.766 is € 13.000 besteed. Van het extra beschikbare budget € 200.000 is € 1.400 besteed. Het voorstel is om de overgebleven middelen in de reserve van € 198.600 beschikbaar te houden in 2023, omdat de verwachting/overtuiging is dat de energiearmoede problematiek zeker nog in 2023 zal aanhouden en de overgebleven middelen nodig zijn voor de verdere bestrijding van energiearmoede in onze gemeente. De middelen vanuit de SPUK regeling lopen automatisch over naar 2023. Van het beschikbare budget energietoeslag € 1.231.000 is € 1.255.000 besteed.

Totaaloverzicht Lasten en Baten Programma Economie, arbeid en inkomen

PROGRAMMA 03 - Economie, Arbeid & Inkomen

Nr.	Omschrijving taakveld	Primitieve raming 2022	Raming na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil raming -/- realisatie 2022
Lasten					
2.3	Recreatieve havens	106.907	106.907	92.243	14.664
3.1	Economische ontwikkeling	448.438	360.438	323.484	36.954
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	43.810	58.810	45.751	13.059
3.4	Economische promotie	621.383	897.623	693.325	204.298
5.7	Op. groen en (openlucht) recreatie	368.681	522.399	364.998	157.401
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie		20.555	7.500	13.055
6.3	Inkomensregelingen	6.887.986	9.242.921	8.278.221	964.700
6.4	WSW en beschut werk	2.840.569	3.171.772	2.936.779	234.993
6.5	Arbeidsparticipatie	550.400	683.999	477.045	206.954
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	108.200	179.246	91.814	87.432
	Totaal lasten	**11.976.374**	**15.244.670**	**13.311.160**	**1.933.510**
Baten					
2.3	Recreatieve havens	25.240	25.240	23.639	-1.601
3.1	Economische ontwikkeling	0	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	34.605	29.450	32.565	3.115
3.4	Economische promotie	14.250	20.700	26.207	5.507
5.7	Op. groen en (openlucht) recreatie	50.050	50.050	52.579	2.529
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	0	20.555	7.500	-13.055
6.3	Inkomensregelingen	4.140.302	4.256.368	3.672.867	-583.501
6.4	WSW en beschut werk	0	144.588	63.745	-80.843
6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	11.484	11.484
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	3.750	3.750
	Totaal baten	**4.264.447**	**4.546.951**	**3.894.335**	**-652.616**
	Totaal saldo van baten en lasten	**-7.711.927**	**-10.697.719**	**-9.416.825**	**1.280.894**

Mutaties reserves

		Primitieve raming 2022	Raming na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil raming -/- realisatie 2022
Lasten		0	377.583	137.189	240.394
Baten		74.980	1.498.399	434.776	-1.063.623
Saldo		**74.980**	**1.120.816**	**297.587**	**-823.229**
Resultaat pr. 03 - Economie, Arbeid & Inkomen		**-7.636.947**	**-9.576.903**	**-9.119.238**	**457.665**

Verklaring saldo programma Economie arbeid en inkomen		
Kapitaallasten		0
Reserves		0
Verschillen > € 25.000	Recreatie- en toerismebeleid (budgetoverheveling 2023)	38.000
	Kwijtscheldingen gemeentelijke belastingen	27.800
	MER Sociaal Domein uitvoeringskosten	125.900
	Energiekosten programma Economie, arbeid en inkomen	30.800
	Uitkeringen Participatiewet	44.300
	Bijzondere bijstand	-45.900
	Nieuwe Wet Inburgering	62.900
Verschillen > € 5.000 en < € 25.000	Diverse	176.400
	Vakantieparken Boschmolenplas Heelderpeel, Porta Isola (budgetoverheveling naar 2023)	14.400
Verschillen < € 5.000	Diverse	-16.900
Totaal		**457.700**

Toelichting verschillen > € 25.000

Uitvoeringsprogramma Regiovisie R&T **incidenteel voordeel € 38.000**

In de programmabegroting 2022 is een bedrag van € 38.000 opgenomen voor uitvoering van projecten voortkomend uit de regiovisie R&T. In 2022 zijn nog geen kosten gemaakt die hieruit zijn gedekt. Om deze reden is in de 2e Prorap overheveling naar 2023 e.v. opgenomen. Begin 2023 volgen de eerste opdrachten met financiële claim.

Kwijtschelding belastingen **incidenteel voordeel € 27.800**

De kwijtschelding belastingen was geraamd op € 115.000. De daadwerkelijke kwijtschelding over 2022 bedraagt € 87.200. Derhalve een voordeel van € 27.800.
Het bedrag dat geraamd is in lijn met de daadwerkelijke kwijtschelding in 2021. Echter het daadwerkelijke bedrag aan kwijtscheldingen is lager, door minder kwijtscheldingen bij vastrecht. Daarnaast is het vastrecht (afval) in bedrag lager door de gewijzigde afvalsystematiek

MER Sociaal Domein 3 D's **incidenteel voordeel € 125.900**

Het incidenteel voordeel is het gevolg van het jaarrekeningresultaat 2022 van SC MER SD (€ 70.200), het herverdeeleffect tussen de 3 gemeenten (€ 49.300) en het jaarresultaat SC MER SD 2021, dat in 2022 is geboekt (€ 6.400).
Het jaarrekeningresultaat heeft als reden dat de personele lasten lager waren dan begroot. De oorzaak van deze lagere lasten is hoofdzakelijk gelegen in de krapte op de arbeidsmarkt, waardoor vacatures later zijn ingevuld en nieuw (onervaren) personeel is ingestroomd in het begin van de salarisschaal. Het herverdeeleffect tussen de 3 gemeenten is het gevolg van de verrekening op basis van het gerealiseerd aantal werkprocessen (output). De begrote output (op basis van T-2) was hoger dan de gerealiseerde output (T) waardoor Maasgouw een bedrag van € 49.000 heeft terugontvangen.

Energiekosten programma Economie, arbeid en inkomen **incidenteel voordeel € 30.800**

Zie paragraaf 5.3 Onderhoud kapitaalgoederen.

Uitkeringen participatiewet **incidenteel voordeel € 44.300**

Gedurende 2022 was reeds een tekort op enerzijds de uitkering van het Rijk en anderzijds de daadwerkelijke uitkeringen voorzien. Het tekort op de BUIG werd veroorzaakt doordat landelijk het aantal mensen in de bijstand afneemt. In Maasgouw zien we juist een lichte stijging van het aantal bijstandsgerechtigden. Door investeringen in eerdere jaren hadden wij de daling van het aantal bijstandsgerechtigden al eerder ingezet. De makkelijk bemiddelbare mensen zijn

hierbij reeds uitgestroomd. Hiertoe is in de 2e Prorap een incidenteel nadeel verwerkt van € 631.000. Dit tekort blijkt nu in totaal € 44.300 mee te vallen.

	€
Ontvangen uitkering Rijk (BUIG)	-45.000
WWB/bijstand thuiswonend < 65	69.200
WWB/bijstand thuiswonend < 21	5.000
WWB/elders verpleegden	16.200
Bijstandsbesluit zelfstandigen	-25.800
Loonkostensubsidie	24.700
Incidenteel voordeel	**44.300**

Bijzondere bijstand en minimaregelingen **incidenteel nadeel** **€ 45.900**

De afwijking komt grotendeels door de stijging van het aantal personen die in aanmerking komen voor de bijzondere bijstand- en minimaregelingen.

Nieuwe wet inburgering **incidenteel voordeel** **€ 62.900**

Zie beleidsmatige toelichting 3.4.5 Arbeidsparticipatie en inkomen, onderdeel Nieuwe Wet inburgering.

Overige toelichtingen

Vakantieparken **incidenteel voordeel** **€ 14.400**

Zie beleidsmatige toelichting 3.3.4 Toerisme en recreatie, onderdeel Vakantieparken.

Beleidsindicatoren Programma Economie, arbeid en inkomen

Taakveld	Naam indicator	Eenheid	Vorige periode	Waarde	Periode	Waarde	Toelichting
6. Sociaal domein	Banen	per 1.000 inw.15-65 jr	2020	588,8	2021	591,0	Het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 65 jaar.
6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	%	2020	4,0	2021	3,0	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	%	2020	65,7	2022	69,1	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	%	2019	2,0	2021	2,0	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inw 18+	2020	234,7	2021	214,5	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015).
6. Sociaal domein	Lopende re-integratie voorzieningen	per 10.000 inw.15-65 jr	2021	132,0	2022	185,5	Het aantal reïntegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.
3. Economie	Functiemenging	%	2020	44,5	2021	44,2	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw.15-65 jr	2020	163,6	2021	171,8	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

3.5 Gemeentebestuur en organisatie

Strategische Visie 2025

Het motto van de Strategische Visie is "Samen maken we Maasgouw!". Daarmee komt tot uiting dat de gemeente maatschappelijke en bestuurlijke opgaven alleen nog maar succesvol kan aanpakken door samen te werken met (groepen van) bewoners, bedrijven en andere organisaties. Daarbij is een optimale interactie tussen lokaal bestuur en bewoners een vereiste.
Om nauw betrokken te blijven bij het leven in de dorpskernen is het ook nodig dat het gemeentebestuur zelfstandig blijft. Dat kan alleen door samen te werken met andere bestuurlijke partners.
De beoogde manier van werken stelt ook eisen aan de ambtelijke organisatie. Verwacht wordt dat de organisatie bestaat uit professionals die opereren als daadkrachtige partner voor iedereen die zich inzet voor een sterk, sociaal en vitaal Maasgouw.

Coalitieakkoord 2018-2022

Hoofdstukken/-doelen Coalitieakkoord	Onderwerp in programmabegroting
Bestuurlijke vernieuwing en participatie ▪ Opstellen van procesplannen (per spoor) voor het realiseren van de actiepunten die zijn opgenomen in het raadsakkoord over bestuurlijke vernieuwing. ▪ Organiseren van "accountmanagement" voor burgerinitiatieven zodat deze initiatieven kunnen rekenen op een goede begeleiding binnen de gemeentelijke organisatie.	**Paragraaf 3.5.1** ▪ Bestuurlijke vernieuwing
Rechtsorde, veiligheid en handhaving ▪ Bepalen van nieuwe beleidsprioriteiten binnen het op te stellen integraal veiligheidsplan (IVP) voor de periode 2019-2022.	**Paragraaf 3.5.2** ▪ Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN) ▪ Integraal veiligheidsplan ▪ Rijksvaccinatieprogramma en prenataal huisbezoek
Bestuurlijke samenwerking ▪ Verkennen hoe de instrumenten voor sturing en controle van verbonden partijen beter kunnen worden gebruikt.	**Paragraaf 3.5.3** *Zie paragraaf 5.6 Verbonden partijen*
Dienstverlening en communicatie ▪ Constant blijven zoeken naar mogelijkheden om de dienstverlening te verbeteren, met speciale aandacht voor de dienstverlening door MER-diensten.	**Paragraaf 3.5.4** ▪ Aanpassen meerjarenbegroting reisdocumenten ▪ Personeel dienstverlening ▪ ICT dienstverlening ▪ Programma verbeteren dienstverlening plus ▪ Aanschaf middelen voor raads- en commissieleden ▪ Plansoftware Omgevingswet ▪ Invoering van nieuwe wetgeving en aanpassing van bestaande wetgeving ▪
Organisatie, personeel en bedrijfsvoering ▪ Gevolgen van digitalisering, informatiebeveiliging en nieuwe privacyregelgeving voor gemeentelijke organisatie in beeld brengen. ▪ Doorontwikkeling van ambtelijke organisatie aan de hand van kernwaarden "Samen Doen met Lef".	**Paragraaf 3.5.5** ▪ Inwerkprogramma nieuwe gemeenteraad ▪ Subsidieaanvraag ondersteuning ▪ Uitbreiding capaciteit control *Zie ook paragraaf 5.5. Bedrijfsvoering*
Financiële positie en belastingen	**Paragraaf 3.5.4** ▪ Toeristenbelasting areaal uitbreiding vakantieparken ▪ OZB areaaluitbreiding woningbouwprogramma, grondexploitatie en vakantieparken ▪ Taakstelling bestaand beleid *Zie ook paragraaf 5.8 Lokale Heffingen*

3.5.1 Bestuurlijke vernieuwing en participatie

Bestuurlijke vernieuwing		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Uitvoering geven aan bestuurlijke vernieuwing en burgerparticipatie.	Het is aan de nieuwe coalitie om te bepalen hoe aan het thema bestuurlijke vernieuwing en participatie verder invulling wordt gegeven voor deze raadsperiode. Met betrekking tot burgerparticipatie is in het coalitieprogramma opgenomen dat er een evaluatie dient plaatste vinden. Dit is voorzien in het 3e en 4e kwartaal 2023.	Niet van toepassing.

3.5.2 Rechtsorde, veiligheid en handhaving

Veiligheidsregio Limburg Noord

Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we ervoor gedaan?	Wat heeft het gekost?
1. Een gezonde en veilige leefomgeving met een flexibele gezondheidszorg en beperken van gezondheidsschade bij crisissituaties. 2. Een Veilige woon- en leefomgeving door voorkomen en beperken van (brand)incidenten. 3. De ontwikkeling van een moderne crisisbeheersing.	**GGD Limburg-Noord.**	De bijdrage aan VRLN betreft €2.549.000. Van het beschikbare budget € 2.539.350 is € 2.549.000 besteed.

Toezicht houden

811 Inspecties technische hygiënezorg	205 Gastouders 20 Gastouderbureaus 322 Kinderdagverblijven 264 Buitenschoolse opvang
88	inspecties technische hygiënezorg

Forensische geneeskunde

943	Lijkschouwingen (incl. euthanasie)
2.187	Behandelingen arrestantenzorg
1.497	forensisch medisch onderzoek

Jeugdgezondheidszorg

85.773	Kinderen 0-18 jaar
4.358	Geboortes
72.863	Consulten
19	Consultatiebureaus
70.012	Vaccinaties in het kader van rijksvaccinatieprogramma
3.456	Vaccinaties maternale kinkhoest

Gezondheidsbescherming

4.847	Reisconsulten
6.079	Reisvaccinaties
2.188	Verkochte vaccinatieboekjes
3.394	consulten sexuele gezondheid (sense, SOA, PrEP)
24	Tuberculosepatiënten behandeld en/of begeleid
61	Tuberculose geïnfecteerden (LTBI)
185	Hygiene adviezen evenementen

1. In het kader van de Covid-19 pandemie: Tot begin december 2022 zijn er in 2022 door GGD Limburg-Noord 428.000 vaccinaties tegen het coronavirus gezet. Hiermee komt het totaal uit op 1.171.000.
2. Met Limburg4zero (regionale aanpak en een samenwerking tussen onderzoek en praktijk) samen naar nul nieuwe Hiv infecties in Limburg.
3. Start voorbereiding Gezondheids-monitor Jeugd 2023
4. Adviseren gemeenten over medische zorg en verminderen gezondheidsrisico's bij de opvang ontheemden.
5. Bestrijding Monkeypox (apenpokken virusinfectie).
6. Aanstellen aandachtfunctionarissen voor programma 'Nu Niet Zwanger'.

Brandweerzorg/Crisisbeheersing

Risicobeheersing

2.468	Adviezen brandveiligheid
742	(Her)controles brandveiligheid/brandveilig gebruik
102	Voorlichtingsactiviteiten Brandveilig Leven
46	Brandonderzoeken

Incidentbestrijding & preparatie

4.853 Uitrukken repressieve brandweerzorg	2.754 Prio 1 2.099 Prio 2
30	Brandweerposten

Vrijwilligers	Aantal
Vrijwilligers (Brandweer)*	822
774 94,2%	48 5,8%

Crisisbeheersing

24 GRIP	21 GRIP 1 3 GRIP 2 0 GRIP 3 0 GRIP 4
375	Adviesaanvragen vergunning evenementen

	1. Vaststelling document 'Visie 2030 Crisisbeheersing'. 2. Veilige energietransitie: start nieuw programma met het vizier op een duurzame toekomst 3. Aandacht voor cyberveiligheid. Vergroting weerbaarheid tegen hacken. 4. Lancering nieuwe websites VRLN en Risk Factory 5. Coördinerende rol opvang ontheemden en asielzoekers 6. Campagne rookmelderplicht en aandacht voor koolmonoxide relatie tot Brandveilig Leven. 7. Onderzoek naar informatiegestuurd werken. 8. Implementatie verbetervoorstellen naar aanleiding van hoogwater 2021. 9. Verdere doorontwikkeling Riskfactory met nieuwe partners en uitbreiding scenario's.	

Integraal veiligheidsplan		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Het Integraal Veiligheidsplan (IVP) is vastgesteld.	Ieder jaar wordt gerapporteerd over de uitvoering door middel van een raadsinformatiebrief. In het IVP zijn voor de komende jaren de prioritaire veiligheidsthema's vastgesteld waar we de aanpak willen intensiveren met het doel hier 'winst' op te boeken. Het gaat om de volgende drie thema's: 1. Overlast, geweld op het snijvlak van Zorg & Veiligheid 2. Ondermijnende/georganiseerde criminaliteit. 3. Vermogenscriminaliteit/woninginbraken/-overvallen Naast deze prioritaire thema's worden in het IVP ook de 'strategische thema's' vermeld. Deze thema's zijn eveneens van strategisch belang maar de aanpak behoeft geen bijzondere doorontwikkeling of intensivering. Deze maken onderdeel uit van de reguliere bedrijfsvoering. Monitoring van het IVP is hierbij een continu proces. Jaarlijks wordt het IVP over de voorliggende periode geëvalueerd. Daarbij wordt gekeken naar de efficiëntie en effectiviteit van onze maatregelen. Als de situatie daarom vraagt wordt de aanpak bijgesteld en kunnen er andere accenten worden gelegd. Met deze werkwijze is het mogelijk om in te spelen op actuele ontwikkelingen in de maatschappij. De prioritaire en de strategische thema's komen terug in de terugkoppeling die als RIB naar de raad wordt verstuurd. Hierin zien we dat we succesvol aan de doelstellingen hebben we gewerkt. Dit geeft dan ook geen aanleiding om andere accenten te leggen. In de raadsvergadering van 20 december 2022 is het nieuwe IVP 2023-2026 vastgesteld. De resultaten van deze terugkoppeling hebben, voor zover mogelijk, hiervoor mede als input gediend.	We hebben aan RIEC €12.400 bijgedragen. De overige uitgaven van € 41.600 betreffen het IVP.

Rijksvaccinatieprogramma en prenataal huisbezoek		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Uitvoering gegeven aan het rijksvaccinatieprogramma en prenataal huisbezoek.	Op grond van de wettelijke taak uitvoering gegeven aan deze twee taken. De wet draagt deze taken op aan dezelfde organisatie die voor de gemeente de JGZ (Jeugdgezondheidszorg) uitvoert. Daarom worden beide regelingen door de GGD uitgevoerd. Via een begrotingswijziging van de Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN) is structureel € 9.800 voor beide regelingen bijgedragen.	€ 9.800 structureel budgettair neutraal. Deze uitgaven worden afgedekt door een extra bijdrage van het Rijk in de algemene uitkering.

3.5.3 Bestuurlijke samenwerking

Voor een totaaloverzicht van bijdrages aan verbonden partijen wordt verwezen naar paragraaf 5.6 verbonden partijen.

3.5.4 Dienstverlening en communicatie

Aanpassen meerjarenbegroting leges reisdocumenten		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
De gemeentelijke leges van een paspoort of identiteitskaart is realistisch begroot	De meerjarige begroting wordt in 2024 conform rekenmodel van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aangepast.	Voor 2022 is dit niet van toepassing. € 130.000 voordeel wordt gerealiseerd in 2024 en € 128.000 in 2025 t/m 2029

Personeel dienstverlening		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Goede bereikbare telefonische dienstverlening	Van deze middelen is extra personeel geworven voor een bereikbaar callcenter. Deze inzet is met de begroting 2023 structureel geworden.	Het incidenteel beschikbare budget van € 106.500 is volledig besteed in 2022.
Goede, stabiele digitale dienstverlening	Een applicatiebeheerder in dienstgenomen, die volledig getraind is op de dienstverleningsapplicaties. Er is een actieve samenwerking met de applicatiebeheerders van Echt-Susteren en Roerdalen.	Het beschikbare budget van € 66.200 is volledig besteed in 2022.

ICT Dienstverlening		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Standaardisatie van de dienstverleningsprocessen MER-breed voor de meldingen openbare ruimte.	In 2022 hebben wij een contract afgesloten met de leverancier van 'Fixi' om daarmee zorg te dragen dat vanaf het tweede kwartaal van 2023 deze applicatie MER-breed gestandaardiseerd is. De implementatie van Fixi heeft gedeeltelijk plaatsgevonden in 2022. In het 1ste kwartaal van 2023 wordt Fixi in zijn geheel geïmplementeerd. Er is voldoende ruimte binnen het budget om de resterende kosten in 2023 op te vangen.	Van het incidenteel budget van €30.000 is €15.500 besteed. Het restant budget valt vrij ten gunste van het resultaat.
Applicaties Burgerportaal (Mijn Inkomen) en Snelbalie	Deze bedragen zijn toegelicht in de paragraaf GR MER.	Het incidentele budget van €11.500 zit in de reguliere bijdrage aan de MER SD en een bedrag van €38.500 zit in de reguliere bijdrage aan de MER BV. Deze bedragen zijn toegelicht in de paragraaf GR MER.
LEAN-sessies georganiseerd en op basis van deze sessies processen geoptimaliseerd en ondergebracht in het processenbeheer. LEAN opleiding georganiseerd om de processen te kunnen beschrijven.	LEAN-sessie (een LEAN-sessie is een bijeenkomst waar de manier van werken en het proces wordt geanalyseerd, waar nodig vinden verbeteringen plaats die van waarde zijn voor de klant) georganiseerd om de processen in kaart te brengen en daarna te optimaliseren. Deze sessies worden georganiseerd om verspillingen te minimaliseren en standaardisatie te maximaliseren. Hierdoor kunnen wij een betere dienstverlening leveren. Bijvoorbeeld door dubbele registratie in een proces te voorkomen. Deze processen zijn ondergebracht in het processenbeheer, waarvoor wij een applicatie uitgebreid hebben.	Van het incidenteel budget van € 60.000 is € 34.000 besteed. Door omstandigheden heeft de opleiding in 2022 niet kunnen plaatsvinden. Voorgesteld wordt het budget van € 15.500 over te hevelen naar 2023. Het restant van het onbestede budget van € 10.500 kan vrijvallen ten gunste van de exploitatie 2022.
Directe telefonische bereikbaarheid van het SC MER sociaal domein en SC MER omgevingsdienst	Per 1 februari 2022 is het SC MER Sociaal Domein en SC MER Omgevingsdienst direct bereikbaar voor de burgers. Op die manier worden burger sneller geholpen. Dit is een verbetering in de telefonische bereikbaarheid van het SC MER en de gemeenten.	Het incidenteel beschikbare budget van € 10.000 is volledig benut.

Programma verbeteren dienstverlening plus		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Een vastgelegd proces rondom procesbeheersing en de processen ondergebracht in een procesmanagement systeem. LEAN-sessies georganiseerd en op basis van deze sessies processen geoptimaliseerd en gedigitaliseerd. Betere acceptatie van de alle nieuwe werkwijze binnen de organisatie Maasgouw, waardoor systemen en processen daadwerkelijk gebruikt worden.	We willen inwoners, ondernemers en ketenpartners een beter (online) dienstverlening bieden. Ook willen we ons werk meer uniform en professionelere uitvoeren. Met deze middelen is een intern projectleider aangesteld en zijn uren voor de key-users/kwaliteitsmedewerkers per team ingeregeld. Deze extra capaciteit is ingezet om collega's te ondersteunen en te ontwikkelen in onze dienstverlening. Met de vaststelling van de begroting 2023 is deze inzet structureel gemaakt. Om een verbetering te kunnen realiseren, is niet alleen een technische implementatie nodig, maar is in 2022 vooral ingezet op de acceptie en implementatie van de juiste werkwijzen bij medewerkers. Aan de vier projecten binnen het programma 'Verbeteren dienstverlening plus' is in 2022 uitvoering gegeven. De vier projecten waren: 1. Doorontwikkeling zaakgericht werken en zaakgericht registreren. 2. Procesontwikkeling en beheer. 3. Verandermanagement 'gedrag'. 4. Aansluiten aanpalende projecten, inclusief MER brede projecten.	Het incidentele budget van € 200.000 is volledig benut.

Aanschaf middelen voor raads- en commissieleden		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Conform het nieuwe rechtspositiebesluit voor raads- en commissieleden, zijn communicatiemiddelen beschikbaar gesteld.	Alle raads- en commissieleden hebben een laptop ontvangen.	Het volledige budget van € 12.500 is besteed.

Plansoftware Omgevingswet		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
De plansoftware (Tercera) voor het kunnen maken en zichtbaar maken van Omgevingsplannen is reeds in 2020 aangeschaft.	Vanaf de begroting 2022 zijn de extra lasten voor deze plansoftware structureel vertaald. De eerste aanschaf is gebeurd uit het Omgevingswetbudget.	Passend binnen de geraamde € 12.000

Invoering van nieuwe wetgeving en aanpassing van bestaande wetgeving		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Uitvoering (gedeeltelijk) gegeven aan de invoering van nieuwe wetgeving en aanpassing bestaande wetgeving waarbij digitalisering een grote rol speelt.	In de samenleving verandert veel. Gemeenten zijn vaak de meest nabije overheid. De landelijke overheid speelt hierop in door het invoeren van verschillende nieuwe wetgevingen die gericht zijn op de 'digitale overheid'. Inwoners en ondernemers verwachten een gemeente die hen begrijpt, transparant is en snel inspeelt op nieuwe ontwikkelingen. In 2022 zijn we gestart om in de organisatie bewustzijn te creëren voor deze ontwikkelingen. Allereerst zijn er algemene sessies gehouden voor de gehele organisatie. Daarna zijn er per team kennissessies gehouden, specifiek gericht op de werkzaamheden van het betreffende team, waarin de veranderingen van wetgeving zijn toegelicht en besproken. Deze ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving, vragen continue aanpassingen in systemen, processen en werkwijzen. Bij een aantal van de ontwikkelingen zijn we al bezig stappen te zetten, zoals de Omgevingswet, de Wet Open Overheid, de Wet Elektronische Publicaties en Besluit Digitale Toegankelijkheid. De uitvoering van deze wetgeving gebeurt in nauwe samenwerking met de MER omdat bij de uitvoering een grote informatisering component aanwezig is. In de komende jaren zal dit proces binnen tal van wetgeving zijn vervolg gaan krijgen.	Voor de implementatie van de Wet Open Overheid heeft het Rijk met ingang van 2022 een bedrag van € 100.900 structureel ter beschikking gesteld. In 2022 is een bedrag van € 5.500 besteed voor ondersteuning via een adviesbureau. Het restantbudget van € 95.400 kan vrijvallen in jaarrekeningsaldo.

3.5.5 Organisatie, personeel & bedrijfsvoering

Inwerkprogramma nieuwe gemeenteraad		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
De leden van de nieuwe gemeenteraad en de burgerleden hebben kennis van hun rol, instrumenten en bevoegdheden en informatie over wat de gemeente allemaal doet.	• Een startprogramma voor de nieuwe raad is opgesteld en uitgevoerd. Ook (beoogde) burgerleden hebben aan dit programma deel kunnen nemen. • De raads- en burgerleden hebben naslagwerken ontvangen. • De begeleiding ingekocht voor het opstellen van een nieuwe gedragscode en bijbehorend protocol.	Het volledige budget van € 10.000 is besteed.

Subsidieaanvraag ondersteuning		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Betere benutting van subsidiepotentieel	Om optimaal gebruik te kunnen maken van alle landelijk, provinciale en Europese subsidiemogelijkheden die er zijn, huren wij een subsidieadviesbureau in. Na een proefperiode van een jaar (2021), is de ondersteuning in 2022 van 8 uur verhoogd naar 16 uur per maand op basis van een 2-jarig contract. Het subsidieadviesbureau ondersteunt de gemeente door ons op de hoogte te stellen van de subsidiemogelijkheden en ons te helpen bij het ontwikkelen van projectplannen. Tevens ondersteunen zij bij de verantwoording van toegekende subsidies. De expertise is voor iedere ambtenaar toegankelijk. De status van aanvragen wordt bijgehouden. Om optimaal gebruik te kunnen maken van subsidiemogelijkheden is met ingang van januari 2023 een inlogmogelijkheid toegevoegd die toegang geeft tot de Vindsubsidie-zoekmachine. Hiermee kan er direct en (meer) autonoom gezocht worden op onderwerp en subsidie mogelijkheden.	De bij de begroting structureel toegekende middelen van € 24.000 zijn in 2022 besteed.

Uitbreiding capaciteit control		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Verbetering “in control” organisatie.	Er was sprake van aanhoudende schaarste op de arbeidsmarkt waardoor structurele invulling van de controllersfunctie werd bemoeilijkt. Als gevolg van onderbezetting zijn werkzaamheden geprioriteerd binnen de bestaande bezetting in combinatie met externe inhuur. Bijkomend voordeel was dat door het Rijk de aanvankelijk geplande invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is uitgesteld naar boekjaar 2023. Inmiddels is de vacature van businesscontroller (voor 0,78 fte) per 1-1-2023 ingevuld.	Kostenraming bedroeg € 57.000 structureel als onderdeel van het personeelsbudget. Totale verantwoording van het personeelsbudget maakt deel uit van de paragraaf bedrijfsvoering waar kortheidshalve naar wordt verwezen.

De verdere tot dit subprogramma behorende aangelegenheden zijn opgenomen in de paragraaf 5.5 Bedrijfsvoering.

3.5.6 Financiële positie en belastingen

Toeristenbelasting areaal uitbreiding vakantieparken		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Gemeentelijke inkomsten op realistisch niveau geraamd.	De extra inkomsten toeristenbelasting als gevolg van Maasresidence Thorn zijn meerjarig ingeboekt: 2022 € 164.000 2023 € 406.000 2024 € 554.000 2025 € 644.000 In de komende jaren moet blijken of de geprognotiseerde uitbreiding en bezetting conform planning wordt gerealiseerd. Eventuele afwijkingen ten opzichte van de aannames resulteren in bijstelling van de opbrengst toeristenbelasting in de Proraps.	Niet van toepassing; de meeropbrengst van extra toeristenbelasting is administratief verwerkt in de meerjarenraming.

OZB Areaal uitbreiding woningbouwprogramma, grondexploitatie en vakantieparken		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Gemeentelijke inkomsten op realistisch niveau geraamd.	De extra inkomsten als gevolg van areaaluitbreiding van woningbouw bij Linnerpark, Op de Konie en Maasresidence Thorn zijn meerjarig ingeboekt op basis van de daadwerkelijk gerealiseerde uitbreiding van het woningenbestand. In de komende jaren moet blijken of de geprognotiseerde uitbreiding van woningen daadwerkelijk conform planning wordt gerealiseerd. Eventuele afwijkingen van deze planning resulteren in bijstelling van de opbrengst in de Proraps.	Niet van toepassing; de meeropbrengst van extra belasting-inkomsten en verhoging van de inkomstenmaatstaf van de algemene uitkering is administratief verwerkt in de meerjarenraming.

Taakstelling bestaand beleid		
Wat hebben we bereikt?	**Wat hebben we ervoor gedaan?**	**Wat heeft het gekost?**
Gedeeltelijke realisatie van de bestaande taakstelling	Bij de begroting 2021 was voor de heroverweging van bestaand beleid, naast heroverweging van nieuw beleid, een structurele taakstelling van € 50.000 in 2022 oplopend naar € 100.000 vanaf 2023 e.v. jaren opgevoerd. Voor het onderzoek heroverweging bestaand beleid zijn per team alle budgetten bekeken. Voor de quick wins is in 2021, bij de samenstelling van de programmabegroting 2022 een realisatie op de bestaande taakstelling opgenomen van € 39.000. De restant taakstelling voor 2022 van € 11.000 staat nog open. In 2023 is, binnen Gemeente Maasgouw, een onderzoek naar de financiële situatie voor de begrotingsjaren 2026 en 2027 opgestart waarin ook een heroverweging van bestaand beleid aan de orde is. Wij stellen voor om de restant taakstelling van € 61.000 bij dit onderzoek te betrekken.	Realisatie taakstelling van € 38.600 structureel per 2022.

De verdere tot dit subprogramma behorende aangelegenheden zijn opgenomen in de paragraaf 5.8 Lokale heffingen.

Totaaloverzicht Lasten en Baten Programma Gemeentebestuur en organisatie

PROGRAMMA 04 - Gemeentebestuur & Organisatie

Nr.	Omschrijving taakveld	Primitieve raming 2022	Raming na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil raming -/- realisatie 2022
Lasten					
0.1	Bestuur	1.254.200	1.520.635	1.515.540	5.095
0.2	Burgerzaken	523.684	513.906	557.918	-44.012
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.888.510	1.887.743	1.935.227	-47.484
1.2	Openbare orde en veiligheid	133.970	439.683	244.004	195.679
2.1	Verkeer en vervoer	20.417	20.417	20.962	-545
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	27.000	27.000	31.917	-4.917
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	128.928	127.632	134.277	-6.645
	Totaal lasten	**3.976.709**	**4.537.016**	**4.439.844**	**97.172**
Baten					
0.1	Bestuur	0	0	197.399	197.399
0.2	Burgerzaken	246.923	246.615	309.570	62.955
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	84.032	60.032	96.427	36.395
1.2	Openbare orde en veiligheid	20.660	152.006	124.603	-27.404
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	83.054	69.511	86.421	16.910
	Totaal baten	**434.669**	**528.164**	**814.420**	**286.256**
	Totaal saldo van baten en lasten	**-3.542.040**	**-4.008.852**	**-3.625.424**	**383.428**

Mutaties reserves

		Primitieve raming 2022	Raming na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil raming -/- realisatie 2022
Lasten		0	0	0	0
Baten		26.958	222.860	37.899	-184.961
Saldo		**26.958**	**222.860**	**37.899**	**-184.961**
Resultaat pr. 04 - Gemeentebestuur & Organisatie		**-3.515.082**	**-3.785.992**	**-3.587.525**	**198.467**

Verklaring saldo programma Gemeentebestuur & organisatie		
Kapitaallasten		0
Reserves		0
Verschillen > € 25.000	Gewezen wethouders (voorziening)	188.600
	Veiligheidsregio bijdrage FLO premie	-45.000
	Tegemoetkoming schade bij rampen/hoogwater	35.800
Verschillen > € 5.000 en < € 25.000	Diverse	4.700
Verschillen < € 5.000	Diverse	14.400
Totaal		**198.500**

Toelichting verschillen > € 25.000

Pensioenvoorziening gewezen wethouders **incidenteel voordeel € 188.600**

Jaarlijks dient een storting in de pensioenvoorziening voor gewezen wethouders plaats te vinden om de uitbetalingsverplichting naar de toekomst op peil te houden. Deze betalingsverplichting is gebaseerd op een actuariële berekening. Vorig jaar heeft een forse bijstorting moeten plaatsvinden door de lage rekenrente. Inmiddels is de te hanteren rekenrente voor de actuariële berekening weer gestegen, waardoor de (contante) waarde van de pensioenverplichting per ultimo 2022 weer is afgenomen. In plaats van de geraamde storting van € 192.000 hoeft slechts een bijstorting van € 3.400 plaats te vinden. Dit resulteert in een eenmalig voordeel van € 188.600.

Veiligheidsregio FLO bijdrage **incidenteel nadeel € 45.000**

Deze incidentele overschrijding is het gevolg dat zowel de afrekening bijdrage FLO gelden uit het jaar 2021 als ook 2022 in dit jaar is uitbetaald. De bijdrage over het jaar 2021 aan de VRLN had een positief saldo van € 33.500. Dit kwam mede doordat de FLO gelden 2021 niet in rekening waren gebracht. Dit is nu in 2022 verwerkt. We zijn met de VRLN in gesprek om deze (toekomstige) bijdrage FLO gelden in een keer af te wikkelen.

Tegemoetkoming schade bij rampen / hoogwater 2021 **incidenteel voordeel € 35.800**

Als gevolg van de hoogwaterramp in 2021 hebben we een declaratie (WTS) ingediend bij het RVO. Dit is een vergoeding van de door ons gemaakte kosten ter bestrijding van de wateroverlast en het opruimen van puin na deze wateroverlast. In het jaar 2021 hebben we een vergoeding van € 156.000 ingeboekt. Het was onduidelijk of er recht was op een gedeeltelijke vergoeding voor de inzet onze eigen medewerkers.
Er is overleg met de taxateur gevoerd over de vergoeding van de ingezette uren van onze eigen medewerkers. In de brief van 11 oktober 2022 van het RVO is beslist dat we een gedeelte van onze eigen inzet alsnog vergoed krijgen. Dit heeft geresulteerd in een nabetaling van € 35.800.

Beleidsindicatoren Programma Gemeentebestuur en organisatie

Taakveld	Naam indicator	Eenheid	Vorige periode	Waarde	Periode	Waarde	Toelichting
0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2021	4,9	2022	5,0	De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van uw organisatie voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari.
0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2021	5,0	2022	5,2	Het werkelijk aantal fte dat per 5 september 2019 werkzaam was voor de gemeente.
0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2021	€ 429,97	2022	€ 434,60	Apparaatskosten zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.
0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten % van totale loonsom + totale kosten inhuur extern	2021	10,1 %	2022	14,1 %	Hieronder valt **niet**: -alle vormen waarin een product of opdracht compleet in de markt wordt gezet; -inhuur van deskundigheid voor de uitoefening van wettelijke taken zoals bijvoorbeeld tolken.
0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	2021	14,5 %	2022	12,4 %	Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	per 10.000 inwoners	2020	60,0	2021	50,0	Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar.
1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	aantal per 1.000 inwoners	2020	0,6	2022	0,6	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2020	2,5	2022	3,3	Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2020	1,3	2022	0,8	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	aantal per 1.000 inwoners	2020	3,1	2022	4,0	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde, per 1.000 inwoners.
6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	%	2020	0,0%	2021	1,0%	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

4. Financiële overzichten

4.1 Overzicht programma algemene dekkingsmiddelen

Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de paragraaf financiering en de paragraaf 5.8 Lokale heffingen.

PROGRAMMA 05 - Algemene dekkingsmiddelen

Nr.	Omschrijving taakveld	Primitieve raming 2022	Raming na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil raming -/- realisatie 2022
Lasten					
0.5	Treasury	623.809	542.200	543.175	-975
0.61	OZB woningen	159.733	164.733	165.588	-855
0.64	Belastingen overig	3.000	56.000	99.858	-43.858
	Totaal lasten	**786.542**	**762.933**	**808.621**	**-45.688**
Baten					
0.5	Treasury	1.234.397	1.431.655	1.455.431	23.776
0.61	OZB woningen	2.805.475	2.955.475	2.864.888	-90.587
0.62	OZB niet-woningen	1.667.500	1.667.500	1.762.160	94.660
0.64	Belastingen overig	142.424	138.924	134.559	-4.365
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	39.520.203	44.296.073	44.828.626	532.553
3.4	Economische promotie	614.200	614.200	603.855	-10.345
	Totaal baten	**45.984.199**	**51.103.827**	**51.649.520**	**545.693**
	Totaal saldo van baten en lasten	**45.197.657**	**50.340.894**	**50.840.899**	**500.005**

Mutaties reserves

		Primitieve raming 2022	Raming na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil raming -/- realisatie 2022
Lasten		0	0	0	0
Baten		0	0	0	0
Saldo					
Resultaat pr. 05 - Algemene dekkingsmiddeler		**45.197.657**	**50.340.894**	**50.840.899**	**500.005**

Verklaring saldo programma Algemene dekkingsmiddelen		
Kapitaallasten		0
Reserves		0
Verschillen > € 25.000	Oninbaar verklaarde debiteuren	-41.600
	Algemene uitkering	532.600
Verschillen > € 5.000 en < € 25.000		6.000
Verschillen < € 5.000		3.000
Totaal		**500.000**

Toelichting verschillen > € 25.000

Dubieuze debiteuren **incidenteel nadeel** **€ 41.600**

De omvang van de voorziening dubieuze debiteuren moet in samenhang worden bezien met de balanspost debiteuren en de daaraan gekoppelde opbrengsten. De geraamde storting in de voorziening dubieuze debiteuren bedroeg € 53.000. De werkelijk gerealiseerde storting bedraagt € 94.600; een nadeel van € 41.600. De hogere storting komt voort uit de opboeking van een tweetal dwangsommen voor onrechtmatige bewoning op vakantieparken die in programma Overhead als extra opbrengsten staan verantwoord. Gezien de beperkte maandelijkse aflossingstermijn van deze dwangsommen is voor hetzelfde bedrag een voorziening gevormd omdat de invorderbaarheid als dubieus wordt gekwalificeerd.

Algemene uitkering **incidenteel voordeel** **€ 532.600**

Er hebben nog nabetalingen plaatsgevonden over de jaren 2020 en 2021, met een voordeel van € 14.000. De algemene uitkering 2022 is in de decembercirculaire fors bijgesteld. Er zijn met name extra middelen gekregen om de energiecompensatie voor minima inkomens te kunnen compenseren. Ook zijn er extra middelen voor de projecten ‘Gezond in de stad’ en ‘Versterken sociale basis ontvangen’. Van deze middelen zullen voor € 465.000 kosten worden verwacht in 2023, daarom stellen wij voor dit bedrag over te hevelen naar 2023. Het restant van € 67.600 valt vrij in de jaarrekening.

In de tabel hieronder is nogmaals kort samengevat welke kosten naar 2023 over geheveld dienen te worden:

Energietoeslag	€ 435.000	Geoormerkt
Gezond in de stad	€ 10.000	Geoormerkt
Versterken sociale basis	€ 20.000	Geoormerkt

4.2 Overzicht programma overhead

PROGRAMMA 06 - Overhead					
Nr.	Omschrijving taakveld	Primitieve raming 2022	Raming na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil raming -/- realisatie 2022
Lasten					
0.4	Overhead	9.785.573	11.245.087	11.097.300	147.787
	Totaal lasten	**9.785.573**	**11.245.087**	**11.097.300**	**147.787**
Baten					
0.4	Overhead	258.300	358.700	526.477	167.777
	Totaal baten	**258.300**	**358.700**	**526.477**	**167.777**
	Totaal saldo van baten en lasten	**-9.527.273**	**-10.886.387**	**-10.570.823**	**315.564**
Mutaties reserves					
		Primitieve raming 2022	Raming na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil raming -/- realisatie 2022
Lasten		0	0	0	0
Baten		373.352	1.273.579	1.335.619	62.040
Saldo		**373.352**	**1.273.579**	**1.335.619**	**62.040**
Resultaat pr. 06 - Overhead		**-9.153.921**	**-9.612.808**	**-9.235.203**	**377.605**

Realisatie Overhead 2022	
Ondernemingsraad + Commissies + Contributies	154.500
Organisatie Ontwikkeling (1)	54.700
Salariskosten afd. hoofden, teamleiders, ondersteunde diensten en staf (2)	3.502.100
Tijdelijk personeel (indirect) (3)	1.509.100
Overige personeelslasten (opleidingskosten, reis- en verblijfskosten e.d.)	470.400
Huisvestingskosten en tractiekosten (4)	998.000
Overige algemene kosten (5)	251.900
ICT (6)	566.400
MER Bedrijfsvoering	3.063.700
Totaal Overhead	**10.570.800**
Dekking (incidenteel) Reserve Claims: Organisatie Ontwikkeling (1)	54.700
Dekking (incidenteel) Reserve Claims: Ondersteunende diensten (2)	331.300
Dekking (incidenteel) Reserve Claims: Tijdelijk personeel (3)	234.100
Dekking (structureel) div. reserves dekking kapitaallasten t.b.v. overhead (4)	373.400
Dekking (incidenteel) Reserve Claims: Overige algemene kosten (5)	5.000
Dekking (incidenteel) Reserve Claims: ICT (6)	9.400
Dekking (incidenteel) Reserve Voormalig personeel	197.500
Dekking (incidenteel) Reserve Claims: Maatregelen Corona	130.200
Totaal Overhead 2022 ten laste van exploitatie	**9.235.200**

Verklaring saldo programma Overhead		
Kapitaallasten		0
Reserves	Onttrekking reserve voormalig personeel (zie paragraaf 5.5 Bedrijfsvoering)	197.500
Verschillen > € 25.000	Personeel/vorming voorziening verlofsparen	-262.800
	MER Bedrijfsvoering	172.500
	Archiefkosten (€11.500 budgetoverheveling naar 2023)	25.100
	Wet Open Overheid (Woo)	95.400
	Dwangsommen onrechtmatige bewoning	32.000
	Gegevensveiligheid	37.400
	ICT: Onderhoud software (€15.500 budgetoverheveling naar 2023)	81.200
Verschillen > € 5.000 en < € 25.000	Diverse	-25.100
Verschillen < € 5.000	Diverse	19.400
	Nieuwe koppeling GBI (budgetoverheveling naar 2023)	5.000
Totaal		**377.600**

Toelichting verschillen > € 25.000

Personeel/ vorming voorziening verlof sparen **incidenteel nadeel € 262.800**

Zie paragraaf 5.5 Bedrijfsvoering, onderdeel personeelsbudget. Het betreft de voorziening verlofsparen € 116.700 en voorziening overmatige verlofsaldi € 146.100.

MER Bedrijfsvoering **incidenteel voordeel € 172.500**

Het resultaat van het programma Bedrijfsvoering is € 495.855 voordelig. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere lasten bij Informatisering budgetten, UP Informatisering en het project Snelbalie / Burgerportaal. Van dit voordeel ontvangt Maasgouw een bedrag van € 158.100 terug.
De bijdrage aan de MER BV is gedeeltelijk kostprijsverhogend (gemengd percentage). Als onze bijdrage lager wordt dan is dit voordeliger. Ook zijn er kleinere afrondingsverschillen. Dit samen is nog een voordeel van € 14.400.
De jaarstukken 2022 van de GR MER worden apart in een raadsvergadering behandeld.

Archief **incidenteel voordeel € 25.100**

In de 2e Prorap 2022 heeft een bijstelling van de archiefkosten plaatsgevonden ten behoeve archiefbeheer van Maasgouw door de gemeente Roermond op basis van een dienstverleningsovereenkomst. De kosten waren geraamd op €25.100 in 2022 (voor een half jaar) en vervolgens jaarlijks € 49.000. De uiteindelijke overheveling van het archief (612 strekkende meter) heeft pas begin 2023 plaatsgevonden, waardoor er geen uitgaven in 2022 hebben plaatsgevonden en dit bedrag vrijvalt in het jaarrekeningsaldo.
Omdat de verhuiskosten van het archief van € 11.500 (die waren voorzien voor 2022) zijn doorgeschoven naar begin 2023 wordt voorgesteld om het voordelig saldo van € 25.100 voor € 11.500 over te hevelen naar 2023.

Implementatie Wet Open Overheid **incidenteel voordeel € 95.400**

Zie beleidsmatige toelichting 3.5.4 Dienstverlening en communicatie, onderdeel invoering van nieuwe wetgeving en aanpassing van bestaande wetgeving.

Dwangsom onrechtmatige bewoning **incidenteel voordeel € 32.000**

Het begrote bedrag aan te ontvangen dwangsommen in verband met handhavingsactiviteiten bedroeg € 40.000. Dit bedrag was gebaseerd op de stand van zaken ten tijde van de 2e Prorap 2022. Dit bedrag is ook daadwerkelijk ontvangen. Na de 2e Prorap zijn nog dwangsommen opgelegd ten bedrage van (totaal) € 32.000 (twee dwangsommen van elk € 16.000). Voor deze dwangsommen zijn betalingsregelingen getroffen. Gelet op de lange terugbetalingstermijn zijn deze twee dwangsommen als dubieus aangemerkt. De jaarlijkse ontvangsten worden in mindering gebracht op het (dubieuze) openstaande saldo. Totdat de vordering volledig is terugbetaald.

Gegevensveiligheid **incidenteel voordeel €37.400**

In 2022 is voor Gegevensveiligheid een bedrag van €75.000 begroot. Van dit bedrag is €37.600 werkelijk gerealiseerd, wat betekent dat er een resterend bedrag staat van €37.400.
In 2022 is de Chief Information Security Officer (CISO)-rol wisselend ingevuld; deels door middel van een vaste kracht en uiteindelijk met inhuur van een externe adviseur. Door het ontbreken van vaste invulling van de CISO rol en de hoge werkdruk van de Privacy Officer (PO), is in overleg met Management Team (MT) besloten om de ontwikkeling van het programma gegevensveiligheid (tijdelijk) stop te zetten en slechts te focussen op wettelijke verplichtingen en lopende zaken, zoals incidentafhandeling en audits. Dit heeft ertoe geleid dat niet alle geplande activiteiten hebben plaatsgevonden en dus ook niet alle (begrote) financiële middelen zijn gebruikt. In de 2e Prorap is daarom reeds een bedrag afgeraamd, maar dit bleek te weinig doordat uiteindelijk in de 2e helft van 2022 de beoogde activiteiten niet meer hebben plaatsgevonden wegens onvoldoende capaciteit.
Omdat de verwachting is dat in 2023 wel alle beoogde activiteiten gaan plaatsvinden en het daarvoor reeds begrote bedrag voldoende is, kan het resterende budget van €37.400 vrijvallen.

ICT **incidenteel voordeel € 81.200**

Dit is grotendeels toegelicht onder de beleidsmatige toelichting 3.5.4 dienstverlening en communicatie, onderdeel ICT Dienstverlening.
In 2022 is onze ICT-omgeving gestandaardiseerd. Alle vier de omgevingen (MER-Echt Susteren-Roerdalen en Maasgouw), hebben nu dezelfde hardware omgeving. Hierdoor is een aantal ICT-contracten voor Maasgouw lopende 2022 beëindigd/afgelopen waardoor het budget niet volledig benut is. Dit is een structureel bedrag van € 29.000. In de 1e Prorap 2023 zal dit bedrag structureel worden bijgesteld. Het overige bedrag van € 9.000 is toe te rekenen aan contracten die één keer in de twee jaar afgesloten worden.

Overige toelichtingen

Nieuwe koppeling GBI **incidenteel voordeel € 5.000**

Nieuwe koppeling GBI is niet gerealiseerd in 2022. Dit project is in MER-verband opgepakt. In 2022 heeft implementatie bij de gemeente Roerdalen plaatsgevonden, Echt-Susteren en Maasgouw volgen in 2023.
Voorgesteld wordt om budgetoverheveling € 15.000 (van 2021 naar 2022) nog één jaar beschikbaar te houden in de Reserve Claims en € 5.000 (bijstelling 2e Prorap 2022) via budgetoverheveling over te zetten naar 2023.

4.3 Overzicht programma vennootschapsbelasting

Met ingang van 1 januari 2016 zijn overheidsondernemingen, zoals gemeenten, provincies en waterschappen, belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting.

In 2016 zijn voor het eerst de activiteiten van de gemeente geclusterd voor de vennootschapsbelasting. De meest risicovolle clusters zijn nader onderzocht. Vastgesteld is dat de diverse clusters niet door de ondernemingspoort komen. Bijzondere aandacht is besteed aan het cluster grondexploitatie. In samenwerking met een extern adviesbureau zijn de grondexploitaties 2016 tot en met 2018 fiscaal doorgelicht. Hieruit is gebleken dat de grondexploitaties niet voldoen aan de ondernemingstoets en derhalve niet vpb-plichtig zijn. Dit heeft ertoe geleid dat er over de jaren 2016 tot en met 2018 nihil aangiften zijn gedaan voor de vennootschapsbelasting. Van de belastingdienst is bericht ontvangen dat er over voornoemde jaren geen aanslag wordt opgelegd. Tevens is aangegeven dat de gemeente geen aangifte vpb over het jaar 2019 en verder hoeft in te dienen, tenzij sprake is van veranderde omstandigheden.

In maart 2023 is de fiscale positie van de grondexploitaties opnieuw in beeld gebracht. Ook hieruit is gebleken dat de gemeentelijke grondexploitaties niet door de ondernemingspoort komen en derhalve niet belast zijn met vennootschapsbelasting.

PROGRAMMA 07 - Vennootschapsbelasting (VpB)

Nr.	Omschrijving taakveld	Primitieve raming 2022	Raming na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil raming -/- realisatie 2022
Lasten					
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
	Totaal lasten	**0**	**0**	**0**	**0**
Baten					
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
	Totaal baten	**0**	**0**	**0**	**0**
	Totaal saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**

Mutaties reserves

		Primitieve raming 2022	Raming na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil raming -/- realisatie 2022
Lasten		0	0		0
Baten			0		0
Saldo		**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat pr.07-Vennootschapsbel. VpB		**0**	**0**	**0**	**0**

4.4 Overzicht programma onvoorzien

PROGRAMMA 08 - Bedrag voor onvoorzien					
Nr.	Omschrijving taakveld	Primitieve raming 2022	Raming na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil raming -/- realisatie 2022
Lasten					
0.8	Overige baten en lasten	516.644	1.048.521	2.780	1.045.741
	Totaal lasten	**516.644**	**1.048.521**	**2.780**	**1.045.741**
Baten					
0.8	Overige baten en lasten	0	0	-8.307	-8.307
	Totaal baten	**0**	**0**	**-8.307**	**-8.307**
	Totaal saldo van baten en lasten	**-516.644**	**-1.048.521**	**-11.087**	**1.037.434**
Mutaties reserves					
		Primitieve raming 2022	Raming na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil raming -/- realisatie 2022
Lasten			1.516.100	1.516.100	0
Baten			0	0	0
Saldo			**-1.516.100**	**-1.516.100**	**0**
Resultaat pr. 08 - Bedrag voor onvoorzien		**-516.644**	**-2.564.621**	**-1.527.187**	**1.037.434**

Verklaring saldo programma Onvoorzien		
Kapitaallasten		0
Reserves		0
Verschillen > € 25.000	Post Structureel Onvoorzien	1.059.900
Verschillen > € 5.000 en < € 25.000	Diverse	-22.500
Verschillen < € 5.000	Diverse	0
Totaal		**1.037.400**

Toelichting verschillen > € 25.000

Onvoorziene uitgaven incidenteel voordeel € 1.059.900

In de 2e Prorap 2022 is besloten om het voordelig saldo gedeeltelijk (voor € 1 mln) toe te voegen aan de post onvoorzien structureel als financiële buffer voor onvoorziene uitgaven in de resterende maanden van 2022. In de praktijk is aanwending van deze buffer niet nodig gebleken, waardoor in budgettaire zin sprake is van een voordeel van € 1 mln ten opzichte van de raming. De resterende € 59.900 die vrijvalt had betrekking op de restantraming op de post onvoorzien (bij de raadsvergadering van 20 december 2022).

5. Paragrafen inzake de financiële positie

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de paragrafen opgenomen waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd voor ‘beheersmatige aspecten’. Het doel van deze paragrafen is om onderwerpen die verspreid in de jaarrekening staan, gebundeld weer te geven. Het gaat om de verplichte paragrafen: weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen, grondbeleid en lokale heffingen. Daarnaast is ook dit jaar een extra paragraaf Covid-19 opgenomen. De coronapandemie heeft namelijk invloed op nagenoeg alle beleidsvelden, waardoor op basis van toevoeging van deze paragraaf een totaalinzicht wordt gegeven in de beleidseffecten en een verantwoording van de bijbehorende geldstromen. Door de oorlog in Oekraïne is er voor het eerst een paragraaf crisis Oekraïne toegevoegd.

5.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing stellen we vast of de financiële positie van Maasgouw robuust genoeg is om onvoorziene tegenvallers op te vangen. Om dat te bepalen zijn twee componenten belangrijk:

1. De risico's die we als gemeente lopen. Een aantal risico's zijn afgedekt door verzekeringen af te sluiten en door samen te werken met andere partijen (risicodeling). De risico's die niet te verzekeren zijn of verbonden zijn aan de maatschappelijke doelen die we als Maasgouw willen realiseren, moeten we in kaart brengen, proberen te verkleinen en goed bewaken.
2. De 'weerstandscapaciteit' (buffer) die er is om de resterende risico's op te vangen. De weerstands-capaciteit zijn de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om deze niet begrote risico's te ondervangen.

Deze twee begrippen geven in essentie het begrip 'risicomanagement' weer. Een aantal risico's dekken we af met beheersmaatregelen. Voor de overblijvende risico's geven we inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om de financiële en niet-financiële gevolgen van risico's op te vangen. Ook geven we inzicht in de financiële buffer die we daarvoor nodig en beschikbaar hebben.

De paragraaf is als volgt opgebouwd: eerst gaan we in op het bestaand beleid rondom weerstands-vermogen; daarna wordt de weerstandscapaciteit geïnventariseerd en dan komen de risico's aan bod.
Op basis hiervan wordt de weerstandsratio bepaald.

Beleid

In de raad van 23 februari 2021 is de beleidsnota Risicomanagement & Weerstandsvermogen 2021-2024 (verder Nota R&W) vastgesteld die per 2021 van kracht is. Dit betekent dus ook dat gehanteerde normen van de Nota R&W 2021-2024 als toetsingskader in deze jaarrekening 2021 worden gehanteerd. In de Nota R&W zijn o.a. kaders gesteld met betrekking tot:

- Te onderkennen risico's (alleen negatieve, financieel kwantificeerbare risico's onderkennen)
- Rapportage van risico's in de P&C-documenten (alleen risico's met een score >10 o.b.v. kans x impact). Daarbij richten we ons niet alleen op de risicosignalering van de interne organisatie, maar ook van de risico's bij onze verbonden partijen.
- Berekening van de incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Daarbij wordt de incidentele weerstandscapaciteit berekend exclusief stille reserves. De structurele weerstandscapaciteit wordt met name bepaald door de onbenutte belastingcapaciteit en de begrotingsruimte.
- Het onderscheiden van een incidentele en een structurele weerstandsratio. Zowel voor de incidentele als voor de structurele variant wordt een ratio nagestreefd van tenminste 1, waarbij we een signaleringsfunctie inbouwen vanaf 2.

Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Het is relevant om onderscheid te maken tussen incidenteel weerstandsvermogen dat beschikbaar is (voor incidentele tegenvallers op te vangen) en weerstandsvermogen met een structureel karakter.
Uit de tabellen is te herleiden uit welke componenten dat de incidentele en structurele weerstandscapaciteit zijn opgebouwd.

Onderdelen incidentele Weerstandscapaciteit	Omschrijving	€
Algemene reserve Vrij aanwendbare deel	Dit zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken. Algemene reserve per 31-12-2022 exclusief bestaande claims.	23.827.300
Bestemmingsreserves Vrij aanwendbare deel	Dit zijn reserves waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestemming heeft gegeven en waarvan de bestemming nog kan wijzigen. Dit heeft dan wel gevolgen voor het budget en de financiering. Concreet betreft het saldo de reserve Ontwikkelbedrijf per 31-12-2022.	948.000
Totaal incidentele weerstandscapaciteit		**24.775.300**

Onderdelen structurele Weerstandscapaciteit	Omschrijving	€
Begrotingsruimte	Dit is de ruimte die ombuigingen op de korte (en lange) termijn mogelijk maakt. Per 18 april 2023 is het begrotingssaldo in 2023 e.v. jaren afgerond - € 342.000. Het tekort wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de teruglopende algemene uitkering uit het gemeentefonds. In het structurele begrotingssaldo 2023 e.v. jaren is tevens een restant-taakstelling heroverweging bestaand beleid van € 61.000 structureel opgenomen. De recente vaststelling van een nieuwe cao zorgt voor een verdere terugloop in m.n. 2026 en 2027. In afwachting van de Meicirculaire 2023 wordt de begrotingsruimte vooralsnog op nihil gesteld.	0
Onvoorziene uitgaven	Deze post creëren we om middelen te hebben om nieuwe beleidsinitiatieven (incidenteel of structureel) te bekostigen of om onvoorzienbare, onontkoombare, onuitstelbare tegenvallers op te vangen. Voor incidentele uitgaven is € 25.000 beschikbaar.	25.000
Onbenutte belastingcapaciteit	Dit zijn inkomsten die nog niet gemaximeerd of kostendekkend zijn. De tarieven voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn al kostendekkend. Dit betreft alleen de onroerende zaakbelastingen.	2.425.800
Totaal structurele weerstandscapaciteit		**2.450.800**

Inventarisatie risico's

Een risico is de kans dat een gebeurtenis optreedt, met een (negatief) gevolg voor de betrokkene.
We onderscheiden de volgende soorten risico's:

Risicocategorieën
1. Budgettaire risico's; dit zijn risico's die o.a. voortvloeien uit het eigen beleid, uit het beleid van een hogere overheid of uit samenwerking met andere instanties. 2. Risico's op eigendommen; dit zijn bijvoorbeeld risico's als ontvreemding, schade door brand, storm en water, maar ook risico's die voortvloeien uit niet bijgestelde onderhouds- en beheerplannen. 3. Risico's die samenhangen met de bedrijfsvoering; hiermee bedoelen we de informatievoorziening, de administratieve organisatie en de interne controle. 4. Overige risico's; dit zijn risico's als imago, politiek, strategie, veiligheid, aansprakelijkheid-stelling, milieu en Arbo.

In de Nota R&W is als kader gesteld om alleen financiële negatieve risico's te kwantificeren; het betreft de risico's uit categorie 1 van bovenstaand overzicht. Kwantificering wordt toegepast door de kans te vermenigvuldigen met de financiële impact.

Enkele uitgangspunten bij de inventarisatie van risico's

- We pretenderen niet volledig te zijn. Het is van belang om de belangrijke risico's te signaleren, deze proberen te verminderen en te monitoren. Risico's kunnen een belangrijk afwegingscriterium zijn om tot een goed besluit te komen.
- De financiële risico's zijn geclassificeerd.
  Daarnaast worden een aantal kans-klassen onderscheiden om gradaties aan te brengen in risico's. In beleidskader 3 van de nota R&W is op basis van kans x risico een risicomatrix opgesteld.

  Deze ziet er als volgt uit:

Risico in € → / Kans ↓			1	2	3	4	5
			x< €25.000	€ 25.000 < x > €100.000	€ 100.000 < x > €500.000	€ 500.000 < x > €1.000.000	x> € 1.000.000
5	Zeer groot	80-99 %	5	10	15	20	25
4	Groot	60-80 %	4	8	12	16	20
3	50/50	40-60 %	3	6	9	12	15
2	Klein	20-40 %	2	4	6	8	10
1	Zeer klein	1-20 %	1	2	3	4	5

Tabel 2: risicokaart (scores)

Aan de risicomatrix is een rapportagestructuur gekoppeld, waarbij het principe is gehanteerd dat risico's met een score van 10 en hoger via de P&C-cyclus aan de raad worden gerapporteerd via een toelichting.

Voor de risico's met een lagere score wordt volstaan met benoeming van het risico en het bedrag o.b.v. kans x impact. Een verdere specificatie is op basis van het risicoregister beschikbaar.

Risico's met incidentele financiële impact

Omschrijving	Kans-klasse	Risico-klasse	Risico-score	Kans x Fin. impact	Toelichting
Informatiebeveiliging	4	4	**16**	€ 350.000	De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en vereisten m.b.t. informatieveiligheid leidt tot aanscherping in accountability, dus aantoonbaar in control zijn, en handhaving bij de verwerking van (persoons-)gegevens. Binnen de teams/ domeinen is er nog niet voldoende inzicht in de risico's die wij lopen t.a.v. de kritieke processen, informatiesystemen en verwerking van persoonsgegevens (AVG) vanuit het oogpunt van gegevensveiligheid. Dit komt omdat er op teamniveau nog geen (volledige) BIO GAP risicoanalyse heeft plaatsgevonden. Hierdoor is er onvoldoende zicht of we voldoende maatregelen hebben genomen, én kan er geen weloverwogen risicoafweging plaatsvinden. Vanaf najaar 2021 is gestart met het in kaart brengen van kritieke processen, informatiesystemen en persoonsgegevens per team. Na deze inventarisatie kunnen risico's vervolgens worden gemanaged. Dit is een continu proces, maar is nu nog onvoldoende geborgd. Het programma digitale weerbaarheid is door verloop van medewerkers en capaciteitsgebrek uitgesteld naar 2023. De directe impact van een datalek, hack en/of boete vanuit de AP en daaruit voortvloeiende gevolgschade kan grote gevolgen hebben voor de continuïteit van de bedrijfsvoering en vertrouwelijkheid van informatie waarbij grote groepen mensen geraakt kunnen worden. Daarbij speelt de mate van verwijtbaarheid en getroffen beheersmaatregelen een belangrijke rol. Het financieel (niet-verzekerbare) risico wordt geschat op > € 500.000, met kansklasse 4 (70%).
Afwikkeling FLO-gelden VRLN	4	2	**8**	€ 70.000	Bij de overgang van het brandweerdistrict Roermond naar de Veiligheidsregio VRLN is de afspraak gemaakt dat er nog een afwikkeling komt t.a.v. de FLO-gelden. Brandweerlieden kunnen met

					functioneel leeftijdsontslag (FLO). Maar door wettelijke maatregelen, verschuiving AOW-leeftijd en fiscale boetes bij vroegtijdig stoppen, dient de juiste hoogte van dit bedrag nog bepaald te worden. Dit is mede afhankelijk van besluitvorming binnen de VRLN. Het max. risico wordt ingeschat op € 100.000.
Edelchemie kosten handhaving	1	4	**4**	€ 100.000	Het max. risico bedraagt € 1 mln indien de Provincie handhavingskosten alsnog doorbelast aan Maasgouw. Gezien bestuurlijk akkoord wordt kans zeer klein (10%) geacht. Zie jaarrekening 2017 p. 15 voor uitvoerige toelichting.
Obligatieportefeuille	1	4	**4**	€ 30.000	Waarde obligatieportefeuille eind 2022 € 9 mln. Er bestaat een zeer kleine kans (10%) dat hoofdsom belegde obligaties niet wordt terugontvangen. ASR Vermogensbeheer monitort de ontwikkelingen. Max. risico wordt ingeschat op € 0,3 mln.
Rioolheffing bezwaarschrift	1	3	**3**	€ 46.000	Bezwaarschrift Woningcorporatie tegen kostendekkendheid rioolheffing 2014 – 2018. Op 24-12-2021 is het bezwaar door de Rechtbank ongegrond verklaard. Op 10-02-2022 is door de woningcorporatie hoger beroep ingesteld tegen de uitspraak. Hiervan is nog geen zittingsdatum bekend. Max. risico € 460.000. Risicoklasse wordt ingeschat op 1 (zeer klein; 10% kans).
Aanbesteding softwarepakketten	1	3	**3**	PM	Bestaande contracten met diverse softwareleveranciers worden vanwege complexe inrichting van ICT-infrastructuur verlengd omdat het niet mogelijk is om e.e.a. als vervangbaar systeem te zien. Aanbesteding van deze dienstverlening is uit oogpunt van doelmatigheid en doeltreffendheid niet direct te realiseren omdat continuïteit van geautomatiseerde gegevensverwerking gewaarborgd moet blijven.
TOTAAL risico's incidenteel				**€ 596.000**	

<u>Vervallen risico's:</u>

- Risico Covid19/Corona:
  Het virus is vanaf maart 2023 in een endemische fase beland en alle voorheen geldende COVID-maatregelen zijn afgeschaald.

- Risico verlofsaldo:
  Volgens de BBV is per 2022 verplicht om een voorziening te vormen ten laste van het rekeningresultaat vanwege de opeisbaarheid en spaarmogelijkheden op grond van de CAO.
- OML borgstelling financiering:
  Door positieve rekeningresultaten en toevoeging aan het eigen vermogen van OML zijn de liquiditeit en solvabiliteit toegenomen, waardoor de kans op aanspraak van de borgstelling nihil wordt geacht.

Risico's met structurele financiële impact

Omschrijving	Kans-klasse	Risico-klasse	Risico-score	Kans x Fin. impact	Toelichting
Indexering / inflatie	4	5	**20**	€ 700.000	Bij de op te stellen begroting 2023 heeft daar waar mogelijk een actuele financiële vertaling plaatsgevonden van de prijsstijgingen. Na eerdere verhogingen in de 1e Prorap 2022 heeft dit o.a. geresulteerd aanvullende budgettaire claims van in totaal ruim € 1,5 mln (zie paragraaf 6.4 begroting 2023 voor een overzicht). De ontwikkeling is echter dat prijzen nog verder zullen doorstijgen, mede gezien de aanhoudende druk op de arbeidsmarkt, schaarste van grondstoffen en hoge energieprijzen a.g.v. de oorlogssituatie in Oekraïne. Ook zal er sprake zijn van prijsverhogingen die in later stadium worden door vertaald en overige (kleinere) exploitatiebudgetten en kredieten waarbij potentiële indexering aan de orde is. Er is nog geen duidelijkheid in welke mate deze prijsstijgingen worden gecompenseerd via de Algemene Uitkering. Risico € 1.000.000; kans 70%
Algemene uitkering	4	4	**16**	€ 700.000	In de meerjarenraming 2023-2026 is de Algemene Uitkering vertaald o.b.v. de Septembercirculaire 2022. Vanaf 2026 wordt de financieringssystematiek van het gemeentefonds herzien, waarbij al een structurele (opschalings-)korting is ingeraamd in de veronderstelling dat gemeenten meer zelf in inkomsten kunnen voorzien. Hoe en in welke mate de gemeenten deze inkomsten kunnen genereren, is nog niet duidelijk. Om het zgn. 'ravijnjaar' 2026 op te vangen heeft het Rijk incidenteel extra middelen (voor Maasgouw € 1 mln) beschikbaar gesteld in het gemeentefonds. Onduidelijk is of deze inkomsten vanaf 2027 komen te vervallen. Vanuit het Rijk is toegezegd dat in de Meicirculaire 2023 meer duidelijkheid

					komt over de toekomstige ontwikkeling. Hierop anticiperend heeft het college van Maasgouw een plan van aanpak heroverweging vastgesteld. Max. risico € 1 mln; kans 70%.
Jeugdzorg Arbitrage VNG	3	5	**15**	€ 500.000	Op 2-6-2021 hebben de VNG en het Rijk in een bestuurlijk overleg gesproken over de uitspraak van de Commissie van Wijzen inzake het jeugddossier. O.b.v. de afspraken in dit overleg stelt het Rijk voor 2022 € 1,314 miljard extra ter beschikking aan gemeenten ter compensatie voor de tekorten op het gebied van jeugdhulp. Hiermee volgt het kabinet de uitspraak van de Commissie. Voor Maasgouw betekende dit in 2022 een extra bedrag van € 1,25 mln plus € 135.000 om de PM-posten van het Rijk te dekken. In het voorstel van de Commissie staan ook bedragen vermeld voor 2023, 2024 en 2025. Nadere afspraken hierover waren nodig omdat er alleen voor 2022 gelden beschikbaar zijn gesteld. Inmiddels heeft de VNG en het rijk na 1,5 jaar onderhandelen een financieel principeakkoord bereikt voor de Hervormingsagenda jeugd. De VNG wilt de Hervormingsagenda graag met de partners van de vijfhoek oppakken en werkt daarom de komende tijd met hen aan de afronding van het inhoudelijke akkoord. Om het akkoord definitief te maken zijn nog 2 dingen nodig: instemming van de leden bij de algemene ledenvergadering op 14 juni en voldoende structurele financiële middelen voor gemeenten vanaf 2026. Het principeakkoord ligt in lijn met de uitspraak van de Commissie van Wijzen (d.d. 18 mei 2021). Het Rijk erkent de noodzaak van het aanpassen van het ingroeipad. De eerder ingeboekte bezuiniging wordt met ingang van 2023 tot en met 2025 bevroren. Daarnaast blijft de doelstelling van € 1 miljard overeind, maar erkent het akkoord dat € 650 miljoen onderbouwd en 'mogelijk haalbaar' is en € 380 miljoen met onzekerheden omgeven is. Ook op het vlak van risicodeling is het Rijk de gemeenten tegemoet gekomen. Onvoorziene omstandigheden en autonome groei vallen onder

					verantwoordelijkheid van het Rijk. In 2025 toetst een deskundigencommissie, die zwaarwegend advies geeft, wat er nodig is in de toekomst. Hoewel het een principeakkoord betreft en er nog geen uitsluitsel is over 2026 zijn de bedragen voor 2024 en 2025 aangepast obv. de verwachte lagere besparingen. Voor Maasgouw zou dit het volgende betekenen: - 2023: € 1.150.000 - 2024: € 980.000 - 2025: € 895.000 Het maximale risico is dat er in 2026 geen rijkscompensatie van kosten jeugdzorg volgt. De aframing van ingeboekte rijkscompensatie bedraagt dan afgerond € 1 mln. De kans wordt geschat op 50%. (€ 500.000) Omdat ook het Rijk erkent dat € 380 miljoen nog met onzekerheden omgeven is.
Onderhoud bruggen / gebouwen	3	3	**9**	€ 250.000	Er is een MOP opgesteld voor bruggen en gebouwen. Kosten van groot onderhoud dienen afgedekt te worden door een toereikende voorziening. Het in december 2020 vastgestelde beheerplan heeft een horizon van 4 jaar: 2021-2024. Het onderliggende MOP is opgesteld voor een periode van 10 jaar. M.n. in de jaren na 2024 zijn een groot aantal vervangingsinvesteringen groot onderhoud aan de orde. Het risico op een jaarlijks hogere toekomstige bijstorting bedraagt € 500.000. De komende jaren wordt bekeken hoe de werkelijke kosten zich ontwikkelen t.o.v. het MOP. De kans wordt op 50% geschat.
Loon- en prijsstijgingen	3	3	**9**	PM	De huidige CAO gemeenten heeft een looptijd t/m 2023 en wordt financieel vertaald in de 1e Prorap. In de meerjarenraming 2023-2026 was rekening gehouden met een stijging van 4%. Gezien aanhoudende loon- en prijsstijgingen ligt de loon-inflatiespiraal op de loer, waarbij hoge inflatie telkens leidt tot hoge looneisen. Ook overige verbonden partijen en leveranciers zullen hogere kosten a.g.v. loonstijgingen doorbelasten. Verder is momenteel a.g.v. de oorlog in Oekraïne en het grondstoffen- en capaciteitstekort sprake van een hoog

					inflatiepeil. Dit werkt door in nagenoeg alle exploitatiebudgetten. De omvang van deze financiële claim is nog niet bekend. Tegelijkertijd zal normaliter compensatie van stijgende lonen en prijzen op macroniveau plaatsvinden via de Algemene Uitkering uit het gemeentefonds. Vanwege ontbreken van een reële raming, wordt vooralsnog een PM-post aangehouden.
Open eindregelingen sociaal domein	3	3	**9**	€ 125.000	M.n. bij de jeugdzorg is sprake van een toename in kosten a.g.v. langere zorg, duurdere zorg en meer jeugdigen die gebruikmaken van zorg. De meerkosten zijn grotendeels budgettair vertaald in de meerjarenbegroting waarbij wel uitgangspunt is dat de meerkosten op termijn afnemen. Het is echter niet voorzienbaar in hoeverre deze tendens zich voortzet en in welke mate door preventie, vroeg signalering, monitoring en contractmanagement de kostentoename omgebogen kan worden. M.n. v.w.b. Jeugdzorg plus en LTA is sprake van grote schommelingen en beperkte voorspelbaarheid. Het max risico wordt geschat op € 250.000; kans 50%
Rentestijging	3	3	9	€ 120.000	Meerjarig is rekening gehouden met een rente die oploopt tot 1,5%. Dit is een historisch laag percentage. Mede a.g.v. de hoge inflatie is er een toenemende kans dat ook de lange rente gaat stijgen. Een rentestijging van 1% resulteert in extra rentekosten van. € 240.000. De kans wordt op 50% geschat.
Omgevingswet	3	3	**9**	PM	De invoeringskosten van de Omgevingswet zijn (incidenteel) afgedekt. De structurele financiële gevolgen van de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1-1-2024 zijn niet volledig te overzien. Het maken van Omgevingsplannen is meerjarig geborgd in de begroting en de eerste indicaties ten aanzien van legesinkomsten (zie hieronder) lijken niet erg negatief uit te pakken. Taakaanpassingen spelen vooral bij de Omgevingsdienst. De gevolgen hiervan zijn nog niet helder.
Waboleges	3	3	**9**	PM	Er wordt gewerkt aan een aanpassing van de legesverordening als gevolg van de invoering van de Omgevingswet. Deze aangepaste legesverordening zal in de raadsvergadering van december

					2023 worden voorgelegd (uitgaande van invoering wet 1-1-2024). In het proces van deze nieuwe legesverordening wordt geprobeerd inzicht te krijgen in deze veranderende legesinkomsten. Ook de kostendekkendheid van delen van processen op grond van de Omgevingswet zijn onderzocht. Uiteindelijk zal de raad moeten bepalen of ook al deze delen kostendekkend moeten zijn. Daarnaast komen legesinkomsten te vervallen door invoering van de Wet kwaliteitsborging. Door deze wet dienen sommige categorieën vergunningen door private partijen beoordeeld te worden.
TOTAAL risico's structureel				**€ 2.395.000**	

Weerstandsratio

Op basis van de benodigde- als de beschikbare weerstandscapaciteit kan men het weerstandsvermogen berekenen (beschikbare weerstandscapaciteit ÷ benodigde weerstandscapaciteit). Hierbij wordt het onderscheid doorgetrokken tussen het incidentele weerstandsvermogen en het structurele weerstandsvermogen:

$$\text{Weerstandsratio incidenteel} = \frac{24.775.300}{596.000} = 41,6$$

$$\text{Weerstandsratio structureel} = \frac{2.450.800}{2.395.000} = 1,0$$

In de Nota R&M worden kwalificaties aangeduid voor de hoogte van de weerstandsratio.

Indeling	Ratio Weerstandsvermogen	Kwalificatie
A	≥ 2,0	Uitstekend
B	≥ 1,4 en < 2,0	Ruim voldoende
C	≥ 1,0 en < 1,4	Voldoende
D	≥ 0.8 en < 1,0	Matig
E	≥ 0.5 en < 0.8	Onvoldoende
F	< 0.5	Ruim onvoldoende

Het streven is om de robuuste financiële positie van Maasgouw te behouden om daarmee financieel toekomstbestendig te zijn. De normen die zijn afgesproken in de nota R&W 2021-2024 voor de ratio zijn een signaleringsfunctie vanaf een ratio van 2 en een ondergrens van 1.

Incidentele weerstandsratio

Toetsing aan de gestelde norm laat zien dat de incidentele weerstandsratio uitstekend is (waarde 41,6 > norm 2,0). De incidentele weerstandsratio is robuust als gevolg van de zeer goede reservepositie, wat resulteert in een hoge weerstandscapaciteit. Verder zijn de incidentele risico's lager geworden wat wordt veroorzaakt door het wegvallen van de potentiële claim van Covid19/corona, verlofsaldo en borgstelling OML.

Structurele weerstandsratio

De structurele weerstandsratio is net met waarde 1 voldoende. Deze ratio dient wel genuanceerd te worden. Bij bepaling van de weerstandscapaciteit mag de onbenutte belastingcapaciteit worden meegerekend. Door het relatief lage belastingniveau is deze ruimte met € 2,45 miljoen erg groot. Volledige benutting van de belastingcapaciteit zou impliceren dat de ozb met meer dan 50% verhoogd zou worden, hetgeen niet reëel wordt geacht gezien de terughoudendheid van belastingverhoging in de afgelopen jaren.
Verder zijn we als gemeente in grote mate afhankelijk van de Algemene Uitkering uit het gemeentefonds. Het gemeentefonds fluctueert sterk, is moeilijk voorspelbaar en in het geheel niet beïnvloedbaar. Dit geldt voor zowel de hoogte van het totale gemeentefonds op macroniveau als voor de verdeling tussen de gemeenten onderling. Verder ligt de kostenstructuur van de gemeente grotendeels vast en is de mate waarin de gemeente extra inkomsten kan genereren beperkt. Bij de kosten in het sociaal domein is veelal sprake van openeindfinanciering, waardoor een financieel risico wordt gelopen. Mocht de structurele financiële risico's zich manifesteren, dan gaat het meteen om substantiële bedragen en kan de weerstandsratio ook sterk fluctueren. Presenteren van een structureel sluitende begroting vormt dan een uitdaging die impact heeft op het relatief beperkte autonome beleid en bijbehorende kosten.

Conclusie

Resumerend kan worden gesteld dat de gemeente Maasgouw beschikt over een robuuste financiële positie, vooral ingegeven door de goede reservepositie. Dit beeld ligt in lijn met de (verplichte) financiële kengetallen en de resultaten uit de benchmark die in de volgende paragraaf aan bod komen.
Op macroniveau staat de weerstandscapaciteit van gemeenten onder druk. In de afgelopen jaren is een trend waarneembaar dat de financiële positie verslechtert [1]. Door de VNG is dit signaal al meermaals bij het Rijk afgegeven. Dit heeft tot op heden nog niet tot aanpassingen geleid.

Financiële kengetallen

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de volgende financiële kengetallen:

- Netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit

[1] BDO benchmark Nederlandse gemeenten

Deze kengetallen moeten het inzicht van de raad in de financiële positie van de gemeente vergroten. Daarnaast bieden deze kengetallen de mogelijkheid om onze gemeente te vergelijken met andere gemeenten of het landelijk gemiddelde. De Commissie BBV heeft recent de notitie 'Meerjarig Financieel inzicht voor de raad' uitgebracht waarin de samenhang tussen beleid en kengetallen wordt toegelicht om daarmee meer inzicht te krijgen in de financiële positie en financiële ruimte van de gemeente.

Beoordeling kengetallen
Uit de beschrijving van de verschillende kengetallen (zie hierna) blijkt dat een afzonderlijk kengetal nog weinig zegt over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van een gemeente. Ook is van belang om te bezien hoe de waardes van de diverse kengetallen zich in de tijd gezien ontwikkelen en hoe deze zich verhouden ten opzichte van andere Nederlandse gemeenten.

Voor de beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. In de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking of de gemeente over voldoende structurele baten beschikt, en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten. De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans.

Onderstaand volgt een nadere uitwerking en toelichting per kengetal.

Netto Schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)
Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

De netto schuldquote wordt berekend aan de hand van diverse gegevens uit de balans. Samengevat ziet deze berekening er als volgt uit.

$$Netto\ schuldquote = \frac{(A + B + C - D - E - F - G)}{H} \times 100\%$$

A. Het totaal van de vaste schulden
B. Het totaal saldo van de netto-vlottende schulden
C. Het totaal saldo van alle overlopende passiva
D. Het totaal saldo van de financiële vaste activa
E. Het totaal saldo van alle uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.
F. Het totaal saldo van alle liquide middelen
G. Het totaal saldo van de overlopende activa
H. Het gerealiseerde saldo van de baten

Toepassing van de bovenstaande berekening leidt tot de volgende uitkomsten voor de gemeente Maasgouw:

	Jaarrek 2018	Jaarrek 2019	Jaarrek 2020	Jaarrek 2021	Begr 2022	Jaarrek 2022
Netto schuldquote	30,7%	35,9%	50,5%	47,0%	91,8%	46,7%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leninger	23,9%	32,9%	39,3%	36,7%	80,8%	37,5%

Een uitkomst van 90% of lager is ‘veilig’. In de Kennisbank Openbaar Bestuur van het Ministerie van BZK zijn de financiële kengetallen van alle Nederlandse gemeenten tot en met 2021 opgenomen. Hieruit blijkt dat de Maasgouwse schuldquote vergelijkbaar is met overige gemeenten. De realisatiecijfers van 2022 wijken voor Maasgouw nauwelijks af ten opzichte van 2021.

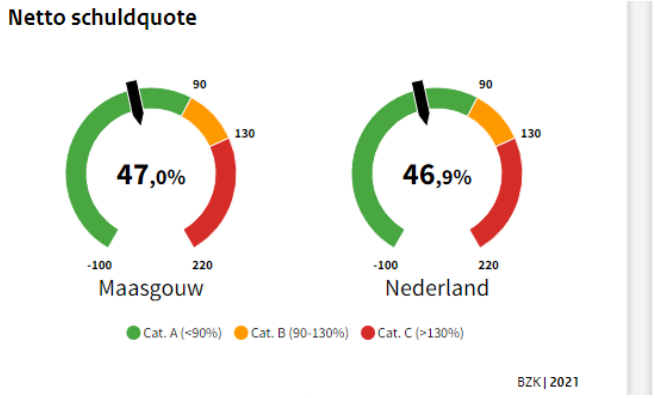

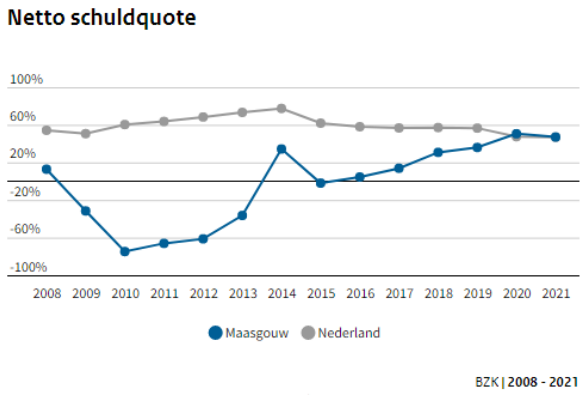

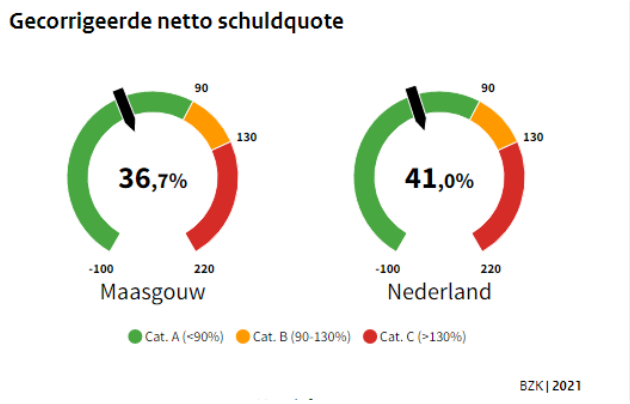

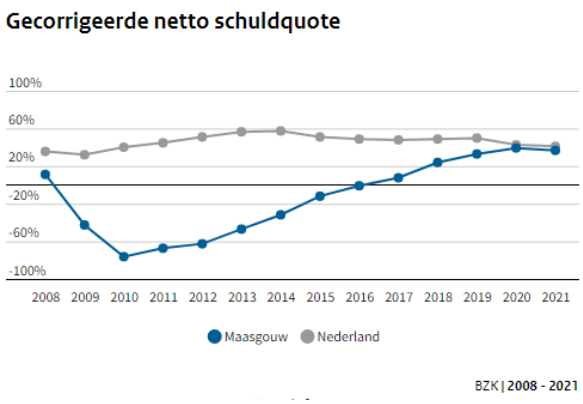

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een gemeente. De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen (eigen en vreemd vermogen). Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, bestemmingsreserves en het resultaat.

De solvabiliteitratio wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het totale vermogen uitgedrukt in een percentage.

$$Solvabiliteitsratio = \frac{Eigen\ vermogen}{Totale\ vermogen}$$

De solvabiliteitsratio laat het volgende beeld zien voor onze gemeente:

	Jaarrek 2018	Jaarrek 2019	Jaarrek 2020	Jaarrek 2021	Begr 2022	Jaarrek 2022
Solvabiliteitsratio	51,4%	50,6%	46,8%	45,8%	35,8%	45,8%

Een uitkomst van 50% is ‘veilig’. In de Kennisbank Openbaar Bestuur van het Ministerie van BZK zijn de financiële kengetallen van alle Nederlandse gemeenten tot en met 2021 opgenomen. Hieruit blijkt dat de Maasgouwse solvabiliteit net onder de veilige score zit, maar nog steeds ruim hoger in vergelijking met overige gemeenten. De licht dalende tendens is m.n. verklaarbaar door aanwending van de reserve.
De realisatiecijfers van 2022 zijn voor Maasgouw ongewijzigd ten opzichte van 2021.

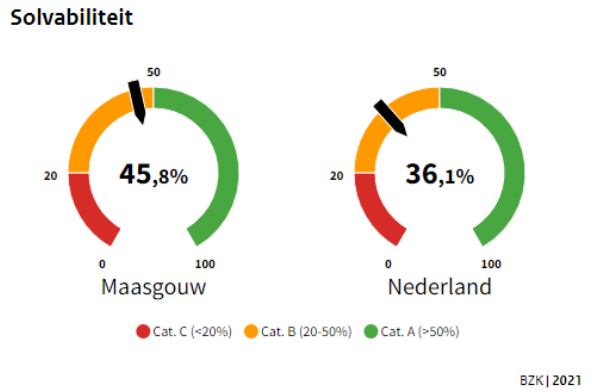

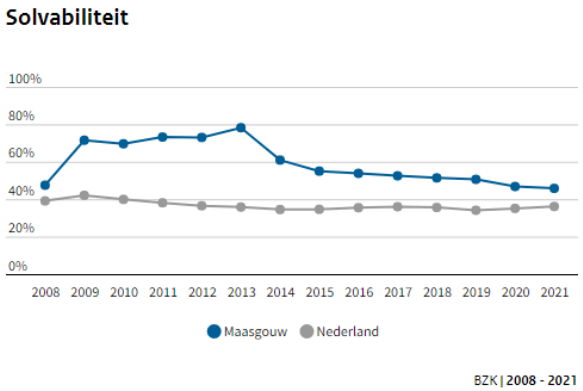

Kengetal Grondexploitatie

De afgelopen jaren is landelijk gebleken dat de grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien een gemeente leningen heeft afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject heeft zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de grondexploitatie kan immers de schuld worden afgelost.
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde van de grondexploitatie) is ten opzichte van de totale baten exclusief mutaties reserves.

Voor het kengetal van de grondexploitatie wordt gebruik gemaakt van de volgende formule.

$$Grondexploitatie = \frac{(A + B)}{C}$$

A= saldo van niet in exploitatie genomen gronden
B= saldo van in exploitatie genomen gronden
C= saldo van baten

Uit de onderstaande tabel blijkt dat de grondexploitatie een relatief zeer geringe impact heeft op de financiële positie en in 2022 nog verder gedaald is ten opzichte van 2021.

	Jaarrek 2018	Jaarrek 2019	Jaarrek 2020	Jaarrek 2021	Begr 2022	Jaarrek 2022
Grondexploitatie	0,4%	0,3%	0,4%	0,4%	2,6%	0,0%

De gemeente Maasgouw steekt hierbij gunstig af ten opzichte van een gemiddeld percentage van 7,6% volgens de Kennisbank Openbaar Bestuur op basis van de laatst bekende cijfers over 2021.

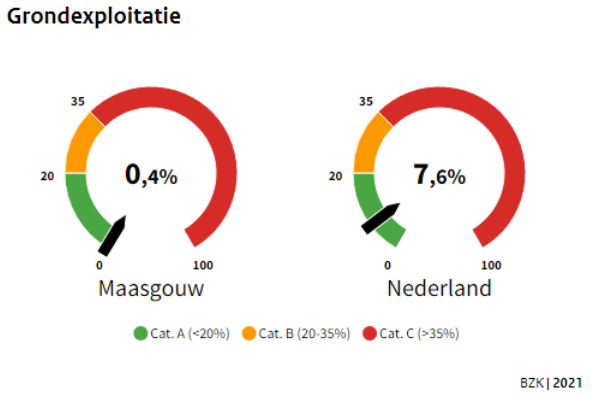

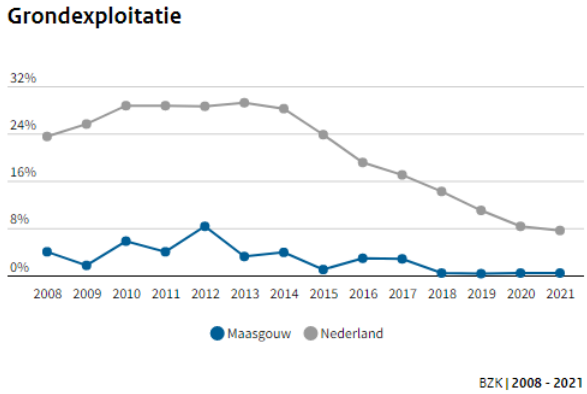

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen de structurele en incidentele lasten. Bij incidentele baten en lasten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de Algemene Uitkering en de eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen.

De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

De formule voor het berekenen van de structurele exploitatie ruimte is:

$$structurele\ exploitatieruimte = \frac{(B - A) + (D - C)}{E} \times 100\%$$

A= structurele lasten
B= structurele baten
C= structurele toevoegingen aan de reserve
D= structurele onttrekkingen aan de reserve
E= saldo van de totale baten

Toepassing van de bovenstaande berekening leidt tot de volgende uitkomsten voor de gemeente Maasgouw:

	Jaarrek 2018	Jaarrek 2019	Jaarrek 2020	Jaarrek 2021	Begr 2022	Jaarrek 2022
Structurele exploitatieruimte	4,0%	-3,6%	1,9%	3,1%	3,5%	5,3%

De structurele begrotingsruimte fluctueert jaarlijks en tendeert naar nul in het kader van een structureel sluitende begroting. Een waarde groter dan nul is dan ook de streefwaarde. In de jaarrekening 2022 is dit kengetal met een waarde van 5,3% hoger dan in 2021 en hoger dan het Nederlands gemiddelde.

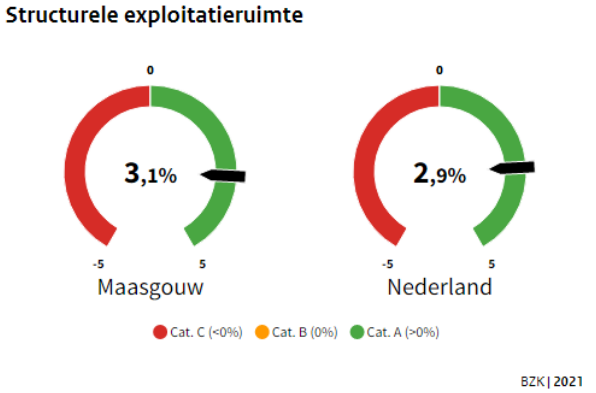

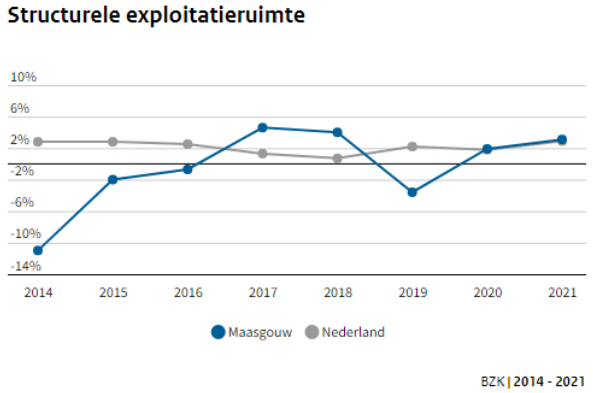

Belastingcapaciteit
De OZB is de belangrijkste eigen belastinginkomsten van een gemeente. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente. De reden dat tevens wordt gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing is dat deze heffing maximaal kostendekkend mag zijn. In het geval dat de heffing lager dan kostendekkend wordt vastgesteld, is er sprake van belastingcapaciteit die niet wordt benut.

De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten van meerpersoonshuishoudens in jaar-t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t^{-1}.

$$Belastingcapaciteit = \frac{gemiddelde\ woonlasten\ in\ Maasgouw}{gemiddelde\ woonlasten\ in\ Nederland} \times 100\%$$

Een score van 95% of lager wordt als relatief gunstig beschouwd. Uit de onderstaande tabel blijkt dat de gemeentelijke belastingcapaciteit niet volledig is benut en licht is gedaald ten opzichte van 2021. Door de lage belastingtarieven bevindt Maasgouw zich ruim onder het Nederlands gemiddelde (o.b.v. vergelijkbare cijfers tot en met 2021).

	Jaarrek 2018	Jaarrek 2019	Jaarrek 2020	Jaarrek 2021	Begr 2022	Jaarrek 2022
Gemeentelijke belastingcapaciteit	87,7%	90,9%	90,7%	90,6%	91,7%	85,6%

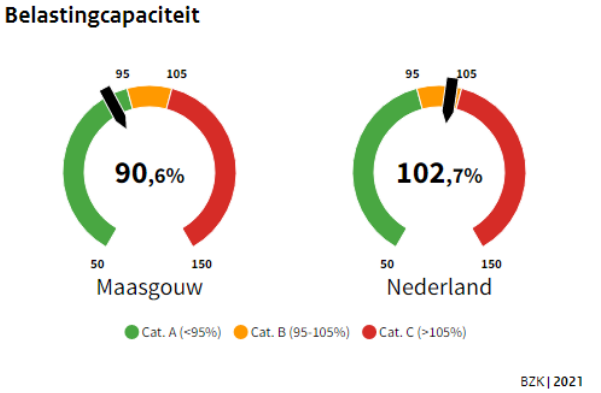

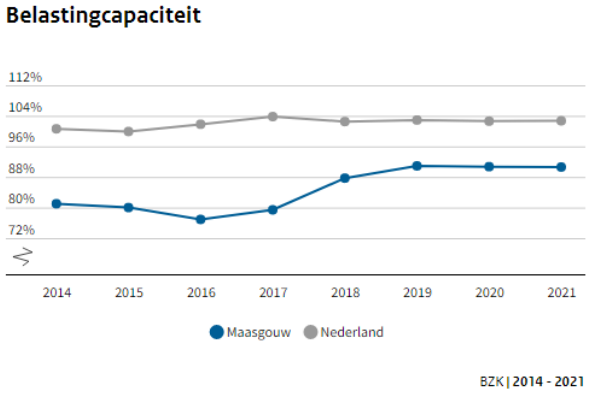

Conclusie

In zijn algemeenheid kan geconcludeerd worden dat de uitkomsten van de financiële kengetallen als toereikend gekwalificeerd kunnen worden.

Als onderbouwing voor deze kwalificatie kan een recent gepubliceerde benchmark worden gehanteerd. In januari 2023 heeft BDO Accountants een benchmark Nederlandse gemeenten 2023 uitgevoerd, waarin alle Nederlandse gemeenten langs de financiële meetlat zijn gelegd ter vergelijking van de financiële positie. De onderzoeksresultaten van de financiële stresstest zijn er o.a. op gebaseerd door de verplichte financiële kengetallen o.b.v. de jaarcijfers 2021 met elkaar te vergelijken. Maasgouw eindigt daarbij op een 27^{e} plaats in de ranking van gemeenten <25.000 inwoners (van de 123 gemeenten in deze klasse) met een rapportcijfer 9. Bij de vergelijkbare benchmark in 2022 (o.b.v. jaarcijfers 2020) stond Maasgouw op de 32^{e} plaats met eveneens een rapportcijfer 9.

5.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf lichten we de belangrijkste investeringen in het beheer van de openbare ruimte van de gemeente toe, gebaseerd op de volgende beheerplannen:

- Beleidskaders Wegen en Groen 2019-2022 (13 december 2018)
- GRP 2022-2026 (5 oktober 2021).
- Beleidsplan civieltechnische kunstwerken 2021-2024 (15 december 2020)
- Beleidsplan Onderhoud gemeentelijke gebouwen 2021-2024 (15 december 2020)
- Beleidsplan Openbare Verlichting 2019-2023 (13 december 2018)

Geconstateerd kan worden (dit geldt voor alle beheerprogramma's), dat er geen sprake is van achterstallig onderhoud.

Beleidskaders Wegen en Groen en Nautische voorzieningen

Gerealiseerd resultaat;
De beheerplannen voor Groen en Wegen zijn in 2022 opgesteld en zijn per 1 januari 2023 van kracht gegaan. Hiervoor is het reguliere budget gebruikt vanuit het beheerplan 2019 – 2022. De resterende €23.000 zijn nodig voor het nog op te stellen beleidsplan Nautische voorzieningen.

Kwaliteitsniveau onderhoud wegen
We hebben voor 2019-2022 gekozen voor ambitieniveau B, conform de CROW-richtlijn.
Inmiddels is in december 2022 het beheerplan 2023-2026 vastgesteld door de raad. Hierbij is gekozen voor hetzelfde ambitieniveau.

Financieel overzicht

Wegen en trottoirs*				
	Primitieve raming 2022	Raming 2022 ná wijziging	Realisatie 2022	Verschil raming / realisatie 2022
Onderhoud	1.086.800	1.150.300	1.047.300	103.000
Vegen wegen	50.000	50.000	65.400	-15.400
Projecten (saldo baten en lasten)	14.500	49.500	58.400	-8.900
Overige exploitatie (saldo baten en lasten)	84.500	61.500	61.000	500
Kapitaallasten	460.600	282.600	282.600	0
Totaal	**1.696.400**	**1.593.900**	**1.514.700**	**79.200**

*In het overzicht is geen rekening gehouden met de kosten van bedrijfsvoering (personeel + overhead)

Kwaliteitsniveau onderhoud groen
De dorpskern, begraafplaatsen, sportvelden, toeristische hotspots en rotondes worden beheerd op CROW beeldkwaliteitsniveau A. Woonwijken worden beheerd op CROW beeldkwaliteitsniveau B.
Bedrijventerreinen en buitengebieden worden beheerd op CROW beeldkwaliteitsniveau B.
Ongeacht bovenstaande gebiedsindeling vindt zwerfafvalbeheersing, het onderhoud van bomen en herstellen van beschadigde plaatsen plaats op CROW beeldkwaliteitsniveau A.
Inmiddels is in december 2022 het beheerplan 2023-2026 vastgesteld door de raad. Hierbij is gekozen voor hetzelfde ambitieniveau.

Financieel overzicht

Groen en plantsoenen*				
	Primitieve raming 2022	Raming 2022 ná wijziging	Realisatie 2022	Verschil raming / realisatie 2022
Onderhoud	105.700	108.400	97.800	10.600
Maaien bermen	107.400	167.400	161.700	5.700
Onkruidbestrijding	35.700	40.700	38.100	2.600
Projecten (saldo baten en lasten)	56.000	97.000	77.900	19.100
Kapitaallasten	42.300	31.200	31.200	0
Directe kosten Werkbedrijf	596.400	640.800	615.400	25.400
Totaal	**943.500**	**1.085.500**	**1.022.100**	**63.400**

*In het overzicht is geen rekening gehouden met de kosten van bedrijfsvoering (personeel + overhead)

GRP 2022-2026 en Waterketenplan 2021-2025

In het Waterketenplan zijn de gezamenlijke ambities voor de toekomst van de waterketen en de route om de ambities te bereiken beschreven. Het plan beschrijft een aantal concrete projecten en aandachtsgebieden voor de planperiode: het actieprogramma. Ten slotte legt het plan vast hoe de samenwerking vorm wordt geven. Het Waterketenplan is in 2020 vernieuwd en in het voorjaar 2021 vastgesteld door Waterpanel Noord.

In 2020 is een nieuw BRP (basisrioleringsplan Maasgouw /hydraulische doorrekening) gemaakt. Het BRP heet tegenwoordig SSW (Systeemoverzicht Stedelijk Water). Voor deze naamsverandering is gekozen omdat met de nieuwe rekenmodellen ook afstromend water over maaiveld in beeld wordt gebracht en tevens de interactie met oppervlaktewater wordt berekend. Aansluitend hierop zijn de uitkomsten van het SSW in het nieuwe GRP opgevoerd.

In het waterketenplan is nadrukkelijk gekeken naar de effecten van klimaatverandering. Niet alleen het effect van hevigere buien, maar ook hittestress, droogte en overstromingsgevaar komt aan bod. Door middel van twee brede sessies , de zogenaamde risicodialoog, die we met dorpsraden, belangengroepen, woningbouwverenigingen, ondernemers en beleidsmedewerkers hebben gevoerd, zijn de resultaten van de klimaatatlas vertaald naar bedreigingen en kansen. Ook hebben we het Maasgouws Burgerpanel benaderd en hun middels een vragenlijst de bedreigingen en kansen van klimaatverandering in beeld laten brengen. Vanuit deze bedreigingen en kansen en onze klimaatstrategie is een lokale uitvoeringsagenda klimaatadaptatie opgesteld inclusief kostenraming. De lokale uitvoeringsagenda klimaatadaptatie is in oktober 2021 aan de raad aangeboden.

Parallel aan het opstellen van het Waterketenplan zijn voor alle gemeenten individuele gemeentelijke rioleringsplannen opgesteld. Alle gezamenlijke keuzes, beelden en projecten zijn vastgelegd in het Waterketenplan, de lokale uitwerking daarvan staat in het betreffende lokale GRP. Verder beschrijft het plan welke voorzieningen de gemeente bezit, hoe deze functioneren, hoe het beheer wordt uitgevoerd en welke kosten hieraan zijn verbonden. Het GRP geeft inhoud aan de gemeentelijke watertaken voor afvalwater, hemelwater en grondwater. De investeringen uit het GRP 2022-2026 zijn opgenomen in het JIP/MIP. Het nieuwe GRP is in oktober 2021 aan de raad ter vaststelling aangeboden.

Kwaliteitsniveau onderhoud riolering
Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor een goede invulling van onze gemeentelijke Watertaken, zoals in de Wet milieubeheer is aangegeven. Daarnaast volgt uit het Besluit kwaliteit leefomgeving (artikel 3.17) dat de gemeente er zorg voor draagt dat een openbaar vuilwaterriool zo wordt ontworpen, gebouwd en onderhouden dat:
a) het zoveel mogelijk berekend is op de eigenschappen, samenstelling en hoeveelheid van het afvalwater,
b) lekkage zoveel mogelijk wordt voorkomen, en
c) het aantal overstortingen zo beperkt is als voor een doelmatig beheer van afvalwater mogelijk is.
We zorgen ervoor dat de riolering aan bovenstaande zaken voldoet.

Financieel overzicht

Riolering				
	Primitieve raming 2022	Raming 2022 ná wijziging	Realisatie 2022	Verschil raming / realisatie 2022
Exploitatie riolering				
Inspectie en reiniging riolering	60.000	60.000	74.700	-14.700
Onderhoud putten en gemalen	56.000	56.000	49.200	6.800
Vegen wegen	50.000	50.000	65.400	-15.400
Onderhoud	60.000	60.000	51.000	9.000
Kolkenzuigen	65.000	65.000	56.700	8.300
Externe ondersteuning	60.000	60.000	53.500	6.500
Projecten	105.500	105.500	103.800	1.700
Afvalwaterplan Limburgse Peel	25.000	25.000	27.400	-2.400
Stimuleringsregeling afkoppelen (saldo)	30.000	30.000	22.200	7.800
Overigen exploitatie	85.000	116.000	94.200	21.800
Kapitaallasten (afschrijvingen)	810.100	651.700	651.700	0
Kapitaallasten (rente)	1.156.200	1.091.900	1.091.900	0
Salarissen en overhead	815.100	815.100	841.400	-26.300
Doorbelasting bijdrage BSGW	103.500	103.500	103.500	0
Totaal lasten excl. BTW	**3.481.400**	**3.289.700**	**3.286.600**	**3.100**
BTW	**483.000**	**483.000**	**456.200**	**26.800**
				0
Opbrengsten rioolheffing	**-2.969.000**	**-3.016.500**	**-3.018.400**	**1.900**
				0
Mutatie voorziening	**-995.400**	**-756.200**	**-724.400**	**-31.800**
Totaal	**0**	**0**	**0**	**0**

Reconstructies wegen / riolering (algemeen)

Oosterveldstraat Heel
Gerealiseerd resultaat;
Oosterveldstraat Heel is gereed en naar tevredenheid van bewoners afgesloten. Wel is de rijweg opnieuw vervangen omdat er een fout in het productieproces van de betonstraatsteen zat. Deze aanpassing is door de leverancier van de stenen bekostigd.

St. Medardusstraat / Van Gelderstraat Wessem
Gerealiseerd resultaat;
St. Medardusstraat / Van Gelderstraat Wessem is naar tevredenheid van bewoners en gemeente opgeleverd, onderhoudstermijn loopt momenteel.

Hoofdstraat Maasbracht
Gerealiseerd resultaat;
Hoofdstraat Maasbracht is naar tevredenheid van bewoners en gemeente opgeleverd. Asfalt op rotonde is nogmaals vervangen vanwege een onbekende productiefout van het asfalt. Deze kosten zijn voor rekening van de aannemer gekomen.

Oude kern Stevensweert fase 1
Gerealiseerd resultaat;
Het project Oude kern Stevensweert fase 1 loopt momenteel nog. Op het project is een aanzienlijk tekort ontstaan mede door sterk stijgende prijzen door schaarste van grondstoffen, aanhoudende druk op de arbeidsmarkt en toenemende energie- en transportkosten. Zie RIB nr. D/23/096553.

Relinen
Gerealiseerd resultaat;
In 2022 hebben we riolen van binnenuit gerenoveerd zodat ze weer meer dan 60 jaar mee kunnen. Dit zonder noemenswaardige hinder in de straat. We hebben in verschillende kernen voor een kleine 700 meter riool gerelined. Ook zijn er 4 rioolputten helemaal gerenoveerd.

Klimaatproof schoolpleinen
Gerealiseerd resultaat;
Ook is er gestart met het klimaatproof maken van schoolpleinen. De voorbereidingen voor Thorn en de Tump in Heel zijn begonnen en een planning voor overige pleinen wordt in het voorjaar van 2023 gemaakt met medewerking van de schooldirecteuren.

Meerjaren Investerings Plan (MIP)

Voorbereiding Fase 2 Oude kern Stevensweert - 2022
Gerealiseerd resultaat;
Aanbesteding van Fase 2 is in gang gezet, project wordt nationaal openbaar aanbesteed. De aannemer van Fase 2 zal medio april bekend zijn . Ook hier wordt een aanzienlijk tekort verwacht. Zie RIB nr. D/23/096553.

Project Eind Zuid Thorn
Gerealiseerd resultaat;
In 2022 is het projectgedeelte Grootheggerlaan en Meers grotendeels gerealiseerd. Naar verwachting zijn medio 2023 alle geplande werkzaamheden afgerond.

Verbreding fietspad Oude Maasweg Maasbracht en aanleg fietspad Schuttersweg Stevensweert
Gerealiseerd resultaat;
Om de fietsverbinding tussen sluis Maasbracht en Stevensweert te verbeteren wordt het bestaande fietspad langs de Oude Maasweg verbreed en wordt er langs de Schuttersweg aan beide zijden een nieuw fietspad aangelegd. In principe zou de verbreding van het fietspad langs de Oude Maasweg in 2022 worden uitgevoerd. Vanwege en aanzienlijk tekort op het krediet is dit werk uitgesteld. Het tekort is opgenomen in de begroting 2023. De werkzaamheden van de Oude Maasweg worden in 2023 gecombineerd uitgevoerd met het fietspad langs de Schuttersweg.

Reconstructie Notenbeemd Thorn
Gerealiseerd resultaat;
Het ontwerp wordt momenteel uitgewerkt. Naar verwachting zal realisatie in 2023 plaatsvinden.

Reconstructie Paardenbeemd Wessem
Gerealiseerd resultaat;
Het ontwerp wordt momenteel uitgewerkt. Naar verwachting zal realisatie in 2023 plaatsvinden.

Walburgisstraat Ohé en Laak
Gerealiseerd resultaat;
In het JIP 2022 is de Herinrichting van de Walburgisstraat en een gedeelte van de Sint Annastraat in Ohé en Laak opgenomen. De weg wordt teruggebracht van een 50 km weg naar een 30 km weg en de complete verharding wordt vernieuwd. De fietsers worden volledig naar de rijbaan gebracht d.w.z. er komen aan beide zijden van de weg fietsstroken. Het huidige vrij liggende fietspad wordt vernieuwd en omgevormd tot voetpad. De bestaande riolering blijft liggen maar er wordt wel een nieuwe ondergrondse infiltratievoorziening aangelegd voor de opvang van het regenwater dat vervolgens kan infiltreren in de bodem. Vanwege een aanzienlijk tekort op het krediet is het werk uitgesteld. Het tekort is opgenomen in de begroting 2023. Met de werkzaamheden wordt eind maart gestart en het werk is dan medio 2023 gereed.

Reconstructie Heerbaan Heel
Gerealiseerd resultaat;
Deze reconstructieplannen zijn toegelicht in een themabijeenkomst van april 2021.

Daelzicht zal naar verwachting in het 2^{e} kwartaal 2023 beginnen met de bouwontwikkeling op het zuidelijk gedeelte oftewel Nieuwbouw Ligtenberg. De verwachte bouwtijd is ongeveer 24 maanden hetgeen betekent dat de nieuwe aansluiting op de Heerbaan vóór het einde van de bouwtijd gerealiseerd moet zijn.

Beleidsplannen ‘Onderhoud gemeentelijke gebouwen’ en ‘Onderhoud civiele kunstwerken’
In december 2020 zijn de nieuwe beleidsplannen onderhoud gemeentelijke gebouwen en onderhoud civieltechnische kunstwerken vastgesteld (2021-2024).

Onderhoud kunstwerken 2022
De kosten van hieronder genoemd (groot) onderhoud bruggen zijn opgenomen in het meerjarig onderhoudsplan civieltechnische kunstwerken en worden gefinancierd uit de voorziening groot onderhoud civieltechnische kunstwerken.

Brug Leerke Ven
Gerealiseerd resultaat;
Werkzaamheden zijn gereed.

Kwaliteitsniveau onderhoud kunstwerken

Niveau		Kwaliteit	Omschrijving
Hoog	Uitgebreid	Hoogwaardig gebruiksniveau (zeer intensief beheer)	Het kunstwerk wordt behandeld met het oog op de duurzaamheid. Op dit niveau zal het onderdeel zo lang mogelijk meegaan, zonder dat het zijn functionaliteit verliest. De kosten voor een optimaal niveau zijn aanzienlijk, maar zullen vooral visueel effect hebben.
Basis	Esthetisch	Normaal gebruiksniveau (intensief beheer)	Met het onderhoudsniveau basis wordt ervoor gezorgd dat een kunstwerk zijn functie niet verliest. Veiligheid, gebruik, duurzaamheid en toegankelijkheid worden gewaarborgd tegen redelijke kosten. Een verslechtering van de onderhoudstoestand wordt geaccepteerd, maar het technisch onderhoud blijft op orde.
Laag	Noodzakelijk	Technische basiskwaliteit (matig intensief beheer)	Onderhoud wordt slechts uitgevoerd wanneer de veiligheid in het geding is. Functieverlies van diverse onderdelen wordt getolereerd. De jaarlijkse kosten voor vervanging en groot onderhoud zullen echter toenemen. Verder is er sprake van duidelijk zichtbare schade.

Voorop staat dat de constructieve en de gebruiksveiligheid van de kunstwerken niet in het geding mogen zijn of komen. Periodiek beoordelen van de toestand is dus een noodzakelijke voorwaarde om op tijd te kunnen anticiperen. Zowel voor wat betreft de uitvoering als de daarvoor benodigde financiële middelen.
Voor alle kunstwerken in de gemeente Maasgouw wordt aangehouden dat de kunstwerken moeten voldoen aan het kwaliteitsniveau 'Basis'.

Financieel overzicht

Bruggen en civiele kunstwerken*				
	Primitieve raming 2022	Raming 2022 ná wijziging	Realisatie 2022	Verschil raming / realisatie 2022
Exploitatie	12.900	12.900	9.000	3.900
Storting voorziening	92.100	92.100	92.100	0
Kapitaallasten	20.400	20.400	20.400	0
Totaal	**125.400**	**125.400**	**121.500**	**3.900**

*In het overzicht is geen rekening gehouden met de kosten van bedrijfsvoering (personeel + overhead)

Voorziening groot onderhoud civiele kunstwerken	1-1-2022	31-12-2022
Stand beschikbare voorziening**	63.300	87.900

** Enerzijds worden de kosten van het gemiddeld groot-onderhoud, bezien over een periode van 4 jaar, in deze voorziening vanuit de exploitatie gestort. Anderzijds worden de jaarlijks fluctuerende uitgaven voor groot-onderhoud hieruit gedekt.

Op basis van het beheerplan Onderhoud civiele kunstwerken zou er in 2022 aan groot onderhoud € 76.500 worden uitgegeven. In 2022 is € 67.600 ten laste van de voorziening groot onderhoud civiele kunstwerken verantwoord. Na herrekening van de geraamde uitgaven 2021-2024 blijkt dat de hoogte en de jaarlijkse storting in de voorziening toereikend is.

Onderhoud gebouwen 2022
De kosten van alle hieronder genoemd (groot) onderhoud gebouwen zijn opgenomen in het meerjarige onderhoudsplan gebouwen en worden gefinancierd uit de voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen.

Sporthal Andreashal
Gerealiseerd resultaat;
In verband met de verbouwing Andreashal is het onderhoud aan de scheidingswand doorgeschoven naar 2023. Werkzaamheden zullen in Q3 opgeleverd worden.

Daarnaast zijn we in 2022 gestart met de renovatie van de Andreashal en het realiseren van de springkuil. Inmiddels zijn de werkzaamheden afgerond.

Zalencentrum De Spil
Gerealiseerd resultaat;
Het vervangen van de vloer- en wandtegels is gereed. Overige werkzaamheden worden in 2023 uitgevoerd.

Kloosterhof Linne
Gerealiseerd resultaat;
Loodwerkzaamheden en het vervangen van de dakbedekking zijn niet uitgevoerd. Werkzaamheden worden in 2023 uitgevoerd.

MFC Ohé en Laak
Gerealiseerd resultaat;
Het vervangen van een gedeelte van de dakbedekking is niet uitgevoerd. Werkzaamheden worden in 2023 uitgevoerd.

Gymzaal aan de Leukenstraat
Gerealiseerd resultaat;
Het vervangen van de sportvloer is niet uitgevoerd in 2022. Werkzaamheden worden in 2023 uitgevoerd.

Eurobad
Gerealiseerd resultaat;
De schuifafsluiters en de vlinderkleppen van de technische zwemwaterinstallatie zijn vervangen.

Publiekcentrum Maasbracht
Gerealiseerd resultaat;
Het vervangen van de dakunits airco is niet uitgevoerd. Werkzaamheden worden in 2023 uitgevoerd.

Bredeschool Heel
Gerealiseerd resultaat;
Het vervangen van de loopmatten is niet uitgevoerd. Werkzaamheden worden in 2023 uitgevoerd.

Kwaliteitsniveau onderhoud gebouwen
In de vastgoedwereld wordt gebruik gemaakt van een zespunt-schaalverdeling volgens conditiemeting SBR, voor het bepalen van het onderhoudsniveau van een gebouw:
1. Uitstekende onderhoudstoestand: het object dient in nieuwstaat te worden gehouden;
2. Goede onderhoudstoestand: het object dient in goede conditie te worden gehouden;
3. Redelijke onderhoudstoestand: het object dient in redelijke conditie te worden gehouden;
4. Matige onderhoudstoestand: het object dient in matige conditie te worden gehouden;
5. Slechte onderhoudstoestand: er word alleen onderhoud uitgevoerd als er problemen zijn;

6. Zeer slechte onderhoudstoestand: het gebouw kan beter worden gesloopt.

Voor de meeste operationele objecten van de gemeente is onderhoudsniveau 2 of 3 van toepassing. Bij niveau 3 mag enige veroudering worden geaccepteerd, dit mag echter nooit het gebruik beperken.
Op dit moment wordt het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen uitgevoerd naar minimaal niveau 3, basiskwaliteit; sober en doelmatig.

Financieel overzicht

Gebouwen				
	Primitieve raming 2022	Raming 2022 ná wijziging	Realisatie 2022	Verschil raming / realisatie 2022
Storting voorziening	777.500	777.500	777.500	0
SPUK bijdrage Rijk	0	0	35.500	35.500
Totaal	**777.500**	**777.500**	**813.000**	**35.500**

Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	1-1-2022	31-12-2022
Stand beschikbare voorziening*	609.000	1.026.400

* Enerzijds worden de kosten van het gemiddeld groot-onderhoud, bezien over een periode van 4 jaar, in deze voorziening vanuit de exploitatie gestort. Anderzijds worden de jaarlijks fluctuerende uitgaven voor groot-onderhoud hieruit gedekt.

Op basis van het beheerplan Onderhoud gemeentelijke gebouwen zou er in 2022 aan groot onderhoud € 806.800 (incl. restant 2021 € 216.600) worden uitgegeven. In 2022 is € 395.600 ten laste van de voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen verantwoord. Van het restantbedrag van € 411.200 wordt € 328.900 besteed in 2023.
SPUK sport bijdrage van € 35.500 is ten gunste van de voorziening verantwoord. Na herrekening van de geraamde uitgaven 2021-2024 blijkt dat de hoogte en de jaarlijkse storting in de voorziening toereikend is.

Schoolgebouwen				
	Primitieve raming 2022	Raming 2022 ná wijziging	Realisatie 2022	Verschil raming / realisatie 2022
Storting voorziening	62.200	62.200	62.200	0
Totaal	**62.200**	**62.200**	**62.200**	**0**

Voorziening groot onderhoud schoolgebouwen	1-1-2022	31-12-2022
Stand beschikbare voorziening*	31.000	85.300

* Enerzijds worden de kosten van het gemiddeld groot-onderhoud, bezien over een periode van 4 jaar, in deze voorziening vanuit de exploitatie gestort. Anderzijds worden de jaarlijks fluctuerende uitgaven voor groot-onderhoud hieruit gedekt.

Op basis van het beheerplan Onderhoud gemeentelijke schoolgebouwen zou er in 2022 aan groot onderhoud € 66.100 (incl. restant 2021 € 20.600) worden uitgegeven. In 2022 is € 7.800 ten laste van de voorziening groot onderhoud schoolgebouwen verantwoord. Van het restantbedrag van € 58.300 wordt € 35.800 besteed in 2023. Na herrekening van de geraamde uitgaven 2021-2024 blijkt dat de hoogte en de jaarlijkse storting in de voorziening toereikend is.

Beleidskader Openbare Verlichting

Openbare verlichting Programma 2022:

Vervangen armaturen door LED
Gerealiseerd resultaat;
In oktober 2022 is de opdracht (JIP 2022) voor het vervangen van armaturen door Led verlichting verstrekt aan de aannemer. De armaturen zijn door de aannemer in bestelling geplaatst, maar worden pas geleverd begin 2023. De uitvoering van dit werk vindt daarom ook pas plaats in Q1 2023.

Opwaarderen historische verlichting oude kern Stevensweert
Gerealiseerd resultaat;
Momenteel is men bezig met het aanbrengen van de markante verlichting, zoals het er nu naar uitziet gaan hier wel tekorten optreden i.v.m. de kostenverhogende onderdelen. Zie RIB nr. D/23/096553.

Kwaliteitsniveau onderhoud Openbare Verlichting
Voor de Openbare Verlichting is aansluiting gezocht bij de systematiek ‘Kwaliteitscatalogus 2013 CROW’ die we algemeen toepassen in onze openbare ruimte.
De kwaliteitscatalogus 2013 van de CROW is een standaard handboek waarmee de gewenste beeldkwaliteit per gebied wordt gekozen. Per onderdeel kunnen vijf kwaliteitsniveaus, variërend van zeer hoog (A+) tot zeer laag (D) worden gekozen.
Algemeen geldt dat met betrekking tot de definitie van ‘schoon, heel en veilig’ voor beeldkwaliteit B is gekozen.

Financieel overzicht

Openbare Verlichting*				
	Primitieve raming 2022	Raming 2022 ná wijziging	Realisatie 2022	Verschil raming / realisatie 2022
Energie	138.400	260.800	163.900	96.900
Onderhoud	191.000	227.100	191.000	36.100
Kapitaallasten	58.400	48.000	48.000	0
Totaal	**387.800**	**535.900**	**402.900**	**133.000**

*In het overzicht is geen rekening gehouden met de kosten van bedrijfsvoering (personeel + overhead)

Vervangen tractie wijkteam
Gerealiseerd resultaat;
Volkswagen Crafter is aanbesteed en levering wordt in Q2 2023 verwacht.

Vervangen kunstgras
Gerealiseerd resultaat;
Eind 2022 heeft de aanbesteding voor de renovatie van de kunstgrastennisbanen van TV Wessem en LTV Park E9 plaatsvonden. Deze is inmiddels gegund. Begin 2023 zijn de opruimwerkzaamheden afgerond en de aanlegwerkzaamheden worden in Q1 2023 uitgevoerd en afgerond.

Toelichting verschillen > € 25.000

Energiekosten **incidenteel voordeel €205.100**

In de 1e Prorap 2022 zijn de energiebudgetten naar advies van Inkoopcentrum Zuid structureel met €390.000 verhoogd.
Op basis van de afrekeningen blijkt dat op onderdelen de meerkosten meevallen.
In een Prorap van 2023 bezien of (structurele) bijstelling van energiebudgetten nodig is.
Hieronder een overzicht van het totale incidentele voordeel per programma.

	Overschot energie 2022
Programma Sociale Kracht en Cohesie	€ 65.700
Programma Woon- en Leefklimaat	€ 98.400
Programma Economie, Arbeid en Inkomen	€ 30.800
Programma Gemeentestuur en Organisatie	€ -400
Programma Overhead	€ 10.600
Totaal	**€ 205.100**

5.4 Financiering

Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de wijze waarop de gemeente is omgegaan met het beheer van de dagelijkse liquiditeiten, maar ook met financiële risico's. De kaders die hieraan ten grondslag liggen zijn vastgelegd in wettelijke richtlijnen, zoals de Wet Financiering decentrale overheden (Fido), Wet Houdbare OverheidsFinanciën (HOF) en de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO). Deze kaders zijn verder uitgewerkt in het gemeentelijke Treasurystatuut.

Op grond van de verslaggevingsvoorschriften (BBV) geeft de financieringsparagraaf inzicht in:

- realisatie van de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille
- de rentelasten
- de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden is toegerekend
- de financieringsbehoefte

In het kader van de Wet Fido wordt in de financieringsparagraaf ook de kasgeldlimiet en de renterisiconorm toegelicht.

Realisatie beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille

Op 2 juni 2020 heeft de raad het Treasurystatuut 2020 vastgesteld. Dit statuut bevat de "beleidsmatige infrastructuur" van de treasuryfunctie, vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten.
Voor wat betreft het risicobeheer van de financieringsportefeuille wordt onderscheid gemaakt in:

- renterisico (beheersing o.b.v. toetsing aan renterisiconorm en kasgeldlimiet)
- valutarisico
- kredietrisico
- liquiditeitsrisico
- koersrisico

Onderstaand wordt toegelicht op welke wijze de gemeente Maasgouw deze risico's beheerst.

Renterisicobeheer

Renterisicobeheer omvat het beperken van de invloed van (externe) rentewijzigingen op de financiële resultaten van de gemeente. Zoals vermeld in het Treasurystatuut wordt het renterisico onder meer beheerst door het tussentijds monitoren van de renterisiconorm en de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (schuld met een rentetypische looptijd van minimaal één jaar). Het renterisico met betrekking tot de renterisiconorm gaat over de contractuele renteherzieningen en de aflossingen op de vaste schuld. Het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Het renterisico wordt in een jaar getoetst aan de renterisiconorm. Deze wordt berekend door een vastgesteld percentage (20% voor gemeenten) te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal. Het renterisico wordt gestuurd door bij het aantrekken van nieuwe langlopende financieringen rekening te houden met de vervaldata en renteherzieningen van de bestaande schuld.

Uit de volgende tabel blijkt dat de renterisiconorm ruim € 12,2 mln bedraagt en het renterisico € 0,9 mln. Afgerond blijft Maasgouw ca. € 11,3 mln onder de norm. De renterisiconorm is dus in 2022 niet overschreden.

Renterisiconorm			
1	Renteherziening leningen o/g	€	-
	Renteherziening leningen u/g	€	-
	Saldo	€	-
2	Aflossing leningen o/g	€	1.367.600
	Aflossing leningen u/g	€	476.400
	Saldo	€	891.200
3	**Renterisico (saldo 1+2)**	**€**	**891.200**
4	**Renterisiconorm**	**€**	**12.218.500**
(5a) = (4>3)	**Ruimte onder renterisiconorm**	**€**	**11.327.300**
(5b) = (3>4)	Overschrijding renterisiconorm	€	-
	Berekening renterisiconorm:		
(4a)	Begrotingstotaal	€	61.092.700
(4b)	Percentage regeling		20%
(4) = (4a x 4b)	Renterisiconorm	€	12.218.500

Kasgeldlimiet

Het 'rood' staan is voor gemeenten aan regels en richtlijnen gebonden. Hiermee beoogt de wetgever te voorkomen dat lagere overheden uitsluitend kortlopende leningen afsluiten. Het aantrekken van leningen met een kortlopende rentevaste periode is aantrekkelijk, wanneer de rente hierop erg laag is. Maar het renterisico (van een stijgende rente in het geval van herfinanciering) is daarmee in verhouding hoog.
Om dit risico te beperken, mogen gemeenten maximaal 8,5 % van het jaarlijkse begrotingstotaal gebruiken voor kortlopende leningen.

Onderstaand is het verloop van de kasgeldlimiet over 2022 toegelicht.

Kasgeldlimiet		1e kw 2022	2e kw 2022	3e kw 2022	4e kw 2022
1	Vlottende schuld	€ 171.800	€ -	€ 84.500	€ -
2	Vlottende middelen	€ 49.200	€ 521.000	€ 263.500	€ 367.100
3	**Netto vlottende schuld (1-2)**	**€ 122.600**	**€ -521.000**	**€ -179.000**	**€ -367.100**
4	**Kasgeldlimiet**	**€ 5.192.900**	**€ 5.192.900**	**€ 5.192.900**	**€ 5.192.900**
(5a) = (4>3)	Ruimte onder kasgeldlimiet	**€ 5.070.300**	**€ 5.713.900**	**€ 5.371.900**	**€ 5.560.000**
(5b) = (3>4)	Overschrijding kasgeldlimiet				
	Berekening kasgeldlimiet:				
(4a)	Begrotingstotaal	€ 61.092.700	€ 61.092.700	€ 61.092.700	€ 61.092.700
(4b)	Percentage regeling	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
(4) = (4a x 4b)	Kasgeldlimiet	€ 5.192.900	€ 5.192.900	€ 5.192.900	€ 5.192.900

De kwartaalrapportages zijn van belang voor het signaleren van mogelijke overschrijdingen. Uit de tabel blijkt dat de kasgeldlimiet in 2022 niet is overschreden.

Valutarisicobeheer

Valutarisico is het risico dat de waarde van een positie wordt beïnvloed door veranderingen in valutakoersen. De gemeente Maasgouw verricht geen transacties met 'niet-Eurolanden'. Daarom is het valutarisico niet aan de orde.

Kredietrisicobeheer

Kredietrisico is het risico dat de tegenpartij van een positie niet aan haar verplichtingen kan voldoen waardoor de gemeente verlies lijdt. In het Treasurystatuut is opgenomen onder welke voorwaarden de gemeente middelen mag uitzetten en garanties mag verstrekken.
De aan Enexis Holding NV verstrekte converteerbare hybride aandeelhouderslening van € 2,958 mln (raad 7 juli 2020) is uitgezet tegen 2,15%. Het debiteurenrisico op deze (verstrekte) lening wordt nihil geacht.
De uitzettingen uit hoofde van de publieke taak van de gemeente Maasgouw zijn vastgelegd in de staat van gewaarborgde geldleningen. Het debiteurenrisico valt ook onder het kredietrisicobeheer. Ten behoeve van de jaarrekening 2022 zijn de openstaande vorderingen geanalyseerd. Dubieuze en oninbare vorderingen zijn voorzien of in afgeboekt in de jaarrekening en daarmee verwerkt in het resultaat.

Bij het uitzetten van middelen uit hoofde van liquiditeitenbeheer zijn de risico's in sterke mate beperkt door de verankering van het schatkistbankieren in de wet Fido. Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden verplicht worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Uitgezonderd hierop zijn de middelen onder het drempelbedrag (voor 2022 € 1.222.000).

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1.000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**1.222**	**1.222**	**1.222**	**1.222**
		Kwartaal 1	**Kwartaal 2**	**Kwartaal 3**	**Kwartaal 4**
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**232**	**292**	**296**	**300**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	990	930	926	922
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	61.093			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	61.093			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
	Drempelbedrag (1*)	1.222	1.222	1.222	1.222
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	20.858	26.535	27.255	27.599
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	232	292	296	300
(1) De drempel is gelijk aan 2% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen.*					
De drempel is nooit lager dan € 1 miljoen.					

Gedurende 2022 is het drempelbedrag niet overschreden. Voor de middelen die zijn uitgezonderd van het schatkistbankieren geldt dat uitzettingen uitsluitend plaatsvinden bij instellingen die voldoen aan de zeer strenge ratingeisen zoals gesteld in de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO).

Liquiditeitsrisicobeheer

Het liquiditeitsrisico is het risico van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitenplanning en meerjarig investeringsprogramma (MIP) waardoor financiële resultaten kunnen afwijken van de verwachtingen.

Op dit moment is de gemeente voldoende liquide. Rente- en aflossingsverplichtingen van lopende geldleningen kunnen worden betaald zonder herfinanciering. Verder is van belang om binnen de exploitatie te zorgen voor een zo goed mogelijke afstemming van de inkomstenstromen met de uitgaven.

Koersrisicobeheer

Het koersrisico is het risico dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen.
Onze vermogensbeheerder (ASR) monitort de samenstelling van de obligatieportefeuille en de daarbij behorende risico's. ASR rapporteert maandelijks en kwartaal wordt een uitgebreide rapportage opgesteld over de status en voortgang. Als het nodig is, kan de vermogensbeheerder een transactievoorstel doen. In het verleden heeft dit enkele malen geleid tot vroegtijdige aflossingen door aanbiedingen te gebruiken en om het risico in onze obligatieportefeuille te verlagen.

De aankoopwaarde van de obligatieportefeuille in 2009 bedroeg € 37,6 mln. Sindsdien zijn een aantal obligaties terugbetaald (in totaal 73%). Van de nu nog lopende obligaties bedroeg de initiële aankoopprijs per 31 december 2022 € 10,25 mln. Door afschrijvingen en aflossing is de boekwaarde per 31 december 2022 € 9 mln.

De ontwikkeling van de obligatieportefeuille is in de tabel weergegeven.

Obligatieportefeuille, waardering per	2019	2020	2021	2022	
Nominale waarde per 1 januari	**€ 16.190.000**	**€ 11.040.000**	**€ 11.040.000**	**€ 9.240.000**	**1**
Aflossingen in boekjaar	€ 5.150.000	€ -	€ 1.800.000	€ 400.000	**2**
Nominale waarde per 31 december	**€ 11.040.000**	**€ 11.040.000**	**€ 9.240.000**	**€ 8.840.000**	**3 = 1 - 2**
Aankoopwaarde per 1 januari	€ 17.880.800	€ 12.478.400	€ 12.478.400	€ 10.653.600	**4**
Aankoopwaarde per 31 december	€ 12.478.400	€ 12.478.400	€ 10.653.600	€ 10.247.700	**5**
Afschrijvingen m.b.t. lopende obligaties					
Cumulatief afschrijving tot boekjaar	€ 886.100	€ 984.600	€ 1.037.000	€ 1.125.500	**6**
Afschrijving in boekjaar (op nog lopende obligaties)	€ 98.500	€ 98.500	€ 94.300	€ 93.800	**7**
Cumulatieve afschrijving tot en met boekjaar	**€ 984.600**	**€ 1.083.100**	**€ 1.131.300**	**€ 1.219.300**	**8 = 6 + 7**
Boekwaarde 31 december	***€ 11.493.800***	***€ 11.395.300***	***€ 9.522.300***	***€ 9.028.400***	**= 5 - 8**

Obligatieportefeuille, rente over	2019	2020	2021	2022	
Aan het jaar toegerekende rente	**€ 823.000**	**€ 620.400**	**€ 575.900**	**€ 523.100**	**10**
Gerealiseerd koersresultaat	€ -	€ -	€ -	€ -	**11**
Afschrijving in boekjaar	€ -124.000	€ -98.500	€ -98.500	€ -94.300	**12**
Beheersprovisie	€ -40.000	€ -31.500	€ -27.800	€ -24.100	**13**
Netto rendement over boekjaar	**€ 659.000**	**€ 491.000**	**€ 449.600**	**€ 404.700**	**14 = 10 + 11 + 12 + 13**
Jaarrendement op de obligatieportefeuille	4,49%	4,11%	4,09%	4,11%	

Het bovenstaande percentuele rendement van de obligatieportefeuille is uitgedrukt als het "Netto rendement over boekjaar" gedeeld door de "gemiddelde aankoopwaardewaarde" van de portefeuille van het betreffende boekjaar (na afschrijving)

Het rendement in 2022 bedroeg 4,11 % (na aftrek van de beheerprovisie).

De obligatieportefeuille is in het verleden samengesteld aan de hand van strenge randvoorwaarden ten aanzien van rating, spreiding qua looptijd, land en sector van belegging. Een resultante van de aflossingen van bestaande obligatieleningen is dat deze obligatieportefeuille als geheel niet meer volledig aan alle voorwaarden voldoet. Zo is als voorwaarde gesteld dat minimaal 50% van de obligaties een AAA rating heeft en dat maximaal 50% van de portefeuille bestaat uit obligaties met een rating van AA. Lagere ratings zijn in beginsel niet toegestaan. Uit het onderstaande overzicht van de vermogensbeheerder blijkt dat de huidige ratings niet in overeenstemming zijn met de eerder gestelde randvoorwaarden.

Vastrentende waarden	31-12-22	
Rating * € 1.000	portefeuille waarde	% van de portefeuille
AA	5.548	56,9%
A	2.899	29,8%
BBB	1.297	13,3%
Eindtotaal	**9.744**	**100,0%**

Onze portefeuille valt echter onder het overgangsrecht in het kader van de Ruddo. We zijn niet verplicht om de obligatieportefeuille aan te passen. We zien daartoe ook geen aanleiding omdat:

- niet actief geswitcht mag worden
- het risico beperkt is
- de obligatieportefeuille steeds kleiner wordt, waardoor optimale spreiding niet meer te realiseren is
- er weinig keuze is in vergelijking met de huidige rendementsverwachting

Rentelasten en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden is toegerekend

Verslaggevingsvoorschriften rente

Vanwege de behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente in de begroting en jaarstukken te harmoniseren, is het verplicht om de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden toe te rekenen met behulp van een (rente-)omslag. Door het eenduidig toerekenen van rente aan taakvelden kunnen gemeenten ook beter onderling worden vergeleken.

Om te voldoen aan het voorschrift om inzicht te geven in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente wordt toegerekend aan investeringen, grondexploitaties en projecten volgt in het renteschema. Hierbij is uitgegaan van een rente omslagpercentage van 0%. Er zijn meer rentebaten dan rentelasten.

Renteschema		2022	
1	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 543.200	
2	De externe rentebaten over de korte en lange financiering	€ 613.400	
3	**Saldo rentelasten en rentebaten (saldo 1-2)**		**€ -70.200**
4	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	€ 3.900	
5	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	€ 25.200	
6	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	€ -	
7	**Aan taakvelden toe te rekenen externe rente (saldo 6-5-4)**		**€ -29.100**
8	Rente over eigen vermogen	€ -	
9	Rente over voorzieningen	€ -	
10	**Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (saldo 3+7+8+9)**		**€ -99.300**
11	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		€ -
12	**Renteresultaat op het taakveld Treasury (saldo 10-11)**		**€ -99.300**

Met name als gevolg van de ontvangen rente op de obligatieleningen is sprake van een positief renteresultaat in 2022 (in voorgaand renteschema weergegeven als negatieve renteresultaat van € 99.000).

Financieringsbehoefte

In het kader van een prudent financieel beleid is het wenselijk om langlopende investeringen zoveel als mogelijk te financieren uit langlopende financieringsmiddelen. Voor het bekostigen van geactiveerde uitgaven staan interne en externe financieringsmiddelen ter beschikking. De interne financieringsmiddelen bestaan uit de reserves en de voorzieningen. De opgenomen geldleningen kwalificeren als externe financieringsmiddelen.

De financieringspositie van de gemeente Maasgouw wordt bepaald door:

- het saldo van het totaalbedrag van de nog niet afgeschreven investeringen enerzijds, en
- het totaalbedrag van de vaste financieringsmiddelen anderzijds.

Is het bedrag van de financieringsmiddelen (reserves, voorzieningen en vaste geldleningen) lager dan het totaalbedrag van de geactiveerde uitgaven, dan is er sprake van een financieringstekort. Is het bedrag van de financieringsmiddelen hoger dan het totaalbedrag van de geactiveerde uitgaven, dan is er sprake van een financieringsoverschot.
Uit het onderstaande blijkt dat er in 2022 sprake was van een beperkt financieringstekort.

Financieringspositie			
Totaal vaste activa	€ 109.343.500	Eigen vermogen	€ 57.601.500
Voorraden	-€ 26.700	Voorzieningen	€ 8.836.100
		Vaste schulden	€ 42.309.200
		Financieringstekort	€ 570.000
	€ 109.316.800		**€ 109.316.800**

Voor een nadere toelichting bij het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden wordt verwezen naar de toelichting bij de jaarrekening 2022.

EMU saldo (Wet HOF)

Het begrotingssaldo van een land geeft weer of dat land een overschot of een tekort heeft bij zijn overheidsuitgaven. Als de uitgaven in een bepaald jaar groter zijn dan de inkomsten, is er in dat jaar sprake van een tekort en groeit de staatsschuld. Het begrotingssaldo geeft dus een indicatie van de staat waarin het 'huishoudboekje' van de overheid in een bepaald jaar verkeert.
Het is gebruikelijk dat het begrotingssaldo wordt gepresenteerd als percentage van het bruto binnenlands product (BBP). Zo wordt de omvang van het begrotingssaldo gerelateerd aan de omvang van de totale economie. De lidstaten van de Europese Unie hebben afgesproken allemaal met eenzelfde definitie van het begrotingssaldo te werken. Ze noemen dit het EMU-saldo. Het EMU-saldo wordt gemeten op transactiebasis. Dat betekent dat de economische handeling die leidt tot de uitgave of ontvangst (de transactie) zoveel mogelijk als meetmoment wordt gehanteerd.

Om precies te zijn is het EMU-saldo het vorderingensaldo van de totale overheid. Dit betekent dat niet alleen de financiën van de Rijksoverheid meetellen voor het EMU-saldo, maar ook die van de decentrale overheden (zoals gemeenten, provincies en waterschappen) en premie gefinancierde sectoren als de sociale zekerheid en de zorg. Om te voorkomen dat de overheidsfinanciën van EMU-landen ontsporen, is een aantal jaren geleden in het zogenaamde Stabiliteits- en Groeipact afgesproken dat het EMU-tekort maximaal 3% van het BBP mag bedragen.

Tabel EMU saldo jaarrekening 2022

	Omschrijving	2021	2022	2023
		Volgens jaarrekening 2021	Volgens jaarrekening 2022	Volgens meerjarenraming in begroting
1.	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1.283.300	1.948.400	-2.673.600
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	1.235.000	4.991.600	-11.819.500
3.	Mutatie voorzieningen	-520.100	-202.500	-1.072.100
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	51.300	-296.400	76.000
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	400	-
Berekend EMU-saldo		**-523.100**	**-2.949.700**	**7.997.800**

Referentiewaarden

De individuele referentiewaarde voor het EMU saldo voor Maasgouw is € 2.452.000. Uitgaande van een begroting van € 61,1 miljoen zoals dit is opgenomen in de Septembercirculaire 2022. Maasgouw blijft binnen de gestelde EMU referentiewaarde.

Een individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. De Wet Hof bepaalt dat de individuele referentiewaarde voor het EMU-saldo van de individuele overheden naast het eigen aandeel ook het aandeel in openbare lichamen betreft.

Met het aandeel in openbare lichamen wordt bedoeld het deel van het EMU-saldo van de gemeenschappelijke regelingen waar een individuele decentrale overheid aan deelneemt dat aan de betreffende individuele overheid wordt toegerekend. Een deel van het EMU-saldo van de gemeenschappelijke regelingen maakt dus onderdeel uit van het EMU-saldo van de deelnemende decentrale overheden. Voor zover dit aandeel aan de deelnemende decentrale overheid moet worden toegerekend.

Bij bovenstaande berekening zijn de gemeenschappelijke regelingen buiten beschouwing gelaten.
Niet alle jaarrekeningen waren ontvangen of werd hierin het EMU saldo opgenomen.
Een juiste toerekening voor Maasgouw voor het aandeel van het EMU saldo is niet eenduidig te maken.

5.5 Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling- algemeen

In eerdere P&C documenten is uitgebreider aangegeven wat de grondslag, de historie en de context is van de huidige organisatieontwikkeling. In januari 2019 is de ambtelijke organisatie in de nieuwe organisatiestructuur van start gegaan. Dit was een belangrijke stap in de ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie, maar feitelijk een tussenstap. Vanaf dat moment is verder geïnvesteerd in de zaken die in de strategische visie zijn aangehaald: verdere verbetering van de dienstverlening en van onze ondersteuning van het politiek-bestuurlijk besluitvormingsproces, en daarnaast participatie als vanzelfsprekend onderdeel van onze werkwijze. Dit raakt aspecten als leiderschap, teamontwikkeling en procesmatig denken en werken: een proces van meerdere jaren dat in 2019 in gang is gezet en dat ook in de jaren erna - 2020 - 2021 en ook in 2022 aandacht heeft gekregen.

De coronacrisis speelde in 2022 nog een rol. Echter met ingang van maart 2022 verdwenen de meeste maatregelen en werden de werkzaamheden m.b.t corona afgeschaald. We hadden verwacht dat we na corona zo langzamerhand naar een “normale” bedrijfsmatige situatie konden, maar de oorlog in Oekraïne zorgde voor de volgende crisis. Er werd wederom een kernteam geformeerd om de opvang van vluchtelingen te kunnen gaan oppakken. Deze opvang heeft een behoorlijke impact op onze organisatie. Niet alleen het kernteam, maar ook andere disciplines van onze organisatie zijn behoorlijk doende om dit in goede banen te leiden. Het zal duidelijk zijn dat dit wederom een behoorlijke impact heeft op onze organisatie.

Organisatieontwikkeling

In 2022 zijn op gebied van organisatieontwikkeling stappen gezet op de volgende onderwerpen:

- Personeelsplanning: dit gaat om een continu traject waarin het management het personeelsbestand in beeld brengt en de ontwikkeling daarvan naar de toekomst monitort. De uitkomsten daarvan helpen het management om te blijven investeren in de ontwikkeling van medewerkers en om de meest optimale taakverdeling en teamsamenstelling te realiseren.
- Meer continu aandacht voor en bewustwording op gebied van integriteit en veiligheid. In dit verband is afgesproken dat elk team kennismaakt met de vertrouwenspersoon én dat jaarlijks hierover in elk team een thema-sessie wordt georganiseerd.
- Er is gestart met een proeftuin ‘Ik&Maasgouw’ met als doel een meer ontwikkelgerichte manier van gesprekken te voeren tussen leidinggevenden en medewerkers. Na evaluatie van de proeftuin zal deze manier van gesprekken voeren in 2023 worden uitgerold in de gehele organisatie.
- Integraal en opgavegericht werken. Er is in 2022 door een externe partij advies uitgebracht over ‘Hoe organiseren wij ons onderlinge samenspel?’ Daarbij is tevens kritisch gekeken naar oplossingen om de span of support van de teammanagers behapbaar te houden. Deze thema’s blijven ook in 2023 nog op de agenda staan.
- Hernieuwde inrichting van het opdrachtgeverschap/accountrollen richting verbonden partijen en met name richting de diverse teams binnen het Servicecentrum-MER.

Arbeidsmarktbeleid

Bekend is dat het aanbod op de arbeidsmarkt steeds beperkter wordt. Dat leidt tot continuïteitsrisico’s. Vanuit de wens om onze gezamenlijke positie op de arbeidsmarkt te versterken, is dit onderwerp door het team HR van het Servicecentrum-MER projectmatig opgepakt in afstemming met de vier MER-organisaties. Daarbij wordt tevens gestreefd naar een zo optimaal mogelijke inzet van de huidige medewerkers.

Dit project is opgedeeld in de volgende fasen:

1. op de korte termijn: verbetering arbeidsmarktcommunicatie en wervingsprocessen
2. ontwikkeling van gezamenlijke visie op strategisch arbeidsmarktbeleid (structurele versterking van onze positie en wervingskracht op de arbeidsmarkt)

3. uitrol van die gezamenlijke visie (realisatie structurele versterking van onze positie en daadwerkelijk vergroten onze wervingskracht)

Fase 1 is in 2022 doorlopen en de volgende fasen worden in 2023 en verdere jaren opgepakt.

Medewerkersonderzoek

Na een zorgvuldige voorbereiding door een werkgroep en een klankbordgroep heeft in september 2022 een medewerkersonderzoek plaatsgevonden onder het voltallige personeel. Het onderzoek betrof de volgende thema's: vitaliteit, ikzelf, taakeisen, hulpbronnen, de organisatie, personeelsbeleid, waardering, gevolgen van werkdruk en werkstress, werk-privé balans, ongewenst gedrag (intern en extern) en hybride werken/beeldschermwerk.

De resultaten van het onderzoek zijn eind van het jaar door het onderzoeksbureau SKB gepresenteerd aan het managementteam en de leden van de werkgroep. Wanneer we onze resultaten vergelijken met gemeenten van dezelfde grootte en/of met alle organisaties in Nederland, dan scoort Maasgouw op alle fronten minimaal gelijk en vaak zelfs hoger. Er is één uitzondering: alleen waar het gaat om het aspect waardering van de beloning scoren we lager.

De waarde van het onderzoek zit echter vooral in het 'ook iets doen met de resultaten'. Dit gebeurt door hierover per team thema-sessies te organiseren en op basis daarvan een plan van aanpak te maken. Ook zal een organisatie breed plan van aanpak worden opgesteld. Daarbij gaat het niet alleen om punten waarbij we willen verbeteren of ontwikkelen, maar ook om wat we al goed doen en 'vast willen houden'.

Extern onderzoek

Vanuit team dienstverlening van de gemeente Maasgouw kwamen signalen van psychische en sociale onveiligheid. Er is daarom in het najaar 2022 een extern onderzoek uitgevoerd met als onderzoeksvraag duiding te geven aan deze signalen en aanbevelingen te doen over mogelijke verbeteringen.

De uitkomst van het onderzoek, op hoofdlijnen, is dat het overgrote deel van het team aangeeft zich veilig te voelen en tevreden te zijn met het werk en gemeente Maasgouw als werkgever. Het bestaan van een angstcultuur -namelijk dat een collectieve, belemmerende angst prominent aanwezig is en stelselmatig wordt ingezet om loyaliteit, gehoorzaamheid en inzet bij medewerkers af te dwingen- is door de onderzoeker niet aangetroffen. Dat neemt niet weg dat er een aantal zaken naar voren zijn gekomen die, aandacht vragen of aanpassing behoeven.

Na afronding van het onderzoek is meteen gestart met de aanpak van deze aanbevelingen.

Personeel & Organisatie

In deze paragraaf volgt een weergave van de samenstelling van het ambtelijk apparaat op diverse aspecten:

- Formatie en bezetting
- De verdeling fulltime-parttime
- De leeftijdsopbouw
- De salarisschaalverdeling

Van al deze gegevens zijn de cijfers van de afgelopen 5 jaar weergegeven. Sommige cijfers zijn vergeleken met de landelijke gemiddelden van gemeentes van de klasse 20.000 – 50.000 inwoners. De landelijke cijfers over 2022 zijn daarbij nog niet bekend, dus die ontbreken in de tabellen.

Formatie en bezetting

Als het gaat om personele capaciteit is er de afgelopen jaren extra in de ambtelijke organisatie geïnvesteerd. In de begrotingen van de afgelopen jaren is onderbouwd voor welke taken extra capaciteit wordt ingezet en welk deel daarvan structureel is en welk deel tijdelijk.

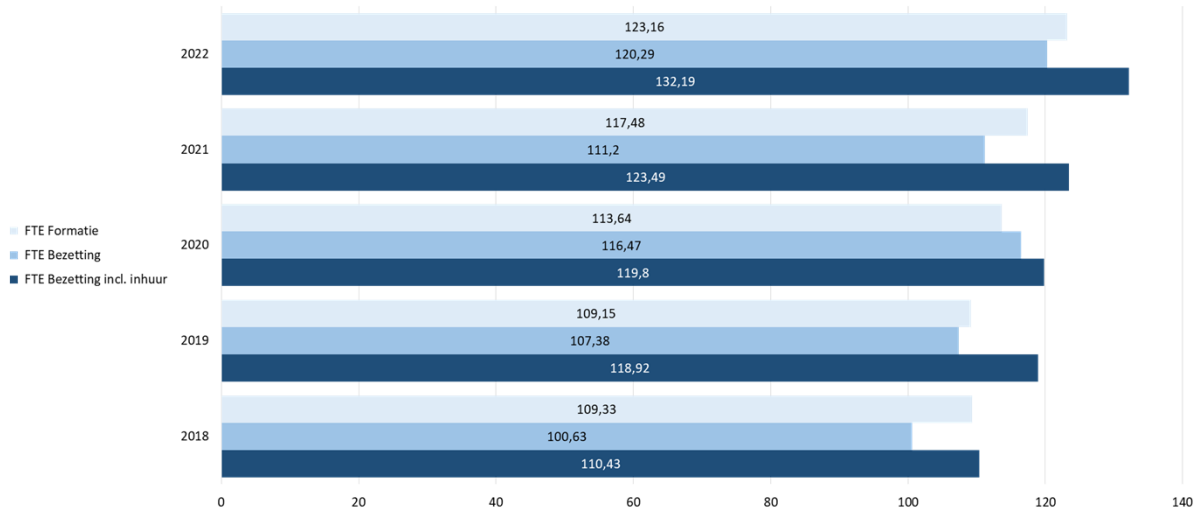

Bovenstaande tabel geeft aan hoe de formatie zich de afgelopen 5 jaar heeft ontwikkeld, met daarbij de vergelijking met de bezetting (zowel inclusief als exclusief inhuur).

Wat valt op

- De structurele formatie is in de afgelopen 4 jaar gestegen met 13,83 fte. Dit als gevolg van uitbreiding van gemeentelijke taken.
- In 2018 was de bezetting op vaste formatie fors lager wegens veel vacatureruimte vóór de reorganisatie per 1-1-2019
- Het aandeel inhuur in 2022 was 9,03 fte. Dit betrof voor een groot deel tijdelijke extra formatie, zoals die in de begroting 2022 was onderbouwd. De overige inhuur in betrof vervanging wegens langdurig ziekteverzuim, zwangerschap, inhuur vanwege specifieke expertise of piekwerkzaamheden.

Fulltime-parttime

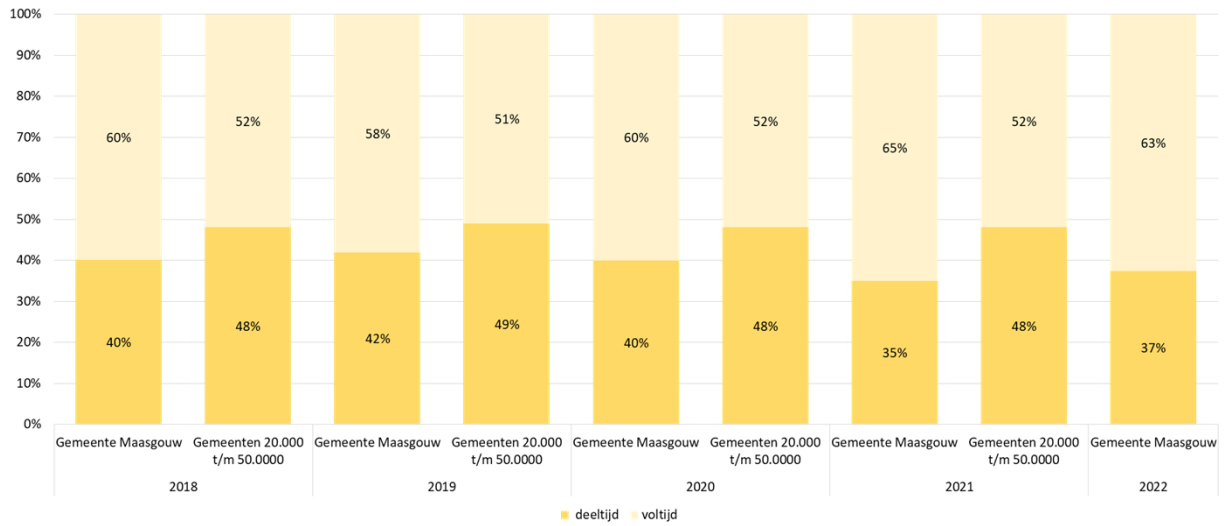

Bovenstaande tabel geeft de verdeling weer tussen fulltimers en parttimers, zowel in Maasgouw als landelijk.

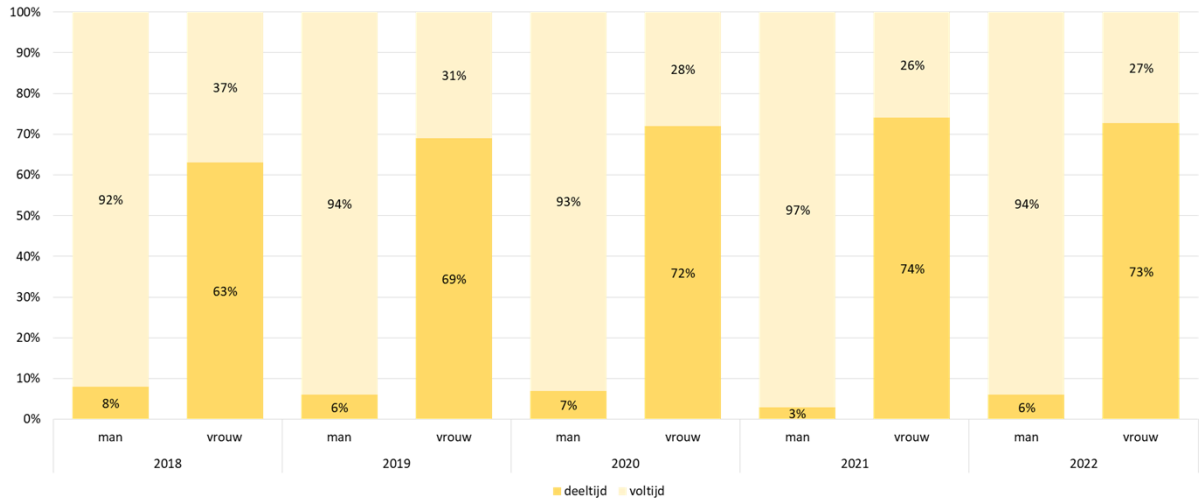

Deze tabel geeft de verdeling fulltime-parttime weer voor de gemeente Maasgouw, verdeeld naar man - vrouw.

Alleen Gemeente Maasgouw

Wat valt op:

- Landelijk is de verdeling voltijd en deeltijd ongeveer gelijk:
  - Met slechts 4% verschil is een voltijd dienstverband in de meerderheid (52% tov 48%).
- In gemeente Maasgouw is het verschil tussen voltijd en deeltijd aanzienlijk groter:
  - 63% voltijd medewerkers t.o.v. 37% deeltijders;
  - Dit verschil is in 2022 een beetje kleiner geworden ten opzichte van het vorige jaar.
- Dat het aandeel fulltimers hoger is, wordt mede veroorzaakt door het hoger aantal mannen (die gemiddeld genomen vaker fulltime werken). Het aantal parttime werkende mannen is in 2022 wel weer iets groter geworden ten opzichte van het jaar ervoor (van 3% naar 6%).
- Het aantal fulltime werkende vrouwen is de afgelopen vijf jaar afgenomen van 37 naar 27%.

Leeftijdsopbouw

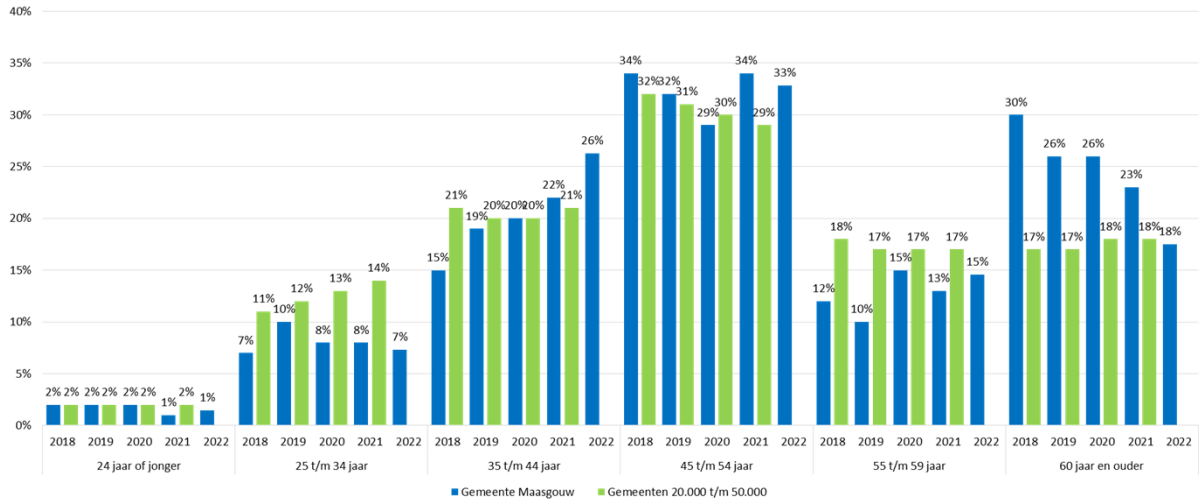

In bovenstaande tabel wordt de leeftijdsopbouw in percentages weergegeven over de afgelopen jaren, zowel van Maasgouw als van vergelijkbare gemeenten.

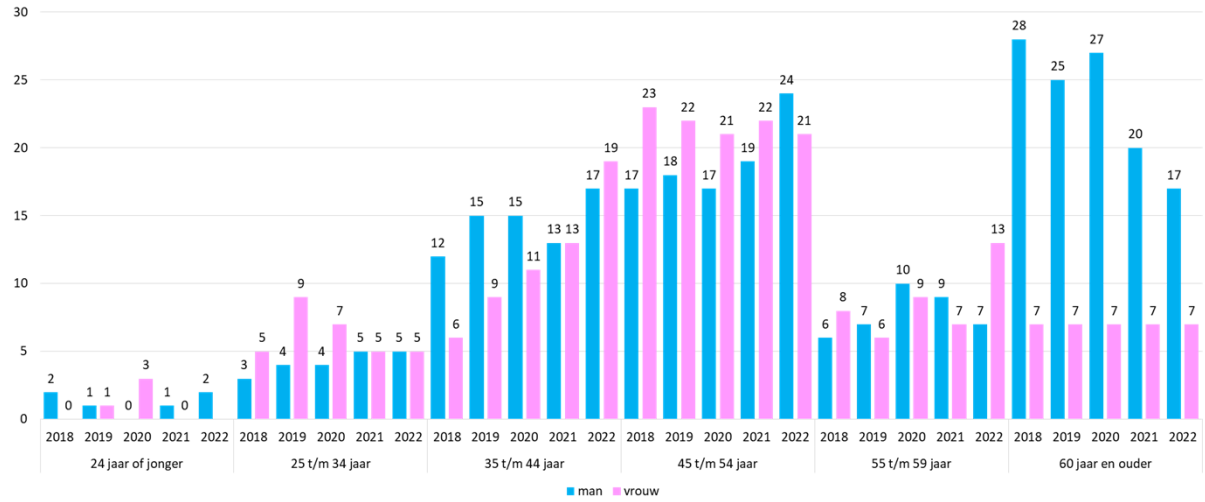

Deze tabel geeft opnieuw de leeftijdsopbouw over de afgelopen 5 jaar, maar dan alleen voor Maasgouw met daarbij de verdeling man-vrouw.

Wat valt op:

- In de leeftijdscategorie 25-34 ligt het % in de gemeente Maasgouw fors lager t.o.v. vergelijkbare gemeenten (5% vs 14%)
- In de categorie 60 jaar en ouder is het verschil van Maasgouw ten opzichte van vergelijkbare gemeenten in 2022 sinds jaren weer gelijk met de landelijke cijfers. De uitstroom vanwege pensioen blijft een punt van aandacht: in de komende vijf jaar zullen 19 medewerkers de pensioengerechtigde leeftijd bereiken. De verwachting is dat dit een verdere 'verjonging' van de organisatie betekent.
- Opvallend is dat in de categorie 60> vooral de mannen in de meerderheid zijn. In de categorie 55-59 zijn de vrouwen fors in de meerderheid!

Gemiddelde leeftijd

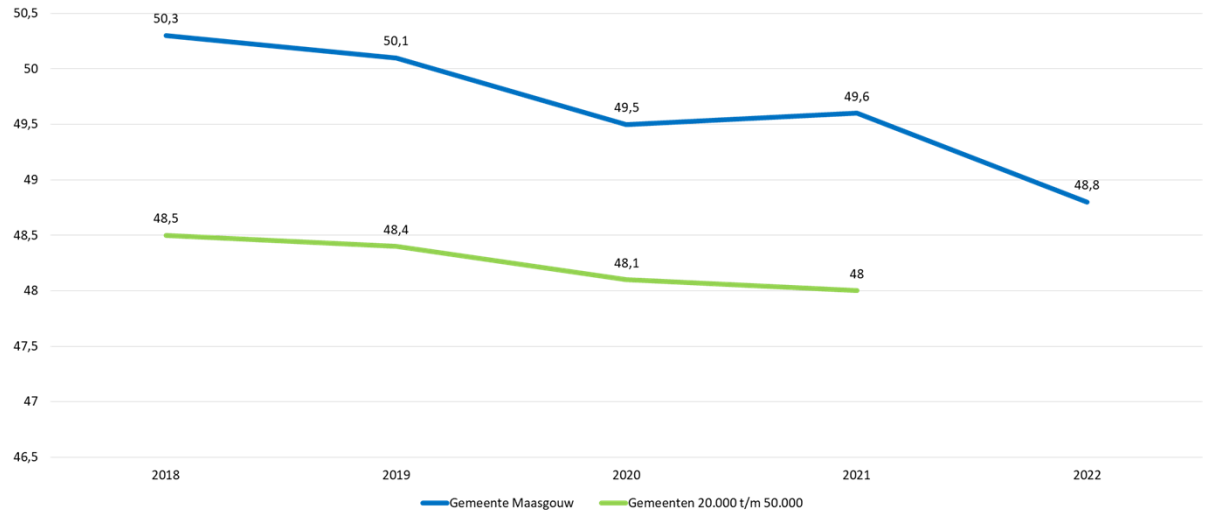

Deze tabel geeft de gemiddelde leeftijd weer over de afgelopen jaren, zowel voor Maasgouw als voor vergelijkbare gemeenten.

Wat valt op:

- De gemiddelde leeftijd is in Maasgouw in de afgelopen jaren gedaald, Deze ligt nog steeds hoger dan het landelijke gemiddelde, maar het verschil wordt steeds kleiner.

Man - vrouw

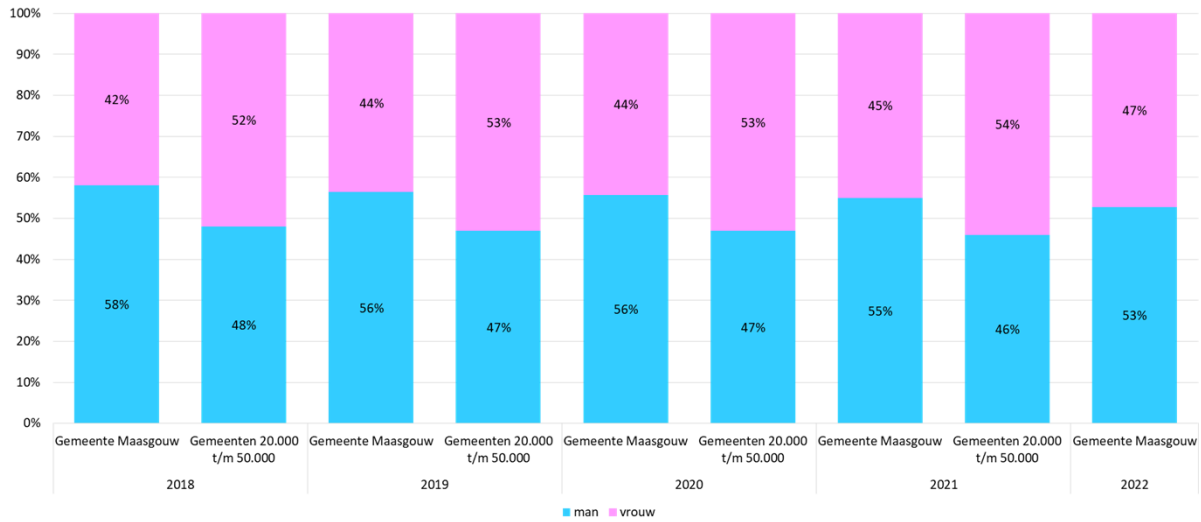

Bovenstaande tabel geeft de verdeling man - vrouw aan in percentages, zowel voor Maasgouw als voor vergelijkbare gemeenten.

Wat valt op:

- In de gemeente Maasgouw is het aandeel vrouwen in de afgelopen jaren met 5% gestegen (van 42% in 2018 naar 47% in 2022). Landelijk stijgt het aandeel vrouwen al een aantal jaren en zijn vrouwen iets in de meerderheid (met 54% - peiljaar 2021).

Salarisschaalverdeling

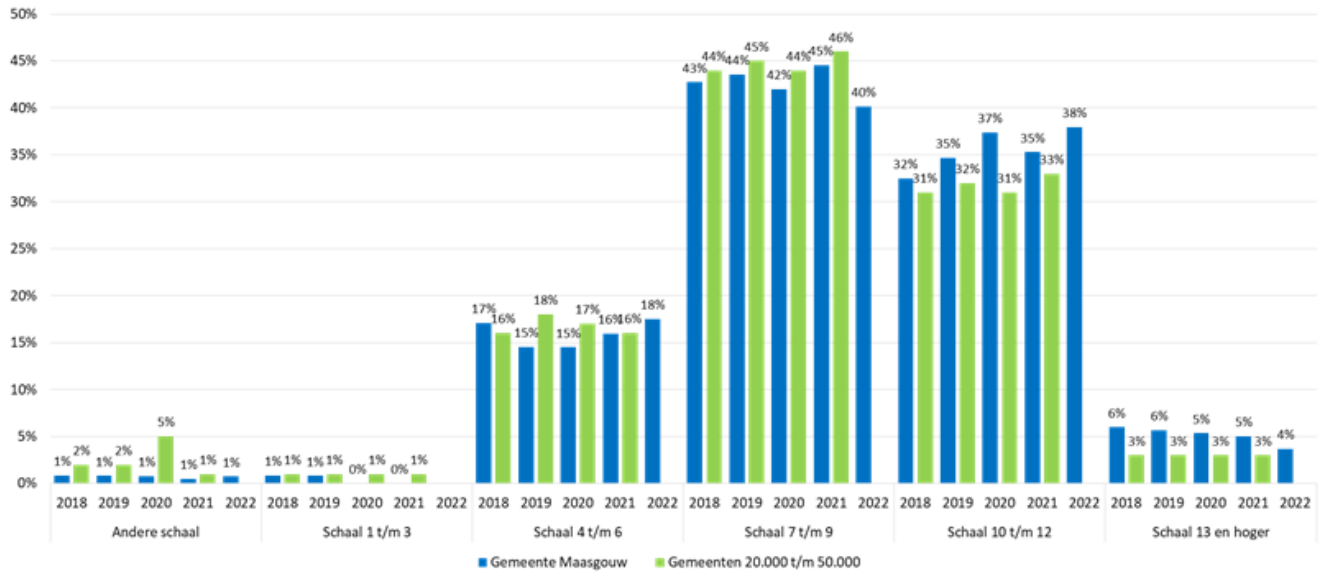

Deze tabel geeft de salarisschaalverdeling weer in percentages, zowel van Maasgouw als van vergelijkbare gemeenten.

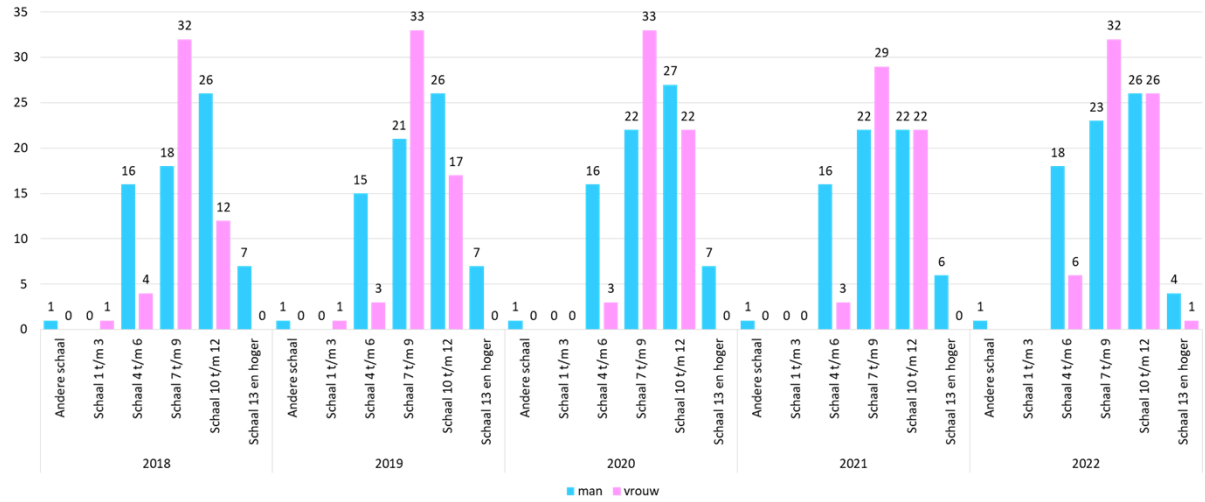

Deze tabel geeft de salarisschaalverdeling per geslacht in aantallen, alleen van de gemeente Maasgouw

Wat valt op:

- Gemeente Maasgouw gaat in schaal-klassen ongeveer gelijk op met vergelijkbare gemeenten.
- De procentuele verdeling blijft in de afgelopen jaren stabiel.
- De salarisverschillen tussen mannen in vrouwen zijn in 2022 t.o.v. eerdere jaren kleiner geworden.
- De oorzaak van oververtegenwoordiging van mannen in schaal 4-5-6 ligt in het grote aantal mannen in het wijkteam.

Verzuim

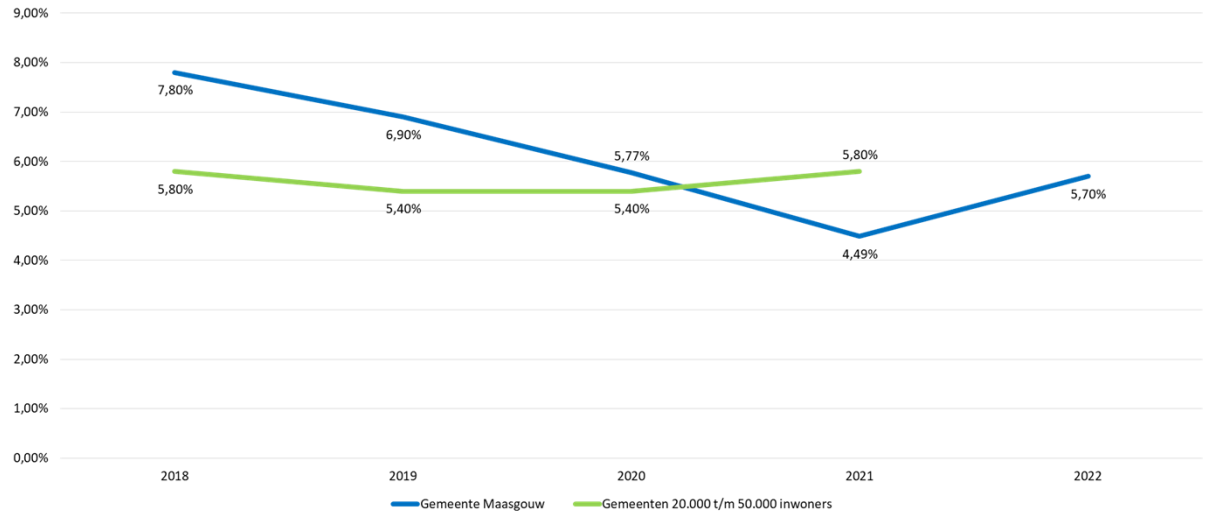

Deze tabel geeft het verzuimpercentage weer, zowel van Maasgouw als van vergelijkbare gemeenten.

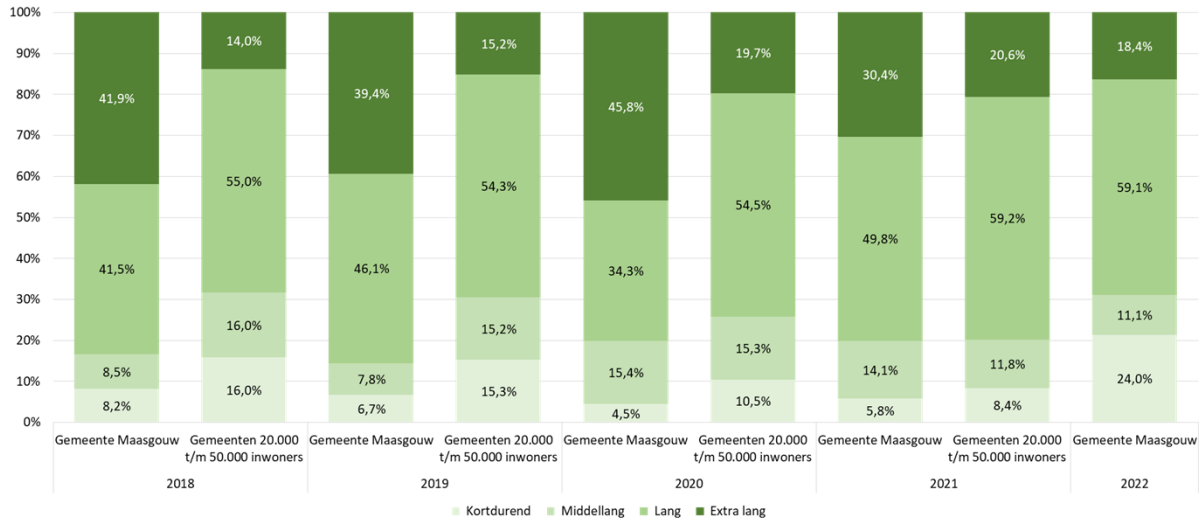

Deze tabel geeft de verdeling van ziekteverzuim weer (kort-middellang-lang-extra lang) zowel van Maasgouw als van vergelijkbare gemeenten.

<u>Wat valt op:</u>

- Het verzuimpercentage van gemeente Maasgouw is de afgelopen jaren met 2,1% gedaald (van 7,8% in 2018 naar 5,7% in 2022) Het laagste % was 4,49% in 2021.
- Het verzuimpercentage ligt voor het tweede jaar op rij onder het landelijke gemiddelde.
- In vergelijkbare gemeenten is dit percentage redelijk stabiel.
- De verklaring van de stijging in 2022 ten opzichte van het vorige jaar ligt m.n. in de stijging van het aantal kortdurende verzuimgevallen.

Personeelsbudget

Structurele keuze systematiek salarisbegroting
Bij de programmabegroting 2022 is overgestapt op de systematiek van maximum functieschaal op basis van het formatieplan. Deze is voor 2022 en volgende jaren toegepast.

Realisatie
Dit is uitgesplitst in de bestuurlijke organisatie en de ambtelijke organisatie.

Bestuurlijk

Personeelsbudget *Bestuur & Griffie* *(x € 1.000)*	Begroting 2022 Na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Raad	317	321	-4
Griffie	177	182	-5
College	507	509	-2
Totaal p-budget bestuur & griffie	**1.001**	**1.012**	**-11**

Op deze budgetten zijn nagenoeg geen afwijkingen. Begroting in overeenstemming met de uitgaven.

Ambtelijk

Personeelsbudget Ambtelijke organisatie *(x € 1.000)*	Begroting 2022 Na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
1. Personeel Ambtelijke organisatie	9.125	9.337	-212
2. Opleidingen, coaching	158	212	-54
3. Overige personeelskosten (dienstkleding, werving, advies, reis/verblijf, salarisadministratie, organisatie- en teamactiviteiten, verzekering, eindheffing WKR, Arbo, WW e.d.)	173	258	-85
4. Tijdelijk personeel	1.602	1.509	93
Totale uitgaven	***11.058***	***11.316***	***-258***
5. Inkomsten uit detacheringen, UWV-vergoedingen, bijdrages derden	70	132	62
Totale inkomsten	***70***	***132***	***62***
Totaal personeelsbudget ambtelijke organisatie	**10.988**	**11.184**	**-196**

Toelichting verschillen:

- Ad 1: De afwijking van het salarisbudget van de ambtelijke organisatie ten opzichte van de bijgestelde begroting is dit jaar overschreden. De voornaamste reden hiervan is dat er voorafgaand aan de nieuw overeengekomen Cao 2023 per 1 december 2022 een eenmalige uitkering is verstrekt voor alle medewerkers. Daarnaast zijn met enkele medewerkers maatwerkafspraken gemaakt. Deze extra loonkosten worden afgedekt door beschikking over de reserve personeel (zie verderop).
- Ad 2: Door krapte op de arbeidsmarkt is het lastig om vacatures ingevuld te krijgen met gekwalificeerd personeel. Dit vergt vaak aanvullende investering in opleiding en werken met de Maasgouwse systemen. Ook nieuwe regelgeving en aanscherping van bestaande regelgeving zorgen voor een extra opleidingsbehoefte.

- Ad 3+5 De secundaire personeelskosten, die vaak moeilijk te voorspellen zijn, zijn € 85.000 hoger uitgevallen. Dit is inclusief WW vergoedingen aan gewezen medewerkers. Hier staan hogere inkomsten vanuit derden (zie 5) tegenover ad. € 62.000.
- Ad 4. Voor tijdelijk personeel was niet altijd de benodigde capaciteit per direct beschikbaar waardoor dit budget ook gedeeltelijk onbenut is gebleven.

Verdere bijzonderheden:
- In de overige personeelskosten is een bedrag van € 100.000 geraamd voor aanschaf van thuiswerkplekken. Tot dusver zijn door medewerkers voor slechts € 10.000 aan verzoeken binnengekomen.
- De reserve Voormalig personeel blijft voor het overgrote deel in tact, zoals hieronder blijkt.
  Zoals eerder aangegeven is een relatief groot gedeelte van het personeelsbestand wat leeftijd betreft ouder dan 60 jaar. De verwachting is dat vanaf 2023 ook nog maatwerk afspraken gemaakt worden, waarvoor deze reserve aangesproken gaat worden.

Reserve voormalig personeel	
Reserve voormalig personeel per 01-01-2022	€ 300.000
Mutatie uit de reserve voormalig personeel (nota reserves en voorzieningen)	-/- € 197.500
Beschikbaar nog per 31-12-2022	€ 102.500

- In de cao gemeenten is per 1 januari 2022 een nieuwe verlofspaarregeling opgenomen. Deze regeling biedt werknemers de gelegenheid om bijvoorbeeld bovenwettelijk verlof, overuren en ingekochte uren te sparen zonder dat sprake is van verjaring. De keuze om verlof te sparen ligt bij de werknemers. Tot dusver zijn de verlofrechten niet financieel vertaald in de jaarrekening. Daar was ook tot dusver geen verplichting toe. Wel was in de paragraaf weerstandsvermogen & risicobeheersing van de jaarrekening 2021 melding gemaakt van een verlofsaldo van € 361.000 per ultimo 2021. Gezien het feit dat uitbetaling verlof slechts bij uitzondering mogelijk was, werd het risico op uitbetaling zeer klein geacht, resulterend in een risico-inschatting van 10%
  (€ 36.000 incidenteel risico). Eventuele kosten van vervanging van medewerkers die hun verlofbuffers aanspraken (veelal voorafgaand aan pensionering) zijn tot dusver opgevangen binnen het reguliere personeelsbudget.
  Op basis van ervaringen elders is de verwachting dat veel werknemers het gespaarde verlof zullen inzetten voor langere verlofperiodes. Dat leidt er meestal toe dat het op te nemen verlof moet worden opgevangen door het inhuren van extra menskracht. En voor medewerkers die uit dienst gaan zal een verlofsaldo moeten worden uitbetaald. Gelet op de daaruit voortvloeiende, toekomstige kosten/verplichtingen is het op grond van de verslaggevingsvoorschriften vanaf de jaarrekening 2022 verplicht om een tweetal voorzieningen te vormen ten laste van het rekeningsaldo. Het betreft de voorziening verlofsparen (voor € 116.700) en de voorziening overmatige verlofsaldi (voor € 146.100)

CAO

De cao-Gemeenten heeft een looptijd van 1 januari 2021 tot 1 januari 2023. De nieuwe cao is eind januari 2022 definitief vastgesteld. Behalve loonstijging zijn nieuwe artikelen in de cao opgenomen over de volgende onderwerpen: thuiswerkvergoeding, verlofsparen, verlofharmonisatie en betaald ouderschapsverlof.

<u>Salarisontwikkeling</u>
De salarisontwikkeling in 2021 en 2022 ziet er als volgt uit:

Datum	Salarisontwikkeling
1 december 2021	1,5%
1 april 2022	2,4%

Verder is een eenmalige uitkering van € 1.200 bruto totaal, bestaande uit € 900 bruto en € 300 onkostenvergoeding bruto, en een minimum uurloon van € 14 afgesproken.

De salarisverhoging van 1% per 1 december 2021 en de eenmalige bruto uitkering van € 1.200 bruto per medewerker zijn in de jaarrekening van 2021 verwerkt. De financiële consequenties van de salarisverhoging van 2,4% per 1 april 2022 zijn verwerkt

In april 2023 is een nieuwe cao-Gemeenten overeengekomen voor het jaar 2023 (looptijd 1 jaar).
In de begroting 2023 is hier al ten dele op geanticipeerd door een loonindexering van 4% aan te houden. De financiële doorvertaling zal worden verwerkt in de 1e Prorap 2023 en de meerjarenraming.

Vitaliteitsbeleid
Voor de medewerkers die 60 jaar en ouder zijn, heeft de gemeente Maasgouw geen generieke regeling (ofwel een 'Generatiepact'). Er zijn wel maatwerkafspraken mogelijk - ook wel 'spelregels vroegpensioen' genoemd - om minder te gaan werken in de vorm van onbetaald verlof en met behoud van pensioenopbouw. In 2022 maakte één medewerker gebruik van deze 'spelregels vroegpensioen'.
Ook zijn er maatwerkafspraken mogelijk voor medewerkers om eerder volledig te stoppen met werken. Deze mogelijkheid is er voor medewerkers onder voorwaarde dat ze minimaal 2 jaar voor hun pensioendatum zitten. Vijf medewerker maakten in 2022 gebruik van deze maatwerkafspraken.

Hybride werken
Als gevolg van corona moesten veel medewerkers ineens thuis gaan werken. Dit heeft er toe geleid dat we een andere invulling zijn gaan geven aan tijd- en plaats-onafhankelijk werken en er een andere verhouding is ontstaan tussen thuiswerken en werken op kantoor, waarbij meer ruimte is voor thuiswerken. Vanaf 2022 wordt op grond van de cao aan elke medewerker voor elke thuiswerkdag een thuiswerkvergoeding van €2,- netto uitbetaald. Om te borgen dat ook bij thuiswerken sprake is van een werkplek die 'arbo-proof' is, moet elke medewerker vanaf 2022 een thuiswerkovereenkomst tekenen. Medewerkers met een getekende thuiswerkovereenkomst krijgen tevens de beschikking over een budget – op declaratiebasis- om meubilair aan te schaffen.

Wet Banenafspraak en Quotumregeling
De Wet Banenafspraak en quotumregeling bepaalt voor de marktsector en overheidssector welke aantallen garantiebanen werkgevers moeten realiseren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, die zijn opgenomen in het zogenaamde doelgroepenregister. Het te realiseren aantal neemt tot 2024 jaarlijks toe. Eén garantiebaan staat voor een werkweek van 25,5 uur.
Het te realiseren quotumpercentage in 2022 is 2,69%. Dit percentage heeft betrekking op het totaal aantal formatieve uren binnen de organisatie op jaarbasis. In Maasgouw wordt het quotum voor de Banenafspraak ruimschoots gehaald.

Te realiseren garantiebanen 2022	Gerealiseerde garantiebanen 2022	Te realiseren garantiebanen 2024
4,02	45,03	4,65

In Maasgouw wordt het zeer hoge percentage bijna volledig gerealiseerd binnen het werkbedrijf van het Wijkteam. Hierin zijn ongeveer 30 medewerkers werkzaam die staan geregistreerd in het doelgroepenregister en daarmee voldoen aan de criteria van een garantiebaan.

Arbeidsomstandigheden, preventiemedewerker en incidenten

Arbeidsomstandigheden: arbobeleidsplan
In 2022 is verder gewerkt aan het arbobeleidsplan en is eind van het jaar de fase van besluitvorming in gang gezet. Het arbobeleidsplan is tot stand gekomen in samenwerking met de preventiemedewerkers en vertegenwoordigers van de ondernemingsraden van de vier MER-organisaties. Dit plan zal gaan gelden voor de vier MER-organisaties. De visie op arbeidsomstandigheden is ten opzichte van eerdere jaren op hoofdlijnen ongewijzigd gebleven.

Preventie

Ieder jaar wordt het plan van aanpak geactualiseerd, zoals dat is voortgekomen uit het jaarplan 2021 ten gevolge van de RI&E[2]. De zaken die nog open staan, hebben bijna allemaal betrekking op het Arbobeleid, dat nog in ontwikkeling is (zie hiervoor).
In de 2e helft van 2022 is onder begeleiding van een extern bureau, een nieuwe RI&E gemaakt voor de 2 loodsen. Begin 2023 zal de RI&E loodsen het besluitvormingstraject in gaan. Uit deze RI&E loodsen zal een plan van aanpak gemaakt worden. Beide dienen ook nog door een externe partij goed gekeurd te worden.
Voor 2023 staat een nieuwe RI&E gepland voor het gemeentehuis in Maasbracht.

Naast het opstellen van het Arbobeleidsplan, is SC-MER-HRM ook begonnen met het maken van één agressieprotocol voor de drie MER-gemeenten.

Ook in 2022 is er een goede samenwerking tussen de drie preventiemedewerkers van de MER-gemeenten en de adviseur Arbo / Arbo coördinator van SC-MER-HRM.

In 2022 hebben de agressietrainingen in het voorjaar plaats gevonden. Hieraan namen alle leden van het interventie team deel en alle balie-, receptie- en cal center medewerkers. De trainingen verliepen zeer goed. Voor 2023 staan de cursussen in april gepland.
Begin 2022 zijn de instructies, hoe om te gaan met agressie, geactualiseerd en uitgereikt aan de betreffende medewerkers.

En aantal jaar is er geen oefening voor de BHV geweest (Corona!).
In 2022 is er weer een oefening met slachtoffer en rook, geweest. Deze was niet van te voren aangekondigd. De ontruiming verliep zeer voorspoedig. Het veilig stellen van het slachtoffer duurde iets langer, maar ruim binnen de gestelde tijd.
De externe begeleiders waren zeer te spreken hoe de BHV-organisatie te werk was gegaan.

Alle vergaderruimtes in het gemeentehuis (inclusief de vergaderruimtes bij MER-OD in het souterrain) zijn zodanig aangepast dat het hybride vergaderen tot de mogelijkheden behoort. Alle tv's zijn voorzien van een soundbar met ingebouwd camera systeem.
Ook zijn alle Maasgouw vergaderruimtes voorzien van een laptop, zodat het (digitaal) vergaderen nog eenvoudiger is.

Eind 2022 zijn 4 stilte werkplekken aangeschaft. Deze zijn begin 2023 geplaatst. Er was behoefte aan extra stilte werkplekken om rustig te kunnen werken.

Eind 2022 is opdracht gegeven voor het aanpassen van de 3 balies voor burgerzaken. Deze balies waren te klein geworden om alle nieuwe apparatuur te kunnen plaatsen. Van 3 balies zijn we terug gegaan naar 2 balies. Begin 2023 zijn de werkzaamheden begonnen.

[2] RI&E staat voor Risico Inventarisatie & Evaluatie, een verplicht onderdeel uit de ARBO wetgeving

Gegevensveiligheid (informatiebeveiliging en privacy)

Algemeen beeld gegevensveiligheid[3]
Waar de afgelopen jaren vooral de focus lag op het opzetten en organiseren van een goede organisatiestructuur, bewustwording van medewerkers, het voldoen aan wet- en regelgeving en zaken als nieuw beleid, was de intentie om net als in 2021 in te zetten op structurele bewustwording en gedragsverandering binnen de organisatie. Door het ontbreken van vaste invulling van de Chief Information Security Officer (CISO)-rol en de hoge werkdruk van de Privacy Officer (PO), hebben niet alle geplande activiteiten plaatsgevonden. Zo is in overleg met het Management Team (MT) de ontwikkeling van het gegevensveiligheid bewustwordingsprogramma "Verhogen digitale weerbaarheid" (tijdelijk) stilgelegd. Wel hebben er in 2022 nog een aantal bewustwordingsacties plaatsgevonden, zoals de mystery guest en de escape room die per team is uitgevoerd. Aanvullend volgen alle medewerkers jaarlijks een verplichte training m.b.t. gegevensveiligheid en zijn er specifieke trainingen voor enkele sleutelfiguren.

Vanuit SC MER een aantal beleidsstukken met betrekking tot het Jaarplan gegevensveiligheid 2022-2023 besproken in het Dagelijks Bestuur (DB) van SC MER en in het Breed Directie Beraad (BDB). Deze stukken zijn nog niet besproken in de colleges van de gemeenten.

Daarnaast is er nieuwe wetgeving van kracht of aanstaande zoals de Omgevingswet, Wet open overheid, Wet digitale overheid, Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer en de Nieuwe archiefwet, welke een sterk raakvlak hebben met gegevensveiligheid.

Verantwoording over informatiebeveiliging
Alle gemeenten zijn verplicht om de zelfevaluatie ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) uit te voeren. De audits hebben betrekking op de landelijke applicaties DigiD en Suwinet en zijn voor 2022 gericht op aantoonbare opzet en bestaan van de beheersmaatregelen. De pre-audit over het jaar 2022 heeft in december plaatsgevonden. De daadwerkelijke audit staat gepland voor begin maart 2023.
Om alle zaken rondom gegevensveiligheid op één plek onder te brengen is in het voorgaande jaar een Information Security Management System (ISMS), LIAS ISMS, aangeschaft. Doel was om het managementsysteem te implementeren in 2022. Door problemen bij de leverancier heeft dit proces vertraging opgelopen en wordt mogelijk besloten om de implementatie volledig te stoppen om over te stappen naar een andere leverancier.

AVG (Privacy)
Als gemeente ligt de verantwoordelijkheid bij ons als organisatie om aan te tonen dat we aan de privacyregels voldoen. Door te voldoen aan deze verantwoordingsplicht (accountability) leveren wij een belangrijke bijdrage aan de bescherming van het grondrecht van mensen op privacy. De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) regels dwingen ons om goed na te denken over hoe we persoonsgegevens verwerken en beschermen. Deze verantwoordingsplicht houdt in dat we moeten kunnen aantonen dat onze verwerkingen aan de regels van de AVG voldoen. Elke verwerking moet aan de belangrijkste beginselen van verwerking voldoen zoals rechtmatigheid, transparantie, doelbinding en juistheid. Ook moeten we kunnen laten zien dat we de juiste technische en organisatorische maatregelen hebben genomen om de persoonsgegevens te beveiligen. We kunnen dit nu aantonen omdat we in 2020 het verwerkingsregister hebben gerealiseerd, de complete organisatie heeft alle verwerkingen in kaart gebracht volgens het gevraagde bovenstaand. Nieuwe verwerkingen (zoals o.a. gebruik van een gezichtsscan ter identificatie, verwerkingen van persoonsgegevens gevluchte Oekraïners, alle verwerkingen m.b.t. energietoeslagen, etc.) worden direct in het verwerkingsregister bijgewerkt. Ook wordt gekeken of het uitvoeren van een Data Protection Impact Assessment (DPIA) wettelijk verplicht is. De DPIA is een instrument om vooraf de privacy risico's van een gegevensverwerking in kaart te brengen en om daarna maatregelen te kunnen nemen om de risico's te verkleinen. Voor een aantal oude maar vooral bij nieuwe verwerkingen, lees nieuwe applicaties of bij

[3] We gebruiken in de tekst de term Gegevensveiligheid als verzamelterm voor Informatiebeveiliging en Privacy

wetswijzigingen, geldt deze verplichting. De werkzaamheden om aan onze verplichten te blijven voldoen komen steeds in een Plan Do Check Act (PDCA) terug. Om dit actief bij te houden en aan onze verplichting verder te voldoen zijn we een managementsysteem aan het inrichten waarbij per verwerking ook de reeds afgesloten verwerkersovereenkomsten worden geplakt.

Datalekken en incidenten
Er zijn in 2022 vier datalekken en drie informatiebeveiligingsincidenten geweest. De incidenten hadden geen noemenswaardige impact op de bedrijfsprocessen of op betrokkenen (inwoners), waardoor er niet inhoudelijk over gerapporteerd wordt in de jaarrekening.

Informatisering en automatisering (ICT)

De digitalisering is in 2022 verder doorgezet. De verdere inzet en uitbreiding van digitalisering zorgt voor een betere, maar vooral digitaler aanbod van onze producten en diensten. De impact op dienstverlening en bedrijfsvoering behelst het digitaal (en daarmee efficiënter) uitvoeren van onze dienstverleningsprocessen aan de voorkant. Voor onze gemeente is dit een gezamenlijke opgaven voor bestuur, bedrijfsvoering, dienstverlening en de fysieke omgeving – één lokale overheid. Omdat dit voor elke gemeente geldt, trekken we nauw op in MER-verband. Het up-to-date houden van de door ons in gebruik zijnde technische infrastructuur en daarmee ook verdere uitbreiding en bewustwording van digitale veiligheid (informatiebeveiliging en privacy) heeft in 2022 de nodige aandacht gehad.

Daarnaast zijn in 2022 alle raads- en burgerleden voorzien van een laptop. Dit in het kader van de wet open politiek. De digitalisering voor de gemeente Maasgouw heeft met name betrekking op het digitaliseren van documenten en het digitaal aanbieden van onze diensten en producten. Wetgeving zoals bijvoorbeeld de Wet Open Overheid (WOO) en de wet digitale overheid vragen ook om een digitale lokale overheid. Wij zetten in op het zaakgericht werken en zaakgericht registreren, om de processen op een optimale manier in te richten. Ook zorgt de wetgeving en de klantbehoefte ervoor dat steeds meer producten en diensten gedigitaliseerd worden aangeboden. Uiteraard zorgen wij binnen Maasgouw voor een goede kwaliteit van deze digitale dienstverlening door de inzet van kwaliteitsmedewerkers.

Fraude en non-compliance

Het college van gemeente Maasgouw is zich bewust van het inherente risico van fraude dat zij, zowel intern als extern, loopt bij het uitvoeren van haar activiteiten en haar dienstverlening. In dat kader heeft de gemeente onlangs een frauderisicoanalyse opgesteld. In deze analyse heeft de gemeente de belangrijkste risico's en aanwezige beheersmaatregelen om fraude te voorkomen op hoofdlijnen toegelicht. Enkele belangrijke beheersmaatregelen uit de frauderisicoanalyse zijn:

- interne controle binnen de (financiële) processen;
- functiescheiding, waaronder het 4-ogen-principe;
- verbijzonderde interne controle conform de richtlijnen van de accountant;
- vastlegging bevoegdheden in onder meer het Mandaat-, volmacht en machtigingsregister;
- risicomanagement;
- integraal fraudepreventieplan sociaal domein;
- gemeentelijk integriteitsbeleid, waaronder de regeling nevenwerkzaamheden, ambtseed, regeling Melding vermoeden misstand en de Gedragscode;
- strategisch informatiebeveiligings- en pricacybeleid.

De frauderisicoanalyse zal in de nabije toekomst verder concreet worden gemaakt op basis van input van de (verbijzonderde) interne controle.

Ondanks alle beheersingsmaatregelen resteert het risico dat management of directie maatregelen doorbreekt en het risico van samenspanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, de governance structuur, een open cultuur waarbij we elkaar durven aan te spreken, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon om niet-integer handelen (anoniem) te melden, periodieke interne en externe audits op de naleving van beheersingsmaatregelen moeten er toe bijdragen dat override of controls wordt gesignaleerd.

De afgelopen jaren zijn er regelmatig berichten in de media over cyberaanvallen, gevallen van ransomware en datalekken. Gezien de activiteiten van onze gemeente heeft informatiebeveiliging vanuit de perspectieven continuïteit, fraude en privacy en daarmee samenhangende reputatie een hoge prioriteit. Dit is als zodanig ook toegelicht in de frauderisicoanalyse.

Tijdens de dagelijkse bedrijfsvoering vinden controles plaats om vast te stellen of gewerkt wordt volgens de daarover gemaakte afspraken, waaronder de diverse protocollen voor informatiebeveiliging. Daarnaast beoordeelt de Privacy Coördinator de kwaliteit en naleving van de getroffen beheersingsmaatregelen. Periodiek wordt de beheersing van informatiebeveiliging getoetst, zowel intern als via externe audits. Eventuele verbeterpunten vormen de input voor verdere aanscherping en/of naleving van het informatiebeveiligingsproces.

Conclusie
Het college is van mening dat, met alle analyses en getroffen beheersingsmaatregelen, voldoende aandacht is voor frauderisico's en dat deze risico's zich op een aanvaardbaar niveau bevinden.

Verzekeringen
Over 2022 zijn geen noemenswaardige schades te melden.

Rentekosten / opbrengsten structureel
Toelichting is opgenomen onder 4.1 Programma Algemene dekkingsmiddelen.

5.6 Verbonden partijen

Inleiding

De definitie van verbonden partijen is volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV):
"Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft."
De gemeente Maasgouw heeft bestuurlijke en financiële belangen (zoals gemeen schappelijke regelingen en vennootschappen) in verschillende verbonden partijen.

- Bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.
- Financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Deze verbonden partijen voeren beleid uit voor de gemeente. Maasgouw blijft beleidsmatige- en financiële verantwoordelijkheden houden voor deze partijen. Welke verantwoordelijkheden, voor welke partijen, geven we straks in een overzicht aan. Hierin zijn ook de budgetten te zien.

Het Coalitieakkoord bevat over bestuurlijke samenwerking onder meer de volgende passage:
"Deze verbonden partijen fungeren als "verlengd lokaal bestuur" op grond van de Wet gemeen-schappelijke regelingen en voeren een aanzienlijk aantal gemeentelijke taken uit. De directe financiële bijdragen aan deze partijen omvat ongeveer 25 % van de uitgaven in de begroting van de gemeente Maasgouw. Daarom is het voor het gemeentebestuur van wezenlijk belang om grip te houden op de sturing en controle van deze verbonden partijen."

Als wordt gekeken naar de bijdrage van de gemeente aan verbonden partijen dan zijn het Servicecentrum MER (Omgevingsdienst, Sociale Domein, Bedrijfsvoering), Westrom en de Veiligheidsregio Limburg Noord de verbonden partijen die de grootste financiële bijdrage van de gemeente Maasgouw ontvangen.
Daarna volgen Reinigingsdienst Maasland, Omnibuzz (doelgroepenvervoer) en BsGW (belastingen).

De verbonden partijen worden aangestuurd door een Algemeen en Dagelijks Bestuur waarin de gemeente Maasgouw wordt vertegenwoordigd door de leden van het college van B&W. Daarmee bevinden de collegeleden zich in een centrale positie om de verbonden partijen aan te sturen.
Daarbij is de directe invloed het grootste in verbonden partijen die gevormd worden met een relatief klein aantal gemeenten (zoals Servicecentrum MER, Westrom en Reinigingsdienst Maasland) en is de invloed minder in verbonden partijen die gevormd worden door een groot aantal gemeenten (zoals Veiligheidsregio, Omnibuzz en BsGW).

Vooral bij de verbonden partijen met de grootste financiële bijdrage is het voor het college van B&W en de gemeenteraad nodig om met vaste regelmaat de kostenontwikkeling te monitoren en om bij te sturen op momenten dat dit kan.

Bij de sturing van verbonden partijen hebben het college van B&W en de gemeenteraad de volgende mogelijkheden (instrumenten):
- gemeentelijke vertegenwoordiging in (Dagelijks en/of Algemeen Bestuur van verbonden partijen (i.c. collegeleden));
- aanspreken van gemeentelijke vertegenwoordigers in besturen verbonden partijen (o.b.v. overleg in college- of commissievergaderingen);
- vaststellen van beleidsplannen en uitvoeringsprogramma's van verbonden partijen;
- indienen van zienswijze op (ontwerp-)begrotingen van verbonden partijen.

Om deze mogelijkheden te kunnen benutten, blijft het nodig dat college van B&W en gemeenteraad optimaal worden geïnformeerd vanuit de verbonden partijen en blijft het nodig om de inzet van het bovengenoemde instrumentarium procesmatig te organiseren.

Daarnaast zijn er ook verschillende samenwerkingen op contractbasis met de omringende gemeenten. Deze zijn niet opgenomen in dit overzicht. In het overzicht zijn wel 'deelnemingen' opgenomen. In deelnemingen is het bestuurlijk belang beperkt tot het stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA). Het financieel belang is beperkt tot de aanschafprijs van de aandelen. De gemeente is bij deelnemingen aandeelhouder. In het kader van de uitoefening van de publieke taak is Maasgouw aandeelhouder in een aantal privaatrechtelijke ondernemingen. Deze ondernemingen worden gedreven in de vorm van een NV of BV. Een deelneming als belegging, is volgens de Wet FIDO niet toegestaan. Maar door aandelen te verkopen, hoger dan de boekwaarde (incidentele opbrengst) of jaarlijkse dividendinkomsten (structurele inkomsten), kan dit wel leiden tot inkomsten.

Als de gemeente verbindingen aangaat met andere rechtspersonen, komt dat altijd voort uit het publiek belang. Er zijn veel verbonden partijen met een eigen financiële en bestuurlijke betekenis. Als de raad hier inzicht in wil krijgen, moet de relatie tussen de verbonden partijen en het publiek belang in hoofdlijnen worden aangeven. Dat wordt in deze paragraaf beschreven.

Samenwerking met andere rechtspersonen kan op het gebied van gezamenlijke beleidsontwikkeling, als overlegplatform of voor uitvoerende taken. Voor de uitvoerende taken kunnen de andere rechtspersonen op hun beurt ook kiezen voor andere uitvoeringsorganisaties dan de verbonden partij.
Voordat we een samenwerking aangaan of de samenwerking continueren met verbonden partijen, is het belangrijk om ons af te vragen of:

- de taken door de verbonden partij doelmatig(er) uitgevoerd kunnen worden;
- de verbonden partij bij de taakuitvoering dezelfde resultaten voor ogen heeft als de gemeente;
- we inhoudelijk en financieel genoeg inzicht hebben in de taakuitvoering.

Volgens het BBV dienen de verbonden partijen onderverdeeld te worden in:

a. gemeenschappelijke regelingen;
b. vennootschappen en coöperaties;
c. stichtingen en verenigingen;
d. overige verbonden partijen.

Deze onderverdeling is in onderstaande tabel weergegeven.

A. GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN
Servicecentrum MER (SC MER)
Westrom
Veiligheidsregio Limburg Noord (VRLN)
Reinigingsdienst Maasland (RD Maasland)
Omnibuzz
Belasting samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)
Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (RUD LN)
Modulaire GR Sociaal domein Limburg-Noord (MGR)
Grenspark Maas-Swalm-Nette

B. VENNOOTSCHAPPEN EN COÖPERATIES
Ontwikkelingsmaatschappij Midden Limburg (OML)
NV Bank Nederlandse Gemeenten
Enexis Holding NV (algemeen)
CSV Amsterdam BV (voorheen: Claim Staat vennootschap BV)
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV
WML NV
Nazorg Limburg BV (Bodemzorg Limburg)
C. STICHTINGEN EN VERENIGINGEN
Stichting Ons Waardevol Cultuurlandschap Midden Limburg (Ons WCL)
Antidiscriminatievoorziening Limburg (ADV Limburg)
Afvalsturing Limburg (ASL)
VEGAL
D. OVERIGE VERBONDEN PARTIJEN
Samenwerking Midden Limburg (SML)
Keyport 2020
Euregio Rijn-Maas-Noord

Overzicht verbonden partijen

De verbonden partijen worden onderstaand individueel toegelicht.

A. GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN

Mogelijkheid geüniformeerde indexeringen
In theorie zouden eenduidige financiële uitgangspunten (zoals uniformering loon- en prijspeil) mogelijk zijn. Dit kan echter alleen als alle deelnemende gemeenten aan alle GR-en hiertoe bereid zouden zijn en dit als kaderstelling mee zouden geven aan het DB van de GR als financieel beleidsuitgangspunt bij de op te stellen begroting. Het hanteren van een uniforme index is echter geen doel op zich en zal daarom op voorhand ook niet bepleit worden. Argumenten hiervoor:

- De deelnemende gemeenten aan een GR hebben steeds een wisselende samenstelling. Daarom is het een moeilijke opgave om voor alle gemeenten waarmee wij in een GR participeren eenduidige afspraken te maken over een geüniformeerde index.
- Bij iedere GR zijn de uitgangspunten anders: bij de ene GR wordt een minimale of zelfs geen index gehanteerd en vormt dit uitgangspunt een impliciete taakstelling, die realistisch wordt geacht door bv. schaalvergroting. Bij de GR MER wordt de salarisstijging 1:1 doorvertaald, maar is een separate taakstelling opgevoerd. Bij de GR Maasland wordt een beperkte index gehanteerd omdat er sprake is van een kapitaalintensieve onderneming; eventuele CAO-verhogingen hebben maar een beperkte invloed op een kostenstijging voor deelnemende gemeenten, terwijl contractuele prijsstijgingen van leveranciers een groter effect hebben.
  Daarom wordt elke ingediende begroting van een GR kritisch integraal beoordeeld op gehanteerde uitgangspunten, kosten en weerstandsvermogen om eventuele onvoorziene kosten op te vangen. Hierover vindt ook ambtelijk vooroverleg plaats waarbij zowel de vakinhoudelijke (beleids-) medewerker als de financiële adviseurs van deelnemende gemeenten in de gelegenheid worden gesteld om de medewerkers van de GR te bevragen over de samengestelde begroting. Een resultante van deze totale beoordeling is het begeleidend schrijven van het College bij het aanbieden van de zienswijze aan de raad.

Toetsing Raadsvoorstellen aan gemeenschappelijke regelingen
Raadsvoorstellen worden getoetst aan de betreffende gemeenschappelijke regelingen.

Proces begroting(-swijziging) GR-en bevoegdheden raad
Proces begroting(-swijzigingen) GR:

a) GR maakt concept-begrotingswijziging en (meerjaren-)begroting en stelt deze vast in het DB.
b) GR stuurt deze naar de deelnemende gemeenten ter verkrijging van een eventuele zienswijze
c) Gemeente reageert door het al dan niet uitbrengen van een zienswijze. Het College kán in het raadsvoorstel een advies aan de raad opnemen. Dit is hét moment waarop een deelnemende gemeente nog sturing kan geven op (financiële) voornemens van een GR. Dergelijke sturing geldt naast de invloed van een gemeentelijke vertegenwoordiging in een DB en/of AB van een GR.
d) Het Algemeen Bestuur (AB) van de GR stelt de begroting(-swijziging) definitief vast al dan niet met inachtneming van eventueel ontvangen zienswijzen.
e) Deelnemende gemeenten worden van de besluiten van het AB van de GR in kennis gesteld waarmee ze verzocht worden het gemeentelijk aandeel in de GR beschikbaar te stellen. De hoogte van de bijdrage heeft op grond van deze besluitvorming door het AB van de GR nu een verplichtend karakter. De deelnemende gemeenten kunnen de hoogte van de individuele bijdrage niet meer ter discussie stellen.
f) De deelnemende gemeente neemt de betreffende gemeentelijke bijdrage op in de eigen gemeentebegroting o.b.v. het budgetrecht van de raad. De wijze van dekking is gemeentelijk financieel beleid.
g) Door vaststelling van de gemeentebegroting worden de bijdrages aan de GR inclusief de bijbehorende dekking formeel geautoriseerd door de raad.

Geconcludeerd kan worden dat de raad door toetreding tot een GR een aantal (beslissings-) bevoegdheden overdraagt aan het AB van een GR. Beïnvloeding kan plaatsvinden door het kenbaar maken van een zienswijze of het indienen van een motie (die dan door de GR ook wordt behandeld als een ingediende zienswijze). Amendering van voorstellen vanuit de GR zijn niet mogelijk.
Verder kan de raad de bestuurlijke vertegenwoordiging namens de gemeente in de GR (in DB / AB) 'aansturen'. Tenslotte kan de raad het budgetrecht aanwenden door bij de vaststelling van de eigen begroting te bepalen waar de gemeentelijke bijdrage uit bekostigd wordt.

Overzicht jaarlijkse bijdrage verbonden partijen 2022
Gerangschikt naar hoogte van jaarlijkse bijdrage.

Verbonden partij	**Bijdrage 2022** *(bedragen x € 1.000)*	**% van exploitatie 2022** *(totaal € 77,2 mln)*	**% van exploitatie 2021** *(totaal € 70,8 mln)*
Servicecentrum MER	8.186	10,6%	10,9%
Westrom (incl. doorbetaling rijksbijdrage)	2.637	3,4%	3,9%
Veiligheidsregio Limburg Noord	2.610	3,4%	3,5%
Reinigingsdienst Maasland	1.617	2,1%	2,2%
BsGW	442	0,6%	0,5%
Omnibuzz	428	0,6%	0,6%
RUD Limburg Noord	56	0,1%	0,2%
Modulaire Gemeenschappelijke Regeling	28	0,0%	

Overig: - Keyport - Ons WCL - SML -ADV - ASL - Euregio Rijn-Maas-Noord - Grenspark Maas-Swalm-Nette	169 bestaande uit: 60 40 38 13 8 8 2	0,2%	0,2%
TOTAAL	**16.173**	**20,9%**	**21,9%**

Naam	**SC MER**
Gevestigd in	Statutair in Echt, fysieke huisvesting Omgevingsdienst in Maasgouw, Sociaal Domein in Echt-Susteren en Bedrijfsvoering in St. Odiliënberg
Openbaar belang	De Gemeenschappelijke Regeling MER is opgericht en per 15 oktober 2012 in werking getreden. De gemeenschappelijke regeling MER vervult taken op het gebied van de back office dienstverlening en bedrijfsvoering onder de naam Servicecentrum MER. Per 1 september 2013 is de afdeling Omgevingsdienst ondergebracht bij het Servicecentrum en vanaf 1 september 2018 is deze gehuisvest in het gemeentehuis van Maasgouw. Vanaf 1 januari 2016 is het Sociaal Domein ondergebracht bij het Servicecentrum en gehuisvest in het gemeentehuis van Echt-Susteren. Vanaf 1 juli 2017 is bedrijfsvoering ondergebracht bij het Servicecentrum en gehuisvest in het gemeentehuis van Roerdalen.
Participanten	De gemeenten Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen.
Bestuursstructuur	Gemeenschappelijke regeling. Het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling MER wordt gevormd door de 3 colleges van Burgemeester en Wethouders. Het Dagelijks Bestuur wordt gevormd door 3 vertegenwoordigers van de colleges van de participerende gemeenten.
Financiën	

	1-1-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	€ 130.681	€ 130.681
Vreemd vermogen	€ 4.558.353	€ 6.172.441
Resultaat 2022 (na teruggave): € 0		

De jaarrekening 2022 sluit af met een saldo van € 0. Het positieve resultaat voorafgaand aan de opmaak van de jaarrekening bedraagt € 884.313. De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn; de krappe arbeidsmarkt en de lagere ICT- lasten.

Bijdrage/Belang

Programma	**2022**
Omgevingsdienst	1.970.195
UP	778.657
VVGB	171.490
Sociaal domein	2.219.543
Bedrijfsvoering	2.690.668
Bestuur/organisatie	355.471
Bijdrage totaal	8.186.024

Risico

SC MER kijkt terug op een periode waarbij er is geïnvesteerd in de robuustheid van de organisatie. Dit is voor een groot deel de verklaring voor het feit dat veel van de risico's die voorzien waren in de begroting 2022 zich niet of slecht deels hebben voorgedaan of sterk zijn afgenomen. Daarnaast zijn er een aantal risico's die niet waren voorzien bij de opstelling van de begroting 2022, zoals de pandemie, de krapte op de arbeidsmarkt en gegevensonveiligheid.

De reserves zijn in 2022 niet ingezet om risico's op te vangen.

<table>
<tr><th>Naam:</th><th>Westrom</th></tr>
<tr><td>Gevestigd in</td><td>Roermond (hoofdkantoor)</td></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td>Westrom voert de Wet sociale werkvoorziening en de Participatiewet uit voor 5 Midden-Limburgse gemeenten. Westrom laat mensen participeren en integreren en brengt zoveel mogelijk mensen naar (regulier) werk of andere vormen van participatie in de samenleving. Ruim 1.300 medewerkers hebben passend werk bij of via Westrom. Daarmee vervult de organisatie een belangrijke maatschappelijke functie en is één van de grotere werkgevers in de regio. Westrom is een erkend leerwerkbedrijf en is meervoudig gecertificeerd.</td></tr>
<tr><td>Participanten</td><td>Aantal inwoners: bijna 170.000.
Deelnemende gemeenten: Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Roerdalen en Roermond.</td></tr>
<tr><td>Bestuursstructuur</td><td>Gemeenschappelijke regeling</td></tr>
<tr><td>Financiën</td><td>
<table>
<tr><th></th><th>1-1-2022</th><th>31-12-2022</th></tr>
<tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 4.150.573</td><td>€ 4.176.446</td></tr>
<tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 4.072.791</td><td>€ 4.548.947</td></tr>
<tr><td colspan="3">Resultaat 2021: € 261.773</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Bijdrage/Belang</td><td>De kosten worden gedragen door de deelnemende gemeenten alsmede doorbetaling van de rijksbijdrage.
<table>
<tr><th>x € 1</th><th>2022</th></tr>
<tr><td>Gemeentelijke bijdrage</td><td>331.895</td></tr>
</table>
Doorbetaling van de rijksbijdrage 2022 € 2.304.793
Bijdrage 2022 door alle gemeenten:

Doorbetaling van de rijksbijdrage € 21,51 mln
Totale gemeentelijke bijdrage € 2,98 mln
</td></tr>
<tr><td>Risico</td><td>De weerstandscapaciteit van Westrom is in 2022 ruim voldoende om de geïnventariseerde risico’s op te vangen. De weerstandscapaciteit bedraagt ca. € 3,3 mln.
De deelnemende gemeenten verbinden zich jaarlijks eventuele nadelige exploitatiesaldi van Westrom te betalen. In de jaarrekening van 2022 onderkent Westrom de volgende risico’s :

Corona/inflatie-tegenvallers (waarvoor separate reserve gevormd ad € 450.000 welke in 2023 hernoemd wordt naar inflatiereserve)
Bedrijfsvoering
Inflatie/Oorlog Oekraïne-Rusland
Deelnemingen
Omzetbelasting en loonheffing

Het totaal van de gekwantificeerde risico’s bedraagt € 1,4 mln.</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>Naam:</th><th>Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN)</th></tr>
<tr><td>Gevestigd in</td><td>Venlo</td></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td>De Veiligheidsregio Limburg-Noord geeft vorm en inhoud aan samenwerking tussen gemeenten in Noord- en Midden-Limburg en heeft tot doel:
I. Het behartigen van de belangen van de gemeenten en hun inwoners op het gebied van:
• brandweerzorg
• geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen
• rampenbestrijding en crisisbeheersing
• bevordering van multidisciplinaire uitvoering van rampenbestrijding, crisisbeheersing en bestrijding van zware ongevallen
• bevordering van samenhangend integraal veiligheidsbeleid in de regio.
II. Het behartigen van die taken die door de wet- en regelgeving aan gemeenten zijn toegekend op het gebied van collectieve preventie volksgezondheid en maatschappelijke zorg. Hiervoor moeten gemeenten uit de regio samenwerken. Dat is efficiënter en effectiever.</td></tr>
<tr><td>Participanten</td><td>Aantal inwoners: ruim 521.683 (begroting 2022)
Deelnemende gemeenten: Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Maasgouw, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Venlo, Venray, Weert.</td></tr>
<tr><td>Bestuursstructuur</td><td>Openbaar lichaam, ingesteld bij gemeenschappelijke regeling. Het Algemeen Bestuur zijn de burgemeesters van de gemeenten die aan de gemeenschappelijke regeling deelnemen.</td></tr>
<tr><td>Financiën</td><td>
<table>
<tr><th></th><th>1-1-2022</th><th>31-12-2022</th></tr>
<tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 7.683.000</td><td>€ 6.551.000</td></tr>
<tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 58.712.000</td><td>€ 52.433.000</td></tr>
<tr><td colspan="3">Exploitatie 2022: € 101.916.000
Resultaat 2022: € 965.000</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Bijdrage/Belang</td><td>De kosten worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdragen van de deelnemende gemeenten staan in verhouding tot het aantal inwoners.
Bijdrage 2022: € 2.610.231</td></tr>
<tr><td>Risico</td><td>Vanuit de risico inventarisatie is een benodigd weerstandsvermogen becijferd van € 1,25 mln. Het Algemeen Bestuur heeft besloten dit bedrag van €1,25 mln aan te houden.</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>Naam</th><th>RD Maasland</th></tr>
<tr><td>Gevestigd in</td><td>Haelen</td></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td>Het vervullen van de zorgplicht van de lokale overheid ten aanzien van de inzameling van huishoudelijk afval en het vegen van straten en pleinen tegen de laagst mogelijke kosten met de meest optimale service. Daarnaast het exploiteren van milieuparken in het kader van flankerend beleid op het gebied van huisvuilinzameling als gevolg van de gekozen methodiek volume/frequentie.</td></tr>
<tr><td>Participanten</td><td>Deelnemende gemeenten: Leudal, Maasgouw, Roerdalen, en Echt-Susteren.
Totaal aantal aansluitingen bedraagt 44.451 waarvan Maasgouw 10.291 (peildatum 1-1-2022). De gemeente Echt-Susteren neemt alleen deel voor wat betreft milieuparken Echt-Susteren Noord.</td></tr>
<tr><td>Bestuursstructuur</td><td>Gemeenschappelijke regeling</td></tr>
<tr><td>Financiën</td><td>
<table>
<tr><th></th><th>1-1-2022</th><th>31-12-2022</th></tr>
<tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 987.000</td><td>€ 811.000</td></tr>
<tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 9.509.000</td><td>€ 9.612.000</td></tr>
<tr><td colspan="3">Resultaat 2022 (na bijdrage gemeenten): - € 226.617</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Bijdrage/Belang</td><td>Gemeentelijke bijdrage inzameling huishoudelijk afval naar rato van aantal aansluitingen en straatvegen op basis van daadwerkelijke veeguren en werkelijk geledigde kolken.

<table>
<tr><th>Bijdrage Maasgouw</th><th>2022</th></tr>
<tr><td>Inzameling huishoudelijk afval</td><td>€ 1.365.638</td></tr>
<tr><td>Vegen wegen / kolken zuigen</td><td>€ 228.188</td></tr>
<tr><td>Zakelijke dienstverlening</td><td>€ 23.634</td></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>€ 1.617.460</td></tr>
</table>

Bijdrage alle deelnemende gemeenten 2022 saldo: € 5.096.264.</td></tr>
<tr><td>Risico</td><td>De algemene reserve en gevormde bestemmingsreserves van RD Maasland bedragen € 811.000 en wordt toereikend geacht om de geïnventariseerde risico’s af te dekken. Indien het weerstandsvermogen ontoereikend is, vindt aanvullende storting van deelnemende gemeenten plaats o.b.v. een hogere bijdrage.</td></tr>
</table>

Naam	**Omnibuzz**
Gevestigd in	Geleen
Openbaar belang	Omnibuzz is ingesteld in het belang van een kwalitatief hoogwaardige en een zo doelmatig mogelijke gezamenlijke regie op en uitvoering van het aan de gemeenten opgedragen doelgroepenvervoer. Ter bevordering van het te behartigen belang dragen de colleges van de deelnemende gemeenten daartoe de regie over en de uitvoering van het doelgroepenvervoer op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Wet op het primair Onderwijs, de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet op de expertisecentra met ingang van 11 december 2016 op aan Omnibuzz. Gelet op de ambitie van de samenwerking zullen de colleges in beginsel ook toekomstige opdrachten met betrekking tot doelgroepenvervoer die voortkomen uit wet- en regelgeving opdragen aan Omnibuzz. Omnibuzz voert de regie over en voert uit het doelgroepenvervoer voor de gemeenten en eventueel voor derden. Omnibuzz voert overleggen met stakeholders, in het bijzonder met de provincie Limburg, om te komen tot een zo optimaal mogelijk doelgroepenvervoer in de provincie Limburg.
Participanten	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittem, Heerlen, Horst aan de Maas, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, en Valkenburg aan de Geul, Venlo, Venray, Voerendaal en Weert.
Bestuursstructuur	Gemeenschappelijke regeling. Het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Omnibuzz wordt gevormd door collegeleden van de 30 deelnemende gemeenten. Het Dagelijks Bestuur wordt gevormd door 7 wethouders.
Financiën	

	1-1-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	€ 4.242.000	€ 4.422.000
Vreemd vermogen	€ 3.625.000	€ 1.977.000
Resultaat 2022: € 3.382.235 Dit resultaat wordt terugbetaald aan de deelnemende gemeenten.		

Bijdrage/Belang	De Maasgouwse gemeentelijke bijdrage voor Omnibuzz voor 2022 bedraagt op jaarrekeningbasis (ná teruggave van het positief rekeningsaldo van € 92.275) € 428.110 . Dit is 2% van de totale bijdrage van alle deelnemende gemeenten die op jaarrekeningbasis € 21.551.762 voor 2022 bedraagt.
Risico	De vervoerskosten zijn afhankelijk van het daadwerkelijke vervoersvolume dat wordt afgenomen door de klanten uit de gemeente Maasgouw. Het betreft een open-eind regeling. De max. impact van de geïnventariseerde risico's bedraagt € 1,3 mln. De minimale omvang van de weerstandscapaciteit (tbv. volumerisico's in vervoer en faillissement van vervoerders) is bepaald op € 520.000. Het huidige weerstandsvermogen bedraagt € 900.000 en ligt daarmee binnen de bandbreedte van het minimum- en maximumniveau van de algemene reserve.

Naam	**BsGW (Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen)**
Gevestigd in	Roermond
Openbaar belang	BsGW is een zelfstandig samenwerkingsverband voor de heffing en inning van gemeentelijke belastingen en waterschapbelastingen en voor uitvoering van de wet WOZ. De verzelfstandiging beoogt een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement te halen uit samenwerking tussen lokale overheden op het gebied van belastingheffing en – inning. De Gemeenschappelijke Regeling is er om een wettelijke bepaling of beleidsregel - als het gaat om heffing en invordering - zo goed mogelijk uit te voeren. Het gaat hierbij om: • Gemeentelijke belastingen, inclusief activiteiten in het kader van de Wet waardering onroerende zaken. Dit is door de deelnemende gemeenten en het algemeen bestuur bepaald. • Waterschapbelastingen en de werkzaamheden van de administratie van gegevens ten behoeve van bestuursverkiezingen in het beheersgebied van de deelnemers.
Participanten	Waterschap Limburg, gemeenten Venlo, Bergen, Nederweert, Beek, Beekdaelen, Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Maastricht, Sittard-Geleen, Heerlen, Brunssum, Landgraaf, Simpelveld, Voerendaal, Stein, Beesel, Gennep, Gulpen-Wittem, Eijsden-Margraten, Weert, Valkenburg aan de Geul, Kerkrade, Vaals en Meerssen. Vanaf 1-1-2021 is de gemeente Mook en Middelaar toegetreden tot BsGW.
Bestuursstructuur	Openbaar lichaam, ingesteld bij gemeenschappelijke regeling (opgericht per 1-4-2011).
Financiën	

	1-1-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	- € 362.000	€ 1.982.000
Vreemd vermogen	€ 9.491.000	€ 8.199.000
Resultaat 2022 (na bijdrage gemeenten): €792.000		

Bijdrage/Belang	De netto exploitatiekosten worden gedragen door de deelnemers. BsGW gebruikt een methodiek waarbij de kosten worden toegerekend aan de producten van dienstverlening. Zo worden de kosten verdeeld over de deelnemers. De verdeelsleutels voor de kosten zijn gebaseerd op de productieomvang van de deelnemers. Reguliere bijdrage gemeente Maasgouw 2021 € 358.796. Daarnaast is er eenmalig € 83.690 betaald voor de invoering van de nieuwe systematiek afvalstoffenheffing.
Risico	In 2022 is een risicoanalyse uitgevoerd t.b.v. de begroting 2023. Bij deze risicoanalyse zijn de onder andere de volgende (bedrijfsvoerings-) risico's onderkend die nog steeds relevant zijn: Onvoldoende gestructureerde informatiestromen, hogere proceskosten als gevolg van bezwaar- en beroepsprocedure ten aanzien van de WOZ-waarde, datalek / ict-storingen en personele risico's. Om de financiële gevolgen van deze risico's op te vangen houdt BsGW een weerstandsvermogen aan. Voor de begroting 2023 is het benodigde weerstandsvermogen bepaald op € 1.420.000. Zodra het benodigde weerstandvermogen onder het vereiste niveau komt worden de deelnemende gemeente verzocht eenmalig een extra bijdrage te storten zodat het weerstandsvermogen weer op het gewenste peil komt. Voor de gemeente zijn de risico's dat de gemeentelijke bijdrage aan BsGW en de (belasting-)inkomsten wijzigen.

Naam:	**Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (RUD LN)**
Gevestigd in:	Roermond
Openbaar belang:	RUD Limburg-Noord is per 1 januari 2013 opgericht ter verbetering van: • de dienstverlening bij de uitvoering van de vergunningverlening-, toezicht- en handhavingstaken (VTH-taken); • de kwaliteit, veiligheid en gezondheid van de leefomgeving. De regionale uitvoeringsdienst Limburg Noord is per 1 januari 2018 voortgezet op basis van een gemeenschappelijke regeling.
Participanten:	Gemeenten Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Maasgouw, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Venlo, Venray, Weert en Provincie Limburg.
Bestuursstructuur:	Er is een Algemeen en Dagelijks Bestuur. Samenstelling Algemeen Bestuur: De colleges van burgemeester en wethouders en GS wijzen ieder uit hun midden een lid van het Algemeen Bestuur aan. Samenstelling Dagelijks Bestuur: Het Dagelijks Bestuur bestaat uit de voorzitter en 2 andere leden, door en uit het Algemeen Bestuur aangewezen.
Financiën:	

	1-1-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	€ 211.000	€ 346.000
Vreemd vermogen	€ 866.000	€ 1.106.000
Resultaat 2022: 135.000.		

Bijdrage/Belang:	De kosten worden gedragen door de deelnemende gemeenten en de Provincie Limburg. De bijdragen van de deelnemende gemeenten staan in verhouding tot het aantal inwoners alsmede werkelijke afname van taken. Voor 2022 is de gemeentelijke bijdrage € 55.642.
Risico:	Uit een risico inventarisatie door de RUD en de bijbehorende beheersmaatregelen blijkt dat het vooralsnog niet nodig is om een aanvullende risicoreserve te vormen. Het weerstandsvermogen van € 346.000 (eigen vermogen) per ultimo 20220 is toereikend om geïnventariseerde risico's (€ 109.500) af te dekken.

Naam:	**Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein Limburg-Noord**
Gevestigd in:	Venray
Openbaar belang:	M.i.v. 2022 zijn 14 Noord- en Middenlimburgse gemeenten de samenwerkingsovereenkomst Beschermd Wonen (BW), Maatschappelijke Opvang (MO), Bemoeizorg (B) en Preventie (P) aangegaan met als doel om: - De continuïteit van de voorzieningen voor BW, MO, B&P voor kwetsbare inwoners met complexe problematiek te waarborgen - De regionale aanpak van de doelgroep als bedoeld in de regiovisie te waarborgen
Participanten:	Deelnemende gemeenten: Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Maasgouw, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Venlo, Venray en Weert.
Bestuursstructuur:	Gemeenschappelijke regeling met als bestuursorganen een Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en voorzitter.
Financiën:	

	1-1-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	0	60.000
Vreemd vermogen	287.293	10.400.425
Resultaat 2022 (na terugbetaling overschot): € 0		

Bijdrage/Belang:	€ 27.700. De gemeente Maasgouw vertegenwoordigd 3,45% van de bijdrage in module 2 van de MGR.
Risico:	De MGR verrekent de totale kosten over de deelnemende gemeenten. Omdat er geen eigen vermogen aangehouden wordt, bestaat het risico dat er binnen de MGR geen dekking is voor tegenvallende resultaten. Het benodigde weerstandsvermogen op basis van ingeschatte risico's schat de MGR in op € 395.000.

<table>
<tr><th>Naam</th><th>Grenspark Maas-Schwalm-Nette</th></tr>
<tr><td>Gevestigd in</td><td>Roermond (secretariaat)</td></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td>Het Openbaar Lichaam Duits-Nederlands Grenspark Maas-Schwalm-Nette is opgericht met het doel de grensoverschrijdende samenwerking te verbeteren. Het uiteindelijke doel is het realiseren van een regionale grensoverschrijdende identiteit, die gebaseerd is op de verscheidenheid van de natuur- en cultuurlandschappen binnen het Grenspark en het karakter van de mensen die hier leven. Eén van de belangrijkste doelen van de grensoverschrijdende samenwerking is het behoud en de ontwikkeling van de karakteristieke natuur en cultuurlandschappen.
Door de samenwerking over de grens heen kan de regio zich beter en breder presenteren. Het presenteren en het verder verbeteren van de mogelijkheden tot recreatief gebruik van de gebieden aan weerszijde van de grens is een verder doel van de samenwerking.
De basis voor het wekken van interesse voor dit waardevol grensgebied ligt in een afgestemde en uitgebreide promotie, marketing en communicatie. Het Grenspark voert daartoe projecten uit (veelal met EU subsidies).</td></tr>
<tr><td>Participanten</td><td>De gemeenten Echt-Susteren, Leudal, Beesel, Maasgouw, Roerdalen, Roermond, Venlo en het Duitse Naturpark Schwalm-Nette.</td></tr>
<tr><td>Bestuursstructuur</td><td>Openbaar Lichaam naar Nederlands recht (gebaseerd op de Wet Gemeenschappelijke Regelingen). Het lichaam heeft een Algemeen en Dagelijks Bestuur.</td></tr>
<tr><td>Financiën</td><td>Jaarlijkse bijdrage vanuit Duitse ministerie (NRW) en Provincie.
Daarnaast een bijdrage vanuit participerende gemeenten.

<table>
<tr><th></th><th>1-1-2022</th><th>31-12-2022</th></tr>
<tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 31.849</td><td>€ 36.692</td></tr>
<tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 48.349</td><td>€ 76.293</td></tr>
<tr><td colspan="3">Resultaat 2022: € 4.843</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Bijdrage/Belang</td><td>Voor 2022 en volgende jaren is een bijdrage groot € 2.386 aan lidmaatschapsbijdrage verschuldigd.</td></tr>
<tr><td>Risico</td><td>Beperkt tot de jaarlijkse bijdrage van € 2.386.
Voor bijdrages aan eventuele projecten worden afzonderlijke voorstellen gedaan.</td></tr>
</table>

B. VENNOOTSCHAPPEN EN COÖPERATIES

Naam	**Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML)**
Gevestigd in	Roermond
Openbaar belang	OML draagt bij aan economische ontwikkeling van Midden-Limburg en streeft daarbij naar een verbetering van de leefbaarheid. De toegevoegde waarde van OML zit in het creëren van een goed huisvestingsklimaat voor bedrijven en hun omgeving.
Participanten	Gemeenten Roermond, Leudal, Echt-Susteren, Maasgouw en Roerdalen.
Bestuursstructuur	BV met de gemeenten als aandeelhouders en een Raad van Commissarissen.
Financiën	

	1-1-2022	**31-12-2022**
Eigen vermogen	€ 21.069.440	€ 22.649.795*
Vreemd vermogen	€ 4.370.096	€ 5.800.920*
Gerealiseerd resultaat 2022 (voor belastingen): € 1.580.355*		
* Conceptcijfers onder voorbehoud van nog uit te voeren accountantscontrole		

Bijdrage/Belang	De gemeente neemt deel in de vorm van aandelenkapitaal. Dit staat in verhouding tot het aantal inwoners. De deelname van Maasgouw is 533 aandelen tegen een aankoopwaarde van € 3.722 (= intrinsieke waarde ultimo 2008). Dit vertegenwoordigt een belang van ca. 14,4 %. De resterende aandeelhouders betreffen Echt-Susteren (725 aandelen), Leudal (799 aandelen), Roerdalen (463 aandelen), Roermond (1.180 aandelen). De intrinsieke waarde per aandeel per 31-12-2022 = € 6.122*.
Risico	Per 31 december 2021 heeft de herfinancieringsfaciliteit van OML bij de Rabobank plaatsgevonden t.b.v. € 14,5 mln. Het totaal risico bedrag bedraagt € 10.422.080, bestaande uit verwervingsbedrag € 8.422.080 en borgtocht Rabobank € 2 mln. Het Maasgouwse aandeel in het risicobedrag bedraagt € 2.271.843, bestaande uit verwervingsbedrag aandelen ad € 1.983.735 en borgstelling richting Rabobank ad € 288.108.

<table>
<tr><th>Naam</th><th>N.V. Bank Nederlandse Gemeenten</th></tr>
<tr><td>Gevestigd in</td><td>Den Haag</td></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td>BNG Bank is er voor het publieke domein en het publieke belang. De purpose van BNG Bank is: Gedreven door maatschappelijke impact. Bij BNG Bank draait het niet om zoveel mogelijk winst, maar om maximale maatschappelijke impact. Dat is de drijfveer van BNG Bank.

Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.</td></tr>
<tr><td>Participanten</td><td>De Nederlandse Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.</td></tr>
<tr><td>Bestuursstructuur</td><td>Naamloze vennootschap met een Raad van Bestuur en een Raad van Commissarissen.</td></tr>
<tr><td>Financiën</td><td>
<table>
<tr><th>x € 1.000</th><th>1-1-2022</th><th>31-12-2022</th></tr>
<tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 5.062.000</td><td>€ 4.615.000</td></tr>
<tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 143.995.000</td><td>€ 107.459.000</td></tr>
<tr><td colspan="3">Gerealiseerd resultaat 2022: € 300.000</td></tr>
</table>

Ieder jaar wordt door de bank dividend uitgekeerd. In 2023 is het dividend over 2022 uitgekeerd, zijnde € 2,50 per aandeel (totaal € 180.375).</td></tr>
<tr><td>Bijdrage/Belang</td><td>De gemeente Maasgouw bezit in totaal 72.150 aandelen met een balanswaarde van € 172.201 hetgeen neerkomt op een zeer beperkt belang.</td></tr>
<tr><td>Risico</td><td>Het bedrag dat de bank jaarlijks aan dividend uitkeert, is afhankelijk van de winst die de bank in enig jaar behaald. Bij een lage of geen winst, wordt ook geen dividend uitgekeerd. De payoutratio bedraagt 50% o.b.v. het bestaande dividendbeleid.
In de gemeentebegroting van Maasgouw is het dividend structureel geraamd op € 130.491 (€ 1,80 per aandeel) Verder is er geen financieel risico behoudens de balanswaarde van de aandelen (€ 172.201) indien de BNG liquideert.</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>Naam</th><th>Enexis Holding N.V.</th></tr>
<tr><td>Gevestigd in</td><td>Den Bosch</td></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td>Altijd en overal in het voorzieningengebied van Enexis kunnen beschikken over energie, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.
Enexis beheert (via haar dochtervennootschap Enexis Netbeheer BV) het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ruim 2 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.
De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door ‘state of the art’-dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren.
Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën:
• Betrouwbare energievoorziening
• Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld
• Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten
• Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren
• Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen</td></tr>
<tr><td>Participanten</td><td>Provincies en gemeenten.</td></tr>
<tr><td>Bestuursstructuur</td><td>Naamloze vennootschap met een Raad van Bestuur en een Raad van Commissarissen.</td></tr>
<tr><td>Financiën</td><td>
<table>
<tr><th>x € 1.000</th><th>1-1-2022</th><th>31-12-2022</th></tr>
<tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 4.241.000</td><td>€ 5.441.000</td></tr>
<tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 5.154.000</td><td>€ 4.907.000</td></tr>
<tr><td colspan="3">Gerealiseerd resultaat 2022 (na belasting): € 1.300.000</td></tr>
</table>
Jaarlijks wordt dividend uitgekeerd. In 2023 is over het jaar 2022 een bedrag ad € 1.142.424 aan dividend uitgekeerd, hetgeen neerkomt op € 1,29 per aandeel. Het hogere dividend kwam voort uit de verkoop van dochteronderneming Fudura.</td></tr>
<tr><td>Bijdrage/Belang</td><td>De gemeente Maasgouw bezit in totaal 0,59% van het aandelenkapitaal (885.600 aandelen) met een balanswaarde van € 854.526 hetgeen neerkomt op een zeer beperkt belang.
Daarnaast participeert Maasgouw per 29 juli 2020 in een converteerbare hybride geldlening (tranche A) aan Enexis voor € 2.958.268 tegen een jaarlijkse rentevergoeding van 2,15%.
De Limburgse aandeelhouders zijn verenigd in de VEGAL.</td></tr>
<tr><td>Risico</td><td>De energietransitie leidt tot grote investeringen in het net. De missie en opgave heeft dan ook grote gevolgen voor de financiële positie van Enexis. Ook dat komt aan de orde in het strategisch beleid. Het financieel beleid bij het strategisch plan heeft als uitgangspunt dat Enexis financieel solide blijft en tenminste een A credit-rating behoudt.

In 2022 heeft Enexis de commerciële dochter Fudura verkocht, met een opbrengst van 1,3 miljard (boekwinst € 1,1 mld).
Eind 2022 hebben de 3 regionale netbeheerders (Enexis, Alliander en Stedin) en hun aandeelhouders een onderhandelaarsakkoord bereikt met het Rijk over de voorwaarden en het proces voor een toekomstige participatie door het Rijk als de kapitaalbehoefte de mogelijkheden van het bedrijf en de huidige aandeelhouders overstijgt.
Dit akkoord over dit zogenaamde Afsprakenkader is voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 13 april 2023, evenals voorstellen omtrent de dividenduitkering Fudura en het dividendbeleid vanaf 2023.</td></tr>
</table>

	Het bedrag dat Enexis jaarlijks aan dividend uitkeert, is afhankelijk van de winst die Enexis in enig jaar behaald. Bij een lage of geen winst, wordt ook geen dividend uitgekeerd. Omdat Enexis mede uitvoering geeft aan de regionale energiestrategie (RES), zal in de komende jaren het investeringsvolume ten dele worden gefinancierd door een gedeelte van de winstuitkering in te houden. Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V.

Toelichting Essent deelnemingen

In 2009 heeft de gemeente Maasgouw besloten de aandelen in het productie- en leveringsbedrijf van Essent te verkopen aan energiebedrijf RWE. In 2014 heeft de gemeente Maasgouw besloten de aandelen in hat afvalverwerkingsbedrijf van Attero te verkopen aan private equity organisatie Waterland.

Uit deze verkoop vloeiden de volgende tijdelijke deelnemingen voort:

- CSV Amsterdam BV
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV

Onze gemeente is aandeelhouder in deze (tijdelijke)deelnemingen voor 0,59%. Vandaar hierna een beperkte toelichting per deelneming.

CSV Amsterdam BV

Rechtspersoon: Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats: Den Bosch
Publiek belang: Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent en Attero. (namens de verkopende aandeelhouders van Essent en Attero)

CSV Amsterdam BV	*31-12-2021*	*31-12-2022*
Eigen Vermogen	€ 312.379	€ 210.079
-> Waarvan reserves	€ 212.379	€ 110.079
Vreemd Vermogen	€ 22.664	€ 13.351
-> Waarvan voorzieningen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting		- € 102.300
Agio / Dividend (incl. 15% belasting)		€ 0
Escrow uitkering		n.v.t.

Doelstelling

Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V.
De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu 3 doelstellingen vervult:

a. namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON;
b. namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO BV (hierna Waterland);
c. het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort.

(ad. a)
In februari 2008 is Essent, met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de Wet

Onafhankelijk Netbeheer (WON) onverbindend zijn. Als gevolg van de WON hebben haar aandeelhouders schade geleden. Vanwege praktische moeilijkheden om de juridische procedure aan de verkopende aandeelhouders van Essent over te dragen, hebben de verkopende aandeelhouders en RWE afgesproken dat de onderliggende procedure over de vraag of de WON onverbindend zijn door Essent zal worden gevoerd. De verkopende aandeelhouders en RWE zijn verder overeengekomen dat de eventuele schadevergoedingsvordering van Essent op de Staat der Nederlanden die zou kunnen ontstaan als de rechter inderdaad van oordeel is dat (delen van) de WON onverbindend is, wordt gecedeerd aan de verkopende aandeelhouders, die deze vordering gebundeld zullen gaan houden via de deelneming (de Claim Staat Vennootschap B.V.).

De WON leidde er toe dat het productie- en leveringsbedrijf enerzijds en het netwerkbedrijf anderzijds gesplitst moesten worden. De Rechtbank heeft de vordering van Essent in eerste instantie afgewezen. Essent is tegen deze uitspraak in hoger beroep gegaan. In juni 2010 heeft het Gerechtshof in Den Haag de WON onverbindend verklaard. De Staat is tegen de uitspraak in cassatie gegaan bij de Hoge Raad. De Hoge Raad heeft op 26 juni 2015 besloten dat de Splitsingswet niet in strijd is met het recht van de Europese Unie. Met deze uitspraak van de Hoge Raad zijn de vorderingen van Essent op de Staat definitief afgewezen. Voor de vennootschap is de procedure daarmee geëindigd.

(ad. b)
Bij de verkoop van Attero Holding N.V. aan Recylceco B.V. (Waterland Private Equity Fund V C.V.)
in 2014 hebben de verkopende aandeelhouders van Attero (waaronder uw organisatie) een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan de koper Waterland. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims had Waterland bedongen (zoals gebruikelijk is bij dergelijke transacties) dat een deel van de verkoopopbrengst, zijnde € 13,5 miljoen, door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een Escrow-rekening zou moeten worden aangehouden. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de verkopende aandeelhouders bij de verkoop overgedragen aan CSV Amsterdam B.V.
Nadat in juni 2016 een compromis werd bereikt tussen CSV Amsterdam BV, Recycleco B.V. en Attero Holding B.V. over betwiste (fiscale) claims alsmede over een belastingteruggave is in april 2020 een tweede en finale compromis bereikt tussen voor de beëindiging van alle resterende geschillen met betrekking tot betwiste (fiscale) claims, alsmede over een belastingteruggave. Het resterend vermogen op de Escrow-rekening is in mei 2020 onder inhouding van € 150.000 voor aanvulling van het werkkapitaal volledig uitgekeerd aan de aandeelhouders.
Begin maart 2021 werd via de media bekend dat er misbruik had plaatsgevonden van de Escrow-rekening die onder beheer werd gehouden door advocatenkantoor Pels Rijcken. Inmiddels hebben Pels Rijcken en CSV overeenstemming bereikt over de vergoeding van de financiële schade die CSV hierdoor heeft geleden. Pels Rijcken heeft op 13 juli jl. de totale financiële vergoeding van € 75.122 aan CSV betaald. Daarmee is de zaak verder afgesloten.

Beleidsvoornemens
CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie
Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhoudersommissie,
het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting.
In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is CSV in gesprek met de Belastingdienst over het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een eventuele gerechtelijke procedure zal in overleg met Aandeelhouderscommissie van CSV de procedure al dan niet worden voortgezet.
Na afwikkeling van deze bezwaar- en eventuele gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst
en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Financiële risico's

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV

Rechtspersoon: Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats: Den Bosch
Publiek belang: Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent. (namens de verkopende aandeelhouders Essent)

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	*31-12-2021*	*31-12-2022*
Eigen Vermogen	€ 1.532.074	€ 1.408.014
-> Waarvan reserves	€ 35.252	- € 16.808
Vreemd Vermogen	€ 6.925	€ 9.914
-> Waarvan voorzieningen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting		- € 52.060
Agio / Dividend (incl. 15% belasting)		€ 0

Doelstelling

Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. EPZ (o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele). Het bedrijf Delta NV (destijds 50% aandeelhouder, nu 70% aandeelhouder) heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (PBE).
In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta NV een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE.

PBE is blijven bestaan met een beperkt takenpakket. PBE wikkelt de zaken af die uit de verkoop zijn voortgekomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn tot sluiting van de Kerncentrale Borssele (voorgenomen sluiting 2033) gemoeid.
Na een statutenwijziging in de AvA op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap B.V..
Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.). RWE had op 30 september 2015 geen potentiële claims ingediend m.b.t. verkoop van het 50% belang in EPZ.
Het General Escrow Fonds is in juli 2016 geliquideerd en uitgekeerd aan de aandeelhouders.

Beleidsvoornemens

Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden.
Het doel is dat de vennootschap in 2023 zal kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Financiële risico's

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal in deze vennootschap.

<table>
<tr><th>Naam</th><th>WML NV</th></tr>
<tr><td>Gevestigd in</td><td>Maastricht</td></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td>De kerntaak van WML is het duurzaam en doelmatig leveren van leidingwater aan inwoners, bedrijven en (overheids-)instellingen in Limburg. Drinkwater van uitstekende kwaliteit, 24 uur per dag en met de juiste druk. WML stelt de openbare drinkwatervoorziening veilig, beschermt bronnen en stimuleert duurzaam gebruik van water.</td></tr>
<tr><td>Participanten</td><td>De grootste aandeelhouder is de Provincie Limburg met 21,8% aandelenbezit. De overige aandelen zijn naar rato van inwoneraantal verdeeld over de 31 Limburgse gemeenten.</td></tr>
<tr><td>Bestuursstructuur</td><td>Naamloze vennootschap met één statutair bestuurder en een Raad van Commissarissen.</td></tr>
<tr><td>Financiën</td><td>
<table>
<tr><th>x € 1.000</th><th>1-1-2022</th><th>31-12-2022</th></tr>
<tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 194.003</td><td>€ 201.413</td></tr>
<tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 387.395</td><td>€ 390.100</td></tr>
<tr><td colspan="3">Gerealiseerd resultaat 2022: € 6.303</td></tr>
</table>
Het positief resultaat wordt jaarlijks toegevoegd aan het eigen vermogen.
</td></tr>
<tr><td>Bijdrage/Belang</td><td>De gemeente Maasgouw bezit 8 (van de 500) geplaatste aandelen met een balanswaarde van € 40.885. Dit betekent een zeer beperkt belang.</td></tr>
<tr><td>Risico</td><td>Het risico is nihil. Er is sprake van een robuust eigen vermogen. De solvabiliteit (EV/TV) van WML is 34,1% per ultimo 2022.
Er is geen jaarlijkse dividendinkomst geraamd.
Verder is er geen financieel risico behoudens de balanswaarde van de aandelen (€ 40.885) indien WML liquideert.</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>Naam</th><th>Nazorg Limburg B.V. (Bodemzorg Limburg)</th></tr>
<tr><td>Gevestigd in</td><td>Maastricht</td></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td>De vennootschap heeft ten doel:
het aanbrengen en in stand houden van een voldoende voorzieningenniveau op stortplaatsen voor afval na beëindiging van de exploitatie alsmede het verwerven, vervreemden, huren, beheren en exploiteren van onroerende zaken die verband houden met en/of betrekking hebben op deze stortplaatsen.
Bij het realiseren van het doel van de vennootschap kan onderscheid worden gemaakt tussen:
- het aanbrengen van de voorzieningen,
- het beheer van de aangebrachte voorzieningen,
- het treffen van maatregelen om geconstateerde gebreken weg te nemen en het beheer van een nazorgfonds.

De vennootschap heeft binnen het hiervoor aangegeven kader voorts ten doel het deelnemen in, het voeren van het beheer over, het financieren van andere ondernemingen en vennootschappen met een soortgelijk of aanverwant doel en het stellen van zekerheid voor schulden van anderen en al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.</td></tr>
<tr><td>Participanten</td><td>Alle Limburgse gemeenten.</td></tr>
<tr><td>Bestuursstructuur</td><td>Algemene Vergadering van Aandeelhouders.</td></tr>
<tr><td>Financiën</td><td>
<table>
<tr><th>x € 1.000</th><th>1-1-2022</th><th>31-12-2022</th></tr>
<tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 8.744.317</td><td>€ 6.380.593</td></tr>
<tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 32.736.016</td><td>€ 32.568.370</td></tr>
<tr><td colspan="3">Gerealiseerd resultaat 2022: € 2.363.724 negatief</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Bijdrage/Belang</td><td>Het kapitaal is verdeeld in 27.640 aandelen van nominaal vijfenveertig eurocent (€ 0,45) elk. De gemeente Maasgouw heeft 590 aandelen.
Alle aandelen luiden op naam. Aandeelbewijzen worden niet uitgegeven.</td></tr>
<tr><td>Risico</td><td>Gezien het geringe belang loopt de gemeente Maasgouw maar een zeer gering risico.</td></tr>
</table>

C. STICHTINGEN EN VERENIGINGEN

Naam:	**Ons WCL**
Gevestigd in:	Roermond
Openbaar belang:	De Stichting Ons Waardevol Cultuurlandschap Midden-Limburg (Ons WCL) is opgericht d.d. 28 november 1994. Het werkgebied van de Stichting Ons WCL bestaat uit 5 gemeenten. Door Ons WCL worden projecten gefinancierd en uitgevoerd die een bijdrage leveren aan de vergroting van de kwaliteit van de Midden-Limburgse natuur. De Stichting Ons WCL (Ons Waardevol Cultuur Landschap Midden-Limburg) heeft als doel: • het adviseren, ondersteunen en aanjagen van projecten in het kader van inrichting en beheer van het werkgebied. Zowel aan subsidiegevers als aan de indieners van deze te subsidiëren projecten • het zelfstandig uitvoeren van projecten, maar ook het afmaken van lopende WCL-projecten • het in stand houden van een netwerk van organisaties, overheden en instellingen die werkzaam zijn in of belang hebben bij de inrichting en het beheer van het landelijk gebied.
Participanten:	Deelnemende gemeenten: Echt-Susteren, Maasgouw, Roerdalen en Roermond.
Bestuursstructuur:	Stichting
Financiën:	

	1-1-2021	31-12-2021
Eigen vermogen	€ 433.186	€ n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 32.399	€ n.n.b.
Gerealiseerd resultaat 2021: € n.n.b. Ten tijde van samenstelling van de jaarrekening 2021 waren de jaarcijfers van Ons WCL nog niet beschikbaar).		

Bijdrage/Belang:	€ 39.500 Jaarlijks Totale bijdragen deelnemende gemeenten € 197.500.
Taakstelling:	N.v.t.
Risico:	Financieel risico is beperkt tot de jaarlijkse bijdrage van € 39.500.

Naam	**Antidiscriminatievoorziening Limburg (ADV Limburg)**
Gevestigd in	Maastricht
Openbaar belang	Het doel van deze stichting is het oprichten en in stand houden van een Anti Discriminatie Voorziening Limburg met de volgende taken: - klachtenmelding en klachtbehandeling; - registratie, monitoring en (beleids)advisering; - voorlichting en preventie.
Participanten	De gemeenten van de provincie Limburg, waarbij Maastricht optreedt als centrumgemeente voor de regio Zuid-Limburg en de gemeente Roermond optreedt als centrumgemeente voor de regio Noord- en Midden-Limburg.
Bestuursstructuur	De bevoegdheden van de colleges van de van de deelnemende gemeenten zijn overgedragen aan de colleges van de centrumgemeenten. Voor de gemeente Maasgouw is dit de gemeente Roermond.
Financiën	

x € 1.000	1-1-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	Nvt	Nvt
Vreemd vermogen	Nvt	Nvt
Gerealiseerd resultaat 2022: Nvt		

Bijdrage/Belang	De deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bedrag per inwoner aan de centrumgemeenten op basis van facturering. De gemeente betaald een bedrag per inwoner van € 0,40 per inwoner. De gemeentelijke bijdrage bedroeg in 2022 € 13.033
Risico	Financieel risico is beperkt tot de jaarlijkse bijdrage van € 13.033

Naam	**Afvalsturing Limburg (ASL)**
Gevestigd in	Weert
Openbaar belang	De statutaire taak is het behartigen van de belangen van de Limburgse gemeenten bij het verwerken van het huishoudelijk afval en gft. Tot de taken behoort ook advisering aan de gemeenten en het deelnemen aan netwerken.
Participanten	Alle Limburgse gemeenten m.u.v. Mook-Middelaar
Bestuursstructuur	De vereniging heeft een driehoofdig dagelijks en een acht leden tellend algemeen bestuur. Het bestuur wordt ondersteund door een klein ambtelijk werkapparaat dat wordt betaald vanuit de contributie die de leden opbrengen. Dit apparaat werkt samen met een netwerk van deskundige ambtenaren uit diverse regio's in de provincie.
Financiën	

x € 1.000	1-1-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	Niet bekend	Niet bekend
Gerealiseerd resultaat 2022: Niet bekend		

Bijdrage/Belang	De deelnemende gemeenten betalen jaarlijks € 0,35 contributie per inwoner. De gemeentelijke bijdrage over 2023 en volgende jaren bedraagt € 8.400.
Risico	Financieel risico is beperkt tot de jaarlijkse bijdrage van € 8.400

Naam	**Vereniging van gemeentelijke aandeelhouders in Limburg (VEGAL)**
Gevestigd in	Echt
Openbaar belang	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de Limburgse gemeenten die voortvloeien uit het aandeelhouderschap in Enexis Holding N.V. en de uit Essent voortkomende vennootschappen. De VEGAL heeft een faciliterende en verbindende rol bij de informatieverstrekking van en naar Enexis Holding N.V.
Participanten	Alle Limburgse gemeenten
Bestuursstructuur	De vereniging heeft een driehoofdig dagelijks bestuur. Het bestuur wordt ondersteund door een klein ambtelijk werkapparaat dat wordt betaald vanuit de contributie die de leden opbrengen.
Financiën	

x € 1.000	1-1-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	€ 12.765	
Vreemd vermogen	Nvt	
Gerealiseerd resultaat 2022: €		

Bijdrage/Belang	De deelnemende gemeenten betalen tot en met 2022 jaarlijks € 250 contributie. Vanaf 2023 wordt de contributie verhoogd naar € 400 per jaar.
Risico	Financieel risico is beperkt tot de jaarlijkse contriibutie.

D. OVERIGE VERBONDEN PARTIJEN

Naam:	**Samenwerking Midden-Limburg (SML)**
Gevestigd in:	N.v.t.
Openbaar belang:	Sinds 1 januari 2015 functioneert het netwerk Samenwerking Midden-Limburg (SML). Binnen deze structuur werken de 7 Midden-Limburgse gemeenten samen op de werkvelden Economie en Energie, Wonen en Zorg, Recreatie en Toerisme, Landbouw en Natuur, Infra en Mobiliteit en Euregionale aangelegenheden. De ambities voor de regionale samenwerking worden beschreven in een Agenda van Midden-Limburg die tevens actieplannen per werkveld bevat. In 2019 is een evaluatierapport verschenen over het functioneren van SML. Daarin wordt geconstateerd dat de samenwerking niet naar tevredenheid van de deelnemers verloopt en te weinig resultaten oplevert. In het najaar van 2020 volgt besluitvorming over de wijze waarop verbeteringen in de samenwerking worden doorgevoerd.
Participanten:	Zeven gemeenten Midden-Limburg (Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Roerdalen, Roermond, Nederweert, Weert). Aantal inwoners: ca. 235.000.
Bestuursstructuur:	Netwerkberaad SML (i.c. burgemeesters van de deelnemende gemeenten) en bestuurlijke overleggen per SML-werkveld (portefeuillehouders van deelnemende gemeenten).
Financiën:	Er is geen sprake van een aparte organisatie of rechtsvorm. De samenwerking is gebaseerd op een bestuursovereenkomst. De financiën worden beheerd door de gemeente Roermond. Vertrekpunt voor de inrichting van de SML-structuur is dat de Midden-Limburgse gemeenten€ 0,60 per inwoner ter beschikking stellen voor de proces- en organisatie-kosten (m.n. SML-bureau van 1,2 fte). Begin 2022 hebben de 7 colleges van burgemeester en wethouders de gezamenlijk met een aantal partnerorganisaties opgestelde Investeringsagenda Midden-Limburg vastgesteld als de dynamische koers voor de samenwerking in de regio. Na de zomer van 2022 zijn we in de regio -met onze gezamenlijke investeringsagenda als vertrekpunt- aan de slag gegaan met de Midden-Limburgse propositie in het kader van de Regio Deal.
Bijdrage/Belang:	Jaarlijkse gemeentelijke bijdrage € 14.400 (proces- en organisatiekosten). Bijdrage regiodeal € 24.000.
Risico:	Financieel risico is beperkt tot de jaarlijkse bijdrage aan proces- en organisatiekosten.

Naam:	**Keyport 2020**
Gevestigd in:	N.v.t.
Openbaar belang:	Binnen deze structuur werken 6 Midden-Limburgse gemeenten en de Brabantse gemeente Cranendonck samen met ondernemers en onderwijs-partijen. Deze triple helix samenwerking is gefocust op 2 van de 6 regionale opgaven in het regionaal economisch profiel van Midden-Limburg: "optimalisatie arbeidsmarkt" en "innovatie en ondernemerschap". In het Routeplan 2021-2024 van Keyport Next Level staat beschreven welke activiteiten de Keyport-organisatie ontplooit (en verder wil gaan ontplooien) om invulling te geven aan de bovengenoemde opgaven. Het routeplan 2021-2024 en bijbehorende meerjarenbegroting is behandeld in de raad van oktober 2022.
Participanten:	6 Midden-Limburg (Leudal, Maasgouw, Roerdalen, Roermond, Nederweert, Weert) en de Brabantse gemeente Cranendonck. Regionale ondernemers en onderwijspartijen. Aantal inwoners: 225.000
Bestuursstructuur:	Algemeen Bestuur, bestaande uit vertegenwoordigers van (1) deelnemende gemeenten, (2) het regionale onderwijs en (3) het regionale ondernemersveld. Een delegatie van het AB vormt het DB.
Financiën:	De bijdrage 2022 is gebaseerd op de meerjarenbegroting Keyport 2016-2020 en bedraagt € 2,47 per inwoner. Voor de jaren 2021-2024 heeft Keyport een meerjarenbegroting opgesteld gekoppeld aan de uitvoering van het Routeplan 2021-2024 Keyport Next Level. De begroting bestaat uit proceskosten (o.a. organisatie, communicatie) en uitvoeringskosten (projecten). De totale proceskosten worden gedekt door de bijdrage van de deelnemende gemeenten. Keyport-projecten worden mogelijk gemaakt door bijdragen van onderwijs, ondernemers en overheid.
Bijdrage/Belang:	€ 60.000 voor de jaren 2023, 2024 en 2025 (€ 2,47 per inwoner). O.b.v. een evaluatie wordt de bijdrage voor daaropvolgende jaren bepaald.
Risico:	Financieel risico is beperkt tot de jaarlijkse bijdrage.

Naam:	**Euregio Rijn-Maas-Noord**
Gevestigd in:	Mönchengladbach
Openbaar belang:	De Euregio Rijn-Maas-Noord zet zich sinds 1978 in voor de Europese integratie voor ongeveer 2 miljoen burgers in dit gebied. Ze wil het wederzijds begrip van de Nederlandse en Duitse inwoners van de Euregio versterken, de contacten verdiepen en samenwerking stimuleren. De Europese Unie, de deelstaat Nordrhein-Westfalen en de Nederlandse regering ondersteunen dit plan. Dit doen zij door verschillende subsidieregelingen. Euregio Rijn-Maas-Noord coördineert de toekenning van Interreg-middelen in de betreffende grensregio en beschikt daardoor over middelen voor de subsidiëring van Duits-Nederlandse projecten. In de Euregiovisie 2014-2020+ 'Euregio maakt het verschil' zijn 5 speerpunten benoemd die grotendeels overeen komen met die van Keyport, SML en onze gemeente. Vanuit de kracht en behoeften van Maasgouw de samenwerking aangaan met partners binnen en buiten de gemeentegrenzen, is een belangrijke sleutel tot een sterker Maasgouw. Het grensoverschrijdende aspect van deze ontwikkelstrategie is een kansrijke en uitdagende opgave.
Participanten:	Nederlandse participanten: Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Landgraaf, Horst aan de Maas, Leudal, Nederweert, Maasgouw, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Sittard-Geleen, Venlo, Venray, Weert en MKB Limburg. Duitse participanten: Landeshauptstadt Düsseldorf, Mönchengladbach, Krefeld, het zuidelijk deel van de Kreis Kleve, de gemeenten Brüggen, Niederkrüchten, Straelen, Geldern, Nettetal, Schwalmtal, Wassenberg, Selfkant en Wegberg, de Kreis Viersen, de Rhein-Kreis Neuss, Kreis Heinsberg, de Industrie- und Handelskammer Mittlerer Niederrhein en de Niederrheinische Industrie- und Handelskammer in Duisburg.
Bestuursstructuur:	De Euregio Rijn-Maas-Noord is een publiekrechtelijk openbaar lichaam naar Duits recht met bestuur en ledenvergadering.
Financiën:	Geen jaarcijfers beschikbaar
Bijdrage/Belang:	€ 8.249 voor het jaar 2022.
Risico:	Financieel risico is beperkt tot de jaarlijkse bijdrage .

5.7 Grondbeleid

In deze paragraaf worden de volgende aspecten van het grondbeleid nader beschouwd:
1. Visie op grondbeleid
2. Plancapaciteit
3. Stikstofbeleid
4. Bouwgronden in exploitatie
5. Strategische gronden
6. Gebiedsontwikkelingen
7. Reservepositie.

1. Visie grondbeleid

a. Nota grondbeleid

De Nota grondbeleid voor de periode 2016-2020 is op 13 oktober 2016 door de raad vastgesteld. Vanwege de invoering van de Omgevingswet is gewacht met actualisatie van de Nota grondbeleid. Het afgelopen jaar is een eerste voorzet gemaakt voor de nieuwe nota, gebaseerd op de Omgevingswet. Begin van dit jaar werd echter duidelijk dat de invoering van de Omgevingswet wederom wordt uitgesteld. De nieuwe beoogde datum voor invoering van de Omgevingswet is 1 januari 2024. Vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet zal de nieuwe Nota Grondbeleid ter besluitvorming worden voorgelegd aan de raad.

Doelstellingen Nota Grondbeleid 2016-2020

De doelstellingen van de Nota Grondbeleid zijn:
- Het bevorderen van maatschappelijk gewenst ruimtegebruik.
- Het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten over gebruikers, exploitanten, eigenaren en de gemeente Maasgouw.
- Het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik binnen de gemeente, de zeggenschap voor de burger en de marktwerking op de grondmarkt.
- Inzicht geven van de gevolgen van (wijzigingen) in relevante wet- en regelgeving voor het grondbeleid.

Uitgangspunten van de Nota Grondbeleid 2016-2020

In de nota zijn de uitgangspunten voor het beleid, de procedures, de uitvoering en de beheersing van de grondexploitatie opgenomen. De (voor de jaarrekening) relevante uitgangspunten zijn:
- Faciliterende rol
  De gemeente heeft gekozen voor een overwegend faciliterend grondbeleid. De mogelijkheid bestaat om situationeel een actief grondbeleid te voeren, mits het financiële risico aanvaardbaar is.
  In geval van publiek-private samenwerking zal per plan worden beoordeeld welke vorm van samenwerking wordt aangegaan. Bij deze beoordeling spelen de volgende aspecten een belangrijke rol:
  - de grondpositie die de gemeente heeft;
  - de risico's die de gemeente mogelijk loopt;
  - complexiteit van het plan.
- Geen relatie meer tussen grondexploitatie en ontwikkeling maatschappelijke voorzieningen.
  Uit oogpunt van een solide financieel beleid wordt geen directe relatie meer gelegd tussen de opbrengsten die voortvloeien uit de bouwgrondexploitatie en het realiseren van maatschappelijke voorzieningen.
- Voldoende invloed op gewenste ruimtelijke ontwikkelingen
  In de nota grondbeleid komen alle facetten van de grondexploitatie aan de orde. Door deze nota heeft de gemeente voldoende invloed op de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen.

Financiële Kaders en beheersingsmaatregelen
Afhankelijk van de situatie dan wel eigen of geen grondposities, middelen, risico's, gewenste lokale ontwikkelingen kan de gemeente per complex inspelen op de gewenste positie. De in de nota grondbeleid opgenomen uitgangspunten zijn daarbij de basis. Hierna volgen de kaders en beheersmaatregelen van planning & control en risicomanagement.

Planning & Control grondexploitatie
Grondnota is uitgangspunt
De voornoemde visie en beleidsvoornemens zijn de uitgangspunten voor de beheersing van de grondexploitatie.

Grondexploitatieopzet vastgesteld door de gemeenteraad bij ontwikkeling eigen plannen
De eigen gemeentelijke plannen doorlopen een aantal fasen. Nadat een plan de initiatieffase en vervolgens de definitiefase doorlopen heeft, wordt de exploitatieopzet voorgelegd aan de raad ter vaststelling. De vastgestelde exploitatieopzet is het kader voor de uitvoering en realisatie van het bestemmingsplan. Voor inzicht in de plannen worden extracomptabel exploitatieoverzichten per plan bijgehouden. De verwachte resultaten zijn hierin zichtbaar. Deze exploitatieoverzichten en de exploitatieopzetten worden elk jaar geactualiseerd bij het opstellen van de jaarrekening en de begroting. De jaarrekening geeft op basis van dit overzicht een totaaloverzicht van de boekwaardes, de verwachte resultaten en risico's. De begroting geeft de verwachting weer.

Programmabegroting
In de programmabegroting worden de visie, beleidsvoornemens en de plannen voor het komende jaar toegelicht.

Tussentijdse rapportage/verantwoording/bijsturing door Proraps
In de Proraps worden eventuele voorgedane afwijkingen gemeld.

Actualisatie grondexploitaties
De realisatie en de geactualiseerde exploitatieoverzichten samen geven inzicht in de looptijden, de verwachte resultaten, de risicoanalyse, de te vormen buffers van de onderhanden zijnde complexen.

De grondexploitaties worden 2x per jaar geactualiseerd. Actualisatie vindt plaats bij de begroting en de jaarrekening. De uitkomsten van deze actualisatie worden op basis van de nominale waarde verwerkt in de begroting en de jaarrekening.

Jaarrekening: risicoanalyse versus weerstandsvermogen
De realisatie en de geactualiseerde exploitatieoverzichten tezamen geven inzicht in de looptijden, de verwachte resultaten, de risicoanalyse, de te vormen buffers van de onderhanden zijnde complexen. Voorzieningen worden getroffen als dat nodig is. De omvang van de reserve Ontwikkelingsbedrijf wordt afgezet tegen de risico's en te vormen buffers om te kunnen beoordelen of de aanwezige weerstandsbuffer voldoende van omvang is om niet voorziene tegenvallers op te vangen.

Risicomanagement
In februari 2021 is de Beleidsnota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2021-2024 vastgesteld. De grondexploitaties zijn onderdeel van het risicomanagement, zowel de eigen grondexploitaties als de exploitatieovereenkomsten.

Risicomanagement is het proces van identificeren en beheersen van risico's. De risico's bij grondexploitaties kunnen over het algemeen groot van omvang en onzekerheden zijn, onder meer door:
- de omvangrijke (voor-)investeringen;
- de (lange) looptijd van projecten;
- de afhankelijkheid van marktomstandigheden en de algemene economische situatie.

Faciliterend grondbeleid en financiële risico's
Bij faciliterend grondbeleid wordt de ontwikkeling aan de markt overgelaten, maar door samenwerkingsovereenkomsten met marktpartijen probeert de gemeente sturing te geven. Is er sprake van samenwerkingsovereenkomsten, dan liggen de (financiële) risico's in de meeste gevallen bij de marktpartijen. Het risico dat de gemeente wel loopt is dat geplande woningbouwprogramma's, geplande maatschappelijke voorzieningen en eigen projecten stagneren. Dit kan in het geval van tegenvallende economische ontwikkelingen nadelige financiële consequenties hebben voor de gemeente. Daarnaast kan een projectontwikkelaar failliet gaan waarna afwikkeling en nieuwe partijen gezocht dienen te worden waardoor de ontwikkeling stagneert.

In het kader van actief risicomanagement worden gelijktijdig met het actualiseren van de grondexploitatieberekeningen (2x per jaar) de risico's geïnventariseerd, geclassificeerd en gekwantificeerd. Waar nodig worden beheersingsmaatregelen getroffen en wordt nagegaan in hoeverre de beschikbare weerstandscapaciteit (= de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) voldoende is om de resterende risico's af te dekken.

Als laatste onderdeel van het risicomanagement wordt de omvang van de reserve Ontwikkelingsbedrijf afgezet tegen de risico's en te vormen buffers om te kunnen beoordelen of de aanwezige weerstandsbuffer voldoende van omvang is om niet voorziene tegenvallers op te vangen.

Weerstandsvermogen Ontwikkelingsbedrijf
In principe vormt de *Reserve Ontwikkelingsbedrijf* het weerstandsvermogen voor algemene financiële risico's en onverwachte tegenvallers binnen de grondexploitaties.

Reserve Ontwikkelingsbedrijf
De reserve vormt het weerstandsvermogen voor financiële risico's die voortvloeien uit de grondexploitaties en ruimtelijk-fysieke projecten. Onverwachte tegenvallers die niet opgevangen kunnen worden uit deze reserve komen ten laste van de Algemene Reserve.

De reserve wordt gevoed door voordelen op bouwgrondexploitaties en verkoop van onroerend goed.

b. Wet- en regelgeving

Voorzieningen en verwachte tekorten
Voor tegenvallers die kunnen worden gekwantificeerd dienen in de jaarrekening en bestemmingsplan voorzieningen te worden gevormd.

Voorzieningen worden onder meer gevormd wegens:
a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.

Voorzieningen ingericht ter bestrijding van de (verwachte) tekorten in grondexploitaties worden gepresenteerd als een waarde correctie op de post bouwgrond in exploitatie.

Rentetoerekening
De rente die op grond van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) mag worden toegerekend is gebaseerd op de vreemd vermogen kosten in relatie tot het eigen vermogen. De gemiddelde gewogen rente is berekend op 0,67% voor het jaar 2022.

Vennootschapsbelasting (Vpb)-plicht
De EU heeft de Nederlandse overheid opgelegd dat gemeenten per 1 januari 2016 Vpb-plichtig zijn voor een aantal taken. Dit betreft taken van de gemeente waarvoor zij een materiële onderneming zijn en er geen objectieve vrijstelling van toepassing is. Met name de gemeentelijke grondexploitaties verdienen in dit kader bijzondere aandacht.

Uit de analyses blijkt dat het cluster grondexploitatie niet voldoet aan de ondernemingstoets en dat derhalve dit cluster niet vpb-plichtig is. De ontwikkelingen binnen het cluster grondexploitatie worden intern gemonitord om zodoende bij een mogelijke toekomstige vpb-plicht tijdig actie te ondernemen.

2. Plancapaciteit
De huidige demografische ontwikkelingen met een veranderende kwalitatieve woningbehoefte vragen om zowel een transformatie binnen het bestaand vastgoed als een beperkte uitbreiding van de bestaande woningvoorraad. Met de in de 10 achterliggende jaren gerealiseerde aanpak van de overtollige plancapaciteit en de bestaande mismatch tussen vraag en aanbod op de lokale woningmarkt, wordt in combinatie met de opgave om in alle Maasgouwse kernen voldoende kwalitatieve nieuwbouwwoningen te realiseren, op een verantwoorde wijze sturing gegeven en regie gevoerd. De huidige planvoorraad zal de komende jaren kritisch bewaakt worden in relatie tot het gewenste niveau, zodat deze voorraad zowel kwantitatief als kwalitatief in overeenstemming is met de in de nieuwe Structuurvisie Wonen Midden-Limburg 2022 tot en met 2025 geformuleerde beleidsuitgangspunten. Daarbij rekening houdend met de aangescherpte regelgeving vanuit het Rijk voor wat betreft de aantallen nieuw te bouwen woningen én -vooral- de segmenten waarbinnen deze bouwopgaven moeten worden gerealiseerd. Dit betekent dat 67% van de nieuw te bouwen woningen in de betaalbare prijsklassen moeten worden gerealiseerd. Dit houdt in: een sociale huur (midden-huur) tot € 1.000/maand of koop tot € 355.000. Daarnaast moet de totale woningvoorraad voor 30% uit sociale huurwoningen bestaan.

3. Stikstofbeleid
Op 2 november 2022 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geoordeeld dat de ‘Bouwvrijstelling Stikstof’ niet voldoet aan het Europese natuurbeschermingsrecht. Daarom mag deze bouwvrijstelling niet gebruikt worden bij bouwprojecten. Met de bouwvrijstelling had het kabinet aangegeven dat de stikstofuitstoot, die bij de bouw vrijkomt, tijdelijk is en daarom losgekoppeld moet worden van de gebruiksfase. De Raad van State vindt dit niet juist, omdat het niet is uit te sluiten dat de natuur hierdoor schade oploopt. Hoewel de bouwvrijstelling daarmee van tafel is, betekent dat niet dat er nu een algehele bouwstop geldt. Net als in de situatie vóórdat de bouwvrijstelling werd ingevoerd, moet per project onderzoek worden gedaan naar de mogelijke gevolgen van de uitstoot van stikstof (dus zowel in de bouw- alsook de gebruiksfase). Dit betekent voor projecten, die nog een planologische procedure moeten doorlopen, een verzwaring in het aantonen van de uitvoerbaarheid voor wat betreft het aspect stikstofuitstoot. Mogelijke oplossingen zijn daarbij het maken van een ‘Passende Beoordeling’ en ‘Ecologische Onderbouwing’ (met mogelijk aanvullende maatregelen) of de bouw van een project spreiden over een langere realisatieperiode. Het project ‘Linne Zuidoost’ is een voorbeeld van een project, waarin ontwikkelaar en gemeente momenteel werken aan een oplossing inzake het aantonen van de uitvoerbaarheid voor wat betreft het stikstofaspect.

4. Bouwgronden in exploitatie
De volgende bouwgronden (bestemmingsplannen) heeft de gemeente in exploitatie:

- Bosserhofsveld Maasbracht
- Linne Zuidoost (gemengd project)
- Schoollocatie Ohé en Laak
- Nautische Boulevard Wessem

Op de volgende pagina’s worden de grondexploitaties individueel toegelicht.

Bosserhofsveld Maasbracht
Voor het plan Bosserhofsveld in Maasbracht is in februari 2014 een exploitatieopzet door de raad vastgesteld. Deze opzet gaat uit van 26 woningen te bouwen door ontwikkelcombinatie Janssen de Jong / Jongen Meulen en 22 kavels voor particuliere bouw die de gemeente zelf uitgeeft. De projectwoningen zijn inmiddels geheel gereed en bewoond; in 2020 is dat gedeelte van het plangebied ook woonrijp gemaakt en daarmee dus geheel afgerond.

De kavels voor particuliere bouw zijn, op één kavel na, allen verkocht en overgedragen. De laatste resterende kavel is momenteel onder optie. Er is nog klein bedrag geraamd voor de kosten van civiel en groen in 2023. Zodra de laatste kavel is verkocht zal het project administratief worden afgesloten.

Het verwachte positief resultaat bedraagt € 1.001.600. In eerdere jaarrekeningen is tussentijds een winst van € 928.600 verantwoord. In de jaarrekening 2022 wordt tussentijds een winst verantwoord van € 13.300. Bij de bestemming van het rekeningsaldo zal worden voorgesteld dit bedrag toe te voegen aan de reserve Ontwikkelingsbedrijf. Voor deze bouwgrondexploitatie blijft derhalve nog € 59.700 geraamd als resterend positief resultaat.

Linne Zuidoost
Op 28 oktober 2010 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan ‘Linne Zuidoost’ vastgesteld. Het bestemmingsplan ‘Linne Zuidoost’ ziet op de realisatie van 238 woningen en een sportveldencomplex in Linne. Gelijktijdig met de vaststelling van dit bestemmingsplan heeft de gemeenteraad ook het exploitatieplan ‘Linne Zuidoost’ vastgesteld. Het exploitatieplan ‘Linne Zuidoost’ kent de functie van publiekrechtelijk kostenverhaal en bevat publiekrechtelijke regels over onderdelen van de wijze van uitvoering van de locatie (bijvoorbeeld fasering).

Op 18 december 2014 heeft de gemeenteraad van Maasgouw het bestemmingsplan ‘Linne’ vastgesteld. In dit bestemmingsplan zijn de alsdan inmiddels gerealiseerde 14 woningen, sportvoorziening en gedeelte van de openbare ruimte opgenomen. Voor een gedeelte van de deels gerealiseerde openbare ruimte van Linne Zuidoost blijft het bestemmingsplan ‘Linne Zuidoost’ van toepassing, zoals dit op 28 oktober 2010 is vastgesteld.

De gemeenteraad heeft op 18 februari 2016 de 1e herziening van het exploitatieplan ‘Linne Zuidoost’ vastgesteld (inclusief de bijbehorende interne grondexploitatie). Het exploitatieplan ‘Linne Zuidoost’ heeft, naast de functie van kostenverhaal bij particuliere exploitatie, ook tot doel regels te stellen bij de uitvoering van het bestemmingsplan. Die regels zien onder meer op fasering, het aanbrengen van koppelingen tussen de uitvoering van werken en werkzaamheden inzake de inrichting van de openbare ruimte en de verlening van omgevingsvergunningen voor het bouwen, eisen ten aanzien van de inrichting van de openbare ruimte alsmede regels over de wijze van uitvoering van de inrichting van de openbare ruimte en ruimtegebruik. Met de 1e herziening is de omvang van het exploitatieplangebied niet gewijzigd, zodat het vanaf dat moment verbonden is aan deels het bestemmingsplan ‘Linne Zuidoost’ en deels het bestemmingsplan ‘Linne’.

Inmiddels heeft de marktpartij Linnerpark B.V. vrijwel alle gronden verworven en is doende met de realisatie van de locatie. Naast de wettelijke verplichting tot jaarlijkse herziening van een exploitatie, leidt het feitelijke ontwikkelinitiatief van Linnerpark B.V. tot de noodzaak de exploitatie-opzet van het exploitatieplan te actualiseren. Concreet betekent dit dat de bestaande grondexploitatie herzien wordt teneinde daarmee een adequaat kostenverhaal mogelijk te maken. De hiervoor benodigde 2e herziening van het exploitatieplan (inclusief de bijbehorende interne grondexploitatie) is vastgesteld in de raadsvergadering van 15 december 2020. Momenteel wordt de 3e herziening van het exploitatieplan voorbereid. Tevens is een herziening van het bestemmingsplan ‘Linne Zuidoost’ in voorbereiding, waarin onder meer bij beide appartementenblokken één bouwlaag in mindering gebracht wordt (met behoud van het aantal appartementen).

Op grond van de gewijzigde verslaggevingsvoorschriften (BBV) is het project Linne Zuidoost in 2019 administratief gesplitst. Voor het deel waarbij de gemeente een actief grondbeleid voert, worden de

betreffende kosten en opbrengsten in de balans verantwoord als onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie. De in het kader van faciliterend grondbeleid te verhalen kosten en te ontvangen exploitatiebijdragen worden separaat op de balans verantwoord.

Uit de gemeentelijke grondexploitatie blijkt dat het plan naar verwachting wordt afgesloten met een positief resultaat van € 312.600. Op grond van de verslaggevingsvoorschriften is in 2022 een tussentijdse winstneming van € 24.200 aan de orde. Het voorstel is om dit tussentijdse resultaat toe te voegen aan de reserve ontwikkelingsbedrijf. Tot en met 2022 is tussentijds een winst van € 77.500 verantwoord.

Schoollocatie Ohé en Laak
Bij raadsbesluit d.d. 21 mei 2014 is het plan vastgesteld. Het plan voorziet in woningbouw op de vrijgekomen basisschoollocatie in Ohé en Laak.

In september 2019 heeft het college besloten om de gronden te verkopen aan een projectontwikkelaar. Deze heeft in 2022 de geplande 6 woningen op de locatie gerealiseerd. Van deze woningen blijven er 2 beschikbaar als huurwoning in de particuliere huursector.

De gronden zijn in november 2021 overgedragen aan de projectontwikkelaar. De verkoopopbrengst van ad € 115.700 is in 2021 rechtstreeks ten gunste gebracht van de reserve Ontwikkelingsbedrijf. In 2022 zijn de laatste civieltechnische werkzaamheden binnen het plan uitgevoerd. Het plan wordt in de voorliggende jaarrekening administratief afgesloten. De eerder gevormde voorziening voor het verwachte tekort binnen het plan kan daarmee worden opgeheven. Het project wordt afgesloten met een verlies voor 2022 van € 100.300. Omdat de verkoopopbrengst van de gronden in 2021 is toegevoegd aan de reserve Ontwikkelingsbedrijf, wordt voorgesteld om het tekort af te dekken middels een onttrekking aan voornoemde reserve.

Nautische Boulevard Wessem
Op 6 juni 2019 heeft de raad ingestemd met de exploitatieopzet Nautische Boulevard. De Nautische Boulevard is de doorontwikkeling van de Prins Mauritshaven in Wessem. Momenteel zijn op de Nautische Boulevard zowel nautische als niet-nautische bedrijven gevestigd. Het doel is om de Nautische Boulevard zoveel mogelijk te laten ‘verkleuren’ naar nautisch zodat de Nautische Boulevard een ‘one-stop shop’ wordt voor de recreatievaart.

De gebiedsontwikkeling is in samenwerking met OML uitgewerkt in een businesscase en een grondexploitatie. De businesscase kent een onrendabele top van € 1,1 miljoen. Deze onrendabele top wordt voor 50% gesubsidieerd door de Provincie Limburg, onder de voorwaarde dat het plangebied nautisch verkleurd. Het resterende deel van de onrendabele top komt voor rekening van de gemeente Maasgouw en wordt gedekt door inzet van de reserve ‘Kansenkaart Herstructurering’.

In juli 2018 heeft de gemeente Maasgouw de locatie Maasdijk 3 op het voorterrein verworven met als doel om deze nautisch te laten verkleuren. Voor dit pand is vervolgens een huurovereenkomst inclusief koopoptie afgesloten met een ondernemer die uitstekend past binnen de ‘one-stop shop’ ontwikkeling op de Nautische Boulevard. In december 2022 heeft de betreffende ondernemer gebruik gemaakt van de koopoptie. De verkoop van Maasdijk 3 heeft een positief effect voor de grondexploitatie. In de oorspronkelijke businesscase was namelijk opgenomen dat het pand gesloopt zou worden. Nu het pand behouden blijft zijn er geen sloop- en saneringskosten meer aan de orde en door het behoud van de opstallen zijn er meer opbrengsten gerealiseerd dan was voorzien in geval van uitgifte van bouwrijpe grond.

In december 2020 heeft de gemeente een koopovereenkomst afgesloten voor de gedeeltelijke verwerving van Maasdijk 2. Het overige deel van Maasdijk 2 was al in bezit van de gemeente en werd verhuurd aan een tweetal ondernemingen die actief zijn in de zand- en grindwinning. Omdat deze activiteiten op de locatie niet passen binnen het concept van de Nautische Boulevard is met de ondernemers afgesproken dat deze bedrijfsactiviteiten uiterlijk 1 januari 2024 worden beëindigd. De locatie dient uiterlijk 1 januari 2024 vrij van opstallen, geheel ontruimd, vrij van huur, pacht of andere gebruikersrechten opgeleverd te worden.

In augustus 2022 heeft de gemeente het eigendom verkregen van Maasdijk 2A met daarbij behorende opstallen (wasstraat), waarbij gelijktijdig een kadekavel gelegen aan de Maasdijk 2 is verkocht. De voornoemde transacties is gebaseerd op een eerder aangegane ruilovereenkomst.

In februari 2023 is de grondexploitatie Nautische Boulevard herzien. De financiële gevolgen van de verkoop van Maasdijk 3, de gedeeltelijke verwerving van Maasdijk 2, de verwerving van Maasdijk 2A en de verkoop van de kadekavel Maasdijk 2 zijn verwerkt in de grondexploitatie.

Volgens de herziene grondexploitatie bedraagt het verwachte tekort € 510.000 (in de jaarrekening 2021 werd nog een tekort van € 625.000 verwacht). Gelet op de vele onzekerheden die inherent zijn aan een langlopend project, dienen de eerdere toegekende middelen ter afdekking van de onrendabele top van € 1,1 miljoen (op grond van de businesscase) volledig beschikbaar te blijven. Daarnaast is met de provincie Limburg eerder gesproken om een aantal infrastructurele ontwikkelingen, welke een directe relatie hebben met de Nautische Boulevard en die nu nog niet zijn opgenomen in de businesscase, onderdeel te laten uitmaken van het project/de subsidiabele kosten. In de eerstvolgende voortgangsrapportage van het project ten behoeve van de provincie zullen de koppelkansen nogmaals onder de aandacht van de provincie worden gebracht.

Totaaloverzicht grondexploitatie
In de hierna volgende overzichten zijn de plannen met financiële gegevens en de verwachte resultaten opgenomen met de daarbij behorende looptijd van het plan.

Totaaloverzicht boekwaarde gronden 2022								
		Boekwaarde 1-1-2022		Lasten		Baten		Boekwaarde 31-12-2022
Bouwgronden in exploitatie								
Bosserhofsveld	€	61.328	€	62.643	€	-	€	123.971
Schoollocatie Ohé en Laak	€	-	€	62.839	€	62.839	€	-
Linne Zuidoost	€	-372.172	€	70.067	€	-	€	-302.105
Nautische Boulevard	€	855.525	€	266.905	€	716.016	€	406.414
Nautische Boulevard - voorziening	€	-312.500			€	57.500	€	-255.000
Totaal	**€**	**232.181**	**€**	**462.454**	**€**	**836.355**	**€**	**-26.720**

	Looptijd		Totaal verwacht resultaat		Tussentijdse winstneming t/m 2022		Nog te realiseren winst
Bosserhofsveld	2023	€	1.001.601	€	941.875	€	59.726
Linne Zuidoost	2026	€	312.600	€	77.500	€	235.100
Nautische Boulevard	2027	€	-510.000	€	-	€	-
Totaal		**€**	**804.201**	**€**	**1.019.375**	**€**	**294.826**

5. Strategische gronden

De volgende strategische gronden zijn in bezit:

- Rector Driessenstraat Heel
- Catualiumplein Heel
- De Sleije Heel
- Heuvelstraat Maasbracht
- Majoor Huthstraat Linne

Door een wijziging van de verslaggevingsvoorschriften zijn de strategische gronden vanaf 2016 verantwoord onder de materiële vaste activa.
De strategische gronden worden onderstaand kort toegelicht.

Rector Driessenstraat Heel
Rector Driesenstraat Heel is in de jaarrekening 2013 afgewaardeerd tot nihil omdat er geen vooruitzichten waren op de verkoop van gronden. Bij raadsbesluit van 18 januari 2018 zijn deze gronden in het kader van de aanpak planvoorraad komen te vervallen. De nieuwe bestemming is openbaar groen.

Catualiumplein Heel
De gronden zijn in het verleden eveneens afgewaardeerd tot nihil vanwege het ontbreken van ontwikkelpotentieel. Bij raadsbesluit van 18 januari 2018 zijn deze gronden in het kader van de aanpak planvoorraad komen te vervallen. De nieuwe bestemming is openbaar groen.

De Sleije Heel
Het complex De Sleije in Heel is in de jaarrekening 2013 tot nihil afgeraamd. Bij raadsbesluit van 18 januari 2018 zijn deze gronden in het kader van de aanpak planvoorraad komen te vervallen. De nieuwe bestemming is openbaar groen.

Heuvelstraat Maasbracht
Op basis van de opdracht van de raad tot afbouw van het contigent is de boekwaarde van de Heuvelstraat in 2015 afgewaardeerd tot agrarische grondwaarde van € 4,50 per m^2.
Mede omdat bouwclaims ontbreken is besloten tot genoemde afwaardering.

Majoor Huthstraat Linne
Bij raadsbesluit van 18 januari 2018 zijn deze gronden in het kader van de aanpak planvoorraad komen te vervallen. De nieuwe bestemming is openbaar groen.

6. Gebiedsontwikkelingen

De gemeente heeft een faciliterende rol bij de volgende gebiedsontwikkelingen:

- Linne Zuidoost (gemengd project)
- Op de Konie
- Krijtenberg
- Sleydal Heel

Linne Zuidoost
Het project Linne Zuidoost is een zogenaamd gemengd project. Dit wil zeggen dat de gemeente zowel een actief als een faciliterend grondbeleid voert. Het merendeel van de gronden is in het bezit van projectontwikkelaars. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het onderdeel “Bouwgronden in exploitatie”.

Op de Konie
Voor het project Op de Konie heeft de gemeenteraad op 29 januari 2019 een bestemmingsplan, exploitatieplan en interne grondexploitatie vastgesteld. Binnen het plangebied is hiermee de bouw van maximaal 29 woningen mogelijk gemaakt. De gemeente betaalt het bouw- en woonrijp maken van het plan. De kosten hiervoor worden op de eigenaren verhaald via een te betalen exploitatiebijdrage.

In februari 2020 heeft de gemeente met drie andere partijen gronden geruild (met gesloten beurzen). Deze grondruil was noodzakelijk om het nieuwe stedenbouwkundig plan voor het plangebied te kunnen realiseren. Met de grondruil heeft de gemeente de ondergrond voor de openbare ruimte in eigendom gekregen en zijn de bouwkavels op naam van de ontwikkelpartijen gezet.

In 2020 heeft de gemeente haar voorbereidende werkzaamheden in het gebied voorlopig afgerond: de riolering en bouwwegen zijn aangelegd en de nieuwe speeltuin is ingericht en gebruiksklaar opgeleverd. De kosten voor de speeltuin zijn in de jaarrekening 2021 geactiveerd onder de materiële vaste activa en maken derhalve geen onderdeel meer uit van de grondexploitatie. Door de overheveling sluit de herziene grondexploitatie met een verwacht resultaat van rond de nullijn.

In 2021 is de bouw van de eerste woningen gestart. De bouw van de projectwoningen is in 2022 gestart en wordt in 2023 afgerond. In het voorjaar van 2023 wordt ook een groot gedeelte van de definitieve infrastructuur al aangelegd om de overlast voor degenen die er al wonen zo veel mogelijk te beperken.

Krijtenberg
De gemeente ontvangt van elke verkochte m^2 grond door de projectontwikkelaar een bijdrage van € 7. Ontvangsten worden aan de reserve Bovenwijkse Voorzieningen toegevoegd. In 2022 is een bedrag van € 15.127 ontvangen. De ontwikkeling van het plangebied loopt gestaag door: in 2021 zijn er 5 projectwoningen opgeleverd en is het deel van de infrastructuur dat al gereed is door de projectontwikkelaar overgedragen aan de gemeente. Afronding van het totale project wordt verwacht rond 2024.

Sleydal Heel
De restvordering op *Sleydal BV* (voormalige gemeente Heel) bedroeg € 6.010 per 1 januari 2022. Volgens contract wordt bij verkoop van bouwkavels in het plan Sleydal dit bedrag in de komende jaren ontvangen. In 2022 is een bedrag van € 3.967 ontvangen.

7. Reservepositie

Reserve Nautische Boulevard
De raad heeft in juni 2019 besloten om een bedrag van € 550.000 uit de reserve 'Kansenkaart herstructurering' in te zetten ter dekking van het gemeentelijk aandeel in de onrendabele top van het project Nautische Boulevard. Vanwege de verslaggevingsvoorschriften is het bedrag van € 550.000 nadien overgeheveld vanuit voornoemde reserve naar de Voorziening grondexploitatie Nautische Boulevard.

Uit de meest recente grondexploitatie blijkt een tekort van € 510.000 voor het onderhavige project. Hierbij wordt opgemerkt dat het een langlopend project is met de nodige risico's. Daarnaast wordt nog gekeken naar koppelkansen in het gebied waarbij de vereiste investeringen mogelijk deel gaan uitmaken van het project Nautische Boulevard. De eerder door de beschikbaar gestelde middelen dienen derhalve volledig beschikbaar te blijven voor het project.

Bij de jaarrekening 2021 is eerder de voorziening voor het verwachte tekort voor het project Nautische Boulevard verminderd van € 550.000 naar € 312.500 (50% van het geraamde tekort). De vrijval uit de voorziening van van € 237.500 is bij de bestemming van het jaarrekeningsaldo 2021 toegevoegd aan de nieuw gevormde bestemmingsreserve Nautische Boulevard.

Op grond van het thans geraamde tekort van € 510.000 kan de voorziening verder worden verminderd tot een bedrag van € 255.000. Dit betekent een vrijval uit de voorziening voor een bedrag van € 57.500. Dit bedrag

dient eveneens beschikbaar te blijven voor het project. Evenals bij de jaarrekening 2021 wordt voorgesteld om de vrijval uit de voorziening van van € 57.500 toe te voegen aan de bestemmingsreserve Nautische Boulevard.

Reserve Ontwikkelingsbedrijf
In navolging van voorgaande jaren worden de resultaten van de diverse grondexploitaties verwerkt in de reserve Ontwikkelingsbedrijf. Zoals opgenomen in de huidige grondnota komen onverwachte tegenvallers ten laste van de Algemene Reserve als die niet opgevangen kunnen worden door de reserve Ontwikkelingsbedrijf.

Uit de laatst uitgevoerde risicoanalyse blijkt dat de Reserve Ontwikkelingsbedrijf een omvang van circa € 1 miljoen moet hebben om de belangrijkste financiële risico's binnen de projecten af te dekken.
De onderkende risico's zien toe op stijgende grondstof- en aannemersprijzen en onvoorziene uitgaven die niet opgevangen kunnen worden binnen de bestaande grondexploitaties. Daarnaast bestaat ook het risico dat bij de grotere woningbouwprojecten, waarbij de gemeente een faciliterende rol inneemt, de geraamde exploitatiebijdragen niet worden gerealiseerd.

Per 31 december 2021 bedroeg de reserve Ontwikkelingsbedrijf € 1.251.000. Bij de resultaatbestemming jaarrekening 2021 is besloten om per saldo een bedrag van € 123.000 te onttrekken aan de reserve.
Daarnaast zijn er nog overige mutaties in 2022 aan de orde, waarbij per saldo een totaalbedrag van € 180.100 wordt onttrokken aan de reserve ontwikkelingsbedrijf. Bij de resultaatbestemming jaarrekening 2022 wordt voorgesteld om per saldo een bedrag van € 52.100 toe te voegen aan de reserve.
Een specificatie van de (voorgestelde) mutaties in de reserve Ontwikkelingsbedrijf is onderstaand weergegeven.

Reserve Ontwikkelingsbedrijf	
Saldo per 31 december 2021	**€ 1.251.000**
Resultaatbestemming 2021:	
- Bij: Tussentijdse winstneming 2021 project Bosserhofsveld	€ 272.600
- Bij: Tussentijdse winstneming 2021 project Linne Zuidoost	€ 53.200
- Bij: Extra vrijval voorziening project Schoollocatie Ohé en Laak 2021	€ 59.900
- Bij: Vrijval voorziening negatief resultaat project Op de Konie 2021	€ 101.300
- Af: Uitgaven realisatie bluswatervoorziening Bredeschool Maasbracht	- € 36.000
- Af: Overheveling surplus naar Algemene Reserve o.b.v. Nota Reserves en Voorzieningen	- € 702.000
- Bij: Incidenteel voordeel grondverkopen 2021 t.b.v. aankoop perceel in Stevensweert	€ 128.000
Overige mutaties 2022:	
- Af: Realisatie tijdelijke woningen	- € 48.700
- Af: Aankoop gronden Stevensweert	- € 64.800
- Af: Storting in reserve dekking kapitaallasten Leerkeven	- € 66.600
Saldo per 31 december 2022	**€ 947.900**
Voorstel saldobestemming jaarrekening 2022:	
- Bij: Tussentijdse winstneming 2022 project Bosserhofsveld	€ 13.300
- Bij: Tussentijdse winstneming 2022 project Linne Zuidoost	€ 24.200
- Af: Administratieve afwikkeling project Schoollocatie Ohé en Laak (*)	- € 100.300
- Bij: Bestemming vanuit jaarrekeningsaldo 2022 voor afdekking risico's (**)	€ 114.900
Actuele stand reserve "na resultaatbestemming door raad"	**€ 1.000.000**

(*) In 2021 zijn de verkoopopbrengsten van de kavels in het plan Schoollocatie Ohé en Laak van € 115.700 rechtstreeks ten gunste gebracht van de reserve Ontwikkelingsbedrijf en derhalve komt nu het saldo van de administratieve afwikkeling van het project ten laste van de reserve Ontwikkelingsbedrijf.

(**) Op basis van een risicoanalyse is eerder becijferd dat de reserve Ontwikkelingsbedrijf een omvang van € 1 miljoen moet hebben voor het afdekken van de geïdentificeerde risico's. Door een bestemming van een bedrag van € 114.900 vanuit het positieve jaarrekeningsaldo 2022 naar de reserve Ontwikkelingsbedrijf wordt de reserve op het vereiste niveau gebracht om de risico's af te dekken.

Voor een nadere toelichting van de mutaties in de reserve Ontwikkelingsbedrijf wordt verwezen naar de toelichting bij de staat van reserves en voorzieningen in de jaarrekening 2022.

Geconcludeerd kan worden dat de financiële positie van de grondexploitatie in relatie tot de risico's als voldoende kan worden aangemerkt.

5.8 Lokale heffingen

De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Zij vormen een belangrijke inkomstenbron van de gemeente Maasgouw.

Algemene ontwikkelingen betreffende lokale heffingen

Vanaf het jaar 2013 voert de BsGW te Roermond de heffing en inning van gemeentelijke belastingen uit namens de gemeente Maasgouw. Nagenoeg alle belastingen 2022 zijn opgelegd, behalve de water- en toeristenbelasting. De extra ledigingen afvalstoffenheffing 2022 zijn in februari 2023 opgelegd aan de inwoners. De betreffende baten zijn verantwoord in de jaarrekening 2022. De water- en toeristenbelastingaanslagen 2022 worden in het 2e kwartaal 2023 door de BsGW verzonden. Voor deze voornoemde water- en toeristenbelasting is een stelpost opgenomen op basis van de prognose. Daarnaast verzorgt de BsGW ook de afhandeling van verzoeken om kwijtschelding en de bezwaar-en beroepszaken.

Het jaarlijkse Belastingoverzicht 2022 van de Provincie Limburg is wederom gebruikt om de tarieven en lastendruk van OZB, rioolheffing, afvalstoffenheffing van de Limburgse gemeenten en de waterschapheffingen te vergelijken. In onderstaande tabel wordt onze gemeente qua tariefstelling en woonlasten vergeleken met andere gemeenten uit onze regio.

	Maasgouw	Leudal	Roerdalen	Echt-Susteren	Weert	Roermond	Neder-weert
OZB eig won in %	0,0945	0,1016	0,1110	0,1208	0,1102	0,1307	0,1208
OZB eig niet-won in %	0,2077	0,1475	0,1841	0,2511	0,2634	0,2204	0,2730
OZB gebr niet-won in %	0,1883	0,1475	0,1447	0,2008	0,1514	0,1873	0,2100
Gem.OZB eigenaren aanslagbedrag	€ 249	€ 283	€ 285	€ 306	€ 300	€ 316	€ 366
Rioolheffing	€ 249	€ 283	€ 214	€ 269	€ 215	€ 188	€ 289
Afvalstoffenheffing	€ 276	€ 233	€ 326	€ 218	€ 295	€ 305	€ 218
Lastendruk huurder	€ 407	€ 233	€ 540	€ 218	€ 510	€ 305	€ 218
Lastendruk eigenaar/gebruiker	€ 774	€ 799	€ 825	€ 793	€ 810	€ 810	€ 873

Bron: Belastingoverzicht 2022 Provincie Limburg

De gemeente Maasgouw steekt qua lastendruk voor woningeigenaren gunstig af ten opzichte van bovenstaande vergelijkingsgemeenten. Ook ten opzichte van alle Limburgse gemeenten heeft de gemeente Maasgouw een gunstige lastendruk voor eigen woningbezitters. De gemiddelde lastendruk voor een woningeigenaar in Maasgouw bedroeg in 2022 € 774 ten opzichte van € 851 gemiddeld in Limburg.

De lastendruk voor een huurder in Maasgouw ligt iets boven het gemiddelde in Limburg. Dit komt door de heffingssystematiek: in Maasgouw wordt het vastrecht rioolheffing in een eigendoms- en een gebruikersdeel opgesplitst.
In Maasgouw bedroeg de lastendruk voor een huurder in 2022 € 407 ten opzichte van gemiddeld € 369 in Limburg.

De gemeentelijke woonlasten huurder stegen in Maasgouw in 2022 ten opzichte van 2021 met € 21, van € 386 naar € 407, een stijging van 5,4%. De eigenaarslasten stegen in 2022 ten opzichte van 2021 met 4,6%, van € 740 naar € 774. Deze stijging wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door het hogere tarief voor de afvalstoffenheffing. Dit is met name het gevolg van hogere kosten voor de afvalinzameling (uitgevoerd door de Reinigingsdienst Maasland).

Kwijtschelding en bezwaar- en beroepschriften

De BsGW handelt namens de gemeente alle verzoeken om kwijtschelding en de bezwaar- en beroepszaken af. Onderstaand overzicht laat het verloop zien van de voorraad kwijtscheldingsverzoeken.

Kwijtscheldingen	2022	2021	2020	2019	2018
Binnengekomen	950	1074	601	590	539
Afgehandeld	946	1071	601	589	539
Nog af te handelen	4	3	0	1	0

Bron: Uitvoeringsrapportage BsGW 1 januari - 31 december 2022

De vermelde aantallen in bovenstaande tabel zijn per 31 december 2022 en zullen gedurende het komende jaar kunnen wijzigen op grond van nieuwe en afgehandelde bezwaar- en verzoekschriften over voorgaande jaren.

Kwijtschelding is mogelijk voor de volgende heffingen: rioolheffing, afvalstoffenheffing (alleen voor de toeslagen – niet voor de extra ledigingen) en hondenbelasting (alleen voor de eerste hond). Voor alle overige heffingen is geen kwijtschelding mogelijk.

In totaal is er over 2022 voor € 80.960 aan kwijtschelding verleend. Begroot voor kwijtschelding is een bedrag van € 115.000.

Afvalstoffenheffing	€	39.889
Hondenbelasting	€	1.842
Rioolheffing gebruiker	€	39.229
Totaal kwijtschelding 2022	€	80.960

Het verloop van de afhandeling van de bezwaarschriften is onderstaand weergegeven.

Bezwaarschriften	2022	2021	2020	2019	2018
Binnengekomen	812	1.236	1.283	807	946
Afgehandeld	806	1.232	1.283	805	943
Nog af te handelen	6	4	0	2	3

Bron: Uitvoeringsrapportage BsGW 1 januari - 31 december 2022

De vermelde aantallen in bovenstaande tabel zijn per 31 december 2022 en zullen gedurende het komende jaar kunnen wijzigen op grond van nieuwe en afgehandelde bezwaar- en verzoekschriften over voorgaande jaren.

Onroerende zaakbelastingen

In 2022 is het OZB-tarief voor een woningeigenaar (gemiddeld huishouden) binnen de gemeente Maasgouw gedaald met 3,67%. Aangezien de gemiddelde WOZ waarde binnen onze gemeente ten opzichte van 2021 is gestegen (7,3%) steeg de gemiddelde aanslag die een eigenaar van een woning dient te betalen met € 8,09. De werkelijke stijging van het te betalen OZB bedrag is daarmee 3,36%. In Limburg bedroeg de stijging van het gemiddeld te betalen OZB bedrag € 11,12 oftewel 3,37% (bron: Belastingoverzicht 2022 Provincie Limburg).

Onderstaand is het volledige tarievenoverzicht voor de OZB opgenomen.

OZB	Tarief 2022	Tarief 2021	Verschil
Woningen eigenaar	0,0945	0,0981	-3,67%
Niet-woningen eigenaar	0,2077	0,1955	6,24%
Niet-woningen gebruiker	0,1883	0,1775	6,08%

Rioolheffing

Het bedrag aan rioolheffing is voor de eigenaar en de gebruiker gestegen in 2022. Het tarief voor de eigenaar en gebruiker voor 2022 bedroeg € 249 en ligt boven het gemiddelde tarief van € 223,63 van de overige Limburgse gemeenten (bron: Belastingoverzicht 2022 provincie Limburg).

Onderstaand zijn de tarieven voor 2022 opgenomen.

Rioolheffing	Tarief 2022	Tarief 2021	Verschil
Eigenaar	€ 117,96	€ 112,79	4%
Gebruiker	€ 131,04	€ 125,32	4%
Eigenaar en gebruiker	€ 249,00	€ 238,11	4%

Het eigenarendeel bedroeg:	€ 117,96
Het gebruikersdeel bedroeg:	
bij een gebruik van 1 m³ tot en met 400 m³	€ 131,04
bij een gebruik boven de 400 t/m 4.800 m³	€ 199,20
bij een gebruik boven de 4.800 t/m 10.000 m³	€ 174,00
bij een gebruik boven de 10.000 t/m 20.000 m³	€ 149,64
bij een gebruik boven de 20.000 m³	€ 124,44

Afvalstoffenheffing

De verwijdering van huishoudelijke afvalstoffen wordt in onze gemeente uitgevoerd door Reinigingsdienst Maasland en eigen medewerkers.

Vanaf 2022 zijn inwoners gaan betalen per keer dat ze de restafvalcontainer aan de straat zetten. Het aanbieden van GFT-afval wordt niet meer apart belast.
Het vastrecht voor de afvalstoffenheffing wordt afhankelijk van de volumes van de restafvalcontainers. Het voornemen is om met 3 verschillende tarieven te gaan werken, te weten een vastrecht voor een 240 liter container, een vastrecht voor een 140 liter container en een vastrecht voor de overige containermaten (40, 60 en 80 liter). Naast het vastrecht is voor iedere lediging van de container een variabel tarief verschuldigd. Dit tarief is afhankelijk van de containermaat. Hierbij geldt dat hoe groter de containermaat, hoe hoger het variabel tarief is.
De tarieven voor de afvalstoffenheffing 2022 zijn in de raadsvergadering van 21 december 2021 ter besluitvorming voorgelegd.
Het uitgangspunt is dat het tarief voor afvalstoffenheffing maximaal kostendekkend is.

De afvalverwijdering van huishoudelijke afvalstoffen wordt in onze gemeente uitgevoerd door de gemeenschappelijke regeling Reinigingsdienst Maasland.
De hoogte van het vastrecht is afhankelijk van:

a. Volumeopslagen;
b. Kosten RD Maasland (incl. kosten milieustraat);
c. Stortkosten en verwerkingskosten afval;
d. Overige afvalkosten;
e. Leegstand.

Alle tarieven afvalstoffenheffing waren in 2022 hoger dan in 2021. De belangrijkste reden hiervoor is het gewijzigde afvalbeleid en daarmee samenhangend een verhoogde bijdrage aan reinigingsdienst Maasland. Het tarief van toepassing voor een gemiddeld gezin (aanname), te weten 240 liter container restafval, steeg met € 15,60 van € 260,40 (2021) naar € 276 (2022). Hierbij is naast het vastrecht een aanname gedaan met betrekking tot het aantal ledigingen per jaar van een 240 liter container restafval.

Hondenbelasting

In de Kadernota 2015 is als uitgangspunt genomen om in 4 jaar toe te groeien naar een tarief van € 50 voor de eerste hond. Dit tarief is in 2017 bereikt. In februari 2019 heeft de raad zich in een thema bijeenkomst gebogen over het hondenbeleid en heeft de raad besloten om de huidige tarieven te handhaven. Deze lijn is ook doorgetrokken voor het jaar 2022.

Hondenbelasting	Tarief 2022	Tarief 2022	Verschil
Eerste hond	€ 50,00	€ 50,00	0,00%
Tweede hond	€ 75,00	€ 75,00	0,00%
E.v. hond boven twee	€ 100,00	€ 100,00	0,00%
Kennel	€ 250,00	€ 250,00	0,00%

Om de opbrengst hondenbelasting op peil te houden is het zaak hondenbezitters te blijven prikkelen aangifte te doen van de aanschaf van een hond. Dit kan bereikt worden door voorlichting en regelmatig hondencontroles uit te voeren. Na de overgang naar de BsGW voert deze organisatie nu de controles voor ons uit.

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting is een algemene belasting die door de gemeente wordt geheven. De achterliggende gedachte van toeristenbelasting is dat ook niet-inwoners (toeristen) gebruik maken van gemeentelijke voorzieningen, terwijl de verdeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds hiermee geen rekening houdt. De (extra) kosten vanwege de toeristische functie kunnen zodoende (deels) worden vergoed door de toeristenbelasting. De eigenaar van de verblijfplaats (bijvoorbeeld de hoteleigenaar, campinghouder of rederij) ontvangt de belastingaanslag voor toeristenbelasting. Deze mag de toeristenbelasting aan de 'bezoeker' doorberekenen. De gemeente is autonoom in het bepalen van de hoogte van de toeristenbelasting.

Het tarief toeristenbelasting 2022 is ten opzichte van 2021 gestegen met 1,6% tot € 1,52 per overnachting/etmaal . De stijging betreft de reguliere indexering van het tarief.

Watertoeristenbelasting

Het tarief watertoeristenbelasting 2022 is ten opzichte van 2021 eveneens gestegen met 38% en bedroeg € 1,52.

Forensenbelasting

De forensenbelasting dient ertoe om mensen die relatief veel in onze gemeente verblijven, maar geen ingezetene zijn van onze gemeente, mee te laten betalen aan gemeentelijke voorzieningen. Het doel is niet om kosten van deze voorzieningen één op één te verhalen, maar juist om een bijdrage te vragen aan het algemene voorzieningenniveau van onze gemeente. De forensenbelasting vertoont derhalve veel gelijkenis met de toeristenbelasting.

De hoofdregel is dat personen die, zonder dat ze hun hoofdverblijf in de gemeente hebben, meer dan 90 dagen per jaar een gemeubileerde woning tot hun beschikking hebben, forensenbelasting betalen. Er zijn een aantal vrijstellingen van toepassing, zoals voor personen die verblijven in een inrichting tot verpleging of verzorging.

De tarieven 2022 zijn ten opzichte van 2021 met 1,6% geïndexeerd.

De belasting bedroeg in 2022 € 170 per woning, over 2021 was het € 167.
Indien de woning een waarde in het economische verkeer heeft van meer dan € 50.000 wordt deze € 170 verhoogd met € 305 (was € 300 in 2021) tot in totaal € 475.

Leges

Uitgangspunt is dat de leges alleen worden verhoogd met het inflatiepercentage. Voor het jaar 2022 bedroeg dit percentage 1,6 %. De maximumtarieven voor reisdocumenten waaronder paspoorten zijn wettelijk vastgelegd. Hetzelfde geldt voor onder andere uittreksels uit de Burgerlijke Stand, het verstrekken van gegevens uit de Basisregistratie personen, de verklaring omtrent het gedrag en de tarieven voor de speelautomaten.

Lijkbezorgingsrechten

De lijkbezorgingsrechten werden in 2022, evenals voor 2021, met het inflatiepercentage verhoogd. Het inflatiepercentage bedraagt 1,6 %.

Marktgeldverordening

Eind 2009 is reeds gebleken dat de marktgelden bij lange na niet kostendekkend zijn. Het is echter niet wenselijk de marktgelden aanzienlijk te verhogen. Het realiseren van een volledig bezette markt is tegenwoordig, gezien het feit dat de weekmarkt in Maasbracht voor de marktkooplui financieel niet aantrekkelijk is, nauwelijks mogelijk. Willen we een levendige markt behouden dan is een aantrekkelijk tarief (marktgelden) een vereiste. Daarom is besloten om voor 2022 het tarief, conform eerder jaren, alleen te verhogen met het inflatiepercentage van 1,6 %.

Parkeerbelasting

Alleen in de kern Thorn wordt parkeerbelasting geheven. Bij de behandeling van de belastingverordeningen 2022 is besloten om het parkeertarief te handhaven op het niveau van 2021. Voor de beide betaalde parkeerplaatsen in Thorn, te weten Meers en Waterstraat, geldt een dagtarief van € 3,00.

Inkomsten gemeentelijke heffingen

In onderstaand overzicht zijn de gerealiseerde inkomsten gemeentelijke heffingen 2022 afgezet tegen de begroting 2022 en de realisatie 2021.

Totaaloverzicht inkomsten gemeentelijke heffingen

Heffingsoort	Begroting 2022	Rekening 2022	Rekening 2021
OZB eigenaar	€ 3.861.400	€ 3.856.700	€ 3.635.800
OZB gebruiker	€ 761.600	€ 770.400	€ 687.300
Rioolheffing	€ 3.016.500	€ 3.018.400	€ 2.872.000
Afvalstoffenheffing	€ 2.431.000	€ 2.466.800	€ 2.638.400
Hondenbelasting	€ 135.900	€ 128.300	€ 131.700
(Water)toeristenbelasting	€ 464.000	€ 443.000	€ 347.800
Forensenbelasting	€ 150.200	€ 160.900	€ 149.100
Leges (inclusief bouwleges)	€ 853.300	€ 913.600	€ 961.900
Lijkbezorgingsrechten	€ 69.500	€ 86.400	€ 92.900
Marktgelden	€ 8.000	€ 9.500	€ 7.800
Parkeergelden	€ 90.000	€ 114.800	€ 101.300
Totaal	**€ 11.841.400**	**€ 11.968.800**	**€ 11.626.000**

Onderzoek kostendekkendheid leges en heffingen

Op grond van de verslaggevingsvoorschriften (BBV) dient in de paragraaf lokale heffingen inzicht te worden gegeven in de kostendekkendheid van de tarieven van de diverse leges en heffingen. Om dit te realiseren is eind 2018 besloten om te gaan werken met de tool Kostendekkendheid.nl. Dit is een webapplicatie waarmee jaarlijks vrij eenvoudig de kostendekkendheid van de leges, rioolheffing, afvalstoffenheffing en begraafrechten berekend kan worden.

Uitkomsten onderzoek kostendekkendheid leges
Onderstaand zijn de uitkomsten van het onderzoek naar de kostendekkendheid van de leges gespecificeerd naar de diverse titels (gebaseerd op de jaarcijfers 2022).

Titel 1 Algemene dienstverlening	Bedrag
Totaal kosten	€ 494.600
Totaal baten	€ 328.900
Kostendekkendheidspercentage	**66%**

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat de kostendekkendheid van Titel 1 Algemene dienstverlening 66% bedraagt. Er is weinig ruimte om de tarieven te verhogen omdat de opbrengsten grotendeels veroorzaakt worden door paspoorten en rijbewijzen. Deze tarieven zijn momenteel gelijk aan de maximaal toegestane hoogte.

Titel 2 Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning	Bedrag
Totaal kosten	€ 694.600
Totaal baten	€ 777.500
Kostendekkendheidspercentage	**112%**

De kostendekkendheid van Titel 2 Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning bedraagt 112%. De kostendekkendheid is boven de 100%, echter voor het geheel van de leges (titel 1, 2 en 3) is de kostendekkendheid lager dan 100% en dit past daarom binnen de wettelijk vastgestelde normen.

Titel 3 Europese dienstenrichtlijn	Bedrag
Totaal kosten	€ 12.000
Totaal baten	€ 5.20012
Kostendekkendheidspercentage	**43%**

Het relatief lage kostendekkendheidspercentage voor Titel 3 Europese dienstenrichtlijn van 43% wordt onder meer veroorzaakt doordat de raad in het verleden heeft besloten om geen leges meer te heffen voor evenementen. De leges uit Titel 3 hebben vooral betrekking op aanvragen van evenementenvergunningen (op grond van de Drank- en Horecawet).

Conclusie
Zoals hierboven al aangegeven mag de kostendekkenheid voor het totaal van de leges (titel 1, 2 en 3) maximaal 100% bedragen. De totale kostendekkendheid leges van de Gemeente Maasgouw is 93% en voldoet daarmee aan de wettelijk gestelde eisen.

Recapitulatie Titel 1, 2 en 3	Kosten	Opbrengsten	Kostendekking
Kostendekking Titel 1	€ 494.600	€ 328.900	66%
Kostendekking Titel 2	€ 694.600	€ 777.500	112%
Kostendekking Titel 3	€ 12.000	€ 5.200	43%
Kostendekkendheidspercentage totaal	**€ 1.201.200**	**€ 1.111.600**	**93%**

Uitkomsten onderzoek kostendekkendheid begraafrechten
Op basis van de jaarrcijfers 2022 zijn de uitkomsten van het onderzoek als volgt.

Totaaloverzicht begraafrechten	Bedrag
Totaal kosten	€ 211.842
Totaal baten	€ 86.421
Kostendekkendheidspercentage	**41%**

De kostendekkendheid van de begraafrechten staat, net zoals bij veel andere gemeenten, onder druk vanwege het feit dat steeds meer crematies plaatsvinden in plaats van begravingen. Hierdoor worden minder baten gerealiseerd terwijl de kosten van het onderhoud van de begraafplaatsen (op A-niveau) vrijwel constant blijven (of zelfs stijgen) en elke kern een eigen begraafplaats heeft.

Uitkomsten onderzoek kostendekkendheid rioolheffing
De kosten van de rioolheffing worden volledig doorbelast in het tarief. Dit leidt tot een maximale kostendekkendheid van 100%.

Kosten		Bedrag
7.2	Riolering	€ 2.763.000
	Reserves en voorzieningen	€ -724.400
	Overhead	€ 523.600
	BTW	€ 456.200
Totaal Kosten		**€ 3.018.400**

Opbrengsten		Bedrag
1.1	Rioolheffing	€ 3.018.400

Totaal Opbrengsten	**€ 3.018.400**

Totaaloverzicht	**Bedrag**
Totaal kosten	€ 3.018.400
Totaal opbrengsten	€ 3.018.400
Kostendekkendheidspercentage	**100,00%**

Uitkomsten onderzoek kostendekkendheid afvalstoffenheffing

Kosten		**Bedrag**
7.3	Afval	€ 2.191.200
	Reserves en voorzieningen	€ 0
	Overhead	€ 191.000
	BTW	€ 284.600
Totaal Kosten		**€ 2.666.800**

Opbrengsten		**Bedrag**
1.1	Afvalstoffenheffing	€ 2.466.800
Totaal Opbrengsten		**€ 2.466.800**

Totaaloverzicht	**Bedrag**
Totaal kosten	€ 2.666.800
Totaal opbrengsten	€ 2.466.800
Kostendekkendheidspercentage	**93%**

Het uitgangspunt was om de kosten voor de afvalstoffenheffing 2022 volledig door te belasten in het tarief. Vanwege mutaties in opbrengsten en kosten als gevolg van wijzigingen in containeraantallen en -volumes en ledigingsfrequentie t.o.v. de gehanteerde uitgangspunten bij invoering van het nieuwe afvalbeleid, is in 2022 het voornoemde uitgangspunt niet geheel gerealiseerd. Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat de kostendekkendheid circa 93% bedroeg in 2022.

5.9 Covid-19

Inleiding

Op 27 februari 2020 werd in Nederland de eerste besmetting van covid-19 vastgesteld. In 2020, 2021 en een deel van 2022 hield het coronavirus ons in zijn greep. Gelukkig kenmerkt 2022 zich door de versoepeling en het vervallen van de maatregelen en speelt het coronavirus een steeds kleinere rol in het dagelijks leven.

In januari 2022 vonden de eerste versoepelingen plaats van de in december 2021 afgekondigde harde lockdown. Eind februari vervielen verschillende maatregelen, zoals de anderhalve- meter- maatregel en ook het coronatoegangsbewijs. Carnaval kon weer met grote groepen worden gevierd. Vanaf 26 februari 2022 ontvingen 70-plussers, bewoners van verpleeghuizen en mensen met een ernstig verminderde weerstand een uitnodiging voor een herhaalprik. In maart 2022 vervielen de laatste maatregelen, zoals het dragen van een mondkapje in het OV. Er golden alleen nog een aantal adviezen naast de verplichting tot gebruik van mondkapjes op de luchthavens en in het vliegtuig. Er werden meerdere langetermijnvisies en –strategieën gepubliceerd, onder andere rondom coronasteun, het onderwijs en de kinderopvang. In mei 2022 verviel ook de laatste maatregel, de verplichting om mondkapjes te dragen op het vliegveld en in het vliegtuig en per 20 mei 2022 verviel de tijdelijke Coronawet. Na het vervallen van de maatregelen, is 2022 ook het laatste jaar dat er een beroep kon worden gedaan op de meerkostenregeling. Na het vervallen van bijna alle maatregelen eind maart 2022 is corona een steeds kleinere rol gaan spelen in het dagelijks leven.

De aangepaste organisatie rondom Covid-19

De corona-crisis heeft op meerdere gebieden impact gehad op de gemeentelijke organisatie. Er kwamen diverse vraagstukken vanuit onze inwoners en ondernemers binnen die om een antwoord vroegen. Ook vroeg de situatie om een aanpassing van onze werkwijze.
Deze paragraaf gaat allereerst in op de manier waarop we ons als gemeente hebben georganiseerd om de crisis - intern en extern - te kunnen managen, inclusief de verbinding daarbij met de afdelingen van het Servicecentrum MER. Daarna komt de uitvoering van de diverse (financiële) regelingen aan de orde, waar we als gemeentelijke organisatie voor aan de lat stonden.

In maart 2020 is het kernteam corona gestart. Niet veel later bleek het ook wenselijk op enkele deelgebieden coronawerkgroepen in het leven te roepen: financiën, economie, strategie en een werkgroep over de thuiswerkomgeving voor medewerkers.

Bij het Kernteam corona komen de signalen en vragen binnen die vanuit inwoners, ondernemers, verenigingen etc. gesteld worden. Het kernteam corona bespreekt en beantwoordt deze signalen en vragen. Ook dient dit gremium als adviesorgaan voor de burgemeester. Daarbij zijn de landelijke richtlijnen steeds het uitgangspunt, gevolgd door de provinciale en de regionale richtlijnen, soms ook in Veiligheidsregio-verband. Hierbij zijn zoveel als mogelijk de grenzen opgezocht en waar mogelijk activiteiten toegelaten. In 2022 werden de coronamaatregelen langzaam versoepeld na een harde lockdown. Uiteindelijk vervielen de laatste maatregelen in maart 2022. Met het vervallen van de laatste maatregelen is ook het Kernteam corona opgeheven.

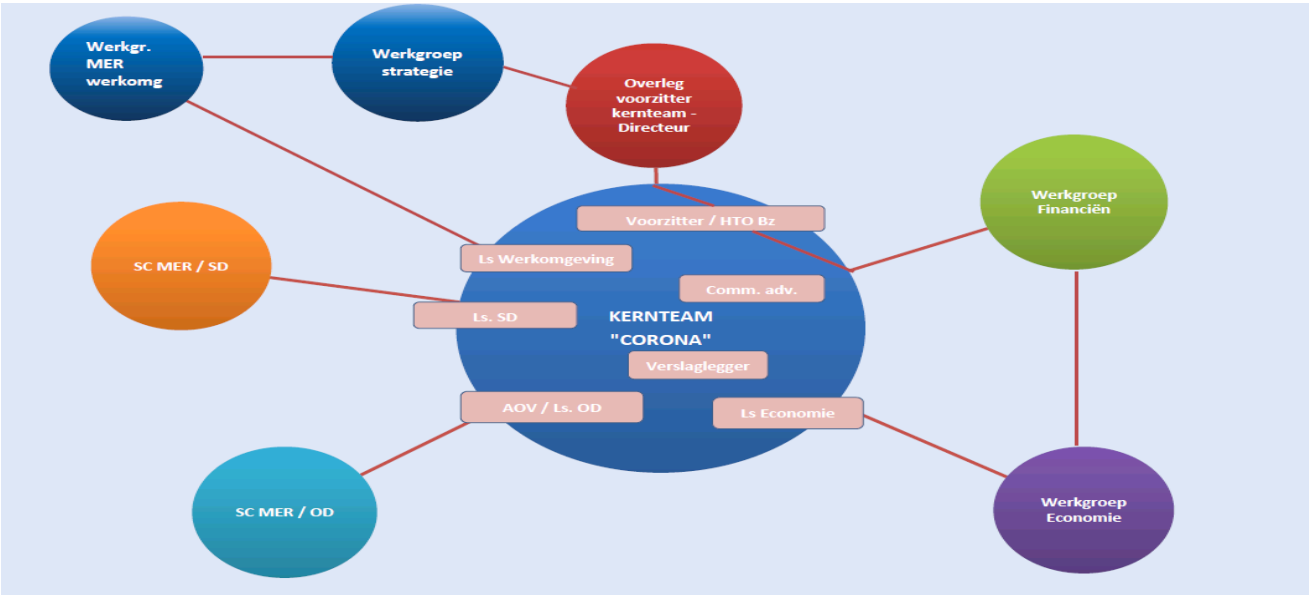

Uitvoering

Het heeft het de organisatie veel inspanning en effort gekost om de crisis te managen waardoor een aantal medewerkers extra uren hebben gewerkt. Hierdoor is er weinig verlof opgenomen waardoor er in 2020 en 2021 verlofbuffers zijn ontstaan. Het regulier beleid is dat verlofbuffers niet worden uitbetaald, wat in deze jaren dan ook niet is gebeurd. Door het maken van maatwerkafspraken met betrekking tot het opnemen van verlof en door het vervallen van de covid maatregelen is een deel van de verlofbuffers inmiddels verminderd. De verlofbuffers zijn momenteel niet meer van de omvang dat er nog aparte maatregelen nodig lijken. Wel zijn er verplichtingen aangegaan inzake inhuur om een deel van de achterstanden in te lopen. Deze inhuur is in 2022 gestart en loopt nog door in 2023.

Sociaal Domein

Als gevolg van corona en de lockdowns waarin er geen activiteiten waren lijkt er een terugloop plaats te vinden van ledenaantallen van verenigingen en deelname aan open inlopen en dergelijke. Met name senioren zijn niet meer gestart, mogelijk uit angst voor mogelijke besmettingen. Een aantal inwoners heeft een andere invulling gevonden met activiteiten die niet vereniging gebonden zijn. We blijven inzetten op het op allerlei manieren versterken van de sociale basisinfrastructuur en op het belang van het hebben van een sociaal netwerk omdat dit bijdraagt aan de mentale gezondheid en veerkracht van onze inwoners.

Fysiek domein

Binnen dit domein is er, evenals in het vorige crisisjaar, vooral aandacht geweest voor de ondernemers in bepaalde branches die zwaar getroffen zijn, zoals de horeca en detailhandel. Er is overleg geweest met de ondernemers om te vernemen waar behoefte aan is tijdens deze crisis. Tijdens overleggen zijn ze gewezen op allerlei steunmogelijkheden waar zij gebruik van kunnen maken. De horecaondernemers hebben geen huur hoeven af te dragen voor de gemeentelijke gronden die als terras worden gebruikt. Ook in andere gevallen is een huurvermindering doorgevoerd. Voor startende ondernemers die een maatschappelijke functie vervullen in Maasgouw en die geen aanspraak kunnen maken op rijksregelingen, is in 2021 een deelverordening vastgesteld. Deze is verlengd naar 2022. Op grond van deze deelverordening is subsidie verstrekt ter compensatie van de vaste lasten, om hiermee bij te dragen aan het behoud van de voorziening voor de lange termijn.

Financiële regelingen

BsGW
Voor 2022 heeft BsGW voor € 107.000 kosten gemaakt die toe te rekenen zijn aan Covid-19. Dit betreft extra kosten die met name zijn veroorzaakt door een hoger ziekteverzuim en extra gemaakte kosten om medewerkers thuis te kunnen laten werken. Het aandeel vanuit de gemeente Maasgouw hierin bedraagt € 1.807.

Gemeenschapshuizen, sportaccommodaties, terrassen, subsidies e.d.
Net als in 2020 en 2021 heeft de gemeente in 2022 de huur kwijtgescholden aan terrassen, gemeenschapshuizen en sportverenigingen in de rol als verhuurder. Daarnaast zijn de gemeenschapshuizen gecompenseerd in het exploitatietekort. De musea zijn gecompenseerd voor de misgelopen entreegelden voor de laatste lockdown.

Alle vrijwilligersorganisaties hebben voor 2022 het reguliere subsidiebedrag ontvangen en mogen dit ook houden. Veel verenigingen hebben een alternatief aanbod gegeven aan hun leden. Met deze besluiten zijn de verstrekte compensaties uit 2020 en 2021 gecontinueerd.

Voor de culturele sector is de coronapandemie erg zwaar geweest. Besloten is om de culturele verenigingen een extra bedrag te geven om extra activiteiten te kunnen organiseren (muzieklessen etc) zodat ze weer kunnen opstarten. Door de laatste lockdown zijn deze activiteiten doorgeschoven naar 2022.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemer (TOZO)
De Tozo-regeling voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud wanneer het inkomen als gevolg van de coronacrisis tot onder het sociaal minimum daalt en een lening voor bedrijfskapitaal om liquiditeitsproblemen als gevolg van de coronacrisis op te vangen.

De Tozo uitgaven bestaan uit 2 componenten, zijnde de uitkeringskosten en de uitvoeringskosten. Gemeenten worden financieel gecompenseerd voor deze uitkeringskosten en uitvoeringskosten.
De regeling liep tot 1 oktober 2021, in 2022 zijn dan ook geen nieuwe toekenningen of uitkeringskosten geweest.

De uitvoeringskosten lopen nog wel een aantal jaren door, aangezien de verstrekte bedrijfskredieten in vijf jaren moeten worden terugbetaald. Door de MER SD is een meerjarenraming gemaakt voor de te betalen uitvoeringskosten Tozo, deze bedragen € 21.224 per jaar. Hiertoe is in 2021 het saldo voor de uitvoering van € 125.315 overgeheveld naar het jaar 2022 naar budget 600545 en afgedekt uit de Bestemmingsreserve claims. Van het beschikbare budget van € 125.315 is € 13.690 besteed. Voorgesteld wordt om voor de afwikkelingen van de kredieten in de jaren 2023 tot en met 2026 het onbestede budget van € 84.896 beschikbaar te houden in de Bestemmingsreserve claims ten behoeve van de meerjarige uitvoeringskosten. Het restant van € 26.725 van het onbestede budget kan vrijvallen ten gunste van de Algemene reserve.

Meerkosten regeling
De maatregelen in verband met de coronacrisis vragen (ook) veel aanpassingen bij aanbieders van jeugdhulp en Wmo. Vanwege het grote maatschappelijk belang dat de taken die vallen onder de jeugdhulp en de Wmo in stand blijven, hebben het Rijk en de VNG in 2020 afspraken gemaakt over de continuïteit van de financiering voor deze taken. Deze afspraken zijn voor 2021 en 2022 gecontinueerd. Hierbij is afgesproken dat directe meerkosten (bijvoorbeeld huur extra ruimtes, inzet meer personeel) in de coronacrisis die lokaal optreden als gevolg van de RIVM-richtlijnen door het Rijk worden gecompenseerd.

Meerkosten betreffen de directe kosten die noodzakelijk zijn om de gewenste zorg volgens de RIVM-richtlijnen te continueren en die onder reguliere omstandigheden niet gemaakt hoefden te worden. Er zijn criteria afgesproken om te bepalen welke meerkosten voor vergoeding in aanmerking te komen. Meerkosten moeten aantoonbaar zijn, proportioneel (strikt noodzakelijke en geen buitensporige aanpassingen) en doelmatig zijn

aangewend (bijvoorbeeld eerst inzet eigen personeel alvorens extern in te huren). Daarnaast mogen meerkosten vanzelfsprekend niet dubbel gedeclareerd worden. Met ingang van 2023 kan geen aanspraak meer worden gemaakt op de meerkostenregeling. In totaal hebben negen organisaties aanspraak gemaakt op de meerkostenregeling voor in totaal € 50.600 (2021: € 49.400). Hiervan is € 14.700 voor Jeugd en € 35.900 voor WMO. Vanuit het Rijk is via de decembercirculaire € 29.256 aan middelen toegekend ter financiering van de meerkostenregeling in 2022. Het bedrag dat vanuit de jaarrekening 2020 en 2021 over was ter dekking van de meerkosten is in 2021 vrijgevallen ten gunste van het resultaat.

Compensatie inkomstenderving kwijtschelden huur aan sportverenigingen
Gemeente Maasgouw heeft een aanvraag ingediend in het kader van de TVS-regeling (Tegemoetkoming Verhuurders Sportaccommodaties). Deze TVS-regeling is bedoeld om de huur van een sportaccommodatie kwijt te schelden als deze accommodatie vanwege de coronamaatregelen niet door amateursportorganisaties gebruikt kan worden. De ontvangen compensatie bedroeg € 18.952. Deze is verrekend met de huren van de verenigingen.

Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen (CTB)
Om de CTB controles in 2022 te kunnen uitvoeren heeft het kabinet een bedrag van € 66,8 miljoen ter beschikking gesteld. Dit bedrag wordt verdeeld onder de gemeenten naar rato van het aantal inwoners per 1 januari 2021. Iedere gemeente moet zelf een aanvraag indienen bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Het maximale bedrag dat voor onze gemeente ter beschikking is gesteld bedraagt € 91.505.

Aantal verstuurde brieven	146
Aantal ingediende aanvragen	50
Aantal tijdig ingediende aanvragen	50
Totaal bedrag ontvangen van het Ministerie	€ 91.505
Totaal bedrag van de ingediende aanvragen	€ 72.706
Totaal bedrag toegekend	€ 72.706
Terug te betalen aan het Ministerie	€ 18.798

Bij een toekenning van maximaal € 1.500 per aanvraag zouden wij een bedrag van € 75.000 hebben uitgekeerd. Echter is door een aantal aanvragers specifieke kosten gedeclareerd, deze kosten waren minder dan het bedrag van € 1.500. In week 20/21 zijn alle toekenningen verstuurd en heeft uitbetaling plaatsgevonden.

Binnen gemeente Maasgouw is de regeling uitgevoerd zoals deze door het Ministerie van Justitie en Veiligheid is opgesteld. Gemeente Maasgouw heeft het maximaal te ontvangen bedrag van € 91.505 aangevraagd en bij beschikking toegekend gekregen. Verantwoording en afrekening vindt plaats in de jaarrekening 2022 via de SiSa verantwoording. De verwachting is dat onze accountant akkoord gaat met de bestedingen van deze specifieke uitkering. De regeling 2022 was efficiënter uitvoerbaar dan de regeling 2021. Dit heeft met name te maken met de wijziging in voorwaarden. Daar waar over 2021 het Ministerie strenge voorwaarden had uitgezet was de regeling over de eerste maanden van 2022 vooral gebaseerd op vertrouwen. Alle aanvragers hebben een formulier ondertekend waarmee zij verklaren dat:

- de CTB controle daadwerkelijk is toegepast en hiervoor kosten zijn gemaakt over de periode 1 januari t/m 24 februari of
- in de periode 25 februari t/m 26 maart 2022 de CTB controle daadwerkelijk is toegepast voor evenementen binnen met meer dan 500 bezoekers en hiervoor extra kosten hebben gemaakt.

Gezien de hoogte van het bedrag dat is uitgekeerd kunnen wij spreken van een succesvolle uitvoering van de regeling.

Financieel overzicht overige corona gerelateerde uitgaven
Naast de uitgaven van Covid-19 die binnen het sociaal domein worden verantwoord, zoals de TOZO-gelden en de meerkosten, en de bovenstaande specifieke regelingen, is bij de 2e programmarapportage 2022 een financieel overzicht gegeven van de te verwachte uitgaven en inkomsten van de overige COVID-19 gelden op dat moment over 2022. Nu volgt een afwikkeling over het jaar 2022.

Totale budget op basis van overhevelingen en inkomsten 2022:

Omschrijving	€
Overloopbudget 2020	8.100
Overloopbudget 2021	369.700
Extra middelen verkiezingen corona-proof	52.700
Decembercirculaire 2021; lokaal cultuur aanbod	46.600
Decembercirculaire; inkomstenderving 2020	5.000
Decembercirculaire 2022; inkomstenderving	13.000
Totaal	**495.100**

Uitgaven Covid-19 algemeen in 2022 bestaan uit:

Omschrijving	€
Personeel mei 2022 tm december 2022	64.800
Verkiezingen	48.800
Thuiswerkplekken	42.000
Gemeenschapshuizen	33.100
Aanpassing spreekkamers en werkplekken (loopt door in 2	22.000
Opstarten muziekverenigingen	18.500
Kwijtschelding huur terrassen	18.000
Opstarten zangverenigingen	13.500
Wijkteam groenvoorziening	9.500
Musea	4.600
Opstarten schutterijen	1.500
Bedrijven	1.000
Overig	1.500
Totaal t/m december 2022	**278.800**
Beschikbaar houden via Bestemmingsreserve Claims:	
Personeel 2023	49.000
Afrekeningen 2022 uit te betalen in 2023	25.000
Aanpassing spreekkamers en werkplekken 2023	38.000
Totaal nog te verwachten uitgaven 2023	**112.000**
Totaal	**390.800**

Het overschot 2022 bedraagt € 216.300 (€ 495.100 -/- € 278.800). Voorgesteld wordt om een bedrag van € 112.000 (€ 38.000 aanpassingen spreekkamers en werkplekken, € 25.000 voor afrekeningen 2022 en 49.000 reeds aangegane verplichtingen inhuur personeel) beschikbaar te houden in de Bestemmingsreserve claims. Waar we bij de 2e Prorap nog een nieuwe golf verwachtten in de winter 2022-2023, is reeds bekend dat deze golf uitgebleven is. Vandaar dat we voorstellen het restant bedrag van € 104.300 vrij te laten. De verwerking van deze vrijval is als volgt:

Omschrijving	€	Verwerking in de jaarrekening
Overschot post onvoorzien op grootboeknr 614040	4.000	Vrijval jaarrekeningsaldo 2022
Ontvangst via de algemene uitkering december 2022	13.000	Vrijval jaarrekeningsaldo 2022
Vrijval bestemmingsreserve Claims	87.280	Ten gunste van de algemene reserve
Totaal overschot 2022	**104.280**	

5.10 Crisis Oekraïne

Inleiding

Op 24 februari 2022 is Rusland Oekraïne binnengevallen. De oorlog in Oekraïne heeft ook gevolgen voor Nederlandse gemeenten. Het gaat dan met name om de opvang van Oekraïense vluchtelingen door gemeenten en particulieren, economische sancties voor Russische bedrijven. De gevolgen van de oorlog zijn ook zichtbaar en merkbaar in de gemeente Maasgouw.

Gevolgen

Per 1 oktober 2022 is de leveringsovereenkomst met Gazprom Energy NL op grond van de geldende sancties beëindigd en is een nieuwe tijdelijke overeenkomst aangegaan met Vattenfall. Omdat tegelijkertijd een nieuwe aanbesteding plaatsvond, liep dit tijdelijke contract af op 31 december 2022.

Hoewel verreweg de meeste ontheemden uit Oekraïne opgevangen worden in de buurlanden, kiest een deel van de ontheemden ervoor om door te reizen naar Nederland. Op basis van staatsnoodrecht werden in 2022 de burgemeesters in Nederland bevoegd en verantwoordelijk om de gevraagde opvang te realiseren. Aan de hand van prognoses is de behoefte aan opvangplekken gedurende het jaar naar boven bijgesteld. Eind 2022 ontvingen Nederlandse gemeenten de oproep om per 1 juli 2023 een totaal van 90.000 gemeentelijke opvangplekken voor vluchtelingen uit Oekraïne te hebben gerealiseerd. In Maasgouw is een ambtelijk kernteam Oekraïne ingesteld (thans kernteam Vluchtelingen) om de opgaven voor de gemeente Maasgouw te begeleiden en in te vullen. De werkzaamheden die hiermee samenhangen leggen een aanzienlijk beslag op de ambtelijke capaciteit. Op 31 december 2022 waren er in de gemeente Maasgouw 94 Oekraïners geregistreerd in de particuliere of de gemeentelijke opvang. Voor de gemeentelijke opvang huurt de gemeente onder meer vakantiewoningen op Porta Isola en Boschmolenplas. Ook wordt in 2022 gebruik gemaakt van bijvoorbeeld een woning van een zorginstelling en worden woningen gehuurd van derden.

De opvang van ontheemden uit Oekraïne omvat vanzelfsprekend meer dan de realisatie van huisvesting alleen. Het gaat ook om de uitvoering van het uitkeren van verstrekkingen zoals leefgeld. Daarnaast vraagt opvang om maatschappelijke begeleiding, zorg en onderwijs. De inspanningen van gemeente en de samenleving zijn aanzienlijk. Het is positief dat het draagvlak en de steun voor de opvang van Oekraïners groot is. Tegelijkertijd blijven, met het voortduren van de oorlog, de inspaningen voor de gemeente fors.

Middelen

Om de opvang van ontheemden uit Oekraïne te bekostigen is vanaf 1 april 2022 de Regeling Opvang ontheemden Oekraïne (RooO) in werking getreden. De RooO bevat regels over de tijdelijke wettelijke taak voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne door burgemeesters en hun gemeenten. In de regeling is onder andere de hoogte van de maandelijkse financiële toelage (eet- en leefgeld) geregeld die de vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen om in hun levensbehoeften te kunnen voorzien.

De vergoeding aan gemeenten voor de verstrekkingen aan Oekraïners en de uitvoeringskosten is geregeld in de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (BooO). Daarnaast gelden er nog een aantal specifieke regelingen bijvoorbeeld voor onderwijs en zorg.

De RooO en de BooO maken een onderscheid tussen gemeentelijke opvang en particuliere opvang. Voor de gemeentelijke opvang is het volgende van belang. Tot 15 oktober 2022 ontvingen gemeenten, ter bekostiging van de kosten voor de gemeentelijke opvang van vluchtelingen uit Oekraïne, een normbedrag van € 100 per dag per gerealiseerde opvangplek. Omdat de RooO aanvankelijk onder hoge druk tot stand is gekomen, is de regeling na 3 maanden op landelijk niveau met de VNG geëvalueerd en getoetst op uitvoerbaarheid en kosten. Dit heeft geleid tot aanpassingen. Per 15 oktober 2022 is het normbedrag op basis van onderzoek naar de werkelijke kosten, aangepast naar € 83 per dag per gerealiseerde plek. Op deze manier is beoogd dit bedrag beter aan te laten sluiten op de werkelijke kosten die gemeenten hiervoor maken.

In de 1e Prorap 2022 is voorgesteld om (budgettair neutraal) € 100.000 beschikbaar te stellen voor opvang van ontheemden uit Oekraïne. Bij de 2e Prorap 2022 is op basis van een in september 2022 ingediende voorschotaanvraag bij het Ministerie van Veiligheid & Justitie voorgesteld om de uitgaven en inkomsten (budgettair neutraal) met € 400.000 op te hogen tot € 500.000.
Op basis van de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (BooO) komt de gemeente Maasgouw in aanmerking voor een rijksbijdrage van € 952.000. Bij deze regeling vindt declaratie plaats op basis van aantal gerealiseerde opvangplekken x het normbedrag per dag en maakt deel uit van de SISA-verantwoording als onderdeel van de jaarstukken 2022.
De daadwerkelijke uitgaven in 2022 bedragen € 282.000. Daarnaast is binnen het kernteam vluchtelingen ca. 3.300 uur ambtelijke capaciteit ingezet. Omgerekend tegen een uurtarief van gemiddeld € 80 resulteert dit in € 264.000 aan inzet ambtelijke capaciteit. Omdat het kernteam is ingevuld met eigen medewerkers, zijn de kosten van de ambtelijke inzet niet toegeschreven aan het 'project' vluchtelingenopvang, maar maken deze deel uit van het reguliere personeelsbudget.
Voorgesteld wordt om het positieve verschil tussen de rijksbijdrage (€ 952.000) en de 'out of pocket'-kosten (€ 282.000) via saldobestemming in de bestemmingsreserve claims te storten ten behoeve van inzet opvang vluchtelingen. De bestemming wordt daarmee breder getrokken dan alleen de opvang van ontheemden uit Oekraïne, omdat de scope van het kernteam vluchtelingen ook is verbreed met de doelgroepen asielzoekers, alleenstaande minderjarige vreemdelingen en statushouders.

Het voorgestelde bedrag van de saldobestemming bedraagt € 670.000.

5.11 Openbaarheid

Inleiding

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) gedeeltelijk in werking getreden. Het gaat dan om de zogenoemde “passieve openbaarmaking” (openbaarmaking op verzoek). De verplichtingen uit de Woo in verband met de “actieve openbaarmaking” zijn nog niet in werking getreden en zullen uiteindelijk gefaseerd in werking treden. Er is op dit moment nog geen duidelijkheid over het tijdstip van inwerkingtreding van de eerste fase van de actieve openbaarmaking. Dit heeft (met name) te maken met het nog niet operationeel zijn van het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI).

Wet open overheid

De Woo beoogt een transparante en actief openbaar makende overheid. Met dit doel kan het belang van openbaarheid van publieke informatie voor de democratische rechtsstaat, de burger, het bestuur en economische ontwikkeling beter worden gediend. De Woo kent daarom de verplichting voor overheden om bepaalde categorieën informatie uit eigen beweging openbaar te maken. Om actieve openbaarmaking structureel en duurzaam te kunnen organiseren is het tevens van belang dat de informatiehuishouding van overheden op orde is. De Woo bevat een algemene zorgplicht om documenten in goede, geordende en toegankelijke staat te houden en schrijft maatregelen voor om digitale documenten duurzaam toegankelijk te maken.

Implementatie

De inwerkingtreding van de Woo heeft een grote impact op de gemeentelijke organisatie. Om die impact en de daaraan gekoppelde benodigde maatregelen te duiden hebben de drie MER-gemeenten en de GR MER een gezamenlijke opdracht verstrekt aan adviesbureau Berenschot/Satisfact. Dit bureau heeft op 22 februari 2023 een rapport opgeleverd met daarin opgenomen de resultaten van de uitgevoerde nulmeting, een impactanalyse en een implementatieplan.

Het adviesbureau stelt dat de Woo een “taakverzwarend” karakter heeft voor bestuursorganen. Daarbij gaat het enerzijds om incidentele kosten voor de invoering van de Woo en anderzijds om structurele kosten voor uitvoering van de Woo. De incidentele kosten voor de uitvoering betreffen vooral aanpassingen aan de ICT, het informeren van de organisatie (communicatie en verandermanagement) en het goed inregelen van het informatiebeheer overeenkomstig de Woo. De structurele kosten voor de uitvoering van de Woo betreffen vooral de uitvoering van actieve openbaarmaking en het conform de vereisten afhandelen van Woo-verzoeken.

Het Rijk stelt aan de decentrale overheden middelen ter beschikking voor de implementatie van de Woo. De gemeente heeft vanaf het jaar 2022 structureel een bedrag van € 100.900 begroot. Tot op heden is dit bedrag nog nauwelijks aangesproken. Voornoemd rapport van het adviesbureau is eind februari 2023 opgeleverd en dit rapport vormt de basis voor toekomstige concrete acties ten behoeve van de implementatie van de Woo. In het jaar 2022 zijn vrijwel geen kosten gemaakt in verband met de implementatie van de wet: de kosten die zijn gemaakt zijn de kosten van het adviesbureau. Het overschot van 2022 behoeft echter niet te worden overgeheveld naar 2023 omdat er immers reeds een bedrag van € 100.900 structureel begroot is. Wat betreft de uitvoeringskosten van de wet kan worden opgemerkt dat deze voorlopig beperkt blijven: een deel van de wet (de actieve openbaarmaking) treedt pas op een later tijdstip in werking.